

**ÜLKEMİZİ GÖNÜLDEN
DESTEKLİYORUZ...**

2013 FAALİYET RAPORU

Türkiye'nin kalbi...

 Tüpraş

İÇİNDEKİLER

KISACA TÜPRAŞ

- 06 Temel Göstergeler
- 12 2013 Gelişmeleri
- 14 Tüpraş'ın Tarihsel Gelişimi
- 17 Başarı ve Ödüller
- 18 RUP Projesi

YÖNETİMDEN MESAJLAR

- 24 Yönetim Kurulu Başkanı'nın Mesajı
- 26 Yönetim Kurulu
- 30 Genel Müdür'ün Mesajı
- 34 Üst Yönetim

2013 PERFORMANSI

- 38 Sektör
- 40 Üretim
- 48 İzmit Rafinerisi
- 50 İzmir Rafinerisi
- 52 Kırıkkale Rafinerisi
- 54 Batman Rafinerisi
- 56 Dağıtım
- 58 Deniz Taşımacılığı
- 62 Strateji

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 66 Yatırımlar
- 76 Ar-Ge
- 82 Sağlık ve Emniyet Uygulamaları
- 84 Kalite Yönetim Sistemleri
- 86 Çevre
- 90 Enerji Verimliliği
- 94 İnsan Kaynakları
- 98 Sürdürülebilirlik ve Performans Göstergeleri

104 KURUMSAL SORUMLULUK PROJELERİ

KURUMSAL YÖNETİM

- 110 Yatırımcı İlişkileri
- 116 Kurumsal Uyum Raporu
- 130 Risk Yönetimi ve Risk Yönetim Komitesi Çalışmaları
- 134 Olağan Genel Kurul Toplantısı Gündemi
- 135 2013 Yılı Kâr Dağıtım Payı Dağıtımına İlişkin Açıklama
- 136 Kâr Dağıtım Önerisi
- 137 2013 Yılı Bağlı Şirket Raporu
- 138 2013 Yılı İlişkili Taraf İşlemleri Raporu
- 139 Ücret Politikası
- 140 Bağımsızlık Beyanı
- 144 Denetim Komitesi Raporu (Faaliyet Raporunun Kabulüne İlişkin)
- 145 Sorumluluk Beyanı (Faaliyet Raporuna İlişkin)
- 146 Denetim Komitesi Raporu (Finansal Tablolara İlişkin)
- 147 Sorumluluk Beyanı (Finansal Tablolara İlişkin)
- 148 Yıllık Faaliyet Raporuna Dair Bağımsız Denetçi Raporu

FİNANSAL TABLOLAR

- 150 Finansal Tablolar ve Denetçi Raporu

212 SÖZLÜK

BİR BAKIŞTA TÜPRAŞ

MARMARA OPET TERMİNALİ
Depolama Kapasitesi: **721.000 m³**

İZMİR RAFİNERİSİ
Kapasite: **11 milyon ton/yıl**
Nelson Kompleksite: **7,78**
Depolama Kapasitesi: **2.192.818 m³**

DİTAŞ
Ham Petrol Tankeri: **164.859 DWT**
4 Ürün Tankeri: **79.685 DWT**

KÖRFEZ OPET TERMİNALİ
Depolama Kapasitesi: **37.165 m³**

İZMİR RAFİNERİSİ
Kapasite: **11 milyon ton/yıl**
Nelson Kompleksite: **7,66**
Depolama Kapasitesi: **1.916.919 m³**

KIRIKKALE RAFİNERİSİ
Kapasite: **5 milyon ton/yıl**
Nelson Kompleksite: **6,32**
Depolama Kapasitesi: **1.228.579 m³**

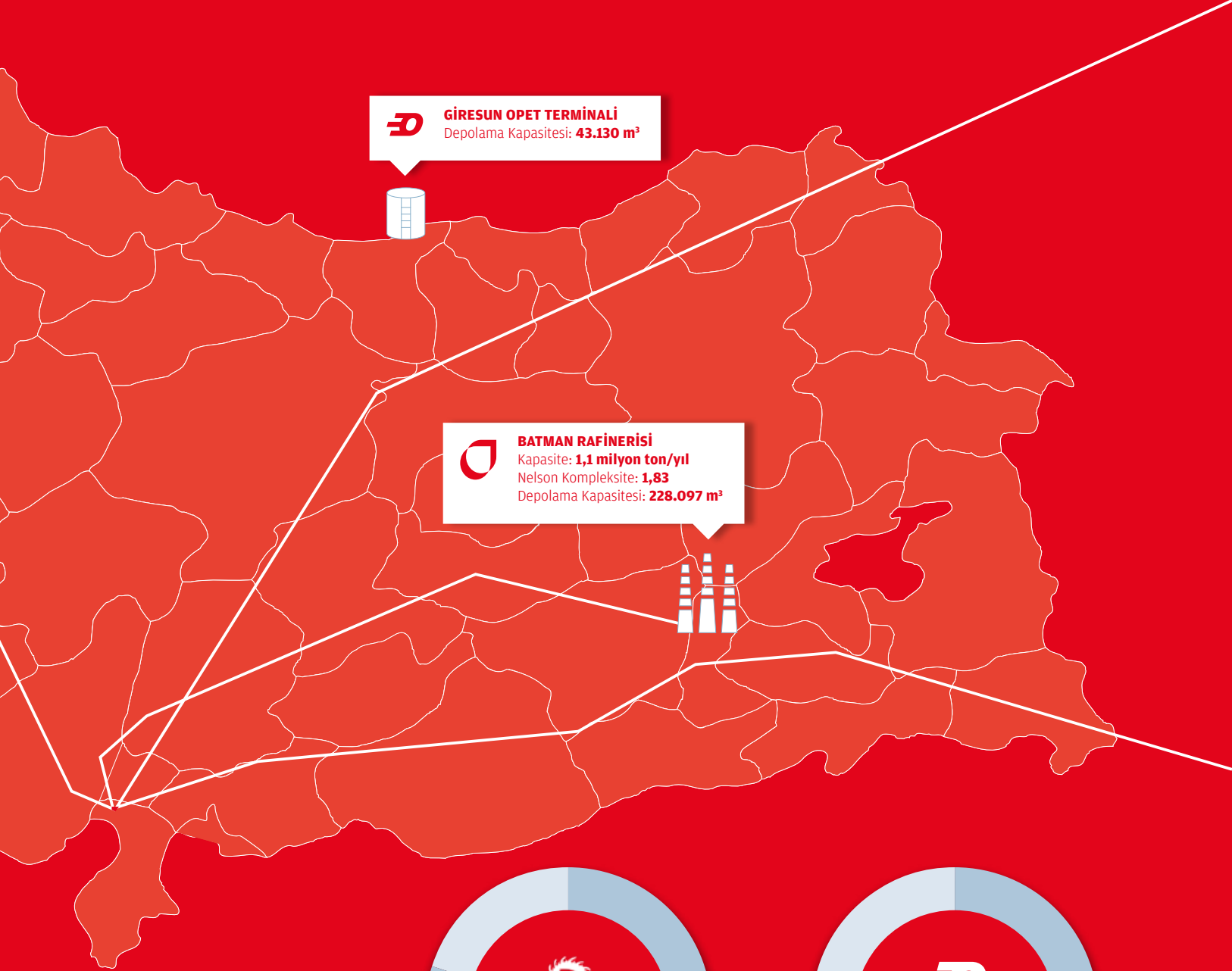
ALİAĞA OPET TERMİNALİ
Depolama Kapasitesi: **54.506 m³**

MERSİN OPET TERMİNALİ
Depolama Kapasitesi: **240.000 m³**

ANTALYA OPET TERMİNALİ
Depolama Kapasitesi: **19.392 m³**

GİRESUN OPET TERMİNALİ

Depolama Kapasitesi: **43.130 m³**

BATMAN RAFİNERİSİ

Kapasite: **1,1 milyon ton/yıl**

Nelson Kompleksi: **1,83**

Depolama Kapasitesi: **228.097 m³**

DİTAŞ

Tüpraş Ditaş'ın %79,98 hissesine sahip

1 Ham Petrol Tankeri: **164.859 kDWT**

4 Ürün Tankeri: Toplam **79.685 kDWT**

Opet

Tüpraş Opet'in %40'ına sahip

1.356 akaryakıt istasyonu, **1,1 milyon m³** depolama kapasitesi, ticaret, madeni yağ, gemi yakıtı, uçak yakıtı faaliyetleri

BİZLER İNANDIK...

Zor ve tutku gerektiren bir iş bizimkisi; ülkenin tek rafinerisi olarak dünya liginde hep yukarılara oynamak, hep başarılı olmak ve hep kazanmak zorundayız.

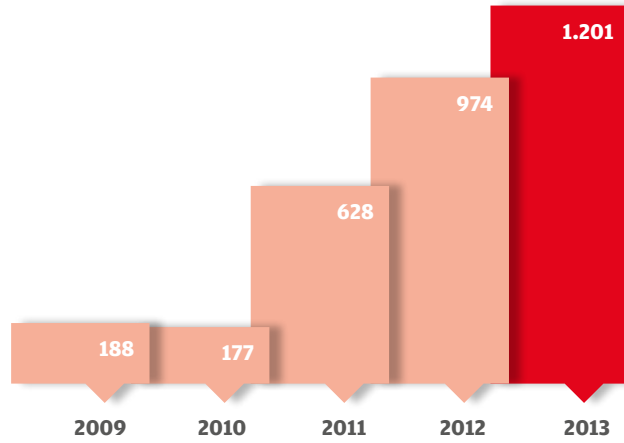
Zorluklar yaşasak da yenilmek yok, sonuna kadar mücadele var, kazanmak var ve ülkemize kazandırmak var!

Türkiye'nin kalbi Tüpraş olarak, ülkemizin hedeflerini tutturacağına inandık. İnsanlarımızın bize duyduğu güveni arkamıza alıp, **her koşulda Türkiye'nin gururu olmaya devam edeceğiz.**

KIRMIZI

Tutkunun ve hayatımızın rengi... İçimizdeki tutkuyla Türkiye’de kullanılan yakıtın %60’ını üretmek gibi büyük bir sorumluluğa sahibiz. Stratejik öneme sahip olduğumuzun bilinciyle Türkiye’nin önünü açmak için var gücümüzle çalışıyoruz.

YATIRIM HARCAMASI (MİLYON ABD DOLARI)

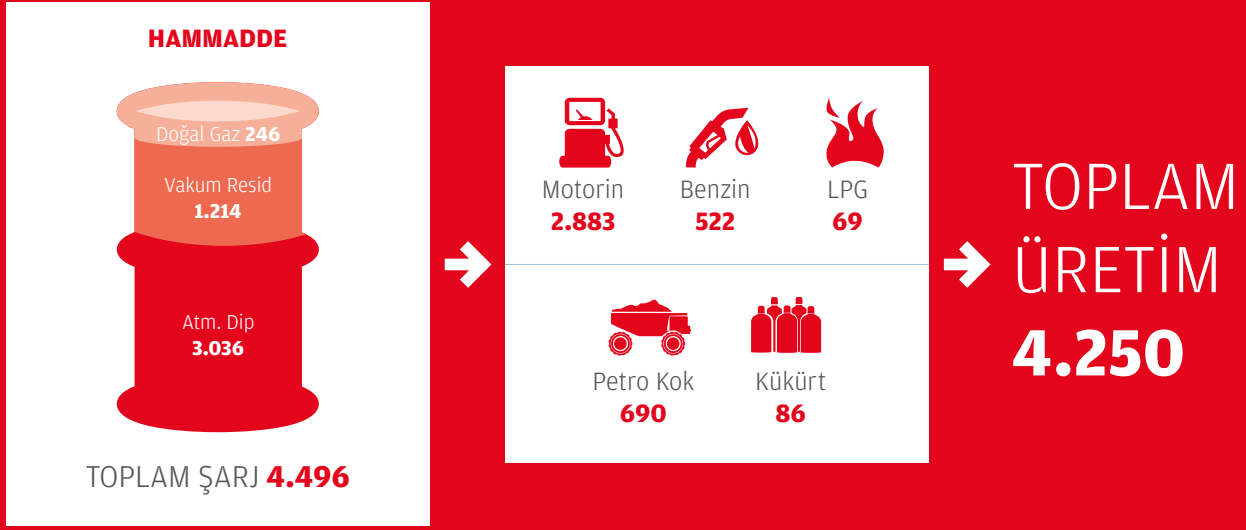

BEYAZ

Saflığın ve başarının rengi... Fuel Oil Dönüşüm Projesi ile beyaz ürün verimliliğimizi artırıyor, Akdeniz Bölgesi'nde en verimli kompleks rafineri olma yolunda önemli bir adım atıyoruz. Aynı zamanda doğaya daha az zarar verecek beyaz ürünler ile çevre standartlarımızı geliştiriyoruz.

RUP ÜRÜN VERİMLERİ (BİN TON)

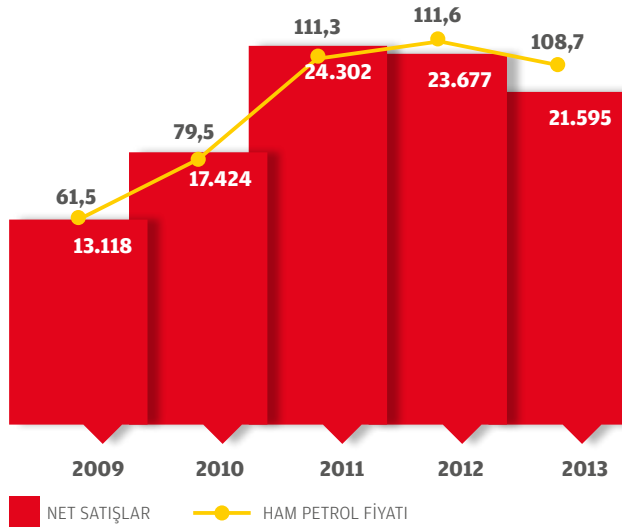

EN BÜYÜK

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları arasında birinci sıradaki yerimizi koruyor, ülkemizin itici gücü olmaya devam ediyoruz.

NET SATIŞLAR (MİLYON ABD DOLARI)

HAM PETROL FİYATI (ABD DOLARI/VARİL)

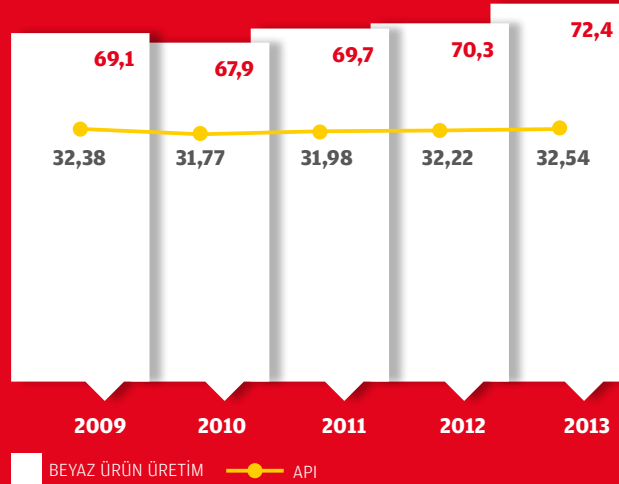

TÜRKİYE

Büyük hedeflere ilerleyen bir ülke...

Ülkesi için sürekli değer yaratan, tüm çalışanlarıyla ortak hedefe yönelen, Türkiye’de ekonominin çarklarını döndüren büyük bir sanayi devi: Tüpraş

BEYAZ ÜRÜN ÜRETİM (%)
API

TEMEL GÖSTERGELER

Toplam ürün satışlarının 24,1 milyon ton olduğu 2013 yılında,

üretim ve satışta optimizasyona devam eden Tüpraş,

41,1 milyar TL (21,6 milyar ABD doları) ciro gerçekleştirmiş olup,

1.066 milyon TL FAVÖK ve vergi etkisi dâhil 1,2 milyar TL net kâr elde etmiştir.

OPERASYONEL PERFORMANS GÖSTERGELERİ

OPERASYONEL GÖSTERGELER (BİN TON)	2009	2010	2011	2012	2013
İşlenen Ham Petrol	16.975	19.552	20.896	22.118	21.568
Üretim	15.968	18.797	20.898	21.867	21.175
Satış	21.521	22.401	23.897	25.441	24.083
Ürün Dış Satımı	3.308	4.795	5.152	5.860	4.844
Ürün Dış Alımı	5.828	3.980	4.214	4.387	3.805

TÜPRAŞ RAFİNERİLERİ ÜRETİM (BİN TON)

ÜRÜNLER	2012	2013	DEĞİŞİM %
LPG	783	794	1,5
Benzin & Nafta	4.826	4.720	-2,2
Jet Yakıtı/Gazyağı	3.329	3.637	9,3
Kırsal Motorin	388	395	2,0
Motorin	5.173	5.248	1,5
Orta Distilat	8.889	9.280	4,4
Fuel Oil'ler	3.477	2.721	-21,7
Bitüm	2.810	2.924	4,1
Makina Yağları	266	140	-47,4
Diğer	815	594	-27,1
TOPLAM	21.867	21.175	-3,2

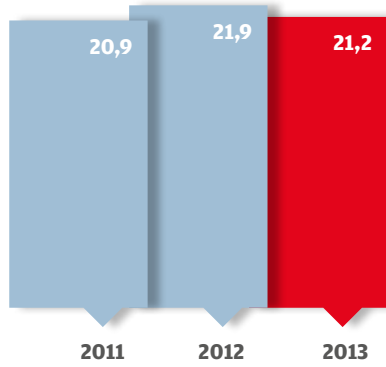

24,1 milyon ton
Tüpraş'ın 2013 yılında
toplam satışı **24,1**
milyon ton olarak
gerçekleşmiştir.

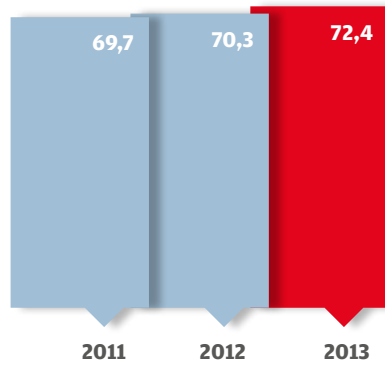
ÜRETİM (MİLYON TON)

Düşük ihracat kârlılığı nedeniyle üretim 2013 yılında %3,2 azalmıştır.

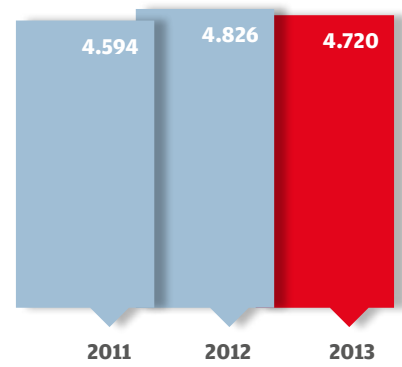
BEYAZ ÜRÜN ÜRETİMİ (%)

Tüpraş'ın 2013 yılında toplam beyaz ürün payı %72,4 olarak gerçekleşmiştir.

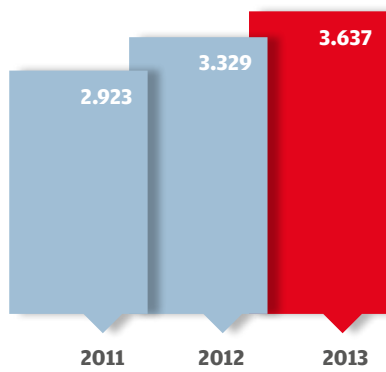
BENZİN & NAFTA (BİN TON)

İhracattaki düşük marj nedeniyle 2013 yılında benzin ve nafta üretimi %2,2 oranında azalmıştır.

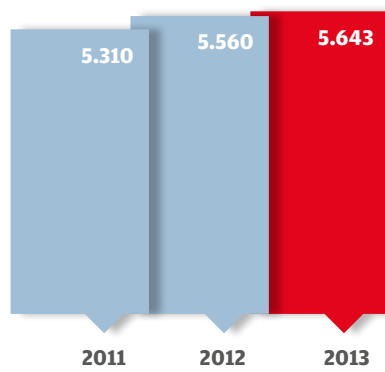
JET YAKITI (BİN TON)

Tüpraş'ın 2013 yılında jet yakıtı üretimi %9,3 artırılarak jet maksimizasyonu sağlanmıştır.

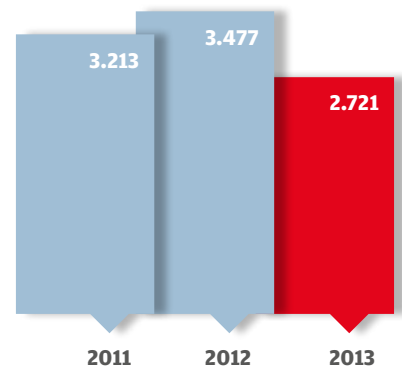
MOTORİN (BİN TON)

Tüpraş'ın 2013 yılında motorin üretimi %1,5 artırılarak 5,6 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

FUEL OİL (BİN TON)

2013 yılında fuel oil üretimi %21,7 oranında azaltılarak daha fazla orta distilat ve bitüm üretimi gerçekleştirilmiştir.

TEMEL GÖSTERGELER

Dalgalı kur, düşük marj ve ceza karşılıkları ile

düşen kârlılığa rağmen, 2013 yılında

yatırım yapılabilir seviyesinde olan kredi

derecelendirme notu teyid edilmiştir.

KAPASİTE KULLANIMI

KAPASİTE KULLANIM ORANI	HAM PETROL	YARI MAMUL	TOPLAM
1. Çeyrek	62,4	2,3	64,6
2. Çeyrek	81,8	2,4	84,2
3. Çeyrek	85,1	2,0	87,1
4. Çeyrek	77,7	3,0	80,7

VERİMLİLİK GÖSTERGELERİ

EMNİYET SKORLARI	2009	2010	2011	2012	2013
Kaza Sıklık Oranı	2,5	1,7	2,2	1,5	1,1
Kaza Şiddet Oranı	73	57	83	289	26

ATIK SU GERİ KAZANIMI	2011	2012	2013
Geri Kazanılan Su Miktarı (milyon m ³)	11,2	12,4	11,0
Geri Kazanılan Su/Tüketilen Toplam Su (%)	37,0	37,4	36,2

SERA GAZI EMİSYON TASARRUFU (CO ₂ EMİSYON-BİN TON)	2011	2012	2013
Sera Gazı Tasarruf Miktarı	317,0	348,2	186,0

21,6 milyar ABD Doları
Tüpraş'ın 2013 yılında
net satış hasılatı **21,6**
milyar ABD doları
olarak gerçekleşmiştir.

FİNANSAL PERFORMANS GÖSTERGELERİ*

FİNANSAL GÖSTERGELER (MİLYON ABD DOLARI)	2009	2010	2011	2012	2013
Net Satışlar	13.118	17.424	24.302	23.677	21.595
Faaliyet Kârı	654	683	1.181	631	22
Vergi Öncesi Kâr	653	617	918	753	7
Vergi Sonrası Kâr	522	490	740	817	629
FAVÖK	779	830	1.329	715	560
Net Borç (Nakit)	(653)	(1.955)	578	551	1.340
Özkaynak Kârlılığı (ROE) (%)	22	19	30	32	24
Borç Kaldıraç Oranı (%)	(36)	(357)	20	17	36
Net Çalışma Sermayesi	283	286	359	595	(296)
Yatırım Harcaması	189	177	628	974	1.201

HİSSE BAŞINA KAZANÇ (TL)	2009	2010	2011	2012	2013
Hisse Başına Kâr	3,24	2,94	4,96	5,85	4,78
Hisse Başına Temettü Brüt	2,50	2,98	3,93	3,85	1,58
Hisse Başına Temettü Net	2,14	2,53	3,34	3,27	1,34

*2011 yılı ve önceki dönemlerde OPET rakamları konsolidasyona dahildir.

TEMEL GÖSTERGELER

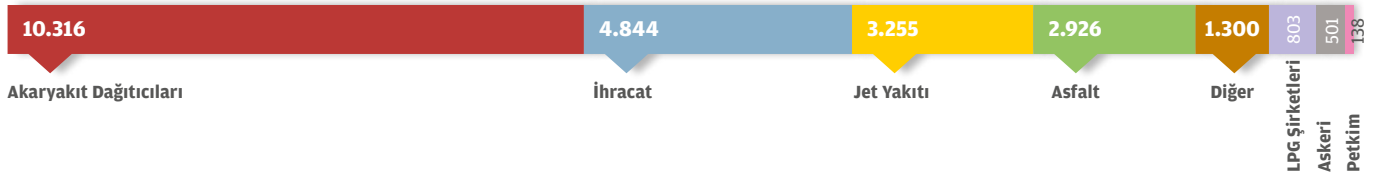
Tüpraş, tüm paydaşları, toplum ve dünya için değer üretmeye

geçmişte olduğu gibi gelecekte de devam edecektir.

2014 yılında da artan rekabet gücümüzle operasyonel ve

finansal başarılarımızı sürdüreceğimiz olan inancımız tamdır.

TOPLAM SATIŞ (BİN TON)

24.083 BİN TON

DAĞITIM ŞİRKETLERİNE SATIŞ (BİN TON)

10.316 BİN TON

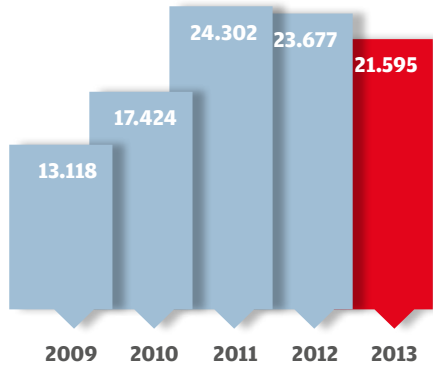

1,34 TL/Hisse
2013 yılında 1,2 milyar
ABD doları yatırım
harcamasının yanı sıra
Tüpraş hisse başına
net 1,34 TL temettü
dağıtmıştır.

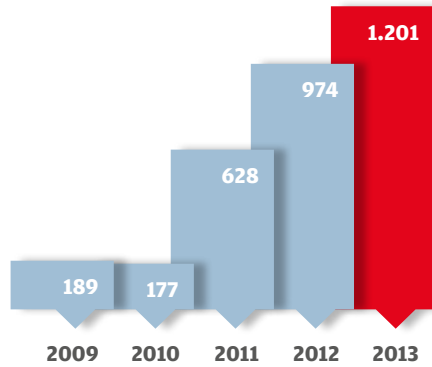
NET SATIŞLAR (MİLYON ABD DOLARI)

Tüpraş'ın 2013 yılında net satışları 21.595 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

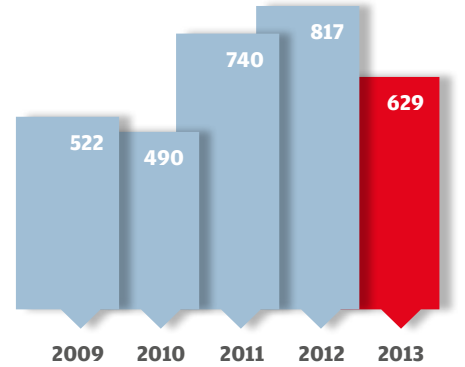
YATIRIM HARCAMASI (MİLYON ABD DOLARI)

Tüpraş'ın 2013 yılında yatırım harcamaları 1.201 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

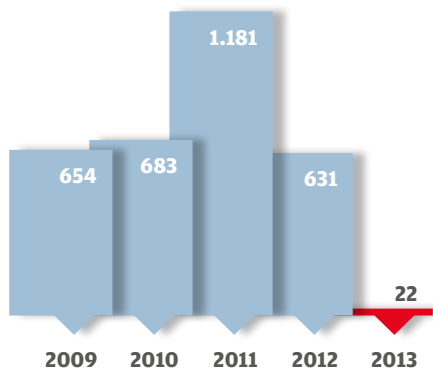
VERGİ SONRASI KÂR (MİLYON ABD DOLARI)

Tüpraş'ın 2013 yılında vergi sonrası kârı 629 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

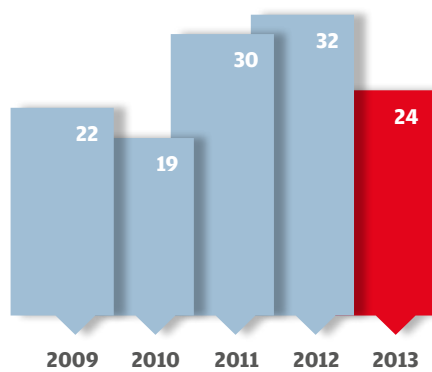
FAALİYET KÂRI (MİLYON ABD DOLARI)

Tüpraş'ın 2013 yılında faaliyet kârı 22 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

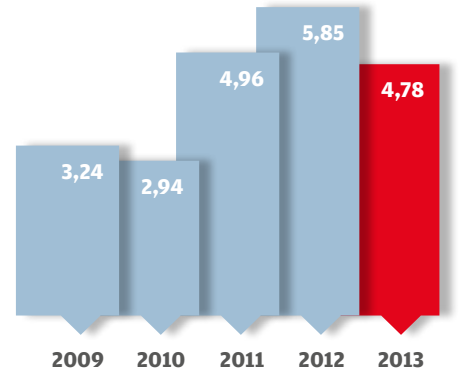
ÖZKAYNAK KÂRLİLİĞİ (ROE) (%)

Tüpraş'ın 2013 yılında özkaynak kârlılığı (ROE) %24 olarak gerçekleşmiştir.

HİSSE BAŞINA KÂR (TL)

Tüpraş'ın 2013 yılında hisse başına kârı 4,78 TL olarak gerçekleşmiştir.

2013 GELİŞMELERİ

Ar-Ge büyüme politikasını 2013 yılında da kararlılıkla

sürdüren Tüpraş, hedeflerinin paralelinde, ülke Ar-Ge

sıralamasında beş basamak birden yükselmiş ve 2012 yılında

32,5 milyon TL'lik Ar-Ge harcamasıyla dokuzuncu sıraya çıkmıştır.

AR-GE LİĞİNDE ZİRVE YOLUNDA

Tüpraş, geleceğe ait teknolojileri geliştirmek ve sahada uygulamak üzere Ar-Ge faaliyetlerini yürütmekte, planlamakta, faaliyetlerin sonucunda elde edilen fikri sınai hakları korumakta ve her türlü bilgiyi kurumsal hafızasında saklamaktadır.

Ar-Ge büyüme politikasını 2013 yılında da kararlılıkla sürdüren Tüpraş, hedeflerinin paralelinde, ülke Ar-Ge sıralamasında beş basamak birden yükselmiş ve 2012 yılında gerçekleştirdiği 32,5 milyon TL'lik Ar-Ge harcamasıyla dokuzuncu sıraya çıkmıştır.

2013 yılı içerisinde Ar-Ge çalışmaları kapsamında, "Kendi Kendini İyileştiren, Dayanıklılığı Yüksek, Düşük Bakım Maliyetli Modifiye Bitüm Geliştirilmesi" ve "Yüksek Verimlilikle Rafineri Optimizasyon Modeli Geliştirilmesi" isimli iki proje Eureka etiketi almıştır.

Rafinaj sektöründe yurt dışı kuruluşlarla iletişim içinde olarak rekabetçilik seviyesini artırmanın en iyi yolunun Avrupa Birliği'nin finanse ettiği Ar-Ge projelerine katılmak ve farklı Ar-Ge platformlarına iştirak etmek olduğu inancı ile Tüpraş, bu yöndeki proje çalışmalarına 2013 yılında yaptığı sekiz başvuru ile devam etmektedir.

Ar-Ge projelerinin sayısal ve bütçe hacmindeki hızlı artışı ile birlikte, bir taraftan başarılı çıktılar alınırken diğer taraftan ise bu büyümeye paralel olarak; personel, laboratuvar ve çalışma alanında da büyümeye ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçları karşılamak amacı ile toplam kapalı alanı 7.258 m²'ye ulaşan Tüpraş Ar-Ge Merkezi Kampüsü, 2014 yılı başında faaliyete geçmiştir.

YENİ BİTÜM TANKLARI DEVREYE ALINDI

İzmit Rafinerisi'nde Nisan 2013 tarihinde üç adet yeni bitüm tankı devreye alınmış, Rafineri'nin toplam bitüm depolama kapasitesi 10 bin ton yükseltilecek 42 bin tona ulaşılmıştır.

Batman Rafinerisi'nde de asfalt satışlarının artırılması ve müşteri taleplerinin karşılanması amacıyla 200.000 varillik (31 bin ton) yeni bir asfalt tankının imalat ve montajı tamamlanmış, tank devreye alınmıştır. Yeni bitüm tankları yüksek sezondaki talepleri karşılayabilmek için kış aylarında yapılan bitüm üretimini artırma imkânı sağlayacaktır.

KURUMSAL YÖNETİM NOTU VE ÖDÜLLER

2013 yılında Borsa İstanbul şirketlerinin Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uyumu kapsamında belirlenen ve geçtiğimiz yıl 9,10 olan Tüpraş'ın derecelendirme notu, 2013'de 9,34'e yükseltilmiştir.

Tüpraş, aldığı bu notla, Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği tarafından düzenlenen yedinci Uluslararası Kurumsal Yönetim Zirvesi'nde En Yüksek Kurumsal Nota Sahip Kuruluş kategorisinde üçüncü ve Yönetim Kurulu kategorisinde ise birinci seçilmiştir.

TÜPRAŞ'IN KALİTESİNİ TESCİLLEYEN BELGELER

Çalışma kültürünün en önemli yapı taşı olan Enerji Yönetimi Politikası çerçevesinde enerji verimliliğine katkı sağlayan yeni teknolojileri takip ederek sürekli iyileştirme yapmayı, enerji verimliliğini artırıcı projelere kaynak ayırmayı, enerji verimi ve tasarruf önlemlerini uygulayarak kaynak kaybını en aza indirmeyi, enerji verimliliğini artırmayı, izlemeyi ve düzenli olarak gözden geçirerek paydaşlarını bilgilendirmeyi taahhüt eden Tüpraş, ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi Belgesi almıştır.

Tüm faaliyetlerini Temel Kalite Yönetim Sistemleri çerçevesinde yürüten Tüpraş, mevcut ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 Kalite Yönetim Sistemleri'ne, 2013 yılında ISO 50001:2011'in yanı sıra, bilgi güvenliği alanında ISO/IEC 27001:2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi'ni eklemiştir.

İLK ULUSLARARASI TİCARİ ÜRÜN MARKA BAŞVURUSU

Ar-Ge Müdürlüğü koordinasyonunda, Süreç Geliştirme ve Yazılım Müdürlüğü ile İzmit Rafinerisi Üretim Müdürlüğü tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen "Eşanjörlerin Kirlilik Takibi, Modellenmesi, Simülasyonu ve Optimal Bakım Planlaması ile Rafineri Enerji Kayıplarının Azaltılması" konulu Ar-Ge projesi sonrası geliştirilen simülasyon programının kullanımına rafinerilerde başlanmıştır.

Programın tescili için yapılan "Kirlilik Modelleme ve Takip Yöntemi" isimli ulusal patent başvurusunun olumlu sonuçlanmasının ardından, Uluslararası Patent Koruması (PCT) için başvuru süreci başlatılarak, programın ticari adı HExMon konulmuştur. Tüpraş'ın geliştirdiği ilk ticari ürün markası olma yolunda ilerleyen HExMon için ülkemiz ve dünyada marka tescil araştırma süreci devam etmektedir.

TÜPRAŞ'IN TARİHSEL GELİŞİMİ

Tüm faaliyetlerini Temel Kalite Yönetim Sistemleri çerçevesinde yürüten

Tüpraş, ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 Kalite Yönetim Sistemleri'ne,

2013 yılında ISO 50001:2011'in yanı sıra, bilgi güvenliği alanında

ISO/IEC 27001:2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi'ni eklemiştir.

1950'LER

1955 Türkiye'nin ilk petrol rafinerisi olan Batman Rafinerisi devreye alındı.

1960'LAR

1961 1,0 milyon ton/yıl kapasiteli İzmit Rafinerisi (İpraş) devreye alındı.

1970'LER

1971 İzmit Rafinerisi birinci tevsii projesi tamamlanarak ham petrol işleme kapasitesi 5,5 milyon ton/yıla yükseltildi.

1972 3,0 milyon ton/yıl kapasiteli İzmir Rafinerisi devreye alındı.

1974 Türkiye'nin tek madeni yağ üretim kompleksi, İzmir Rafinerisi'nde devreye alındı.

Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. (Ditaş), kuruldu.

1980'LER

1982 İzmit Rafinerisi ikinci tevsii projesi tamamlanarak ham petrol işleme kapasitesi 11,5 milyon ton/yıla yükseltildi.

1983 İpraş ve üç rafineri Tüpraş çatısı altında toplandı.

İpraş'ın Ditaş'taki %29 hissesi Tüpraş'a devredildi.

1986 5,0 milyon ton/yıl kapasiteli Kırıkkale Rafinerisi devreye alındı.

1987 İzmir Rafinerisi tevsii projesi tamamlanarak ham petrol işleme kapasitesi 10 milyon ton/yıla yükseltildi.

1989-2003 Uzun Vadeli Yatırım Planı çalışmaları başlatıldı.

1990'LAR

1990 Tüpraş Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na devredildi.

Yönetim planlamada simülasyona geçildi.

Üretim planlamada optimizasyon modeli kullanılmaya başlandı.

1991 Tüpraş'ın %2,5 hissesinin ilk halka arzı gerçekleşti ve hisseler İMKB'de işlem görmeye başladı.

1993 Kırıkkale Hydrocracker Tesisleri devreye alındı.

İzmir Hydrocracker Tesisi devreye alındı.

1997 İzmit Hydrocracker ve CCR Kompleksi devreye alındı.

1998 Otomatik fiyatlandırma mekanizmasına geçildi.

1999 Halka açıklık oranı %3,58'e ulaştı.

Marmara Depremi, Tüpraş Yangını

2000'LER

2000 İkinci halka arz, Tüpraş hisselerinin %34'ü İstanbul ve Londra borsalarında işlem görmeye başladı.

2001 Petkim Yarımca Kompleksi, Tüpraş tarafından devralındı.

İzmir CCR Reformer ve İzomerizasyon Üniteleri devreye alındı.

2002 İzmit İzomerizasyon Ünitesi devreye alındı.

Ekim 2002'de Ditaş'ın hisseleri 16,5 milyon ABD doları karşılığında satın alınarak şirketin %79,98'ine sahip olundu.

2003 Supply Option Study başlatıldı.

2004 Bütün rafinerilerin kalite çevre sertifikasyonu alındı.

2005 Halka açıklık oranı %49'a yükseltildi.

Kamuya ait olan %51 oranındaki hissenin blok satışı için yapılan ihaleyi, Koç-Shell Ortak Girişim Grubu kazandı.

İzmir Rafinerisi dizel kükürt giderme ünitesi devreye alındı.

İthalat serbest bırakıldı.

Laboratuvar akreditasyonu sağlandı.

Rafinerici lisansları yenilendi.

Petrol Piyasası Kanunu yürürlüğe girdi.

2006 26 Ocak tarihinde Koç Holding A.Ş.'ye hisse devri gerçekleştirildi.

Opet'in %40 hissesi Aygaz A.Ş.'den satın alındı.

Operasyonel Mükemmellik Çalışması başlatıldı.

Yeni logo ve kurum kimliği oluşturuldu.

2007 İzmit Rafinerisi CCR reformer ve dizel kükürt giderme ünitesi devreye alındı.

İntranet portalı kullanılmaya başlandı.

Ulusal Marker Uygulaması'na geçildi.

RUP yatırım kararı alındı.

SAP sistemine geçildi. Uluslararası standartlara göre kurumsal sorumluluk raporu (GRI) yayımlandı.

Baca gazı online ölçüm cihazlarının kurulumu (CEMS) yapıldı.

Enerji yönetim birimleri kuruldu.

Tüpraş'ın Kurumsal Yönetim Notu 7,91 olarak belirlendi.

TCDD ile taşımacılık anlaşması imzalandı.

SEÇ (Sağlık Emniyet Çevre) Politikası yayımlandı, Yönetim tarafından taahhüdü sağlandı.

Tüpraş Tanıma Takdir ve Ödüllendirme Sistemi uygulamaya konuldu.

2008 Kırıkkale Rafinerisi Dizel Kükürt Giderme ve CCR Reformer Ünitesi devreye alındı.

İzmir Rafinerisi benzin spektlerini iyileştirme yatırımı devreye alındı.

Tüm rafineriler Euro V standardında motorin satışına hazır hale geldi.

Ditaş, Sevgi tankerini filosuna kattı.

Demiryolu taşımacılığının payı artırıldı.

Petrokimya Tesisleri'nde üretim durdurularak Fuel Oil Dönüşüm Projesi'nin yapımına başlandı.

İleri Proses Kontrol (APC) uygulamalarına geçildi.

OSAR-Risk Değerlendirme Tablosu devreye girdi.

2009 İzmit Rafinerisi benzin spektlerini iyileştirme yatırımı devreye alındı.

Ditaş Gönül tankerini filosuna kattı.

Türkiye'de satılan tüm benzin ürünleri Euro V spektlerinde üretilmeye başlandı.

Çalışma ortamları iyileştirildi.

Müşteri talepleri portaldan alınmaya başlandı.

Müteahhit yönetim sistemi devreye alındı.

Müşteri İlişkileri Yönetimi Sistemi'ne (CRM) geçildi.

Kış motorini üretimine başlandı.

2010'LAR

2010 Ar-Ge Merkezi açıldı.

Etik değerler revize edildi.

Üniversitelerle master programları başlatıldı.

REACH tüzüğüne kayıt olundu.

Bitüm ürünlerine CE Belgesi alındı.

Desulphurization ünitesinde, dünyada ilk craking katalist uygulaması gerçekleştirildi.

Sanayide Enerji Verimliliği yarışmalarında Batman Rafinerisi birincilik, İzmir Rafinerisi üçüncülük ödülü aldı.

Rafinerilerde SAP üzerinden Atık Yönetim Programı devreye alındı.

2011 Fuel Oil Dönüşüm Projesi Kredi Sözleşmesi imzalandı.

İzmir ve İzmit kerosen tatlılaştırma ünitesi devreye alındı.

Sanayide Enerji Verimliliği yarışmalarında İzmir ve Batman Rafinerileri birincilik ödülü aldı.

Tüpraş'ın iş sağlığı ve güvenliği konusunda hazırladığı eğitim filmi dünya ikincisi oldu.

Kurumsal Yönetim Notu 8,62 olarak güncellendi.

2012 700 milyon ABD dolarlık, 5,5 yıl vadeli, yurt dışı tahvil satışı gerçekleştirildi.

İzmit Rafinerisi'nde C3/C4 splitter ve seçici hidrojenasyon üniteleri devreye alındı.

T. Suna tankeri 23 Kasım 2012'de teslim alındı.

T. Leyla tankeri ile Aralık 2012'de taşıma başladı.

Sanayide Enerji Verimliliği Yarışması'nda Batman Rafinerisi birincilik ödülü aldı.

Kurumsal Yönetim Notu 9,10 seviyesine yükseldi.

İzmir Rafinerisi'nde kostik nötralizasyon ünitesi devreye alındı.

İzmir Rafinerisi'nde U-920 gaz türbini ve atık ısı kazanı devreye alındı.

Kırıkkale Rafinerisi yeni bitüm tankları devreye alındı.

Batman Rafinerisi asfalt tankları yenilendi.

2013

Batman Rafinerisi, Sanayide Enerji Verimliliği Yarışması'nda birincilik ödülü aldı.

Tüpraş'ın Kurumsal Yönetim Notu 9,34 seviyesine yükseldi.

ISO 50001:2011 Enerji Yönetim Sistemi Belgesi alındı.

ISO/IEC 27001:2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Belgesi alındı.

İzmit ve Batman Rafinerisi'nde yeni bitüm tankları devreye alındı.

İzmir Rafinerisi, baz yağları kompleksi fırınları modernizasyonu projesi ile Ege Bölgesi Sanayi Odası tarafından Çevre Uygulama Ödülü'nde birincilik aldı.

Kırıkkale Rafinerisi'nde CCR ve benfree üniteleri heat integration projesi tamamlanarak Mayıs 2013'te devreye alındı.

BAŞARI VE ÖDÜLLER

Tüpraş 2012 yılında, 5.860 bin ton ürün ihracatı ve

5.042 milyon ABD doları ihracat geliri ile hem ülkemizin

genel ihracat hem de sektörel ihracat sıralamasında

birinci olarak TİM İhracat Ödülü'nün sahibi olmuştur.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜĞÜ

Tüpraş, İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde bir kez daha ilk sırayı almıştır. Tüpraş, 40.118 milyon TL'lik üretimden satış rakamıyla rakiplerinin açık ara önünde birinci olurken, son üç yılda satış gelirlerini 20 milyar TL'den 40 milyar TL'ye çıkararak, listedeki rakipleriyle arayı açmıştır. Şirket, Capital Dergisi'nin 16'ncısını düzenlediği "Türkiye'nin En Büyük 500 Özel Şirketi" araştırmasında da birinci olmuştur.

İHRACAT ŞAMPİYONU TÜPRAŞ

Tüpraş 2012 yılında, 5.860 bin ton ürün ihracatı ve 5.042 milyon ABD doları ihracat geliri ile hem ülkemizin genel ihracat sıralamasında hem de sektörel ihracat sıralamasında birinci olarak TİM İhracat Ödülü'nün sahibi olmuştur. Şirket, Akdeniz İhracatçı Birlikleri (AKİB) tarafından düzenlenen ihracatın Rekortmenleri ödülleri de "Kimyevi Maddeler ve Mamulleri" sektöründe ve AKİB genelinde birinciliği almıştır.

ÜRETİMDE LİDER KURULUŞ

Tüpraş, Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) Başarılı Sanayi Kuruluşları Ödülleri'nde "En Yüksek Üretimi Gerçekleştirenler", "En Yüksek İhracat Gerçekleştirenler", "Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri Sanayi Meslek Grubunda En Fazla İstihdam Sağlayan Firma" ve "En İyi Çevre Uygulamaları" kategorilerinde birincilik ödülü alırken, "Çevre Alanında Kurumsal Sosyal Sorumluluk" kategorisinde ikincilik, "En Yüksek Yatırımı Sağlayan EBSO Firması" kategorisinde ise üçüncülük ödülü almıştır.

VERGİ REKORTMENİ

2012 yılı vergilendirme dönemi itibarıyla 249.578 bin TL kurumlar vergisi ödeyen Tüpraş, Kocaeli İli Kurumlar Vergisi sıralamasında açık ara birinci olmuştur.

KURUMSAL YÖNETİM ÖDÜLÜ

Tüpraş, Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği tarafından düzenlenen yedinci Uluslararası Kurumsal Yönetim Zirvesi'nde 9,34 puan ile "En Yüksek Kurumsal Nota Sahip Kuruluş" kategorisinde üçüncü ve Yönetim Kurulu Kategorisi'nde 9,78 puan ile birinci seçilmiştir.

SÜREKLİLİK ÖDÜLÜ

Tüpraş, Doğu Marmara Bölgesi'ndeki başarılı sanayi kuruluşlarımızı ödüllendirmek amacıyla, Kocaeli Sanayi Odası tarafından organize edilen Sanayi Kuruluşları Çizgiüstü Sektörel Performans Değerlendirme Organizasyonu'nda "Süreklilik" ödülüne layık görülmüştür.

YILIN GİRİŞİMCİSİ ÖDÜLÜ

ODTÜ Genç Girişimciler Topluluğu, Tüpraş'ı Enerji-Petrol sektöründe "Yılın Girişimcisi" ödülüne layık bulmuştur.

BATMAN RAFİNERİSİ'NE İKİ ÖDÜL

Batman Rafinerisi, 13'üncüsü düzenlenen Sanayide Enerji Verimliliği Proje Yarışması, "Sanayide Enerji Verimliliğinin Artırılması Projeleri" kategorisinde birincilik almıştır. Rafineri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ikincisini düzenlediği "Temiz Türkiyem" yarışması "En Temiz Sanayi Tesisi" kategorisinde de birinci olmuştur.

RUP PROJESİ

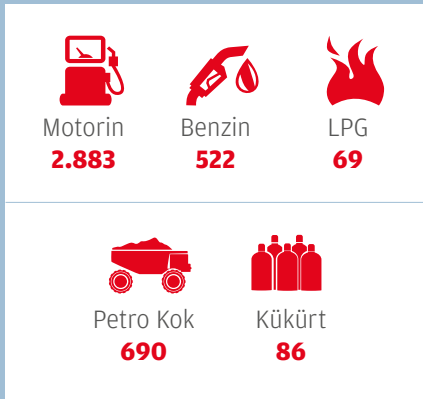
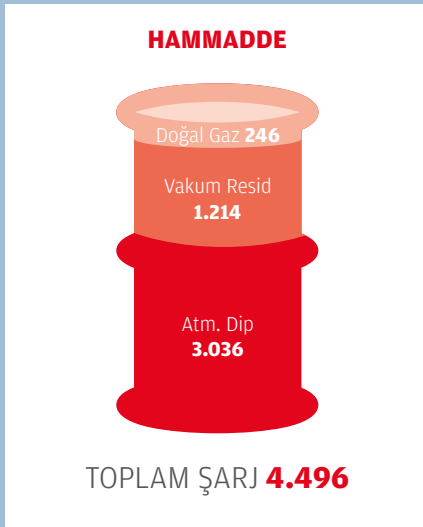
2013 sonu itibarıyla 2,2 milyar ABD dolarlık kısmı

tamamlanan RUP Projesi'nde mühendislik çalışmalarında %99,6,

malzeme ve ekipman imalatında %99,9, saha faaliyetlerinde %75,7

olmak üzere, proje genelinde toplam %91,3 gerçekleştirme sağlanmıştır.

RUP ÜRÜN VERİMLERİ (BİN TON)

İzmit Rafinerisi'ni dünyanın sayılı kompleks rafinerilerinden biri konumuna getirecek, ülkemiz ekonomisine önemli katma değer sağlayacak 2,7 milyar ABD dolarlık Fuel Oil Dönüşüm Projesi (RUP) yatırımında son aşamaya gelinmiştir.

2013 sonu itibarıyla projenin 2,2 milyar ABD dolarlık kısmı tamamlanan RUP Projesi'nde mühendislik çalışmalarında %99,6, malzeme ve ekipman imalatında %99,9, saha faaliyetlerinde %75,7 olmak üzere, proje genelinde toplam %91,3 gerçekleştirme sağlanmıştır. Böylece proje genelinde toplam ilerleme %91,3 düzeyine ulaşmıştır. Projenin 2014 yılı içinde tamamlanması ve Kasım ayı itibarıyla üretime başlanması planlanmaktadır.

NEDİR

"Fuel Oil Dönüşüm Projesi" "(Residuum Upgrading Project/RUP) ile yüksek kükürtlü fuel oil ve eşleniği siyah ürünler işlenerek Euro V standardında değerli beyaz ürün elde edilirken, petrol koku ve kükürt ilave üretim kapasitesine sahip olunacaktır. Bu yatırımla sektörün eğilimlerine paralel olarak, düşük değerli siyah ürünler, yüksek değerli beyaz ürünlere dönüştürülecektir.

İLKLERİN PROJESİ

Bu büyük projenin inşaat aşamasında Türkiye'de birçok ilke imza atılmıştır. 35 metre boyu, 8 metre çapı ve 918 ton ağırlığıyla projenin en ağır ve büyük ekipmanı olan stage bir cracking reaktörü, Japonya'da üretiminin ardından tek parça olarak İzmit Rafinerisi B Bölgesi'ndeki rıhtımdan alınmış, 320 tekerlekli dev TIR ile taşınmış ve montajı başarıyla tamamlanmıştır. Reaktörün montajında, bu ağırlığı kaldıracak kapasiteye sahip 1.500 ve 900 tonluk devasa vinçler kullanılmıştır. Reaktör, ülkemizde nakliyesi ve montajı tek parça olarak yapılan en ağır ekipman olarak tarihe geçmiştir. Tesis, ayrıca 182 metre boyuyla dünyanın en yüksek sekizinci flare'ine sahiptir.

PROJE TAMAMLANDIĞINDA

Bu yatırım ile son yıllarda tüketimi hızla azalan yaklaşık 4,2 milyon ton yüksek kükürtlü fuel oil ve eşleniği ürünler işlenerek 2,9 milyon tonu motorin/jet yakıtı, 522 bin tonu benzin ve 69 bin tonu LPG olmak üzere toplam 3,5 milyon ton Euro V standardında değerli beyaz ürün elde edilecek, 690 bin ton petrol koku ve 86 bin ton kükürt ilave üretim kapasitesine sahip olunacaktır.

Proje'nin bugünkü şartlarda yıllık yaklaşık 1 milyar ABD doları ilave satış hâsılatı ve yaklaşık 550 milyon ABD doları FAVÖK sağlayacağı öngörülmektedir.

RUP PROJESİ'NİN ÜLKEMİZE VE ŞİRKETİMİZE KATKILARI

ŞİRKETİMİZE KATKILARI

550 milyon ABD Doları: Yıllık 1 milyar ABD doları ciro artışı ve ilave yaklaşık 550 milyon ABD doları vergi ve faiz öncesi kâr sağlayacak yatırımın projenin geri dönüşü dört yıldan azdır.

10.000 kişi: İnşaat aşamasında yaklaşık 10.000 kişiye iş olanağı sunan Proje, tamamlandığında 500 kişiye sürekli ve doğrudan istihdam sağlayacaktır.

ÜLKEMİZE KATKILARI

1 milyar ABD Doları: Proje ülkemizin dış ticaret açığını 1 milyar ABD doları düzeyinde kapatılmasına katkıda bulunacaktır. Proje sayesinde daha yüksek katma değerli ürün ihracatı gerçekleşirken, petro kok ithalatında azalış yaşanacaktır.

SAYILARLA RUP

TOPLAM BETON MİKTARI

221.000 m³

ÇELİK KONSTRÜKSİYON AĞIRLIĞI

42.000 ton

KULLANILAN BORU

35.000 ton

TOPLAM HAFRİYAT MİKTARI

(60.000 HAFRİYAT KAMYONU)

1,5 milyon m³

TANKLARIN TABAN ALANI

42.521 m²

TANK HACMİ

663.812 m³

FLARE

Dünyanın sekizinci en yüksek Flare'ı - 182 metre

HYDROCRACKER ÜNİTESİ

Türkiye'ye gelen en ağır ekipman - 918 ton

RUP PROJESİ

RUP Projesi'nin bugünkü şartlarda yıllık yaklaşık

1 milyar ABD doları ilave satış hâsılatı ve yaklaşık

550 milyon ABD doları FAVÖK sağlayacağı

öngörülmektedir.

PROJE KAPSAMINDA YAPILAN ÜNİTELER VE KAPASİTELERİ

ÜNİTELER	KAPASİTE	KAPASİTE BİRİMİ
Vakum ünitesi	7.500	m ³ /gün
Koklaştırma ünitesi	8.200	m ³ /gün
Hydroprocessing ünitesi		
• Hydrocracker ünitesi	8.000	m ³ /gün
• Nafta hidrojenasyon ünitesi	1.200	m ³ /gün
• Dizel desulfurizasyon ünitesi	4.000	m ³ /gün
Hidrojen ünitesi	160.000	Nm ³ /saat
Kükürt Ünitesi	440	Ton/gün Kükürt
Elektrik üretim gücü (ISO)	120,36	MW
Soğutma kulesi	12.000	m ³ /saat çevrim suyu
Demir su	18.000	m ³ /gün
Atık su	12.000	m ³ /gün
Kirli su sıyırma ünitesi	3.033	m ³ /gün
Amin rejeneratör ünitesi	26.400	m ³ /gün

YÜKSEK KOMPLEKSİTE DEĞERİ

Projenin tamamlanmasıyla Tüpraş'ın siyah ürün miktarı 2014 yılı itibarıyla yaklaşık %50 oranında azalacak ve toplam beyaz ürün verimi %80'in üzerine çıkacaktır. Üretilen beyaz ürün miktarı ve ülkeye yaratacağı katma değer gibi unsurlar da dikkate alındığında, yeni bir rafineriye eşdeğer olan bu yatırım sayesinde, İzmit Rafinerisi Nelson Kompleksitesi 7,8'den, bilinen en yüksek konfigürasyonlarından biri olan 14,5 seviyesine yükselmiş olacaktır.

Proje, rafineriler arasında optimizasyonu sağlarken, diğer rafinerilerden İzmit'e hammadde sağlanması yoluyla kapasite kullanımları da artıracak, tüm rafinerilerde ürün esnekliği ve maksimizasyonu imkânı olacaktır.

STRATEJİK YATIRIM TEŞVİK BELGESİ

Projenin finansmanı için Tecnicas Reunidas ile 17 Aralık 2009'da yapılan sözleşmenin ardından, 28 Temmuz 2011'de imzalanan, satınalma ve yapım işlerini içeren ek sözleşme,

Trade Finance Magazine tarafından organize edilen EMEA Finansal Başarı Ödülleri'nde "2011 Yılıın En İyi Finansmanı" seçilmiştir.

Büyük Yatırımlar Teşvik Belgesine sahip olan 2,7 milyar ABD dolarlık Fuel Oil Dönüşüm Projesi, 19 Ekim 2012 tarihinden geçerli olmak üzere; 7 Ekim 2013 tarihinde T. C. Ekonomi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından, "Stratejik Yatırım" kapsamına alınmış ve yatırım tutarı 2,9 milyar TL olan teşvik belgesi Tüpraş'a verilmiştir.

RUP Projesi'nin 2014 yılı içinde tamamlanması ve Kasım ayı itibarıyla üretime başlanması planlanmaktadır.

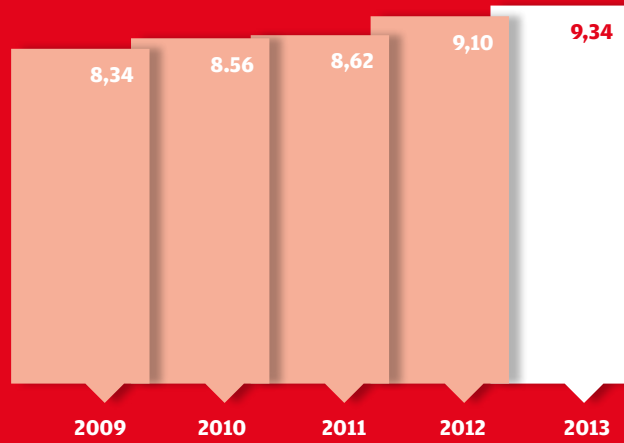

BAŞARI

Tüpraş, Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uyum sağlama yönünde azami ölçüde özen göstermekte, hedeflerine yönelirken kurumsal yönetim ilkelerinin eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk kavramlarını benimsemektedir.

KURUMSAL YÖNETİM DERECELENDİRME NOTU

YÖNETİM KURULU BAŞKANI'NIN MESAJI

Enerji verimliğinde sağlanan gelişmelerin yanı sıra

Türk özel sektörünün bir seferde yaptığı

en büyük yatırım olan Fuel Oil Dönüşüm Projesi'nde

son aşamaya gelinmiştir.

Değerli paydaşlarımız,

2013 yılı uluslararası piyasalar ve yurt içinde yaşanan çalkantılara ve olumsuz gelişmelere rağmen, sürdürülebilir başarıyı ve rekabet gücümüzü daha da artıracak önemli projelerin gerçekleştirildiği bir yıl olmuştur.

Bu çerçevede gerçekleştirilen projelerle enerji verimliliğinde sağlanan gelişmelerin yanı sıra Türk özel sektörünün bir seferde yaptığı en büyük yatırım olan Fuel Oil Dönüşüm Projesi'nde de son aşamaya gelinmiştir. Atılan bu adımlar Tüpraş'ı sektörden olumlu yönde ayırarak daha da güçlü hale getirerek, önümüzdeki dönemlerdeki başarılarımıza ve kârlılığımıza çok önemli katkılar sağlayacaktır.

Küresel ekonomik görünümdeki kırılganlık, 2013 yılında da sürmüştür. ABD ve Japonya ekonomisinde toparlanma belirtilerine rağmen, Euro Bölgesi'ndeki olumlu gelişmeler henüz durağanlıktan çıkışı sağlayacak seviyeye ulaşmamıştır.

Küresel ekonomik büyümenin bir önceki yıl büyüme oranının altında, %3 düzeyinde gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Gelişmiş ekonomilerde büyüme %1,3 oranında gerçekleşirken, Euro Bölgesi negatif büyüme oranı % -0,7'den, % -0,4'e düşmesine rağmen devam etmiştir. 2008 krizi sonrasında küresel büyümenin itici gücü konumundaki gelişmekte olan ülkelerin büyüme hızlarında da yavaşlama gözlenmiştir.

Bu kırılgan ortamda finansal piyasalar gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikası uygulamalarını takip ederek yön bulmaya çalışmış, özellikle ABD Merkez Bankası'nın (FED) izleyeceği ekonomik politikalar uluslararası sermaye akımları üzerinde belirleyici olmuştur. FED'in varlık alımlarını azaltacağına dair artan beklentiler

nedeniyle küresel risk iştahı azalırken, buna bağlı olarak 2013 yılı ikinci yarısında piyasalar daha dalgalı bir seyir izlemiştir.

Küresel likiditenin azalmasının yarattığı olumsuz etkiler, ülkemiz gibi yeterli sermaye birikimi olmayan ve cari açığını doğrudan yatırımlar yerine, ağırlıklı olarak kısa vadeli fonlarla karşılayan yüksek cari açıklı ekonomilerde daha şiddetli hissedilmiştir. Bunun yanı sıra, yurt içinde artan gerilim, siyasi gelişmeler ve mutabakat sağlanamayan uygulamaların, siyasi ve ekonomik istikrar ortamı üzerinde oluşturduğu güven kaybı, bu olumsuzlukları iyice artırmıştır. Özellikle FED'in Aralık ayında varlık alımlarında aylık 10 milyar ABD dolarlık azaltıma gideceğini açıklamasının ardından kurlarda yukarı doğru hareket hızlanmıştır.

Türkiye ekonomisinin 2013 yılında % 3,5-4,0 bandında büyüme gerçekleştirmesi olumlu bir gelişme olsa da, genel ekonomik şartların gelişmekte olan piyasalar için zorlaştığı bir dönemde ülke içinde yükselen tansiyon ve güven kaybı, ekonomiye yönelik kaygıların artmasına yol açmıştır.

Dünya petrol talebi, 2013 yılında OECD dışından gelen talep artışının etkisiyle, toplamda 1,25 milyon varil/gün artışla 91,3 milyon varil/güne yükselmiştir.

Ham petrol fiyatları 2013 yılını, yılbaşındaki 110 ABD doları seviyesinde tamamlamıştır. Bununla birlikte, fiyatlar yıl içinde rafinaj kârlılığını olumsuz yönde etkileyen dalgalı bir seyir izlemiştir. Şubat başında 119 ABD dolarını geçen ham petrol fiyatları, Nisan ortasında 96,8 ABD doları seviyesine kadar düşmesinin ardından, tekrar artış eğilimine girerek Eylül başında 115 ABD doları seviyesine kadar yükselmiştir. Ekonomik ve jeopolitik gelişmelerin yoğun olarak

yaşandığı dördüncü çeyrek dönemde ise sürekli dalgalı bir seyir izleyen ham petrol, 2013 yılını 110 ABD doları ile kapatmıştır.

Avrupa ve Akdeniz petrol ürün talepleri zayıf bir seyir gösterirken, küresel talebin itici gücü olması beklenen, yeni kapasite ilavelerinin devreye girdiği Çin ve Hindistan'da talebin özellikle orta distilat katmanında yatay seyretmesi sektör kârlılığını önemli ölçüde baskılamıştır. 20 ABD doları/varil seviyelerine kadar yükselen WTI (West Texas Intermediate) ham petrol fiyatı avantajı ve düşük doğal gaz maliyeti ile ABD rafinerileri önemli konjonktürel maliyet avantajları sağlarken, sektörün geri kalanı için işlerin daha da zorlaştırdığı bir yıl olmuştur.

Yüksek kapasite kullanımı ABD'nin motorin ihracatını arttırırken, benzin dâhil olmak üzere net ürün ihracatçısı olmasını sağlamıştır. Akdeniz bölgesinde, azalan tüketimin yanı sıra artan ürün girişlerinin etkisiyle bölgesel rekabet daha da ağırlaşarak, rafinaj kârlılıkları düşmüştür.

Öte yandan, devreye alınan boru hatları ile Ural ham petrolünün daha yüksek oranda Asya pazarına yönelmesinin yanı sıra İran yaptırımları ve Irak'ta süregelen istikrarsızlık, ağır ham petrol işleme kaynaklı maliyet avantajını oldukça zayıflatmıştır.

Ülkemiz akaryakıt piyasasındaki genel seyir, benzin tüketiminde azalışın durması dışında, 2013 yılında da devam etmiştir. EPDK verilerine göre motorin tüketimi %7,2 artışla 16,8 milyon tona ulaşırken, yüksek vergi farkına rağmen benzin tüketimi uzun yıllar sonrasında %1,3 oranında artış kaydederek 1,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Doğal gazın ısınma ve sanayi yakıtı olarak tüketiminin teşvik edilmesinin etkisiyle fuel oil tüketimindeki azalış seyri devam ederken, uçak trafiğinin %11,7 arttığı, toplam

1,1

Tüpraş, çok yoğun bir yatırım yılı olmasına karşın 2013'te kaza sıklık oranını 1,1'e indirmiştir.

Yolcu sayısının ise %14,7 artışıyla 150 milyona ulaştığı havayolu taşımacılığındaki yükseliş jet yakıtı tüketimini %6,5 artırmıştır.

Tüpraş, 2013 yılında 7,76 milyon ton motorin satışıyla %46 pazar payı elde ederken, 1,8 milyon tonluk satışla benzin pazar payı %97 olarak gerçekleşmiştir. Toplam ürün satışlarının 24,1 milyon ton olduğu 2013 yılında, 4,1 milyar ABD doları ihracat olmak üzere toplam 41,1 milyar TL (21,6 milyar ABD doları) ciro gerçekleştirilmiş olup, 1.066 milyon TL FAVÖK ve 2013 yılında Fuel Oil Dönüşüm Projesi Yatırımı teşviğinden kaynaklanan ertelenmiş vergi gelirinin olumlu katkısı ile 1,2 milyar TL net kâr elde edilmiştir.

Tüpraş, bu çalkantılı ortamda başta kârlılık olmak üzere bazı kısa vadeli hedeflerini gerçekleştirilemeye de sektör ortalamasının üzerinde performansını sürdürmenin yanı sıra, şirketin geleceğini garanti altına alacak, rekabetçi konumunu daha da güçlendirecek çok önemli adımlar atmıştır.

Kısa ve orta vadeli başarıları daha uzun vadelere taşımak için başlatılan ve Kasım 2014'te devreye alınması hedeflenen 2,7 milyar ABD dolarlık Fuel Oil Dönüşüm Projesi yatırımında ana ekipmanların tümünün sahaya ulaşması ile montaj çalışmalarında son aşamaya gelinmiştir. Proje için 2013 yılsonu itibarıyla 2,2 milyar ABD dolarlık harcama yapılmış, mühendislik çalışmalarında % 99,6, malzeme imalatında % 99,9, saha faaliyetlerinde %75,7 olmak üzere, proje genelinde % 91,3 ilerleme sağlanmıştır.

Proje, İzmit Rafinerisi'ni dünyanın en modern rafinerilerinden birisi konumuna getirecek ve ülkemiz ekonomisine önemli katma değer sağlayacaktır.

2013 yılında, yatırım yapılabilir seviyesinde olan kredi derecelendirme notunun teyit edilmesi, bugüne kadar tek kalemden yapılan en büyük yatırım projesinin finansal ve operasyonel güçlülüğü koruyarak sürdürdüğünü göstermesi bakımından çok önemlidir.

2007'de oluşturulan Kurumsal Yönetim Endeksi'ne 7,91 derecelendirme notu ile başlayan Tüpraş, 2013'de notunu 9,34 seviyesine yükselterek gelişimini sürdürmüştür. Tüpraş, aldığı bu not ile Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği tarafından düzenlenen VII. Uluslararası Kurumsal Yönetim Zirvesi'nde, BIST Kurumsal Yönetim Endeksi'nde en yüksek nota sahip üçüncü şirket, bu notu oluşturan dört ana bölümden biri olan Yönetim Kurulu'nda ise aldığı 9,78'lik not ile birinci şirket ödülleri almıştır.

Tüpraş'ın temel önceliklerinden biri olan iş sağlığı ve güvenliği alanında geçmiş dönemlerden beri sürdürülen performans gelişimi istikrarla devam etmiştir.

Sürdürülebilirliğin temel taşlarından olan sağlık ve emniyet, Tüpraş'ta sürekli geliştirilmekte, çalışanlar ve paydaşların sağlık ve emniyeti güvence altına alınmaktadır. Tüpraş'ın sağlık, emniyet ve çevre konusundaki prensiplerinin temel dayanağını oluşturan SEÇ-K Yönetim Sistemi'nde yer alan Tehlike Etkilerinin Yönetimi Süreci ile müteahhit faaliyetleri de dâhil olmak üzere, Tüpraş bünyesinde tüm ürün ve hizmet üretmeye yönelik faaliyetlerin içerdiği tehlikeler belirlenmekte, yönetimi sağlanmaktadır. Bunun neticesinde Tüpraş, 2011 yılında 2,2 olan kaza sıklık oranını, çok yoğun bir fiziki yatırım yılı olması ve müteahhit çalışmalarına rağmen 2012 yılında 1,5'e 2013'de ise 1,1'e indirmeyi başarmıştır. Uluslararası danışman şirket ile yapılan sözleşme kapsamında 2014 -2016 döneminin tamamını kapsayacak üç yıllık Proses Emniyet Yönetim

Sistemi çalışmalarımıza başlamış bulunmaktayız. 22 Ana başlıktan oluşan Proses Emniyeti Yönetim Sistemi, bir birleri ile etkileşimi olan ve birçok disiplini içeren rafineri proses emniyetimizi çok daha iyi seviyelere getireceğine inandığımız bir çalışma olacaktır.

Tüm faaliyetlerini Temel Kalite Yönetim Sistemleri çerçevesinde yürüten Tüpraş'ın rafinerilerinde entegre yönetim sistemleri olan ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ve ISO 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri, ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi, ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi etkin olarak uygulanmaktadır.

Sürdürülebilir başarının temel direklerinden biri olan Ar-Ge büyüme politikası 2013 yılında da kararlılıkla sürdürülmüştür. Tüm bu çalışmaların neticesinde şirketlerin resmi bildirimleri üzerinden yapılan ülke Ar-Ge sıralamasında Tüpraş, 2011 yılında elde ettiği 14'üncülüğü bu yıl, 2012 yılında yaptığı 32,5 milyon TL'lik Ar-Ge harcamasıyla, 9'uncu sıraya taşımıştır.

Tüpraş, Şirket ve ülkemiz için değer üretmeye geçmişte olduğu gibi gelecekte de devam edecektir. 2014 yılında da her geçen gün artan rekabet gücümüzle operasyonel ve finansal başarılarımızı sürdüreceğimize olan inancımız tamdır.

Elde ettiğimiz kazanımlarda emeği bulunan başta çalışanlarımız, tedarikçilerimiz ve iş ortaklarımız olmak üzere tüm paydaşlarımıza değerli katkıları ve Tüpraş'a duydukları güven ve bağlılıklarından dolayı teşekkür ederiz.

Ömer M. Koç
Yönetim Kurulu Başkanı

YÖNETİM KURULU

ÖMER M. KOÇ

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Lisans eğitimini 1985 yılında Columbia Üniversitesi'nde tamamlamış ve 1989'da Columbia Business School'dan MBA derecesi almıştır. İş yaşamına 1985 yılında, İsviçre'deki Kofisa Trading Company'de Satış Memuru olarak başlayan Koç, 1989-1990 yılları arasında New York'ta Ramerica Int. Inc.'de Satış Memuru olarak görev yapmıştır. 1990 yılında Koç Holding'e katılarak Gazal A.Ş.'de Finansman Koordinatörlüğü, Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkan Yardımcılığı ve Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkanlığı gibi üst düzey görevlerde bulunmuştur. 2004 Nisan ayından bu yana Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi olan Ömer M. Koç, Mayıs 2008'den itibaren Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekilliği görevini sürdürmektedir. Ömer M. Koç aynı zamanda Türk Eğitim Vakfı Başkanlığı, Geyre Vakfı Başkanlığı, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Başkanlığı görevlerini de sürdürmektedir. 2006 yılında Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi olan Ömer M. Koç, 2008 yılından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini yürütmektedir.

MUSTAFA V. KOÇ

YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ

Yükseköğrenimini 1984 yılında George Washington Üniversitesi İş İdaresi Bölümü'nde tamamlamıştır. Profesyonel iş yaşamına aynı yıl Tofaş Oto A.Ş.'de başlamış, 1992 yılında Koç Holding'e geçerek çeşitli gruplarda Başkan Yardımcılığı ve Başkanlık görevlerinde bulunmuştur. 2001 yılında Yönetim Kurulu Üyesi, 2002 yılında ise Yönetim Kurulu Başkan Vekili olan Mustafa V. Koç, Nisan 2003 tarihinden itibaren Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini sürdürmektedir.

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Yüksek İstişare Kurulu Onursal Başkanı olan Koç, Finlandiya İstanbul Fahri Konsolosu'dur. Kuveyt Ulusal Bankası ile Rolls-Royce Uluslararası Danışma Kurulları'na üyedir. Genç Başkanlar Organizasyonu üyesi olan Koç, JP Morgan Uluslararası Konseyi'nde ve Council on Foreign Affairs Uluslararası Konseyi'nde yer almaktadır. Bilderberg Toplantıları'nın Yürütme Kurulu Üyesi'dir. 2005 yılında İtalya Hükümeti'nin Cavaliere D'Industria nişanına, 2012 yılında Uluslararası Leonardo Ödülü'ne layık görülmüştür. Mustafa V. Koç, ekonomik ve sosyal kalkınmaya büyük önem veren ve bu alanda World Monuments Fund ve Carnegie Vakfı ile BNP Paribas gibi saygın kuruluşlarca ödüllendirilen Koç Ailesi'nin sosyal ve kültürel yaşama katkılarını hayata geçiren Vehbi Koç Vakfı'nın Yönetim Kurulu ve Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın Mütevelli Heyeti Üyesi'dir.

Mustafa V. Koç, 2006 yılından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi'dir.

RAHMI M. KOÇ

YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Rahmi M. Koç, yükseköğrenimini Johns Hopkins Üniversitesi Endüstriyel Sevkiyat ve İdare Bölümü'nde tamamlamıştır. İş yaşamına 1958 yılında, Koç Topluluğu'nda, Otokoç şirketine başlamış ve çalışma hayatı boyunca Koç Holding bünyesinde çeşitli üst düzey görevlerde bulunmuştur. 1980 yılında İdare Komitesi Başkanı olan Rahmi M. Koç, 1984 yılında Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı olarak atanmıştır. 2003 yılından itibaren Koç Holding Şeref Başkanı unvanıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Vehbi Koç Vakfı Mütevelli Heyeti Başkan Vekilliği, Koç Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanlığı, Rahmi M. Koç Müzecilik ve Kültür Vakfı Kurucusu ve Yönetim Kurulu Başkanlığı, VKV Amerikan Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanlığı, Turmepa/DenizTemiz Derneği Kurucu Üyesi ve Onursal Başkanlığı, TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Onursal Başkanlığı ve TİSK Danışma Kurulu Üyeliği, Foreign Policy Association Fahri Üyeliği, New York Metropolitan Sanat Müzesi Onursal Mütevelli Heyeti Üyeliği ve Global İlişkiler Forumu Derneği Kurucu Üyeliği görevlerini yürüten Rahmi M. Koç, 2008 yılından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi'dir.

SEMAHAT S. ARSEL
YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Amerikan Kız Koleji'nden mezun olduktan sonra Goethe Institute'ta Almanca eğitim programlarına katılan Semahat Arsel, İngilizce ve Almanca bilmektedir. 1964 yılında, Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi olarak iş hayatına başlayan Semahat Arsel, halen bu görevinin yanı sıra Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu Başkanlığı, Turizm Grubu Yönetim Kurulu Başkanlığı, Florance Nightingale Vakfı İkinci Başkanlığı ve Semahat Arsel Hemşirelik Eğitim ve Araştırma Merkezi Başkanlığı görevlerini sürdürmektedir. Koç Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu'nun kurucusu olan Semahat Arsel, 2009 yılından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi'dir.

ALİ Y. KOÇ
YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Lisans eğitimini Rice Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde tamamlamış ve ardından Harvard Üniversitesi'nden MBA derecesi almıştır. Ali Y. Koç, 1990-1991 tarihleri arasında American Express Bank'ta Yönetici Yetiştirme Programı'na dâhil olmuş, 1991-1992 yılları arasında Ramerica International Inc.'de Koordinatör, 1992-1994 yılları arasında Morgan Stanley Yatırım Bankası'nda Analist olarak çalışmıştır. 1997 yılında, Koç Holding'de Yeni İş Geliştirme Koordinatörü olarak göreve başlayan Ali Y. Koç, daha sonra Bilgi Grubu Başkanlığı gibi üst düzey görevlerde bulunmuştur. 2006 yılından itibaren Koç Holding Kurumsal İletişim ve Bilgi Grubu Başkanlığı görevini yürütmektedir. 2008 Ocak ayından bu yana Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi olan Ali Y. Koç, 2009 yılından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi'dir.

O. TURGAY DURAK
YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Lisans eğitimini Northwestern Üniversitesi Makina Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamış ve aynı üniversiteden yüksek lisans derecesi almıştır. İş yaşamına 1976 yılında Otosan'da Uygulama Mühendisi olarak başlayan O. Turgay Durak, 1982'de Proje Koordinasyon Müdürlüğü ve 1984'te Proje Koordinasyon Daire Müdürlüğü görevlerini üstlenmiştir. 1986 yılında Pazarlama Genel Müdür Yardımcısı, 1987 yılında Satınalma Genel Müdür Yardımcısı ve 2000 yılında Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.'de Genel Müdür Baş Yardımcısı olan Durak, 2002-2007 yılları arasında Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. Genel Müdürü olarak görev yapmıştır. 2007-2009 yılları arasında Koç Holding Otomotiv Grup Başkanlığı yapan Durak, 2009-2010 yılları arasında Koç Holding A.Ş. CEO Vekili, 2010 Nisan ayından itibaren Koç Holding CEO'su olarak göreve atanmıştır. Durak, 5 Nisan 2010 tarihinden itibaren Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi'dir.

YÖNETİM KURULU

TEMEL KAMİL ATAY
YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Lisans eğitimini İTÜ Makine Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamış ve ardından Wayne State Üniversitesi İşletme Bölümü'nde ihtisas yapmıştır. İş yaşamına 1965 yılında Chrysler Sanayi'de Ürün Geliştirme Mühendisi olarak başlayan Atay, Koç Topluluğu'na 1966 yılında katılmış ve sırasıyla Otosan A.Ş. Mamul Geliştirme Müdürü, Ford Motor Co. U.S.A. Mamul Geliştirme Mühendisi, Koç Holding A.Ş. Otomotiv Koordinatör Yardımcısı, Otoyol Sanayi A.Ş. Genel Müdürü, Tofaş Türk Otomobil Fab. A.Ş. Genel Müdürü, Koç Holding A.Ş. Teknik Projeler Başkan Yardımcısı, Tofaş Grubu Başkanlığı gibi üst düzey görevlerde bulunmuştur. 2000-2001 yıllarında Koç Holding CEO'luğu yapan Atay, 1996 yılında Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi, 2006 yılından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi'dir.

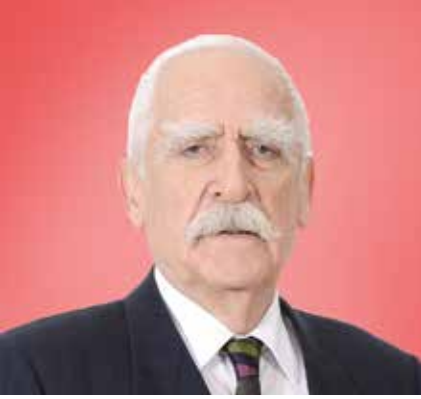
EROL MEMİOĞLU
YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Yükseköğrenimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Petrol Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamıştır. 1979 yılında TPAO'da Uzman Mühendis olarak göreve başlayan Memioğlu, TPAO'da Üretim Müdürlüğü ve Yurt Dışı Projeler Grup Başkanlığı görevlerinin ardından, 1999 yılında Koç Holding'de Enerji Grubu Başkan Yardımcılığı görevine atanmıştır. 2003-2004 yılları arasında iş hayatına Koç Holding Enerji Grubu İcradan Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi olarak devam eden Memioğlu, Mayıs 2004'ten bu yana Koç Holding Enerji Grubu Başkanlığı görevini yürütmektedir. Memioğlu, 2006 yılından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi'dir.

AHMET AKSU
C GRUBU HİSSE TEMSİLCİSİ
YÖNETİM KURULU BAĞIMSIZ ÜYESİ

Ahmet Aksu, lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde tamamlamıştır. 1992 yılından bu yana Başbakanlık Özelleştirme İdaresi'nde çalışan Aksu, 1993 yılında Deniz Nakliyat T.A.Ş.'de Denetim Kurulu Üyesi olarak görev yapmıştır. 1993-2006 yılları arasında Erdemir Ereğli Demir ve Çelik Fab. T.A.Ş., Tümaş, Eti Alüminyum ve Esgaz gibi kurumlarda Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkanı olarak görev almıştır. 2006-2007 yılları arasında Tümaş Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı görevinin ardından, halen Özelleştirme İdaresi Başkan Vekili olarak görev yapmakta olan Aksu, Tüpraş Yönetim Kurulu Bağımsız Üyesi ve C Grubu Hisse Temsilcisi'dir.

GÖKÇE BAYINDIR

YÖNETİM KURULU BAĞIMSIZ ÜYESİ

1939 yılında İstanbul'da doğan Gökçe Bayındır, Robert Kolej'den mezun olmasının ardından 1965 yılında Boğaziçi Üniversitesi'nin İşletme İdaresi Bölümü'nü bitirmiş ve aynı bölümde yüksek lisans yapmıştır. İş hayatına 1967 yılında başlayan Bayındır, 1971 yılında Pazarlama Müdürü olarak göreve başladığı Tofaş Oto Ticaret A.Ş.'de, Genel Müdür Muaviniği ve 1979 yılından itibaren Genel Müdürlük görevlerinde bulunmuştur. 1987 tarihinde Koç Holding A.Ş. bünyesinde Tofaş Grubu Başkan Yardımcılığı ve ardından Tofaş Grubu Başkanlığı yapan Bayındır, 2000 yılında Koç Grubu'ndan emekli olmuştur. Koç Grubu'nda çalıştığı yıllarda, başta Tofaş Oto Ticaret A.Ş. ve Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. olmak üzere, değişik şirketlerde Yönetim Kurulu üyeliklerinde bulunan Bayındır, 4 Nisan 2012 tarihinden itibaren Tüpraş Yönetim Kurulu Bağımsız Üyeliği görevini yürütmektedir.

KUTSAN ÇELEBİÇAN

YÖNETİM KURULU BAĞIMSIZ ÜYESİ

Yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde yapmıştır. 1969 yılında Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları Kurulu'nda iş hayatına başlamış, 1979-1982 yıllarında Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdür Yardımcılığı ve daha sonra atandığı Dünya Bankası (IBRD) İcra Direktör Yardımcılığı görevlerini yapmıştır. 1987 yılında Koç Topluluğu'na katılmış ve Finansman Koordinatörlüğü, Başkan Yardımcılığı, Finansman Grubu Başkanlığı görevlerinde bulunduğu Koç Topluluğu'ndan 2001 yılı Aralık ayında emekliye ayrılmıştır. Halen kendi finansman danışmanlık şirketini yönetmektedir. 4 Nisan 2012 tarihinden itibaren Tüpraş Yönetim Kurulu Bağımsız üyeliği görevini yürütmektedir.

OSMAN METE ALTAN

YÖNETİM KURULU BAĞIMSIZ ÜYESİ

1965 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nden mezun olmuştur. Aynı üniversitede Yüksek Lisans, Uludağ Üniversitesi'nde İş İdaresi eğitimi yapmıştır. 1966 -1968 yıllarında iki yıl Tumpene Co. Inc. adlı Amerikan şirketinde çalışan Altan, 1970 yılında askerlik görevini tamamlamasının ardından Tofaş Otomobil Fabrikası'nda çalışmaya başlamış, sırası ile Atölye Mühendisi, Üretim Müdürü, Üretimden Sorumlu Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 1995 yılında Otoyol A.Ş.'ye Genel Müdür olarak atanan Altan, 2003 yılı Temmuz ayında emekli oluncaya kadar bu görevini sürdürmüştür. 4 Nisan 2012 tarihinden itibaren Tüpraş Yönetim Kurulu Bağımsız üyeliği görevini yürütmektedir.

GENEL MÜDÜR'ÜN MESAJI

Üretim kayıpları ve jeopolitik riskler ile petrol fiyatının

dalgalı seyrettiği 2013 yılında ürün arzındaki

bölgesel değişimler ve para politikasındaki

farklılıklar sektörde düşük kârlılığa neden olmuştur.

2013 yılında %3 seviyesine gerileyen küresel ekonomideki büyümede, Avrupa'da süregelen ekonomik zayıflık ve başta Çin olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde büyümenin yavaşlaması belirleyici olmuştur. Euro Bölgesi'nde ülkelerin yüksek borç stokunu azaltmak için sürdürdükleri tasarruf tedbirleri nedeniyle 2013 yılında da zayıf ekonomik görünüm devam etmiş ve %0,4 küçülme gerçekleşmiştir. Japonya, 2013 yılında parasal genişleme yoluyla enflasyon oluşturarak iç tüketimi canlandırma çabaları ile küresel ekonomiye katkı sağlayan ekonomiler arasında yer almıştır. ABD ekonomisi ise öncü göstergelerde yaşanan olumlu gelişmeler doğrultusunda 2013 yılında toparlanma belirtileri göstermiştir. Mayıs ayında ABD Merkez Bankası'nın ekonomide istikrarlı bir büyüme görülmesi durumunda tahvil alımlarını azaltacağını açıklaması, küresel piyasalar açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Likiditenin sıkılaştırılacağı beklentisi risk iştahını azaltarak gelişmekte olan piyasalara yönelik fon akışını tersine çevirmiş ve sıcak para girişine ihtiyaç duyan ekonomilerde paranın maliyeti yükselmiştir. Bu durum, özellikle Türkiye ve Hindistan gibi cari açığı yüksek gelişen ekonomilerde dolar kurunda dalgalanmalara yol açarak enflasyon oranları yükselmiştir. Bu doğrultuda, IMF verilerine göre büyümenin lokomotifini oluşturan gelişmekte olan ekonomilerin büyüme hızları da %4,9'dan %4,7'ye gerilemiştir.

Gelişmekte olan ülkeleri olumsuz etkileyen likidite sıkışıklığı ve kur yükselişlerine karşı, Türkiye uyguladığı ekonomik önlemler sayesinde 2013 yılında yeterli büyüme oranını yakalamayı başarmıştır. Yılın ikinci yarısında yükselen döviz kuru etkisiyle artan enflasyona rağmen, Merkez

Bankası politika faizini arttırmayarak tüketiciler için finansman maliyetlerini dizginleyerek yurt içi tüketimi desteklemiş, böylece üçüncü çeyrekte %4,4 yıl genelinde de yaklaşık %3,5-4,0 oranında büyümeye ulaşmıştır.

HAM PETROL FİYATLARI VE DÜNYA RAFİNAJ SEKTÖRÜNDE GELİŞMELER

2013 yılına 110 dolar/varil seviyesinden başlayan ve ilk çeyrek dönemi 107 ABD doları seviyesinde kapatan Brent ham petrol fiyatı, Mayıs ayında ABD'nin parasal genişlemeyi azaltabileceğini açıklamasıyla yükselen dolar kuru ve ekonomik zayıflığa gelişmekte olan ülkelerin de eklenmesiyle ikinci çeyrek dönem sonunda 102 dolar/varil seviyesine gerilemiştir. Üçüncü çeyrek dönemde Ortadoğu'da artan jeopolitik gerilime bağlı olarak 117 dolar seviyesini gören petrol fiyatı, dördüncü çeyrekte Suriye kimyasal silah sorununun diplomatik yoldan çözümü, ABD bütçe problemi ile parasal genişlemenin azaltılmasındaki tereddütler ve İran ile P5+1 ülkeleri arasındaki nükleer görüşmelerinin olumlu sonuçlanması ile yılı 110 ABD doları düzeyinde kapatmıştır.

2012 yılında 90 milyon varil/gün olan dünya petrol tüketimi, 2013 yılında %1,4 gibi kısıtlı bir artışla 91,3 milyon varil/gün düzeyinde gerçekleşmiştir.

2008 krizinde dünya rafinaj kapasite fazlası 3,06 milyon varil/güne kadar ulaşmışken, 2009-2012 yılları arasında uygulanan küresel likidite enjeksiyonu ve düşük faiz ortamı petrol ürününe talebine katkıda bulunmuştur. Bu dönemde, Avrupa ve ABD'de gerçekleşen rafineri konsolidasyonları ve rafineri kapanışları, Asya ve Orta Doğu'da devreye alınan yeni rafineri kapasite artışlarını dengelemiş ve dünya rafinaj üretim kapasitesi fazlası, 2013 yılı sonunda 0,62 milyon varil/gün üretim açığına

dönüşmüştür. Öte yandan, başta Avrupa olmak üzere Akdeniz Bölgesi'nde azalan talep ortamında ABD rafinerilerinin yakıt ve maliyet avantajları ile 2013 yılında daha yüksek kapasitede üretim yapmaları, bir yandan bölgemize motorin akışını artırırken diğer yandan benzin ihracatını kısıtlamıştır. Yıl içinde Akdeniz piyasasında ağır ve hafif ham petrol fiyat makasının kapanması ile ağır petrolerin göreceli olarak pahalılaşması, küresel rafineri bakım durumlarının 2012 yılına göre daha az olmasıyla küresel ölçekte oluşan ilave üretim yanında Avrupa ekonomisinde yeterli toparlanmanın olmaması nedeniyle, 2012 yılında 4,21 ABD doları/varil olan Akdeniz rafineri marjı, 2,54 ABD doları azalış kaydederek 2013 yılında 1,67 ABD doları düzeyine gerilemiştir.

2014 yılında dünya ekonomisinin %3,7 büyümesi ve petrol talebinin de %1,4 artarak 92,6 milyon varil/gün olması beklenmektedir. Ancak, İran ile nükleer konusuna ilişkin olumlu gelişmeler, Kuzey Irak'tan petrol arz imkanı ve Libya'nın üretiminde kısıtlı artışlar yapabilecek olmasının getireceği petrol üretimindeki arz artışının yanı sıra parasal genişlemenin 2014 yılı boyunca azaltılması ile güçlenecek dolar kuru, petrol fiyatlarında 2014 yılında bir miktar azalış da beraberinde getirebilecektir. Bununla birlikte, gelişmekte olan ülkeler ivme kaybetmesine rağmen, gelişmiş ülkelerin büyüme ivmesinin artacak olmasının yanı sıra, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da süregelen jeopolitik riskler, petrol fiyatlarında yıl içinde dengeleyici unsurlar olabilecektir. 2014 yılında dünya rafineri kapasitesindeki artışın 2013 yılından 0,3 milyon varil/gün, kapanması beklenen rafineri kapasitesinin de 0,2 milyon varil/gün daha az

9,34

Tüpraş, 2013 yılında 9,34 oranında derecelendirme notu ile BİST Kurumsal Yönetim Endeksi'nin üst sıralarında yer almıştır.

olması ile üretim kapasitesinde 2013 yılındaki gibi bir olumsuzluk yaşanması beklenmemektedir. Ancak ABD ham petrol ve enerji maliyet avantajlarının yarattığı bölgesel ürün dengesizliği, özellikle talebin azaldığı Avrupa bölgesinde konsolidasyonun süreceğine yönelik beklentiyi artırmaktadır.

TÜRKİYE PETROL ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE GELİŞMELER

Petrol ürünleri tüketiminde standart ve kayıt dışı ürünlerin kullanımı, son yıllarda alınan önlemler ile azaltılarak, talebin doğru oluşmasına katkı sağlamıştır. Bu bağlamda ekonomik büyüme hızının üzerinde artış gösteren Türkiye motorin tüketimi EPDK verilerine göre 2013 yılında %7,2 yükselişle 16,8 milyon tona ulaşmış, benzin tüketimi ise uzun yıllar süren düşüşlerden sonra %1,3 oranında artarak 1,9 milyon tona yükselmiştir.

Uluslararası piyasalarda rezerv artışları sayesinde fuel oil'e göre fiyatı nisbi olarak daha da ucuzlayan doğal gazın ülkemizde başta elektrik üretim sektörü olmak üzere, ısınma ve sanayi alt sektörlerinde kullanımının artarak devam etmesi ile fuel oil tüketimi %21,8 azalmıştır.

EPDK'nın 2011 yılı Eylül ayında yayınlanan tebliği doğrultusunda, benzine 1 Ocak 2013 tarihinden itibaren en az %2 oranında yerli tarım ürününden elde edilmiş biyoetanol katılmaya başlanmış olup biyoetanol katkı oranı 2014 yılı başında %3'e çıkarılmıştır.

2013 YILINDA TÜPRAŞ

Küresel talebin itici gücü durumunda olan Asya ülkelerinde petrol ürünleri talebinin orta distilat katmanında yatay ve Avrupa'da ürün taleplerinin zayıf seyri nedeniyle Akdeniz ürün fiyatlarının petrol fiyatlarına göre zayıf performans sergilemesi, bölgemizde rafinaj sektörü kârlılığını önemli ölçüde baskılamıştır. Akdeniz ürün fiyatlarının Brent petrole oranının zayıf seyrettiği ve devam eden İran yaptırımlarının yanı sıra Asya'ya çekilen yeni boru hatları ile ağır petrol fiyat avantajının da ciddi boyutta azaldığı 2013 yılında, yapılan üretim ve satış optimizasyon çalışmalarına bağlı olarak toplam kapasite kullanımı %2,5 azaltılarak %79,1 (sadece ham petrol miktarı temel alındığında %76,8) düzeyinde gerçekleşmiş ve 21,2 milyon ton satılabilir ürün üretilmiştir. Bu dönemde dönüşüm ünitelerinin daha etkin kullanımı ile beyaz ürün verimi %2,0 arttırılarak %72,4 düzeyine yükseltilmiştir.

2013 yılında, Tüpraş 19,2 milyon ton yurt içi satış gerçekleştirmiştir. 2013 yılında gerçekleştirilen 4,8 milyon ton ürün ihracatıyla birlikte 2013 yılında toplam satış miktarı 24,1 milyon tona ulaşmıştır. 2013 yılında müşteri odaklı stratejisini sürdüren Tüpraş'ın, motorin satışlarında pazar payı %46, benzinde ise %97 seviyelerindedir.

Akdeniz piyasası marjlarındaki gerilemenin yanında, süregelen İran yaptırımlarıyla daha pahalı hale gelen ağır petrol rollerin üretim maliyetlerini etkilemesiyle, Tüpraş'ın net rafineri marjı Akdeniz rafineri marjındaki düşüşe paralel olarak 2013 yılında geçen yıla göre %26 (0,86 dolar/varil) azalarak 2,45 dolar/varil seviyesinde gerçekleşmiştir. Uygulanan üretim optimizasyonu, verimlilik artırıcı uygulamalar, tasarruf politikaları ve Fuel Oil Dönüşüm Projesi Yatırımı teşvikinden kaynaklanan ertelenmiş vergi gelirinin olumlu katkısı ile Tüpraş 2013 yılında 1 milyar 197 milyon TL net kâr elde etmiştir.

Tüpraş uluslararası standartlar çerçevesinde tüm faaliyetlerini Toplam Kalite Yönetim Sistemleri'ne uyumlu olarak sürdürmektedir. Şirket faaliyetlerinde temel alınan sağlık, emniyet ve çevre konularının bütününe kapsayan ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 Kalite Yönetim Sistemlerine, uygulanmakta olan enerji yönetimi politikası çerçevesinde, 2013 yılında ISO 50001:2011 Enerji Yönetim Sistemi, bilgi güvenliği alanında da ISO/IEC 27001:2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi başarıyla eklenmiştir.

GENEL MÜDÜR'ÜN MESAJI

Rekabetçi ve sürdürülebilir kârlı konumunu korumak

için Tüpraş 2013 yılında da Ar-Ge çalışmalarını sürdürmüştür.

Şirket, ülke Ar-Ge sıralamasında

2013 yılında 9. sıraya yükselmiştir.

Rafinerilerinde teknik emniyet standartlarını azami düzeye yükseltmeyi, tüm faaliyetlerinde çevreyi sürdürülebilir yöntemlerle korumayı ve çevresel risklerini en aza indirmeyi ilke edinen Tüpraş, 2012 yılında 1,5 olan kaza sıklık oranını, fiziki yatırım ve saha çalışmalarının çok yoğun olduğu 2013 yılında 1,1'e indirmeyi başarmıştır.

Tüpraş, enerji verimliliği projeleri ile kalite ve performansını düşürmeden mevcut enerji kayıplarının önlenmesi yoluyla tüketilen enerji miktarını en aza indirmeyi ve 2015'te Avrupa'da düşük emisyonlu sahip rafineriler kategorisine girmeyi hedeflemektedir. Enerji tasarrufunun sağlanması ve emisyon değerlerinin iyileştirilmesi amacıyla 2008 yılından beri uygulanan maliyet azaltıcı ve verimlilik artırıcı projelerin uygulanması sayesinde ortalama enerji yoğunluğu endeksi (EII) değeri, 2013 yılında 102,1'e düşürülerek, 2008 yılından bu yana 17 puanlık iyileştirme sağlanmıştır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 2013 yılında düzenlenen "SENER" Sanayide Enerji Verimliliği Proje Yarışması'nda, Batman Rafinerisi "EVET" (Enerji Verimli Endüstriyel Tesis) kategorisinde enerji yoğunluğunu 2005 yılından 2013 yılına kadar en çok düşürebilen sanayi tesisi olarak birinci olmuştur.

İstanbul Sanayi Odası tarafından "Türkiye'nin En Büyük 500 Özel Şirketi" araştırmasında birinci sırada yer alan Tüpraş, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) tarafından, 2012 yılında gerçekleştirdiği 5 milyar ABD doları ihracat ile hem ülkemizin genel ihracat sıralamasında hem de sektörel ihracat sıralamasında birincilik ödüllerine ulaşmıştır.

2007'de oluşturulan BİST şirketleri kurumsal yönetim endeksinde 7,91 derecelendirme notu ile başlayan Tüpraş, 2013 yılında notunu 9,34 seviyesine yükselterek endekste ilk sıralarda yer almaya devam etmiş ve bu yükseliş TKYD tarafından iki ödül ile perçinlenmiştir.

Sürdürülebilir kârlılık ve Şirketimizin rekabetçi pozisyonunun güçlendirilmesi için rafinajda kullanılan teknolojiler ile birlikte ürün verimi ve niteliklerini de arttırmayı hedefleyen Tüpraş 2013 yılında bu amaçla Ar-Ge çalışmalarını sürdürmüştür. Bu çalışmalar neticesinde ülke Ar-Ge sıralamasına 2011 yılında 14'üncülükle giriş yapan Tüpraş, 2012 yılında yaptığı 32,5 milyon TL'lik Ar-Ge harcamasıyla 2013 yılında dokuzuncu sıraya yükselmiştir. 2013 yılında çoğunluğu ürün geliştirme ve proses optimizasyonu çalışmalarından oluşan toplam 12 TEYDEB onaylı proje, iki EUREKA etiketli proje, bir ARDEB 1003 projesi ve bir adet AB FP7 onaylı proje çalışmalarına devam edilmiştir.

FUEL OİL DÖNÜŞÜM PROJESİ VE DEVAM EDEN DİĞER YATIRIMLAR

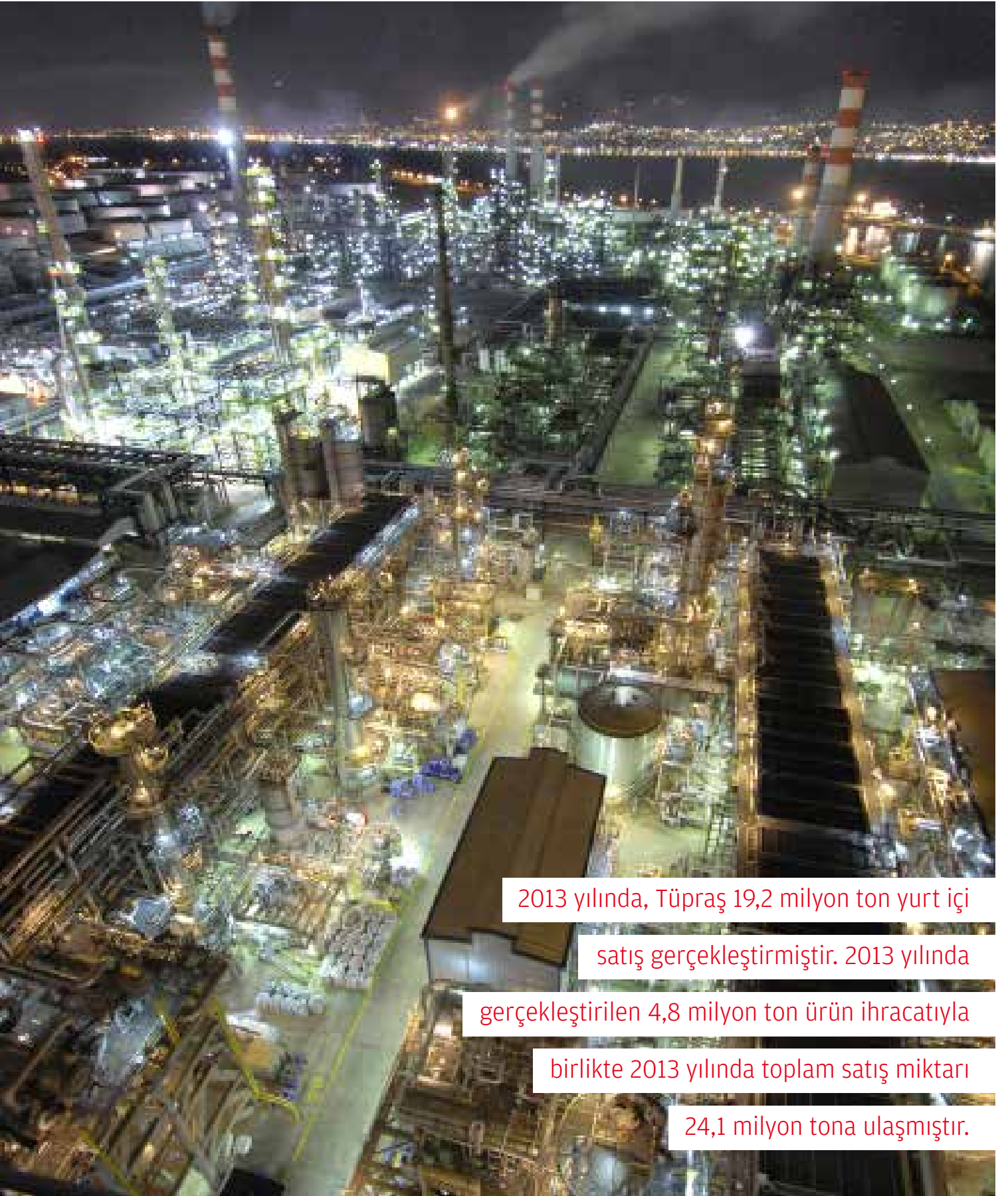
Tüpraş ülkemizin ürün taleplerindeki gelişime paralel olarak sıfır fuel oil üretebilecek rafinaj konfigürasyonuna sahip olmak ve rafineri kompleksitesini yükseltmek amacıyla Fuel Oil Dönüşüm Projesi ve diğer yatırımlarına 2013 yılında da devam etmiştir. 2,7 milyar ABD doları tutarında olan ve 2013 yıl sonuna kadar 2,2 milyar dolar yatırım harcaması gerçekleştirilen Fuel Oil Dönüşüm Projesi tamamlandığında, ülkemizde tüketim imkanı azalan ve talep fazlası konuma

dönüşen, değeri düşük yaklaşık 4,2 milyon ton siyah ürün, 3,5 milyon tonun üzerinde benzin ve motorin gibi daha değerli Euro V standardında çevreci beyaz ürünlere dönüştürülecektir. 2014 yılı Kasım ayında tamamlamayı planladığımız bu yatırım ile İzmit Rafinerisi'nin beyaz ürün verimi %80'in üzerine yükselecektir. 2013 yılında, Fuel Oil Dönüşüm Projesi yatırımı için harcanan yaklaşık 914 milyon ABD doları dahil olmak üzere, devam eden diğer yatırımlarla birlikte toplam yıllık yatırım harcaması tutarı 1,2 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. 2013 yılı sonu itibarıyla Fuel Oil Dönüşüm Projesi yatırımında, mühendislik çalışmalarında %99,6, malzeme imalatında %99,9, saha faaliyetlerinde %75,7 olmak üzere proje genelinde %91,3 gerçekleştirme sağlanmıştır.

Tüpraş, operasyonel ve finansal hedeflerini gerçekleştirme çalışmalarının yanı sıra, güçlü insan kaynağıyla ülkemizin akaryakıt ihtiyacını en emniyetli ve yüksek kalitede karşılarken, sürdürülebilir kârlılığını optimum noktaya ulaştıracak ve ülkemiz cari açığını da düşürmeye katkı sağlayacak olan yatırımlarını sürdürmeye, hissedarları, iş ortakları ve ülkemiz için katma değer oluşturmaya devam edecektir.

Yavuz Erkut
Genel Müdür

2013 yılında, Tüpraş 19,2 milyon ton yurt içi satış gerçekleştirmiştir. 2013 yılında gerçekleştirilen 4,8 milyon ton ürün ihracatıyla birlikte 2013 yılında toplam satış miktarı 24,1 milyon tona ulaşmıştır.

ÜST YÖNETİM

İBRAHİM YELMENOĞLU
GENEL MÜDÜR
YARDIMCISI
(MALİ)

GÜROL ACAR
GENEL MÜDÜR
YARDIMCISI
(TEKNİK)

YAVUZ ERKUT
GENEL MÜDÜR

YILMAZ BAYRAKTAR
GENEL MÜDÜR
YARDIMCISI
(İDARİ)

HASAN TAN
GENEL MÜDÜR
YARDIMCISI
(TİCARİ)

YAVUZ ERKUT GENEL MÜDÜR

Yavuz Erkut, lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nde, yüksek lisans eğitimini ise Wales Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamıştır. Erkut, iş yaşamına 1979 yılında İpraş Rafinerisi'nde Proses Mühendisi olarak başlamıştır. 1979-1990 yılları arasında sırasıyla Ünite Şefi, Başmühendis, İşletme Müdür Yardımcısı görevlerinde bulunmuştur. 1990 yılında Tüpraş Genel Müdürlüğü'ne Dış Ticaret Müdürü olarak atanmıştır. 1994-1997 yılları arasında Petrol İkmal ve Ticaret Daire Başkanlığı göreviyle Ham Petrol İkmal, Akaryakıt Satış, Fiyatlandırma, Dış Ticaret ve LPG İkmal ve Satış Müdürlükleri'ni yönetmiştir. 1998-2000 döneminde ise aynı bölümlerden sorumlu Daire Başkanlığı ve Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 2000 yılında Opet Petrolcülük A.Ş.'ye transfer olmuştur. 2000-2006 yılları arasında Opet Petrolcülük A.Ş.'de Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürlük görevlerinin ardından, 27 Ocak 2006 tarihinden bu yana Tüpraş Genel Müdürlüğü görevini sürdürmektedir.

GÜROL ACAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

Gürol Acar, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü mezunudur. İş yaşamına 1977 yılında İpraş Rafinerisi'nde Proses Mühendisi olarak başlamış, çeşitli mühendislik pozisyonlarında görev almıştır. Tüpraş İzmit Rafinerisi ve Genel Müdürlük'te, yönetim kademelerinde çeşitli görevlerde bulunmuştur. Tüpraş'ta çalışırken Devlet Planlama Teşkilatı'nın hazırladığı yedinci ve sekizinci dönem beş yıllık kalkınma planlarında, Petrol Ürünlerinden Sorumlu Komisyon'un Başkanlığı'ni yürütmüştür. Kırıkkale Rafineri Müdürü olarak çalışırken, 2000 yılında Opet Petrolcülük A.Ş.'de Terminal ve Teknik Servisler Müdürü olarak işe başlamıştır. 2004 yılından itibaren Opet Petrolcülük A.Ş. Terminal ve Teknik Servisler Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapan Acar, 27 Ocak 2006 tarihinde Tüpraş Teknik İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

HASAN TAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

Hasan Tan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nden mezun olmuş, Pennsylvania Üniversitesi İş Yönetimi yüksek lisans programını tamamlamıştır. İş yaşamına 1990 yılında Tüpraş Dış Ticaret Departmanı'nda Mühendis olarak başlamış ve Motorin ve LPG İthalatından Sorumlu İthalat Şefi olarak devam etmiştir. 1995 yılında Ham Petrol İkmal Departmanı'na Ham Petrol Anlaşmaları ve Kârlılık Analizlerinden sorumlu Koordinatör olarak atanmıştır. 1999-2004 yılları arasında LPG İkmal ve Satış Müdürü olarak görev yapmıştır. Ocak 2005-Ocak 2006 arasında Opet Petrolcülük A.Ş. İkmal Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapan Tan, Tüpraş'ın özelleştirilmesi sonrasında 27 Ocak 2006 tarihi itibarıyla, Ticari İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

YILMAZ BAYRAKTAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

Yılmaz Bayraktar, Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nden mezun olmuş ve Wales Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde Endüstri İçin Dizayn ve İş İdaresi başlıklı programda yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. İş yaşamına 1979 yılında İpraş Rafinerisi'nde Enerji ve Ekoloji Mühendisi olarak başlamıştır. Sırasıyla Kuvvet Santrali, Buhar Üretim, Elektrik Üretim, Pompa Transfer ve Atık Su Arıtma Üniteleri Şefliği ve Başmühendisliği; Yardımcı Tesisler İşletme Müdür Yardımcılığı, Üretim Üniteleri İşletme Müdürlüğü ve 1997 yılından itibaren Rafineri Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 1999-2006 yılları arasında Siemens Power Generation "İşletme ve Bakım" anlaşması altındaki Bosen Enerji Elektrik Üretim A.Ş. Kombine Çevrim Santrali'nde, Siemens adına Tesis Müdürü görevini üstlendikten sonra, 27 Ocak 2006 tarihinden itibaren Tüpraş Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

İBRAHİM YELMENOĞLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

İbrahim Yelmenoğlu, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni 1991 yılında, Illinois Üniversitesi yüksek lisans programını 2003 yılında tamamlamıştır. İş yaşamına 1987 yılında Maliye Bakanlığı'nda başlamıştır. 1992-2004 yılları arasında Hesap Uzmanları Kurulu'nda görev almıştır. 2004 yılında Koç Holding Denetim Grup Başkanlığı'na transfer olan Yelmenoğlu, 2004-2006 döneminde Koç Holding A.Ş. Denetim Grubu Koordinatörü olarak görev yapmıştır. Tüpraş'ın Koç Holding'e %51 hisse devrinden sonra 27 Ocak 2006 tarihi itibarıyla Mali İşlerden sorumlu Genel Müdür Yardımcılığı görevine atanmıştır.

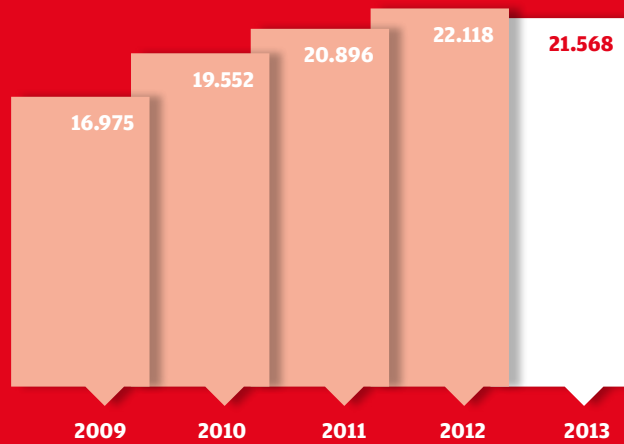
TÜPRAS

97-119

YENİ YAKAR
KURUMU

Türkiyenin tek rafinaj şirketi Tüpraş, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları listesinde yine birinci olarak, ülkemiz ekonomisinin lokomotif gücü olmaya devam etmiştir.

İŞLENEN HAM PETROL (BİN TON)

SEKTÖR

Havayolu taşımacılık sektöründeki gelişmeye paralel

olarak Tüpraş'ın yurt içi sivil jet yakıtı satışı

%9 oranında artarak, geçtiğimiz yılın

262 bin ton üzerinde gerçekleşmiştir.

TOPLAM SATIŞ

24,1 milyon ton

Yurt içi ve ihracat dâhil Tüpraş'ın toplam satışları 24,1 milyon tona ulaşmıştır.

MOTORİN TÜKETİMİ

16,8 milyon ton

Toplam motorin tüketimi, 2013 yılında 2012 yılına göre %7 artışla 16,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

BENZİN TÜKETİMİ

1,9 milyon ton

Toplam benzin tüketimi, 2013 yılında 1,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

JET YAKITI TÜKETİMİ

3,6 milyon ton

2013 yılında jet yakıtı tüketimi hava yolları taşımacılığı yolcu sayısındaki %14,7 artışa bağlı olarak 3,6 milyon tona ulaşmıştır.

TÜRKİYE PAZAR PAYI

%63

Tüpraş'ın benzin, jet, motorin ve fuel oil toplamı pazar payı %63'tür.

DEPOLAMA KAPASİTESİ

%65

Tüpraş'ın depolama kapasitesi ülke kapasitesinin yaklaşık %54'üne, OPET dâhil %65'ine karşılık gelmektedir.

Türkiye ekonomisi, 2013 yılında %3,8 oranında büyüme kaydetmiştir. Petrol ürünleri tüketiminde ise standart ve kayıt dışı ürünlerin kullanımı, alınan önlemlerle azalmış ve GSYİH ile doğrudan ilişkili olan toplam motorin tüketimi artış eğilimini sürdürmüştür. EPDK verilerine göre 2013 yılında %7 artışla 16,8 milyon tona ulaşmıştır.

Motorin tüketimindeki artışta ekonomik büyümenin tüketime yansımalarının yanı sıra, özellikle motorinde 10 numara yağ ve benzeri nedenlerle yaşanan sorunların çözümü amacıyla baz yağlarda ÖTV iadesi uygulamasına geçilmesi etkili olmuştur. Alınan tedbirler, bu konudaki suistimallerin önüne geçilmesini sağlamıştır.

2013 yılında da müşteri odaklı stratejisini sürdüren Tüpraş, askeri ürünler hariç yurt içi motorin satışlarında piyasa payı %46 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'de son yıllarda benzin tüketiminde devam eden düşüş, benzinli araç motorlarındaki verimlilik artışı ve motorin fiyatlarındaki artışın etkisiyle durmuş, 2013 yılında %1,3 oranında artış kaydetmiştir. Tüpraş, depolama ve terminal altyapısından gelen rekabetçi gücünün de olumlu katkısıyla, pazardaki payını %97'ye yükseltmiştir.

Havayolu taşımacılık sektöründeki gelişmeye paralel olarak Tüpraş'ın yurt içi sivil jet yakıtı satışı geçtiğimiz yılın 262 bin ton üzerinde gerçekleşmiştir. Uçak trafiği bir önceki

yıla göre %11,7 artarken yolcu trafiğinin %14,7 yükselerek yaklaşık 150 milyon kişiye ulaşmasının etkisiyle, Tüpraş'ın sivil jet yakıtı satışı geçtiğimiz yılın %9 üzerinde gerçekleşmiştir.

2013 yılında, jet yakıtında suistimal ve problemlerin giderilmesi için Maliye Bakanlığı tarafından 20 Temmuz 2013 tarihli ve 28713 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 26)" ile havacılık ve denizcilik yakıtlarındaki ÖTV uygulamalarına yeni düzenlemeler getirilmiştir. Tebliğ ile hava araçlarında kullanılması gereken ÖTV tutarı sıfıra indirilmiş hava yakıtlarının kara taşıtlarında yasa dışı olarak kullanılmasını önlemeye yönelik olarak, akaryakıt dağıtım şirketlerine Gelir İdaresi Başkanlığı'na bildirim zorunluluğu getirilmiştir.

Bunun yanı sıra, akaryakıt dağıtıcılarının deniz yakıtı satışı yapabilmeleri için almaları gereken dağıtım izin belgesi teminat tutarı 2014 yılından itibaren geçerli olmak üzere artırılmıştır.

Ayrıca, Resmi Gazete'de yayınlanan 25 Haziran 2013 tarihli ve 28688 sayılı değişiklik, "Motorin Türlerine İlişkin Düzenleme Tebliği"nde yer alan ve motorine 2014'te %1, 2015'te %2 ve 2016'da ise %3 biyodizel ilave edilmesine ilişkin madde iptal edilmiş, yürürlükte olan biyoetanol uygulanmasında ise herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Son yıllarda benzin tüketiminde devam eden düşüş, benzinli araç motorlarındaki verimlilik artışı ve motorin fiyatlarındaki artışın etkisiyle durmuş, pazar 2013 yılında %1,3 oranında artış kaydetmiştir.

ÜRETİM

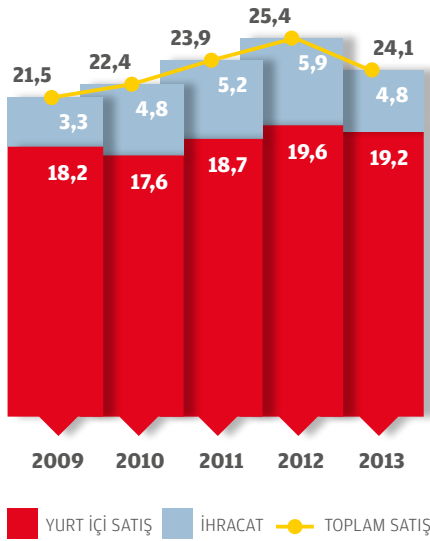
Tüpraş'ın 2013 yılı üretimi 21,2 milyon ton olmuştur,

dönüşüm ünitelerinin etkin kullanımı sayesinde,

bir önceki yıla göre %2 artışla, %72,4 beyaz ürün

verimi elde edilmiştir.

SATIŞLAR (MİLYON TON)

Akdeniz Bölgesi rafinerileri 2013 yılı boyunca WTI (West Texas Intermediate) ham petrol fiyat avantajından olumsuz yönde etkilenmiştir. Fiyat avantajının 20 ABD doları/varil düzeylerine kadar yükselmesi, ABD rafinerilerini sektör genelinden olumlu yönde ayırtmıştır, yüksek kapasite kullanımı ABD'nin başta motorin olmak üzere net ürün ihracatçısı olmasını sağlamış, bu ürünlerin yaklaşık %50'sinin Avrupa ve Akdeniz bölgesine gelmesi ise Akdeniz Bölgesi rafinerileri açısından rekabeti zorlaştırmıştır.

OECD bölgesi, özellikle Avrupa petrol ürün talepleri beklentiler doğrultusunda zayıf bir seyir gösterirken, küresel talebin itici gücü durumunda olan ve yeni kapasite ilavelerinin

devreye girdiği Çin ve Hindistan'da talebin özellikle orta distilat katmanında yatay seyretmesi sektör kârlılığına ilave baskı oluşturmuştur. Ural ham petrolünün, daha yüksek oranda Asya pazarına yönelmesinin yanı sıra İran yaptırımları ve Irak'ta süregelen istikrarsızlık, ağır ham petrol işleme kaynaklı maliyet avantajını azaltmıştır.

2013 yılına 113 ABD doları/varil seviyesinden başlayan Brent ham petrol fiyatı, ekonomik ve jeopolitik gelişmelere bağlı olarak dalgalı bir seyir izlemiş ve yılı 110 ABD doları/varil düzeyinde kapatmıştır. 2013 yılında dünya ekonomisinde yaşanan %2,9 oranındaki büyüme doğrultusunda dünya günlük ortalama petrol tüketim miktarı %1,4 artışla 91,3 milyon varile ulaşmıştır.

2012 yılında 1,49 milyon varil/günlük rafineri kapasitesi üretimden çekilirken, bu rakam 2013 yılında 0,57 milyon varil/gün düzeyine gerilemiştir. 2013 yılında yeni açılan rafineri kapasitesi ise 2012 yılından 300 bin varil/gün daha fazla olmuştur.

2013 yılında Avrupa'da azalan talep ortamında ABD rafinerileri yakıt ve maliyet avantajları ile daha yüksek kapasitede üretim yapmıştır. Ağır ve hafif ham petrol fiyat makasının kapanması ile ağır petroler göreceli olarak pahalalanmış, küresel rafineri bakım duruşlarının 2012 yılına göre daha az olmasıyla global ölçekte oluşan ilave üretim yanında Avrupa ekonomisindeki toparlanmanın henüz Akdeniz piyasası ürün marjlarını destekleyecek boyuta ulaşmaması

nedeniyle, 2012 yılında 4,21 ABD doları/varil olan Akdeniz rafineri marjı, 2,54 ABD doları azalış kaydederek 2013 yılında 1,67 ABD doları düzeyine gerilemiştir.

Tüpraş, petrol kaynaklarının çeşitlendirilmesi, tedarik zincirinde riskin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajlarının sağlanması için ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona ve çeşitlendirmeye gitmektedir. Ham petrol alımlarının önemli bir kısmı ülkelerin ulusal petrol şirketleriyle yapılan yıllık anlaşmalar yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra ürün taleplerinin gerektirdiği özelliklere sahip ham petrol türleri için tedarik esnekliğini ve ilave opsiyonları artırmaya yönelik alımlarda Kuzey Afrika'da yükselen petrol arzının olumlu etkisi de değerlendirilmiştir.

Tüpraş yıl içinde 19 API ile 48 API arasında değişen gravitelerde, 9 ülkeden 18 farklı çeşit ham petrol alımı yapmıştır. 18,1 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşen toplam ithalatın 14,8 milyar ABD dolarını yıl içinde ikmal edilen 18,8 milyon ton ham petrol; 3,4 milyar ABD dolarını ürün ve yarı mamul ithalatı oluşturmuştur.

Enerji sektöründe hızla değişen arz ve talep dengelerine karşı esnek bir tutum sergileyen Tüpraş, iç piyasadaki ürün açıklarını ve dönemsel talep artışlarını karşılayabilmek için nihai ürün ithalatının yanı sıra şarja verilmek üzere toplam 863 bin ton yarı mamul ithal etmiştir. Ürün ithalatının, 2,4 milyon tonunu yüksek kükürlü motorin, 426 bin tonunu

Tüpraş, ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona ve çeşitlendirmeye gitmektedir.

ÜRETİM

2013 yılında 22,2 milyon ton şarj alan Tüpraş,

dönüşüm ünitelerini %100'e yakın kullanırken,

toplam %79,1 oranında kapasite

kullanımı gerçekleştirmiştir.

motorin, 133 bin tonunu jet yakıtı, 640 bin tonunu düşük kükürtlü fuel oil, 112 bin tonunu MTBE, 69 bin tonunu LCGO, 30 bin tonunu nafta, 12 bin tonunu HVGO oluşturmuştur.

Tüpraş, ülkemizde motorin üretim açığını azaltmak amacıyla ünitelerindeki ilave kapasiteyi kullanarak ve yurt dışından tedarik edilen yüksek kükürtlü motorinin kükürt düzeyini rafinerilerinde AB standartlarına indirgeyerek, ürün kalitesi ve çevresel etkisi iyileştirilmiş 10 ppm motorin üretebilmektedir. Bu kapsamda 2013 yılında 2,4 milyon ton yüksek kükürtlü motorin ithal edilmiş ve rafinerilerde kükürt seviyesi 10 ppm'e indirgenerek ilave marj elde edilmiştir.

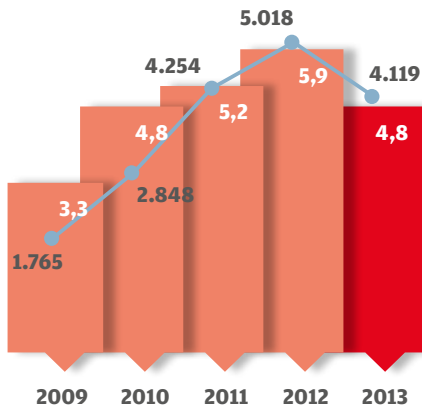
2013 yılında Tüpraş, 21,6 milyon tonu ham petrol ve 671 bin ton yarı mamul olmak üzere toplam 22,2 milyon ton şarjı ünitelerine vermiş ve toplam %79,1 oranında kapasite kullanımı gerçekleştirmiştir. 2013 yılı üretimi 21,2 milyon ton olmuş, dönüşüm ünitelerinin etkin kullanımı sayesinde, bir önceki yıla göre %2 artışla, %72,4 oranında beyaz ürün verimi elde edilmiştir.

Tüpraş'ın yurt içi petrol ürünlerinin fiyatları, Petrol Piyasası Kanunu'nda belirtilen en yakın piyasa olan CIF Cenova Akdeniz Platts fiyatlarıyla doğrudan ilişkilidir. İthalatın tamamen serbest olduğu yurt içi piyasada

ürün fiyatları tam rekabet koşulları altında belirlenmektedir. Bu kapsamda rafinerilerin operasyonel kârlılığı tamamen uluslararası piyasalarda belirlenen ham petrol ve ürün fiyatları arasındaki fark olarak tanımlanan brüt rafineri marjı kavramıyla açıklanmaktadır. 2013 yılında Tüpraş'ın işletme giderleri çıkarılmış net rafineri marjı, 2,45 ABD doları/varil seviyesinde gerçekleşmiştir.

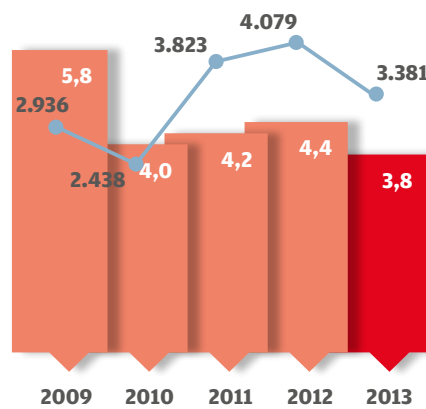
Tüpraş'ın aralarında üretim ve satış optimizasyonuna olanak tanıyan dört rafineriye sahip olması ve rafinerilerin ülke genelinde temel satış bölgelerine hâkim olarak dağılmış olması, kesintisiz ikmal imkânı sağlamaktadır. Tüpraş, rafineri marjının teorik olarak hesaplanan brüt Akdeniz rafineri marjının üzerinde seyretmesini sağlayan yapısal üstünlüklere sahiptir.

ÜRÜN DIŞ SATIMI

■ MİKTAR (MİLYON TON)
● DEĞER (MİLYON ABD DOLARI)

ÜRÜN DIŞ ALIMI

■ MİKTAR (MİLYON TON)
● DEĞER (MİLYON ABD DOLARI)

Bu yapısal üstünlükler arasında;

- Rafinerilerin tüketim bölgelerinin merkezinde konumlandırılmış olması,
- Farklı ham petroleri işleyebilme esnekliği,
- Rafineri tasarımlarının ağır ve yüksek kükürtlü ham petrol işleyebilecek konumda yapılmış olması,
- Hacimli ham petrol ve ürün alımlarının getirdiği fiyat avantajları,
- Ham petrol tedarik merkezlerine yakınlıkla uygun maliyet ve çeşitlilikte ham petrol tedarik edilebilmesi,
- Türkiye'nin pek çok üründe net ithalatçı konumda olması,

- Ham petrol ve ürün ithalatı için güçlü altyapı ve tesis,
- Yurt içi müşterilere direkt boru hattı bağlantıları sayesinde müşterinin düşük depolama ihtiyacı,
- Yüksek ihracat kabiliyeti yer almaktadır.

Tüpraş, Türkiye genelinde 37 çeşit petrol ürününün tedarikini sağlamaktadır. Doğrudan ürün satışı yapılan müşteriler, T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından lisanslandırılmış akaryakıt, LPG, ihrakiye, jet yakıtı ve madeni yağ dağıtım firmaları, sanayide ağırlıklı olarak petrol ürünlerini kullanan petrokimya ve boya şirketleri, Karayolları Genel Müdürlüğü, belediyeler ile bu kurumlar tarafından onaylanmış müteahhit firmalar ve Türk Silahlı Kuvvetleri adına Milli Savunma Bakanlığı'dır.

2013 yılında üretim ve ithalat yoluyla temin edilen toplam 24,1 milyon ton ürün satışı gerçekleşmiştir. 2013 yılında Türkiye ekonomisinde gerçekleşen nihai veri değer büyümeye rağmen, yıllar içinde artan milli gelir ve genç nüfus artışının etkisiyle özellikle motorin ve jet yakıtı tüketimi ivme kazanmıştır. Bu gelişmelerin yanı sıra, Türkiye'de son yıllarda benzin tüketiminde yaşanan düşüş, benzinli araç motorlarının verimliliklerinin artması ve motorin fiyatlarındaki artışın etkisiyle durmuş, benzin tüketimi 2013 yılında %1,3 artış kaydetmiştir.

2013 yılında, Tüpraş 19,2 milyon ton yurt içi satış gerçekleştirmiştir. Ürün marjları dikkate alınarak optimizasyon kapsamında talep paralelinde jet üretimi ve bitüm maksimizasyonu tercih edilmiştir. Havayolu taşımacılığı sektöründeki büyüme trendi 2013 yılında da devam etmiş, uçak trafiği bir önceki yıla göre %11,7 artarken yolcu sayısı %14,7 yükselerek yaklaşık 150 milyon kişiye ulaşmıştır. Bu paralelde sivil jet yakıtı satışı bir önceki yılın 262 bin ton (%9) üzerinde gerçekleşirken, jet yakıtı satışında rekor kırılmıştır.

TÜPRAŞ RAFİNERİLERİ ÜRETİM (BİN TON)

ÜRÜNLER	2012	2013	DEĞİŞİM (%)
LPG	783	794	1,5
Benzin&Nafta	4.826	4.720	-2,2
Jet Yakıtı / Gazyağı	3.329	3.637	9,3
Kırsal Motorin	388	395	2,0
Motorin	5.173	5.248	1,5
ORTA DİSTİLAT	8.889	9.280	4,4
Fuel Oil'ler	3.477	2.721	-21,7
Asfaltlar	2.810	2.924	4,1
Makina Yağları	266	140	-47,4
Diğer	815	594	-27,1
TOPLAM	21.867	21.175	-3,2

TÜPRAŞ RAFİNERİLERİ SATIŞLAR (BİN TON)

ÜRÜNLER	2012	2013	DEĞİŞİM (%)
LPG	852	803	-5,7
Nafta	273	138	-49,6
Benzinler	1.782	1.815	1,8
Jet Yakıtı / Gazyağı	3.332	3.595	7,9
Kırsal Motorin	111	145	31,0
Motorin	8.457	7.968	-5,8
Orta Distilat	11.900	11.707	-1,6
Fuel Oil'ler	1.421	1.432	0,8
Asfaltlar	2.809	2.926	4,2
Makina Yağları	266	162	-38,9
Diğer	277	255	-7,9
Toplam Yurt İçi Satışlar	19.581	19.239	-1,7
Dış Satım	5.860	4.844	-17,3
Toplam Satış	25.441	24.083	-5,3

ÜRETİM

Optimizasyon uygulamaları ile dönüşüm

ünitelerinin etkin kullanımı sağlanmış,

bir önceki yıla göre %2 artışla, %72,4 oranında

beyaz ürün verimi elde edilmiştir.

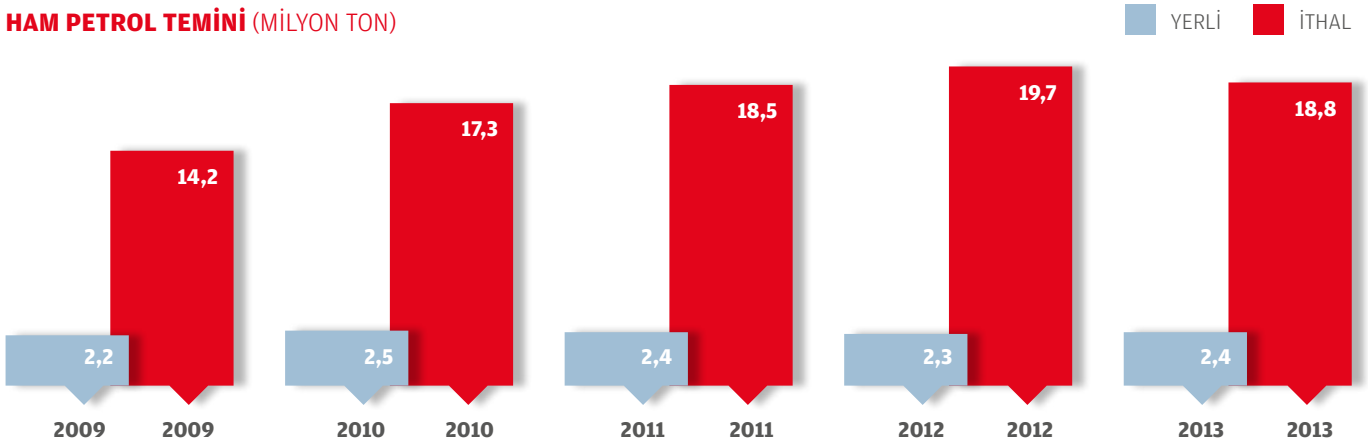
Ülke talebinin üzerinde ürettiği nitelikli ürünleri, uluslararası pazarlara da sunan Tüpraş, 2013 yılında da konjonktürdeki değişiklikler paralelinde ihracat ve müşteri portföyünü genişletmiştir. Yurt içi piyasanın ekonomik koşullara ve pazar koşullarına bağlı olarak daraldığı dönemlerde, ortaya çıkan talep fazlası ürünlerin ihraç edilmesi, üretim ve

stok maliyetlerinin aşağı çekilmesini sağlarken, döviz riskine karşı doğal korunma mekanizması da oluşturmaktadır.

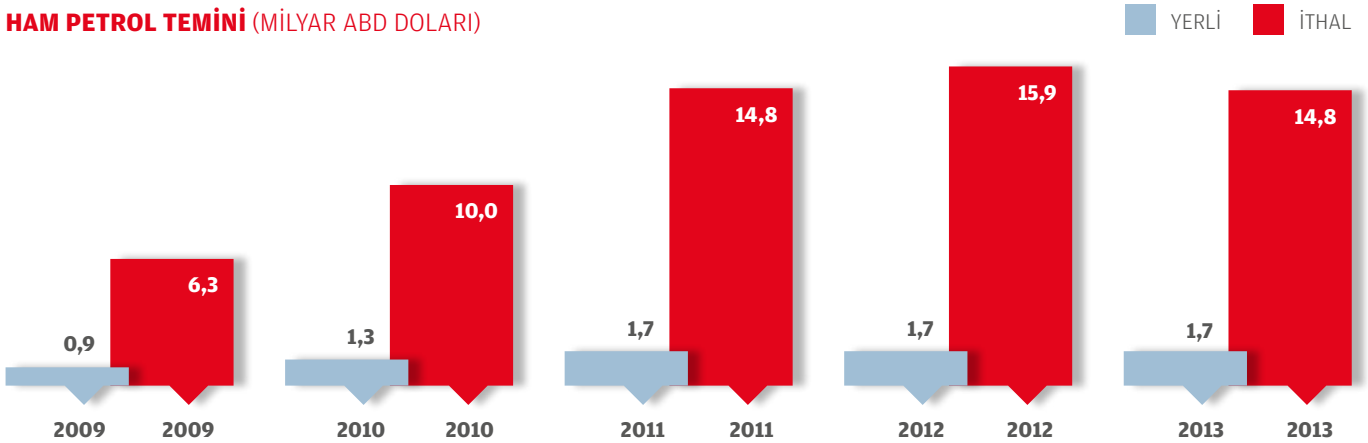
Geçmiş yıllarda Tüpraş ihracatını nispeten düşük kâr marjına sahip ara ürünler oluştururken, günümüzde en büyük payı benzin ve fuel oil gibi nihai ürünler almaktadır.

2013 yılında toplam 4,1 milyar ABD doları değerinde 4,8 milyon ton ürün dış satımı gerçekleştirilmiştir. İhracatın 2,5 milyon tonunu benzin, 1,7 milyon tonunu fuel oil, 131 bin tonunu motorin, 127 bin tonunu jet yakıtı, 267 bin tonunu reformate, 50 bin tonunu HVGO, 17 bin tonunu nafta ve 22 bin tonunu LPG oluşturmuştur.

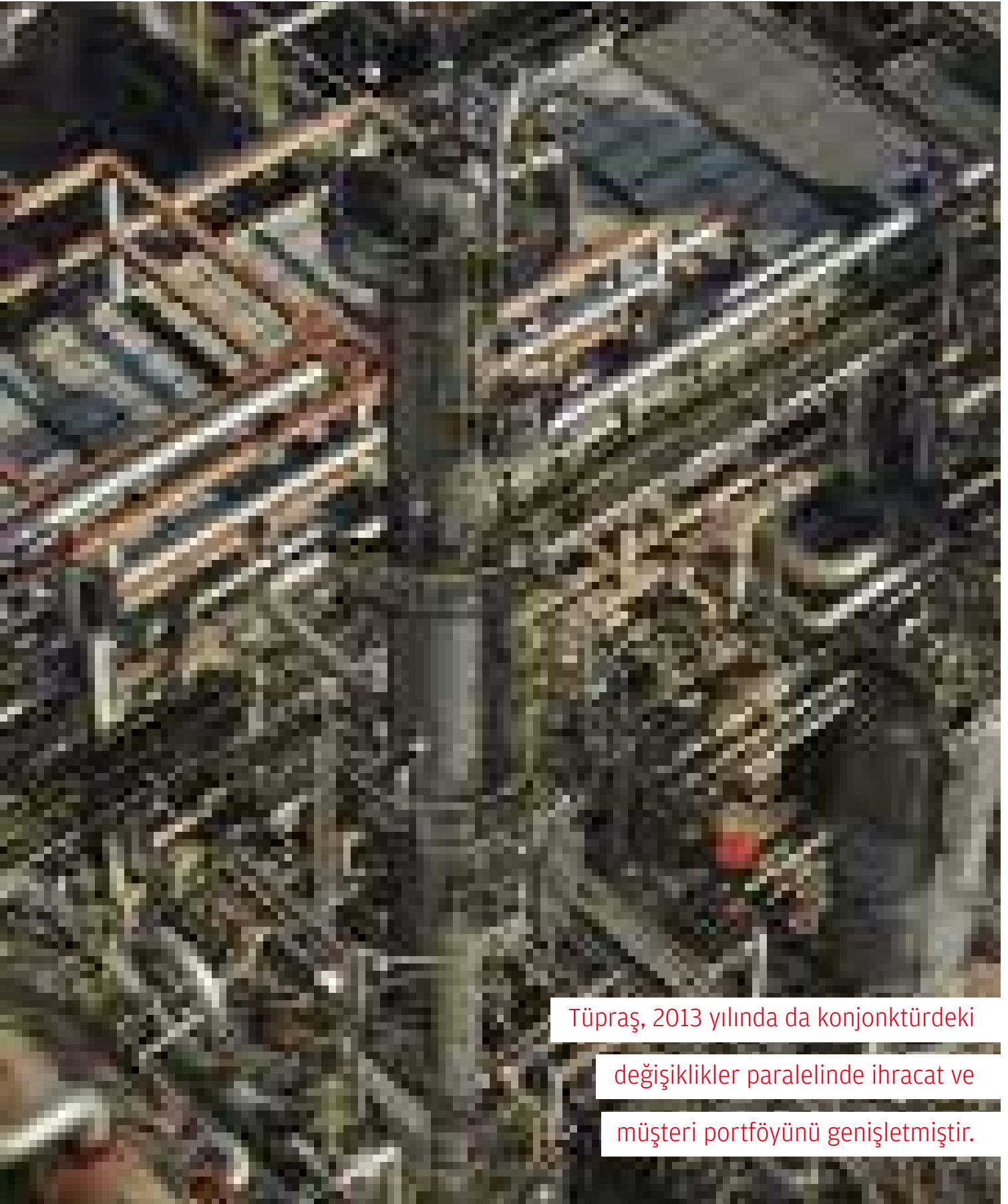
HAM PETROL TEMİNİ (MİLYON TON)

HAM PETROL TEMİNİ (MİLYAR ABD DOLARI)

Tüpraş, 2013 yılında da konjonktürdeki değişiklikler paralelinde ihracat ve müşteri portföyünü genişletmiştir.

DEĞER

Fuel Oil Dönüşüm Projesi ile ülkemizin dış ticaret dengesine yıllık 1 milyar ABD dolarına yakın olumlu katkı sağlanacak; yatırım tamamlandığında da yaklaşık 500 kişi sürekli olarak istihdam edilecektir.

GRUP BÜNYESİNDE ÇALIŞAN SAYISI (ORTALAMA PERSONEL SAYISI)

İZMİT RAFİNERİSİ

Türkiye petrol ürünleri tüketiminin yaklaşık %33'ünün gerçekleştiği

tüketim merkezinin odağında yer alan İzmit Rafinerisi,

Euro V standartlarında üretim yapmaktadır. Rafineri, Akdeniz

Bölgesi'nin en gelişmiş rafinerileri arasında yer almaktadır.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

%85,2

RAFİNAJ KAPASİTESİ

11 milyon ton

NELSON KOMPLEKSİTE

7,78

KURULUŞ YILI

1961

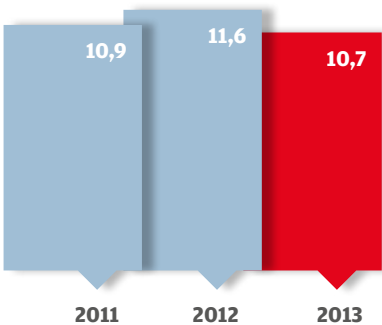
DEPOLAMA KAPASİTESİ

2,19 milyon m³

ÇALIŞAN SAYISI

1.763

İZMİT RAFİNERİSİ SATIŞ (MİLYON TON)

Üretime 1961 yılında 1 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesi ile başlamış olan İzmit Rafinerisi, yıllar içinde gerçekleştirilen önemli kapasite artırımları ve yatırımlar sonucunda tasarım kapasitesini 11,5 milyon ton/yıla ulaştırmıştır. Beyaz ürün verimliliğini artırıcı modernizasyon çalışmaları sonucunda değişen ham petrol işleme tasarım kapasitesi, 11,0 milyon ton/yıl olarak tescil edilmiştir.

Türkiye petrol ürünleri tüketiminin yaklaşık %33'ünün gerçekleştiği tüketim merkezinin odağında yer alan İzmit Rafinerisi, Euro V standartlarında üretim yapmaktadır. Rafinerilerin gelişmişlik göstergesi olan Nelson Kompleksite Endeksi 7,78 ile Akdeniz Bölgesi'nin en gelişmiş rafinerileri arasında yer almaktadır. Yapımı devam eden 2,7 milyar ABD doları tutarındaki Fuel Oil Dönüşüm Projesi'nin devreye alınmasıyla birlikte İzmit Rafinerisi, Nelson Kompleksitesi 14,5 seviyesine yükselecektir.

İzmit Rafinerisi, 2013 yılında 9,1 milyon ton ham petrol işlemiş, kapasite kullanımında şarja verilen diğer yarı mamullerle beraber %85,2'ye ulaşmıştır. Rafineri'de ana ürün olarak LPG, nafta, benzin, jet yakıtı, gaz yağı, motorin, kalorifer yakıtı, fuel oil ve bitümden oluşan toplam 8,9 milyon ton petrol ürünü üretilmiştir. 2013 yılında ithal edilip satılan ürünlerle beraber, 8,7 milyon tonu yurt içi olmak üzere, toplam 10,7 milyon ton ürün satışı gerçekleştirilmiştir.

2013 YILINDA YAPILAN İYİLEŞTİRME VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARINI KAPSAMINDA;

- Ham petrol ve hydrocracker ünitelerinde operasyon parametreleri değiştirilerek, orta distilat (jet yakıtı) üretimi günde 500 m³ (%3) artırılmış, böylece yılda yaklaşık 2,1 milyon ABD doları ek gelir elde edilmiştir.
- Nafta hydrotreater ünitesinde ilk kez online katalist değişimi yapılmış, izomerizasyon ünitesinin durdurulmaması sayesinde ünitenin yıllık ortama şarj miktarı %10 artışla 2.825 m³/g'ye çıkarılmış ve yaklaşık 1,6 milyon ABD doları ekonomik getiri sağlanmıştır.
- Faz-1 ve Faz-2 iskeleleri sayaç sistemlerinin tesisi tamamlanarak devreye alınmıştır.
- 10.000 ton kapasiteli yeni bitüm tankları Nisan 2013'te devreye alınarak depolama kapasitesi 42.000 tona yükseltilmiştir.
- Propan/propilen küre tankı 4.950 m³ tesisi tamamlanmıştır. Tesisin borulama çalışmalarına devam edilmektedir.
- FCC ünitesinde operasyon parametrelerine müdahale edilerek fuel oil talebinin arttığı ve benzin talebinin düştüğü kış döneminde light cycle gas oil üretimi yükseltilmiş ve böylece Rafineri marjı aylık yaklaşık 350 bin ABD doları (Yıllık 1,75 milyon ABD doları) artırılmıştır.
- Rafineri elektrik sistemi güvenilirliğinin çok önemli bir parçası olan yük atma sistemi yenilenerek devreye alınmıştır.
- Hava emisyonu, atık su deşarjı izni ile atık kabul tesisi lisansı kapsamında Nisan 2013'te Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan Çevre İzin ve Lisans Belgesi alınmıştır.

- 2013 yılı Mekanik Emreամadelik'te %95,75 ve Operasyonel Emreամadelik'te %95,56 ile hedeflerin üzerine çıkmıştır.
- İzmit Rafineri laboratuvarı EN ISO 17025 Laboratuvar Akreditasyonu Kapsam Genişletme ve Genel Kontrol denetimi TÜRKAK tarafından gerçekleştirilmiştir. Akreditasyon belgesi; su, atık su, etanol ve bitümlü bağlayıcılarda toplam dokuz test ilavesiyle revize edilerek onaylanmıştır.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA;

- Benfree ünitesi off gaz akımı, CCR ve desulfurizer net gaz sistemine verilerek gaz akımı içerisindeki propan ve butanların geri kazanımı sağlanmış, böylece yıllık 720 bin ABD doları getiri sağlanmıştır.
- PLT-36 desulfürizer ünitesindeki 36G-203A stripper dip pompasına değişken hız düzenleyici tesis edilerek 250 bin TL tasarruf sağlanmıştır.
- Yıl boyunca buhar güç optimizasyon değerlendirmeleriyle sağlanan elektrik tasarrufundan 260 bin TL kazanım elde edilmiştir.
- 642 adet vana ve 199 adet türbin, battaniye tipi izolasyonla kaplanmış ve 1 milyon TL tasarruf sağlanmıştır.

- 2013 yılı Ocak ayında Plt-73 benfree ünitesinde sıcak şarj alımı gerçekleştirilerek 1,1 milyon TL tasarruf sağlanmıştır.
- Plt-74 prime G+ ünitesinde 74C-3 splitter kolon basıncı ve reflüks/şarj oranı kademeli olarak düşürülerek 1,4 milyon TL enerji tasarrufu sağlanmıştır.
- Bitüm ünitesinin sıcak yağ fırını üfleme ünitesi devre dışı olduğunda kapatılmış, bu yolla yakıt tasarrufundan 588 bin TL getiri elde edilmiştir.
- Hydrocracker-hidrojen ünitesi reformer fırını elektrik pompası devreye alınarak buhar tüketiminde tasarruf sağlanmış, yılda 1,1 milyon TL getiri elde edilmiştir.
- Kükürt ünitesi ara ısıtıcıları çıkış kondanse hatlarında trap değişimleri ile düşük basınçlı buhar tüketiminde tasarruf sağlanmış, 790 bin TL getiri elde edilmiştir.
- Plant-10, TPH, ARU ünitelerinde yaklaşık olarak yılda 140 bin ton buhar tasarrufu sağlanarak 7,1 milyon TL getiri elde edilmiştir.
- FCC benzin desulfurizer stabilizer kolonunda gerçekleştirilen basınç optimizasyonu çalışması ile HP buhar tasarrufu sağlanmış ve 172 bin TL getiri elde edilmiştir.

- Kuvvet santrallerinde kurulan membran dearetör ve deaerötör basınç azaltımı sayesinde düşük basınçlı buhar üretiminde 230 bin tonluk tasarruf sağlanmış, yıllık 3,7 milyon ABD doları getiri elde edilmiştir.
- Kuvvet santrali kazanlarında pilot ve alev izleyici modernizasyon projesi kapsamında gaz yakıtı geçilmiş, dearetör çıkışı kazan besleme suyunun kazanlara verilmesi ile 9E-3/A eşanjörleri devre dışı bırakılmıştır. Böylece 3,3 ton/saat buhar ve 0,3 ton/saat yakıt tüketimi tasarrufu sağlanmış; 1,64 milyon ABD doları getiri elde edilmiştir.

AR-GE ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA;

- Plt-33 unifier ünitesinde reaktör çıkış hattında yaşanan korozyonun önlenmesi sağlanmış ve patentin alınması amacıyla başvuruda bulunulmuştur.
- İskelelerin daha verimli kullanılarak gemilerin bekleme sürelerinin azaltılması ve müşteri memnuniyetinin artırılması amacıyla "iskele optimizasyon programı" oluşturulmuştur.
- Güç santralleri optimizasyonu projesi dâhilinde geliştirilen karar destek sistemi yazılımı için patent başvurusu yapılmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ

İzmir Rafinerisi'nde toplam 8,8 milyon ton ürün satışı

gerçekleştirilmiştir. 7,66 Nelson Kompleksitesi'ne sahip olan Rafineri'de,

Tüpraş genelinde 2013 yılında şarja verilen yarı mamullerle

beraber %77,1 kapasite kullanılmıştır.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

%77,1

RAFİNAJ KAPASİTESİ

11 milyon ton

NELSON KOMPLEKSİTE

7,66

KURULUŞ YILI

1972

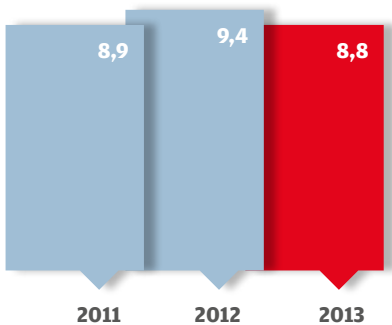
DEPOLAMA KAPASİTESİ

1,92 milyon m³

ÇALIŞAN SAYISI

1.267

İZMİR RAFİNERİSİ SATIŞ (MİLYON TON)

İzmir Rafinerisi, Türkiye'nin artan petrol ürünleri talebini karşılamak amacıyla 1972 yılında, 3 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesiyle üretime başlamış ve o tarihten bu yana, önemli kapasite artırımları ve ünite modernizasyonlarıyla gelişerek kapasitesini 1987 yılında 10 milyon ton/yıla ulaştırmıştır. 2007 yılında destilasyon kapasitesindeki revizyonlar da göz önüne alınarak rafinerinin ham petrol işleme kapasitesi 11 milyon ton/yıl olarak tescil edilmiştir.

7,66 Nelson Kompleksitesi'ne sahip olan Rafineri'de, Tüpraş genelinde yapılan bir aylık rafineri bakım çalışmaları ve şarj optimizasyonu kapsamında 2013 yılında şarja verilen yarı mamullerle beraber %77,1 kapasite kullanılmıştır. Ana ürünler olarak LPG, nafta, benzin, jet yakıtı, motorin, baz yağ, kalorifer yakıtı, fuel oil, bitüm, wax, ekstrakt ve diğer ürünlerden oluşan, satılabilir 8,1 milyon ton petrol ürünü üretilmiştir. İzmir Rafinerisi, Türkiye'de 400 bin ton/yıl kapasiteli makine yağları üretim kompleksine sahip tek rafineridir.

İzmir Rafinerisi'nde, 2013 yılında 6 milyon tonu yurt içinde olmak üzere toplam 8,8 milyon ton ürün satışı gerçekleştirilmiştir. Jet yakıtı ve bitüm satışlarında tüm zamanların satış rekoru kırılmıştır.

2013 YILINDA RAFİNERİ'DE YAPILAN İYİLEŞTİRME VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA;

- 2008 yılında 122,4 olan EII değeri, 2012 yılında 108,9'a 2013 yılında ise devreye alınan projeler ile 106,7'ye düşürülmüştür.
- Rafineri'nin enerji ihtiyacını kendi kaynaklarından, hem düşük maliyetle hem de arz güvenliğini artıracak şekilde temin etmek amacıyla 25 MW elektrik üretim kapasiteli yeni gaz türbini devreye alınmıştır. Kuvvet santrali kazanlarına göre daha verimli ek ateşlemeye sahip ilave kazan ile elektrik üretiminde verim artışı gerçekleştirilmiştir. Proje ile sağlanan yıllık 132.383 gcal enerji tasarrufu ile 9,7 milyon ABD doları getiri elde edilmiştir.
- Amin rejenerasyon ünitesinin operasyon şartlarındaki optimizasyon ile DEA konsantrasyonunda artış sağlanmış ve yıllık 29 bin ton düşük basınçlı buhar tasarrufu gerçekleştirilerek yıllık 800 bin ABD doları getiri elde edilmiştir.
- Operasyonel parametrelerde yapılan düzenlemelerle, ham petrol ünitesinde ağır dizelin çekilmesi sırasında dizel kükürt giderme ünitesine daha ağır yarı mamulün şarj edilmesi sağlanarak dizel verimi artırılmış ve yıllık 11,3 milyon ABD doları getiri elde edilmiştir.
- Ham petrol ünitelerindeki operasyon parametrelerinde yapılan iyileştirmelerle naftaya dönüşebilecek yarı mamul kerosene dönüştürülmüş ve verim %2 artırılarak yıllık 12 milyon ABD doları getiri sağlanmıştır.

- FCC ünitesi operasyonel değerlerinde optimizasyon sağlanarak daha ağır HVGO şarjı verilmesi sağlanmış, bu paralelde vakum ünitesinden çekilen HVGO'nun T-95 değeri yükseltilerek beyaz ürün verimi artırılmış ve yıllık 4,5 milyon ABD doları getiri sağlanmıştır.
- Fırın ve kazanlarda doğal gaz ve rafineri fuel gaz yakıt oranları yükseltilmiş ve verimlilikleri artırılmıştır. Bu sayede 2012 yılına göre termal verim %0,2 oranında artmıştır.
- Soğuk işlem yağına uygun light dizel şarj çekişinin U-100 ham petrol ünitesinden yapılmasıyla, ham petrol ünitelerinin daha yüksek verim ile çalışması sağlanmış ve Rafineri marjında yıllık yaklaşık 1 milyon ABD doları getiri sağlanmıştır.
- Heavy dizelden flushing oil çekişinin U-100 ham petrol ünitesinden yapılmasıyla toplam orta distilat üretiminde artışla rafineri marjında yıllık yaklaşık 0,75 milyon ABD doları getiri sağlanmıştır.
- U-8000 planlı bakımı esnasında yıpranma tespit edilen reaktörün kaynak yenilemesi İtalya'da yapılmış ve devreye alınmıştır.
- Bitüm, fuel oil, baz yağ, wax ve extract dolularının tek noktadan yapılması amacıyla tesis edilecek olan siyah ürün dolum terminali projesinin dolum peronları, kantar temelleri ve peron üzeri boru hatlarını içeren birinci aşaması tamamlanmıştır.
- Atık su deşarj parametrelerinin iyileştirmesine yönelik her biri 5.000 m³ kapasiteli üç adet dengeleme tankı devreye alınmıştır.
- 2013 yılı Mekanik Emreemadelik'te %95,61 ve Operasyonel Emreemadelik'te %95,05 ile hedeflerin üzerinde gerçekleşme sağlanmıştır.
- Rafineri laboratuvarında 14 test ilave edilerek TURKAK akreditasyon kapsamı genişletilmiştir. Laboratuvarında analizleri yapılan numune kalıntılarının toplanması ile 78.920 kg petrol ve petrol ürünü sisteme geri kazandırılmıştır.
- 2013 yılında tehlikeli atık miktarı bir önceki yıla göre %28 azaltılarak 4.931 tona; tehlikesiz atık miktarı %22 azaltılarak 2.355 tona indirilmiştir. Geri kazanılabilir atıkların bertaraf tesislerine satılmasıyla toplam 89 bin TL gelir elde edilmiştir.

AR-GE ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA;

- 2013 yılında, yanma kontrol ve HC kayıp grubu tarafından hazırlanan üç adet proje Ar-Ge sürecinden geçerek uluslararası kanallarda yayınlanmıştır.
- TEYDEP destekli yürütülen "İzmir Rafinerisinde eşanjörlerin kirlilik takibi, modellenmesi, simulasyonu ve optimal bakım planlaması ile rafineri enerji kayıplarının azaltılması" konularını içeren iki makale Budapeşte'de 09-14 Haziran 2013 tarihlerinde düzenlenen Heat Exchanger Fouling and Cleaning 2013 konferansında sunulmuştur.

KIRIKKALE RAFİNERİSİ

Kırıkkale Rafinerisi'nde 2013 yılında toplam %67,4 kapasite kullanımı

gerçekleştirilmiştir. Motorin ve bitüm satışlarında rekor kırılmıştır.

Nelson Kompleksitesi 6,32 olan Kırıkkale Rafinerisi,

Türkiye'nin en büyük kara tankeri dolun kapasitesine de sahiptir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

%67,4

RAFİNAJ KAPASİTESİ

5 milyon ton

NELSON KOMPLEKSİTE

6,32

KURULUŞ YILI

1986

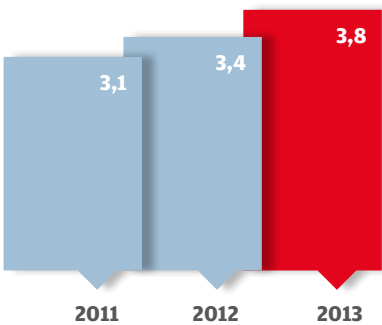
DEPOLAMA KAPASİTESİ

1,23 milyon m³

ÇALIŞAN SAYISI

872

KIRIKKALE RAFİNERİSİ SATIŞ (MİLYON TON)

1986 yılında başta Ankara olmak üzere İç Anadolu, Doğu Akdeniz ve Doğu Karadeniz bölgelerindeki birçok ilin petrol talebini karşılamak amacıyla kurulan Kırıkkale Rafinerisi, hydrocracker, izomerizasyon, dizel kükürt giderme ve CCR reformer ünitelerinin ilave edilmesiyle genişletilerek Akdeniz standartlarına göre orta düzeyde kompleksiteye sahip bir rafineri haline getirilmiştir.

Nelson Kompleksitesi 6,32 olan Kırıkkale Rafinerisi, Türkiye'nin en büyük kara tankeri dolun kapasitesine de sahiptir.

Yıllık 5 milyon ton ham petrol işleme kapasitesine sahip olan Rafineri'nin ham petrol ikmal, Ceyhan-Kırıkkale boru hattı kullanılarak BOTAŞ'ın Ceyhan Terminali'nden sağlanmaktadır.

Kırıkkale Rafinerisi'nde 2013 yılında %65,6'sı ham petrol olmak üzere, ithal edilip şarj verilen ürünlerle beraber toplam %67,4 kapasite kullanımı gerçekleştirilmiştir. Ana ürünler olarak LPG, benzin, jet yakıtı, gaz yağı, motorin, fuel oil ve bitümden oluşan yaklaşık 3,19 milyon ton petrol ürünü üretilmiş ve rafineri transferleriyle beraber 3,8 milyon ton ürün satışı gerçekleştirilmiştir. 2013 yılında motorin ve bitüm satışlarında tüm zamanların rekoru kırılmıştır.

2013 YILINDA YAPILAN İYİLEŞTİRME VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARINI KAPSAMINDA;

- Enerji tasarrufu çalışmaları ile EII değeri 7,5 puan düşüşle 106,4'e inmiş, bu yolla 17,8 milyon TL tasarruf elde edilmiştir.
- Ham petrol ünitesinde dizel pumparound sisteminin devreye alınması ve splitter reboiler fırınının devre dışı bırakılmasıyla, EII değerinde 7 puanlık iyileşme sağlanmış 4.100 ton doğal gaz tasarrufu gerçekleştirilmiş ve 2,3 milyon ABD doları kazanç sağlanmıştır. Proje sayesinde kolona dönen reflüks akımının distilasyon kolonunda %4 daha fazla motorin çekilmiş, 32,7 milyon ABD doları getiri elde edilmiştir.
- Hidrojen ünitesi hava soğutucusundan ve kondense ünitesindeki dramdan atmosfere atılan ısının buhar üretim ünitesi kazan besleme suyuna transfer edilmesiyle 12,3 gcal/saat ısı tasarrufu ve EII değerinde yıllık 3,5 puan düşüş sağlanmış, yaklaşık olarak 5,5 milyon ABD doları getiri elde edilmiştir.
- CCR ve benfree üniteleri heat integration projesinin devreye alınmasıyla 630 ton doğal gaz tasarrufu gerçekleştirilmiş, EII değerinde 0,34 puanlık düşüş ile 7 aylık süre zarfında toplam 350 bin ABD doları kazanç sağlanmıştır.
- Desulfurizer ünitesinde, şarj ön ısıtma sistemine yeni eşanjör ilavesiyle EII değerinde 0,1 puanlık düşüş sağlanmış ve bu paralele üç ayda 36 bin ABD doları kazanç elde edilmiştir.

- Benfree ünitesi buhar distilat akımı, CCR ünitesinde değerlendirilerek, LPG ve hidrojenin geri kazanımı sağlanmış, yıllık 440 bin ABD doları getiri elde edilmiştir.
- Kükürt ünitesinde insineratör çıkışındaki ısı geri kazanımından yaklaşık 4 ton/saat MP buhar üretecek WHB sisteminin montajına başlanmıştır.
- Vakum ünitesinde 2011 yılında başlayan kapasite artırımı projesi, 2013 yılı planlı duruşunda, üniteye LVGO çekiş pompaları, reflüks havalı soğutucuları ve reflüks kontrol vanası değiştirilerek tamamlanmıştır. Böylece, vakumun iyileşmesi, operasyonun daha stabil ve yüksek kapasitede kullanılabilmesi sağlanmıştır.
- 2013 yılı Mekanik Emreamadelik'te %97,01 ve Operasyonel Emreamadelik'te %95,71 gerçekleştirme sağlanmıştır.
- Yeni dizayn edilen akaryakıt boru hattı satış sistemiyle, boru hattı ile ürün alan akaryakıt dağıtım kuruluşlarının birbirlerinden bağımsız ve sıra beklemeden çekiş yapmaları sağlanmıştır.
- LPG şirketlerine boru hattından satış operasyonlarında gerçekleştirilen iyileştirmeler yoluyla müşteri memnuniyeti artırmak amacıyla, yeni mass flowmeter sayaç montajları tamamlanmıştır.
- Akaryakıt dağıtım şirketleri, yeni yapılan satış ofislerinde hizmet vermeye başlamıştır.
- Demiryolu iyileştirme projesi kapsamında, vagon dolun ünitesi sahasında hat yenileme işlerine devam edilmiş, toplam 3,3 km yeni hat montajı tamamlanmıştır.
- Kırıkkale Rafinerisi laboratuvarında gerçekleştirilen denetim sonrasında üç yeni parametrede kapsamın genişletilmesi yönünde karar verilmiş ve böylece akredite analiz sayısı 101'e ulaşmıştır.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı denetçileri tarafından gerçekleştirilen denetim sonucunda Kırıkkale Rafinerisi laboratuvarının Çevre Ölçüm ve Analizleri Yeterlilik Belgesi'nin devamı yönünde karar alınmıştır.

AR-GE ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA;

- "CCR ünitesi modellenmesi ve kataliz üzerindeki kok tahmini" ve DHP ünitesinde "Şarj hazırlama ve rafineri süreçlerini master-slave yaklaşımıyla eş zamanlı yönetecek kontrol sistem tasarımı ve uygulaması" Ar-Ge projeleri için TEYDEP desteği alınmıştır.

BATMAN RAFİNERİSİ

Batman Rafinerisi'nde, 2013 yılında 1 milyon ton ile

1979 yılından sonra en yüksek miktarda ham petrol işlenmiş ve

yaklaşık 982 bin ton üretim yapılmıştır.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

%92,1

RAFİNAJ KAPASİTESİ

1,1 milyon ton

NELSON KOMPLEKSİTE

1,83

KURULUŞ YILI

1955

DEPOLAMA KAPASİTESİ

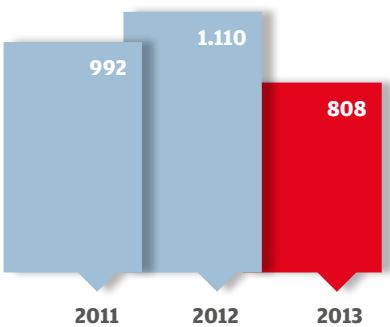
228 bin m³

ÇALIŞAN SAYISI

463

BATMAN RAFİNERİSİ SATIŞ

(BİN TON)

1955 yılında işletmeye açılan Batman Rafinerisi, yıllık 330 bin ton ham petrol işleme kapasitesiyle Türkiye'nin ilk rafinerisi olma özelliğini taşımaktadır. 1960 yılında gerçekleştirilen bir darboğaz giderme projesi ve 1972'de yeni ham petrol işleme ünitesinin devreye alınmasıyla Batman Rafinerisi'nin yıllık ham petrol işleme kapasitesi 1,1 milyon ton/yıla ulaşmıştır. Yerli ham petrol kaynağına yakınlık avantajına sahip olan Batman Rafinerisi, dönüşüm ünitelerinin bulunmaması nedeniyle basit bir konfigürasyona sahiptir ve Nelson Kompleksite Endeksi 1,83'tür.

Rafineri'de, 2013 yılında 1 milyon ton ile 1979 yılından sonra en yüksek miktarda ham petrol işlenmiş ve ağırlıklı olarak bitüm ve Kırıkkale Rafinerisi'ne gönderilen ara ürünlerden oluşan yaklaşık 982 bin ton üretim yapılmıştır.

2013 yılında 314 bin ton olan Mersin terminalinden yapılan satışların Kırıkkale Rafinerisi'nde gösterilmesinden dolayı toplam ürün satışları 808 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Kırıkkale ve İzmir Rafinerileri'nden taşınan ürünlerle, AB standartlarında ürün satışı gerçekleştirilen Batman Rafinerisi'nde, bölge talebi ve altyapı çalışmalarının artışı paralelinde 2013 yılında da bitüm satışı %2,7 oranında artırılarak 603 bin tona ulaşılmış, üretim ve satış rekoru kırılmıştır.

Batman Rafinerisi'nde üretilen yarı mamul kapsamındaki ürünler, Kırıkkale ve İzmir Rafinerisi'nden ise motorin ve benzin ürünleri karayolu ile karşılıklı olarak taşınmaktadır.

Rafineride A grubu emisyon izninin 2007 yılında alınmasıyla birlikte, kullanılan düşük kükürtlü fuel oil yerine doğal gaz sistem hatları çekilmiştir. Böylece 2014 yılı Ocak ayı itibarıyla kazanlarda doğal gaz kullanma alternatifine sahip olunmuştur.

2013 YILINDA YAPILAN İYİLEŞTİRME VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA;

- Rafineri için çok önemli olan asfalt satışlarının, düşük sezonda stoklanarak yüksek sezonda hazır edilerek müşteri taleplerinin karşılanması için 200.000 varillik (31,5 bin ton) yeni bir asfalt tankının imalat ve montajı tamamlanarak devreye alınmıştır. Asfalt depolamasında kapasite artışıyla birlikte, mevcut kızgın yağ sisteminin revizyonu çalışmaları 2014 yılı içerisinde tamamlanacaktır.
- Motorin tankının demontajı yapılmış, yeni deprem yönetmeliğine göre imalat ve montajı yapılarak devreye alınmıştır.
- PLT-100 ham petrol ünitesinin 1954 yılından beri devrede olan desalter sistemi yerine yeni desalterin montaj çalışmaları tamamlanmış ve 2014 yılı Ocak ayında devreye alınmıştır.

- Asfalt dolum adalarında kanal içindeki hatların yer üstüne alınması işleri tamamlanmış, daha hızlı ve emniyetli dolum yapılmasına olanak tanıyan yeni dolum kollarının montajı Ocak 2014'te tamamlanıp devreye alınmıştır.
- Batman Rafinerisi'nde 2008 yılında 127 olan EII değeri, 2012 yılında 84,7'ye 2013 yılında ise 79,8'e düşürülerek enerji verimliliğinde önemli iyileştirmeler sağlanmıştır.
- Enerji Bakanlığı tarafından bu yıl 13'üncüsü düzenlenen Sanayide Enerji Verimliliği Proje Yarışması'nda Batman Rafinerisi SEVAP-2 kategorisinde birincilik ödülü almıştır. 2014 yılında düzenlenecek SENVER 14 Yarışması'na SEVAP II ve EVET kategorilerinde başvurulmuştur.
- 2013 yılı Mekanik Emreամadelik ve Operasyonel Emreամadelik'te %95,67 gerçekleşme sağlanmıştır.
- Rafineri doğal gaz basınç düşürme istasyonu bağlantısı tamamlanmış, Aralık 2013'te ilk doğal gaz alımı gerçekleştirilmiştir.
- Rafineri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yapmış olduğu "En Temiz Sanayi Tesisi" yarışmasında birinci seçilmiş ve Çevre Beratı almaya hak kazanmıştır.

DAĞITIM

Sektördeki pazar payını ve istasyon ağını her geçen gün artıran

Opet, Koç Topluluğu ortaklığıyla doğan güç birlikteliği ve sinerji sayesinde,

Türkiye’de akaryakıt dağıtım sektöründe tüketicinin ilk tercihi

olma temel hedef ve prensibiyle hareket etmektedir.

TOPLAM CİRO (MİLYON ABD DOLARI)

9.381

İÇ PİYASA POZİSYONU

%19,1 Beyaz ürün

Beyaz ürünlerde %19,1 pazar payı ile 2’nci

%13,4 Siyah ürün

Siyah ürünlerde %13,4 pazar payı ile 2’nci

DAĞITIM AĞI

1.356 istasyon

(Sunpet dâhil)

FAVÖK (MİLYON ABD DOLARI)

290

BRÜT KÂR MARJI

%5,1

FAALİYET KÂR MARJI

%2,3

YURT DIŞI CİROSU (MİLYON ABD DOLARI)

1.798

Opet, akaryakıt dağıtım sektöründe, perakende satışlar, ticari ve endüstriyel satışlar, depolama ve uluslararası ürün ticaretinin yanı sıra iştirakleri ile madeni yağlar ve jet yakıtı alanlarında faaliyet göstermektedir.

Sektördeki pazar payını ve istasyon ağını her geçen gün artıran Opet, Koç Topluluğu ortaklığıyla doğan güç birlikteliği ve sinerji sayesinde, Türkiye’de akaryakıt dağıtım sektöründe tüketicinin ilk tercihi olma temel hedef ve prensibiyle hareket etmektedir.

2013, akaryakıt dağıtım sektöründe rekabetin özellikle istasyon sözleşme yenilemelerinin arttığı, kalite, ürün ve hizmet çeşitliliğinde gelişmelerin yaşandığı, yürürlükteki mevzuatta değişikliklerin olduğu ve yenilerinin hazırlıklarının yapıldığı bir yıl olmuştur.

2013 öncesinde 10 numara yağın akaryakıtta karıştırılması yoluyla yapılan haksız rekabetin önlenmesi için alınan önlemler sonuç vermiştir. Ancak bu defa farklı bir uygulamayla ÖTV’si olmayan jet yakıtının motorine karıştırılması yöntemi devreye sokularak haksız rekabetin sürdürülmesi devam ettirilmiştir. Gerek kamunun ve gerekse sektörün gayretleriyle bu uygulama da sonlandırılabilmiştir.

Yılın son aylarında bazı küçük dağıtım şirketlerinin ithal ürünlerin ÖTV’sini ödememe usulsüzlüğü ortaya çıkmıştır. Gümrük İdaresi, bunun önüne geçmek için %100 oranında

ÖTV teminatı alma uygulaması başlatmış ve böylece söz konusu şirketlerin faaliyetleri engellenebilmiştir. Ancak bu uygulama, düzgün çalışan şirketlerin kredi limitlerinde ciddi artışa ve maliyetlerinin yükselmesine neden olmuştur.

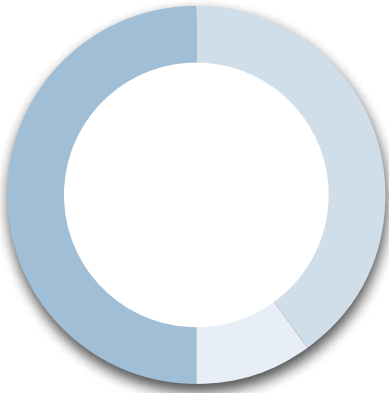
Sektörün dinamik yapısı neticesinde yeni oyuncular giriş yapmaya çalışırken, devamlılığını sağlayamayanlar da sektörü terk etmiştir. Bir diğer önemli gelişme de, istasyonlarda kurulması gereken otomasyon sistemlerinin kurulumundaki eksiklikler nedeniyle EPDK’nın tüm sektöre 659 milyon TL’lik ceza uygulamış olmasıdır.

Opet, bu rekabet ortamında, güçlü altyapısı, gerçekçi vizyonu ve ülkeye olan inancıyla son on yılın en hızlı ve tutarlı büyüyen petrol şirketi haline gelmiştir.

“Kusursuz hizmet anlayışı” ile sektöründe tüketicinin ilk tercihi olmayı hedefleyen Opet, 1.325 olan istasyon sayısını 1.356’ya çıkartarak başarı yolculuğunu sürdürmüştür. Beyaz ürünlerde pazar payını %18,5’ten %19,1’e çıkaran Opet, siyah ürünlerde de %13,3 olan pazar payını %13,7’ye çıkararak her iki ürün grubunda da ikinci sıradaki yerini korumuştur. Şirket, beyaz ürün pazarındaki sınırlı büyümeye rağmen satışlarını 2012 yılına göre miktarsal olarak %10 artırmayı başarmıştır.

ORTAKLIK YAPISI

Öztürk Grubu %50,00

Tüpraş %40

Diğer Koç %10,00

ÖDÜLLERLE DOLU BİR YIL

Opet, hedeflerine ulaşırken çevreye ve hukuka saygılı olarak hizmet, ürün gibi her alanda kaliteyi artırarak müşteri memnuniyeti sağlamayı temel ilke kabul etmiştir. KalDer Türkiye Müşteri Memnuniyeti Endeksi'ne göre 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında sektörünün lideri olan Opet, 2013 yılında da akaryakıt tüketicisinin en memnun kaldığı marka olmayı başararak, sekizinci kez sektör liderliğini ilan etmiştir.

Bir diğer önemli ödül ise Koç Topluluğu Şirketleri Arasında Bayilerin En Memnun Olduğu Şirket anketinden gelmiş, Opet bu alanda da birinciliği elde etmiştir. 2013 yılında Opet'in layık görüldüğü diğer ödüller şunlardır:

- GFK, En İtibarlı Şirket
- Lovemark, En Sevilen Şirket
- Stevie, Yılın Şirketi ve Temiz Tuvalet Sosyal Sorumluluk Projesi
- Capital, En Beğenilen Şirket
- MediaCat, En Samimi ve En Çok Konuşulan Şirket

ÇEVREYE VE TOPLUMA SAYGI

Kararlarını, tüm paydaşlarına karşı yüksek sorumluluk anlayışı ve etik davranışı doğrultusunda alan Opet, sosyal sorumluluk projelerini bu bilinçle geliştirmekte ve uygulamaktadır. Sektöründeki büyük şirketler içinde tek yerli şirket olarak sosyal sorumluluğa odaklanmayı kurum kültürünün bir parçası haline getiren Opet, "Tarihe Saygı", "Yeşil Yol", "Örnek Köy" ve "Temiz Tuvalet" gibi birçok başarılı projeye imza atmıştır. Bunların yanında 2013 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün de dâhil olduğu, "Trafik Dedektifleri" adı altında çocuklar için trafik eğitim projesi başlatılmıştır.

2014 VE SONRASI

Opet, yeni dönemdeki hedef ve stratejisini müşteri odaklı yaklaşımıyla ürün ve hizmet kalitesinin artırılması üzerine kurmuştur. Bir yandan müşteri memnuniyeti sürdürülürken, diğer yandan da istasyon ağının genişletilerek pazar payının artırılması ve Şirket'in büyümesi hedeflenmektedir.

İstasyon intifa sürelerinin beş yıla inmesi sonrası, her beş yılda bir bedel ödememek ve istasyon kaybetme riskini ortadan kaldırmak amacı ile istasyon mülklerinin satın alınması stratejisi benimsenmiş ve bu amaçla Opet - Aygaz ortaklığıyla Opet Aygaz Gayrimenkul A.Ş. şirketi kurulmuştur. Bu şekilde Opet'in ve otopazdaki iş ortağı Aygaz'ın pazardaki varlığı daha sağlam ve kalıcı temellere oturacaktır.

RİSK YÖNETİMİ

Şirket büyümesi, öngörülen risklerin minimize edilmesi ve kuvvetli finansal yapının devamıyla birlikte planlanmıştır.

DENİZ TAŞIMACILIĞI

Fuel Oil Dönüşüm Projesi kapsamında taşıma

faaliyetlerinde kullanılmak üzere iki adet asfalt tankeri siparişi veren

Ditaş, filosunu güçlendirmeye devam etmektedir.

NET SATIŞLAR (ABD DOLARI)

103,1 milyon

İŞLETME KÂRI (ABD DOLARI)

25,2 milyon

NET KÂR (ABD DOLARI)

4,7 milyon

HAM PETROL

6,4 milyon

ÜRÜN

3,1 milyon

ÇALIŞAN SAYISI

348

Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. (Ditaş), Mart 1974'te, yurt içi ve uluslararası denizlerdeki ham petrol ve ürünleri taşımacılığında kullanmak üzere çeşitli tonaj ve evsafda deniz tankerleri satın almak, inşa ettirmek veya kiralamak amacıyla kurulmuştur.

İpraş'ın Ditaş'taki %29 hissesi, 1983 yılında tüm kamu rafinerilerinin Tüpraş çatısı altında toplanması sonucunda Tüpraş'a devredilmiştir. Tüpraş, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait %50,98'lik Ditaş hissesini Ekim 2002'de satın alarak Ditaş hisselerinin toplam %79,98'ine sahip olmuştur. Böylece Ditaş, Tüpraş'ın bağlı ortaklığı statüsüne kavuşmuştur.

Armatörlük, brokerlik/gemi kiralama, kılavuzluk, römorkörcülük, denetim ve acentelik hizmetleri veren Ditaş, ham petrol taşımacılığını Tüpraş'ın ihtiyaçları doğrultusunda, petrol ürünü taşımacılığını ise Tüpraş ve diğer tedarikçilerin ihtiyaçları doğrultusunda sahip olduğu tankerlerin yanı sıra, zaman ve sefer esaslı olarak kiraladığı tankerler aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

40 yıla ulaşan deneyimiyle Tüpraş'a operasyon ve maliyet avantajı sağlayan Ditaş, 2013 yılında 6,4 milyon ton ham petrol ve 3,1 milyon ton petrol ürünü taşıması yapmıştır. Ham petrol taşımalarının tamamı, petrol ürünü taşımalarının ise % 32,4'ü Tüpraş rafinerileri ihtiyacı doğrultusunda gerçekleştirmiştir. Ditaş, 2013 yılında toplam ürün taşımalarının %64,9'unu THY Opet, %2,7'sini ise diğer dağıtım kuruluşları adına yapmıştır.

Yerli ve yabancı tankerleri kiralarak gemi sahipleriyle ham petrol ve petrol ürünlerinin ithalat ve ihracatçıları arasında aracılık görevi yapma fonksiyonuna sahip olan Ditaş, kendi gemilerinin ve Tüpraş adına kiraladığı gemilerin liman ve boğaz acentelik hizmetlerini de sağlamaktadır. Şirket, Tüpraş'ın İzmit Rafinerisi'ne ait deniz terminalinde sahibi olduğu beş römorkör, dört palamar motoru ile römorkörcülük ve palamar hizmetlerinin yanı sıra İzmir Rafinerisi'ne ait deniz terminalinde, sahibi olduğu altı adet römorkör ve üç adet palamar botu ve bir adet pilot botu ile kılavuzluk, römorkörcülük ve palamar hizmetleri vermektedir.

BAĞLI ORTAKLIKLARI

2006 yılı öncesinde faaliyetlerini Cumhuriyet Tankeri, ekonomik ömrünü tamamlaması nedeniyle 2008 yılında filo dışı kalan Ditaş ürün tankeri ve yurt içi/yurt dışı piyasalardan kiraladığı tankerler ile yürüten Ditaş, 2006 sonrası yeniden yapılanma ve büyüme sürecine girmiştir.

Bu süreç içerisinde sermayesi %100 Ditaş'a ait Üsküdar Tankercilik A.Ş., Kadıköy Tankercilik A.Ş., Beykoz Tankercilik A.Ş., T Damla Denizcilik A.Ş., Sarıyer Tankercilik A.Ş., Kartal Tankercilik A.Ş., Maltepe Tankercilik A.Ş., Salacak Tankercilik A.Ş. ve Karşıyaka Tankercilik A.Ş. olmak üzere dokuz bağlı ortaklık kurulmuştur.

Üsküdar Tankercilik A.Ş. 10.983 tonluk T. Sevgi Tankeri ile, Kadıköy Tankercilik A.Ş. 10.873 tonluk T. Gönül Tankeri ile, Beykoz Tankercilik A.Ş. 164.859 tonluk Cumhuriyet Tankeri ile, T. Damla Denizcilik A.Ş. 11 adet römorkör, yedi adet palamar botu ve bir adet pilot botu ile, Sarıyer Tankercilik A.Ş. 51.532 tonluk T. Suna tankeri ile, Karşıyaka Tankercilik A.Ş. 6.297 tonluk T. Leyla tankeri ile faaliyetlerini sürdürmektedirler.

THY Opet'in satın aldığı 13 bin tonluk Elif Tuba ve Kaya Tuna adlı gemilerin işletmeciliğini yapmak üzere kurulan Salacak Tankercilik A.Ş. ise 2013 yılının ilk çeyreğinde bareboat esaslı anlaşma kapsamında jet yakıtı taşıma faaliyetlerine başlamıştır.

Ayrıca Tüpraş'ın RUP (Fuel Oil Dönüşüm) Projesi kapsamında 2012 yılında kurulan Kartal Tankercilik A.Ş. ve Maltepe Tankercilik A.Ş.'nin taşıma faaliyetlerinde kullanılmak üzere RMK Tersanesi'ne 19.000 tonluk iki adet asfalt tankeri sipariş verilmiştir. Bunlardan T. Esra tankeri Temmuz 2014 ve T. Aylin Tankeri Kasım 2014 tarihlerinde filoya dâhil olacaktır.

KALİTELİ VE ÇEVRECİ HİZMET

Şirket, merkez ofis ve gemiler için ISO 9001-2008 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001-2004 Çevre Yönetim Sistemi, gemiler için ISM (Uluslararası Emniyetli İşletim) ve ISPS (Uluslararası Gemi ve Liman Güvenlik Kuralları) kod sertifikalarına sahiptir.

İzmit ve İzmir Terminali'nin ISO 9001-2008 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi mevcuttur. Ayrıca İzmir Terminal için Uluslararası Pilotaj Standartları Organizasyonu'ndan (ISPO) ISPO sertifikası alınmış, böylece Ditaş dünyada ISPO Sertifikası'na sahip 11'inci şirket unvanını almıştır.

Tanker işletmeciliğinde önemli bir referans olan ve petrol şirketleri tarafından uygulanması talep edilen TMSA 2 uygulama çalışmalarını devam ettirmektedir. Ditaş işletmesinde bulunan gemilerin, OCIMF Sire sistemine üye kuruluşlarca denetimleri yapılmakta, uygunlukları bulunmaktadır. Faaliyetlerini kurumsal vatandaşlık bilinciyle yürüten Ditaş, aynı zamanda Kalder ve Turmepa üyesidir.

108 GEMİYE DENETİM

2009 yılında Tüpraş deniz terminallerine gelen gemilere operasyonları sırasında emniyeti artırmak amacıyla yük operasyon kaptanları hizmeti verilmeye başlanmış, 2010 yılından itibaren ise gelen gemilerin uluslararası kurallara ve Tüpraş standartlarına uygunluğu kontrol edilmeye, sonuçlar Tüpraş'a raporlanmaya başlanmıştır.

Bu kapsamda 2013 yılı içerisinde İzmit ve İzmir Terminalleri'nde toplam 108 adet gemiye denetim, 139 gemiye loading master (yük operasyon kaptanlığı) hizmeti verilmiştir.

DENİZ TAŞIMACILIĞI

Gemi sahipleriyle ham petrol ve petrol ürünlerinin ithalat ve

ihracatçıları arasında aracılık görevi yapma fonksiyonuna sahip olan

Ditaş, kendi gemilerinin ve Tüpraş adına kiraladığı gemilerin

liman ve boğaz acentelik hizmetlerini de sağlamaktadır.

ŞİRKET'İN SAHİP OLDUĞU DENİZ ARAÇLARI

DİTAŞ TANKERLERİ	M/T CUMHURİYET	M/T T. SEVGİ	M/T T. GÖNÜL	M/T T. SUNA	M/T T. LEYLA
Tanker Tipi	Ham Petrol	Petrol/Kimyasal	Petrol/Kimyasal	Petrol/Kimyasal	Petrol/Kimyasal
Yapım Yılı	2001	2008	2009	2012	2011
Slop Tank Kapasitesi	4.443 m ³	406,4 m ³	413,4 m ³	1.019,36 m ³	141,4 m ³
Kargo Tank Kapasitesi	173.759 m ³	12.247 m ³	12.224 m ³	52.925 m ³	7.209 m ³
DWT	164.859 ton	10.983 ton	10.873 ton	51.532 ton	6.297 ton
GRT	84.476 ton	7.318 ton	7.318 ton	29.754 ton	4.225 ton
Net Tonaj	53.710 ton	3.651 ton	3.651 ton	14.116 ton	2.047 ton
Uzunluk	274,18 m	131,85 m	131,85 m	183,31 m	121,62 m

DİTAŞ TANKERLERİNE GENEL BAKIŞ

İŞLETMEMİZ ALTINDA OLAN TANKERLER	M/T ELİF TUBA	M/T KAYA TUNA
Tanker Tipi	Petrol/Kimyasal	Petrol/Kimyasal
Yapım Yılı	2007	2007
Slop Tank Kapasitesi	686,5 m ³	688,0 m ³
Kargo Tank Kapasitesi	13.371 m ³	13.367 m ³
DWT	13.011 ton	13.027 ton
GRT	8.539 ton	8.539 ton
Net Tonaj	4.117 ton	4.117 ton
Uzunluk	128,6 m	128,6 m

DİTAŞ'IN FİNANSAL DURUMU

(MİLYON ABD DOLARI)	2009	2010	2011	2012	2013
Net Satışlar	111,9	139,4	146,4	159,0	103,1
İşletme Kârı	18,3	19,1	17,9	22,8	25,2
Net Kâr	20,9	13,8	7,8	19,7	4,7

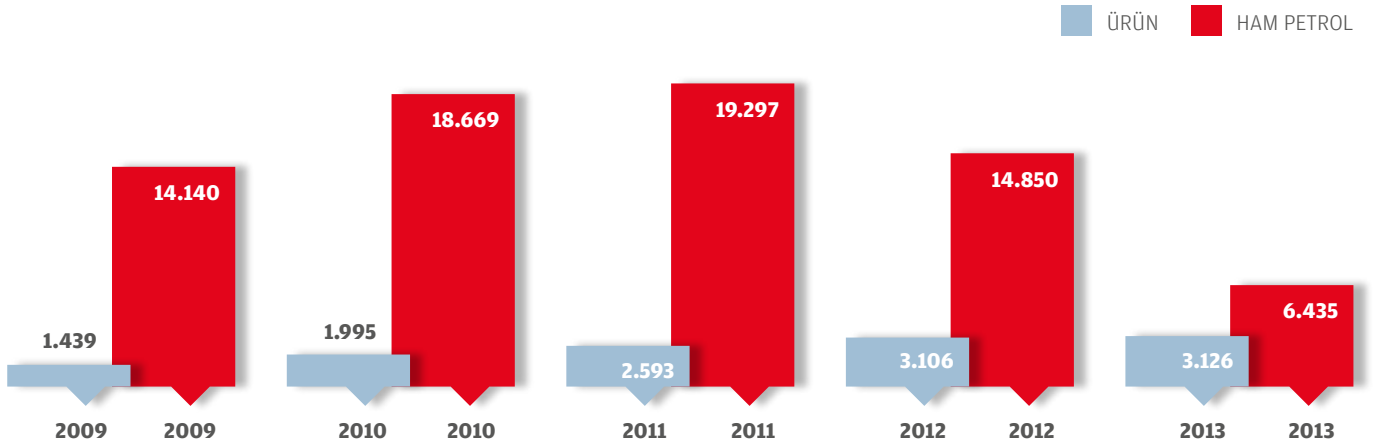
BAĞLI ORTAKLIKLAR

ŞİRKET	SAHİP OLDUĞU DENİZ ARACI
Üsküdar Tankercilik A.Ş.	T. Sevgi Tankeri
Kadıköy Tankercilik A.Ş.	T. Gönül Tankeri
Beykoz Tankercilik A.Ş.	Cumhuriyet Tankeri
T. Damla Denizcilik A.Ş.	Römorkörler ve Palamar Botları
Sarıyer Tankercilik A.Ş.	T. Suna Tankeri
Karşıyaka Tankercilik A.Ş.	T. Leyla Tankeri
Kartal Tankercilik A.Ş.	T. Esra Tankeri (*)
Maltepe Tankercilik A.Ş.	T. Aylin Tankeri (*)
Salacak Tankercilik A.Ş.	T. Kaya Tuna ve T.Elif Tuna (**)

(*) 2012 yılında RMK Tersanesi'ne siparişi verilen asfalt tankerleri 2014 yılında tamamlanarak filoya dâhil olacaktır.

(**) Kaya Tuna ve Elif Tuna Tankerleri THY Öpet Havacılık Yakıtları A.Ş.'nin aktiflerinde kayıtlı olup, Salacak Tankercilik A.Ş. tankerlerin kiracısı ve donatıcı konumundadır.

TAŞINAN HAM PETROL VE ÜRÜN MİKTARI (BİN TON)

DİTAŞ'IN SERMAYE YAPISI

HİSSEDARLAR	HİSSE ADEDİ	ÖDENMİŞ SERMAYE (TL)	(%)
Tüpraş	799.800.000	7.998.000	79,98
TSK Güçlendirme Vakfı	200.000.000	2.000.000	20,00
Aygaz-Akpa-Demir Export	200.000	2.000	0,02
Toplam	1.000.000.000	10.000.000	100,00

STRATEJİ

Her alanda verimliliği artırarak ve maliyetleri

minimum düzeye indirerek operasyonel mükemmelliği

en üst düzeye taşıyıp Tüpraş'ın potansiyelini maksimum

düzeyde ortaya çıkarmak hedeflenmektedir.

TÜPRAŞ'IN RAFİNAJ KAPASİTESİ

2013 yılı itibarıyla, Tüpraş 28,1 milyon tonluk rafinaj kapasitesiyle Avrupa'nın yedinci büyük rafineri şirketidir.

SEKTÖR SIRALAMASI

Tüpraş, Avrupa, Platts Orta Doğu ve Afrika "Refining & Marketing" sektör sıralamasında ikinci sırada yer almıştır.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ

Operasyonel Mükemmeliyet Projeleri'nden son beş yılda 400 milyon ABD doları civarında FAVÖK katkısı sağlanırken, Enerji Verimliliği Projeleri'nden son beş yıl içerisinde elde edilen tasarruf 345,3 milyon ABD dolarını bulmuştur.

SEKİZ YILLIK YATIRIM HARCAMASI

Tüpraş, 2006-2013 yıllarını kapsayan sekiz yıllık dönemde 4,2 milyar ABD doları tutarında yatırım harcaması gerçekleştirmiştir.

BEŞ YILLIK YATIRIM HEDEFLERİ

Gelecek beş yıl içerisinde yaklaşık 2 milyar ABD doları tutarında yatırım programlanmıştır.

Gelişen Türkiye'nin enerji ihtiyacı da aynı paralelde artmaktadır. Artan enerji ihtiyacının güvenli bir şekilde sağlanması ve böylelikle sürdürülebilir istikrarlı bir büyümenin altyapısının oluşturulması yönetimlerin hedefi olmalıdır. Türkiye, kriz dönemleri sonrasında hızlı ekonomik büyüme periyoduna girmekte ve her türlü enerji talebi de aynı paralelde artış göstermektedir. Ülkenin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, yenilikçi uygulamalarla sektörü yönlendirmek ve müşteri memnuniyetini en üst düzeyde sağlamak Tüpraş'ın stratejisinin odak noktasıdır. Her alanda verimliliği artırarak ve maliyetleri minimum düzeye indirerek operasyonel mükemmelliği en üst düzeye taşıyarak Tüpraş'ın potansiyelini maksimum düzeyde ortaya çıkarmak hedeflenmektedir. Sektörde rekabetin sürekli yükseldiğinin farkında olan Tüpraş, özellikle düşük hampetrol ve enerji girdi maliyetlerine sahip ABD gibi bölgelerde yer alan rafinerilerin sektördeki konsolidasyonu hızlandıracağını da dikkate alarak enerji verimliliği ve rekabetçi yapısını geliştirecek adımları kararlılıkla atmaktadır. Tüpraş maliyetlerini azaltma ve operasyonel gelişmişlikte sektörden olumlu yönde ayrılmayı hedeflemektedir.

Euro V spektleri 1 Ocak 2011 itibarıyla ülkemizde yürürlüğe girmiştir. Tüpraş, Euro V spektlerinde üretimin Türkiye'de zorunlu olmasından 2 milyar dolarlık yatırımları planlayarak tamamlamış ve AB ile eş zamanlı olarak ve yüksek çevre standartlarında ürün kullanımı olanaklı hale getirilmiştir.

Tamamlanan AB spekt yatırımlarıyla gelişmiş Avrupa ve ABD pazarları başta olmak üzere, dünyanın her yerine yüksek standartlı ürün ihraç edebilme olanağına sahip olunmuştur. Bu durum Tüpraş'ın iç ve dış piyasadaki rekabet gücünün olumlu yönde gelişmesine katkı sağlamıştır.

Rafinaj sektöründe ürün spektlerinin en üst seviyelere çıkarılması üretimde her ünitenin emre amadeliğini maksimize etmeyi zorunlu kılmaktadır. Bunun yanı sıra artan küresel rekabet ve zorlaşan çevresel standartlar rafinerilerde enerji kullanımında maksimum verimliliği gerektirmektedir. Tüpraş bu kapsamda orta vadede işletme emre amadeliği, enerji endeksi ve işletme maliyet endeksinde rafineriler arasında yapılan benchmark analizinde birinci çeyrekte yer almayı hedeflemektedir.

Üretimini yurt içi piyasanın talep yapısını en üst seviyede dikkate alarak yapılandıran Tüpraş, iç pazarda rekabetçi gücünü mevcut altyapısı ve müşteri ilişkileri sayesinde artırmanın yanı sıra üretim haricinde, pazara giren ürün ithalatında da payını artırmayı hedeflemektedir. Bunun yanında, uluslararası piyasalardaki fiyat dinamiklerinin mümkün kıldığı dönemlerde, ihracatı maliyet azaltıcı bir unsur olarak kullanmayı amaçlayan Tüpraş, büyüyen uluslararası piyasa olanaklarından yararlanmayı da planlamaktadır.

Tüpraş, Koç Grubu bünyesine geçtiği ilk andan itibaren faaliyetleriyle birçok operasyonel ve finansal atılımlar gerçekleştirmiştir. Opet Petrolcülük A.Ş.'nin %40 hissesinin satın alınması, Ditaş filusunun yenilenerek güçlendirilmesi gibi hem operasyonel altyapıyı geliştirmeye hem de kârlılığı ve üretilen katma değeri artırmaya yönelik önemli adımlar atılmıştır.

Ekonomik krizle beraber denizcilik sektöründe maliyetlerin uygun noktaya gelmesiyle iki adet 11 bin DW Tonluk ürün tankerinin yapımını 2008 ve 2009 yıllarında tamamlayan Ditaş, geçtiğimiz yıl içerisinde 52 bin DW Tonluk 6.297 DW Tonluk iki ürün tankerlerini filosuna katmıştır. Tüpraş%79,98 hissesine sahip olduğu Ditaş 1 Ham Petrol Tankeri: 164.859 kWDT 4 Ürün Tankeri: Toplam 79.685 kWDT kapasiteye sahiptir. Ayrıca Fuel Oil Dönüşüm Projesi'nin tamamlanmasıyla ihtiyaç duyulacak siyah ürünleri taşıyacak olan iki adet 19 bin tonluk tankerden ilki T.Esra denize indirilmiş olup tankerlerden ikincisi olan ve aynı özelliklere sahip T. Aylin'in inşasında son aşamaya gelmiştir.

Orta dönemde atılan en önemli stratejik adım, Fuel Oil Dönüşüm Projesi ülke motorin açığını kapatmasına kendi kapasitesinin yanı sıra diğer rafinerilerinde mevcut kapasitelerinde maksimum kullanımına imkan sağlayarak en optimum çözüm sağlamaktadır. Talep fazlası fuel oil'in yerine üretilen ilave 2,9

milyon tonluk yüksek standartlı motorin ile bir yandan ülkenin arz güvenliğine katkıda bulunulurken, diğer yandan Tüpraş'ın rekabetçi gücü ve kârlılığı daha üst seviyelere taşınmış olacaktır. Bu yatırım ile rafineri toplam kapasite kullanımı artırılırken, bitüm haricinde, ithal yarı mamul şarjına alternatif olacak şekilde kalan tüm siyah ürünlerin İzmit rafinerisinde işlenebilme imkânları bulunmaktadır. İzmit Rafinerisi ve diğer rafineriler de böylece sıfır fuel oil üretim yolunda önemli bir adım atmış olacaktır. Öte yandan maksimum kapasiteye ulaşılan rafinerilerde %80'in üzerinde beyaz ürün verimi elde edilmesi planlanmıştır. Yatırım ile üretilen motorin, jet yakıtı ve LPG'nin yurt içi piyasada açık olan ürünlerden oluşması ve bu ürünlerde ülkemizin net ithalatçı konumunun devam edecek olması, yurt içi ürün fiyatlama mekanizmasında oluşabilecek bölgesel rekabetin dışında bir değişim söz konusu olmayacaktır. Kasım 2014 tarihinde tamamlanması planlanan Fuel Oil Dönüşüm Projesi ile Tüpraş'ın tüm rafinerilerinde şarj optimizasyonu sağlanırken, İzmit Rafinerisi bölgedeki en kompleks rafinerilerden birisi olacaktır.

Tüpraş'ın hedefi petrol sektöründe performansına özenilen, çevre ve yaşam değerlerine saygılı öncü bir şirket olmaktır. Geçen süre zarfında bu hedef doğrultusunda önemli adımlar atılmıştır. Tüpraş, 2006-2013 yıllarını kapsayan sekiz yıllık dönemde 4,2 milyar ABD doları tutarında yatırım harcaması

gerçekleştirmiştir. Gelecek beş yıl içerisinde yaklaşık 2,0 milyar ABD doları tutarında yatırım programlayan Tüpraş, risklerini en üst düzeyde yöneterek ve üretimin her noktasında ileri Proses Kontrolü (APC) uygulayarak yüksek özkaynak kârlılığına ulaşmayı hedeflemektedir. 2012 yılı itibarıyla Tüpraş, 28,1 milyon tonluk rafinaj kapasitesiyle Avrupa'nın yedinci büyük rafineri şirketidir. Platts tarafından 2012 yılı kârlılık, varlıklar ve cirosu esas alınarak yapılan değerlendirmeye göre ise Tüpraş, Avrupa, Orta Doğu ve Afrika "Refining & Marketing" sektör sıralamasında ikinci sırada yer almıştır.

Tüpraş, yükselen küresel rekabete uyum sağlayabilmenin ancak değişen piyasa koşullarına hızlı adapte olmak suretiyle sağlanabileceğinin bilincindedir. Bu kapsamda öncelikli hedef olarak, ürün verimini geliştirilmesi maliyet yapısında sürekli iyileştirme sağlanarak rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir. Tüpraş, değişen piyasa koşullarına hızlı adaptasyon yeteneğini geliştirme yönünde kat ettiği mesafeyi daha ileri noktalara taşımayı amaçlamaktadır.

Küresel rekabet koşullarının Ortadoğu ve Asya başta olmak üzere daha da yükseleceğinin farkında olan Tüpraş, müşteri memnuniyetini ön planda tutan satış stratejisini 2013 yılında daha da ilerletmiş olup gelecek yıllarda operasyonel mükemmellekle maliyet yapısını geliştirerek müşteri odaklı satış stratejisinin sürdürülebilirliğini sağlayacaktır.

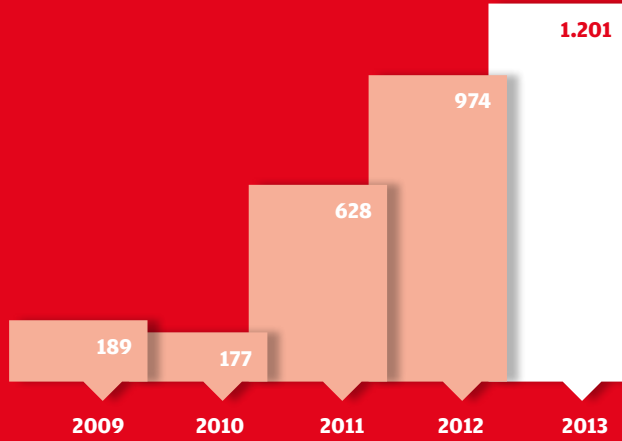
GURUR

TK-826

Bugün, sürmekte olan küresel ekonomik krizin etkisiyle Akdeniz Bölgesi'nin yanı sıra Japonya ve Avrupa'da pek çok rafineri şirketinin üretimlerini askıya aldığı ve kapandığı bir süreçte, Tüpraş, daha aydınlık ve müreffeh bir Türkiye için yatırımlarını sürdürüyor.

YATIRIM HARCAMASI (MİLYON ABD DOLARI)

YATIRIMLAR

2014 yılında yatırım kararı alınmış yeni ve

devam etmekte olan yatırımlarla birlikte

Tüpraş'ın 2006-2015 dönemindeki yatırım

programının toplam tutarı ise 5,46 milyar ABD dolarıdır.

2013 yılında, devam etmekte olan Fuel Oil Dönüşüm Projesi gibi büyük ölçekli yatırım projelerinin yanı sıra Tüpraş'ın verimliliğine ve kârlılığına önemli katkılar sağlayacak orta ve küçük ölçekli 83 adet yeni yatırım projesi başlatılmıştır. 2013 yılında, Tüpraş rafinerilerinde gerçekleştirilen yatırım harcaması 1,2 milyar ABD doları tutarındadır.

Tüpraş bir Koç Holding şirketi olarak, son sekiz yılda ana yatırım planı kapsamında tamamladığı projeler dâhil 4,2 milyar ABD doları yatırım harcaması gerçekleştirmiştir. 2014 yılında yatırım kararı alınmış yeni ve devam etmekte olan yatırımlarla birlikte Tüpraş'ın 2006-2015 dönemindeki yatırım programının toplam tutarı ise 5,46 milyar ABD dolarıdır.

İZMİT RAFİNERİSİ FUEL OIL DÖNÜŞÜM (RESID UPGRADING) PROJESİ

Türkiye ve bölgede üretim fazlası bulunan fuel oil ve diğer dip ürünleri, başta motorin olmak üzere, ülkenin gereksinimi olan beyaz ürünlere dönüştürmeyi öngören bu proje ile Tüpraş rekabet gücünü ve lider konumunu güçlendirmeyi hedeflemiştir. Son yıllarda fuel oil talebi azalırken, beyaz ürünler ile siyah ürünler arasındaki fiyat farkı Fuel Oil Dönüşüm Projesi benzeri uygulamaları rafinajda kârlılığı artırıcı bir çözüm olarak öne çıkmıştır.

Gerçekleştirilecek yatırım sonucunda, 4,2 milyon ton yüksek kükürtlü fueloil ve eşleniği ürünler işlenerek 2,9 milyon tonu motorin/jet yakıtı, 522 bin tonu benzin ve 69 bin tonu LPG olmak üzere toplam 3,5 milyon ton Euro V standardında değerli beyaz ürün elde edilecek, 690 bin ton petrol koku ve 86 bin ton kükürt ilave üretim kapasitesine sahip olunacaktır.

Projenin tamamlanmasıyla Tüpraş'ın siyah ürün miktarı 2014 yılı itibarıyla yaklaşık %50 oranında azalacak ve toplam beyaz ürün verimi %80'in üzerine çıkacaktır. Üretilecek beyaz ürün miktarı ve ülkeye yaratacağı katma değer gibi unsurlar da dikkate alındığında, yeni bir rafineriye eşdeğer olan bu yatırım sayesinde, İzmit Rafinerisi Nelson Kompleksitesi 7,8'den, bilinen en yüksek konfigürasyonlarından biri olan 14,5 seviyesine yükselmiş olacaktır.

Proje, rafineriler arasında optimizasyonu sağlarken, diğer rafinerilerden İzmit'e hammadde sağlanması yoluyla kapasite kullanımlarını da artıracak ve tüm rafinerilerde ürün esnekliği ve maksimizasyonu imkânı olacaktır. Projenin bugünkü şartlarda yıllık yaklaşık 1 milyar ABD doları ilave satış hâsılatı ve yaklaşık 550 milyon ABD doları FAVÖK sağlayacağı öngörülmektedir.

Fuel Oil Dönüşüm Projesi kapsamında, koklaştırma (delayed coker) prosesi seçilmiş, vakum destilasyon, koklaştırma, hydrocracker, hidrojen (steam methane reformer), kükürt giderme üniteleri ve yardımcı ünitelerin kurulması kararlaştırılmıştır.

Projenin finansmanı için Tecnicas Reunidas ile 17 Aralık 2009'da yapılan sözleşmenin ardından, 28 Temmuz 2011'de imzalanan, satınalma ve yapım işlerini içeren ek sözleşme, Trade Finance Magazine tarafından organize edilen EMEA Finansal Başarı Ödülleri'nde "2011 Yılıın En İyi Finansmanı" seçilmiştir.

Büyük Yatırımlar Teşvik Belgesine sahip olan 2,7 milyar dolarlık Fuel Oil Dönüşüm Projesi, 19 Ekim 2012 tarihinden geçerli olmak üzere; 7 Ekim 2013 tarihinde T. C. Ekonomi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından, Stratejik Yatırım kapsamına alınmış ve yatırım tutarı 2,9 milyar TL olan teşvik belgesi Tüpraş'a verilmiştir.

2,7 milyar ABD doları tutarındaki projenin 2013 sonu itibarıyla 2,2 milyar ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır. 2013 yılı sonu itibarıyla projede; mühendislik çalışmalarında %99,6, malzeme imalatında %99,9, saha faaliyetlerinde %75,7 olmak üzere, proje genelinde %91,3 ilerleme sağlanmıştır. Sahada inşaat ve montaj çalışmaları programa uygun olarak devam eden proje, 14 Kasım 2014 tarihinde ünite devreye alınacaktır.

2013 yılında Tüpraş'ın verimliliğine
ve kârlılığına önemli katkılar
sağlayacak orta ve küçük ölçekli 83 adet
yeni yatırım projesi başlatılmıştır.

YATIRIMLAR

Fuel Oil Dönüşüm Ünitelerinin yanı sıra yapılan

enerji ve verimlilik yatırımları ile

Tüpraş, rekabetçi konumunu daha da artıracaktır.

Proje kapsamında yapılmakta olan diğer projeler şunlardır:

Demiryolu üst geçit köprüsü: Mevcut çelik demiryolu üst köprüsü sökülmüş, TCDD tarafından onaylı yeni köprü için gerekli jet grout ve kazık işlemleri sonrası köprü ayakları, kirişlerin imalatı ve toprakarme yol bağlantısı tamamlanmış, asfaltlama çalışmaları sonuçlandırılmıştır.

Gare istasyonu ve rıhtım park alanı demiryolu projesi işleri, akaryakıt vagon boşaltma ve dolun tesisi: Gare istasyonu ve vagon boşaltma tesisi altyapı işleri 21.06.2013 tarihinde 14 milyon TL bedelle ihale edilmiştir. 2013 sonuna kadar hafriyat ve dolgu işlerinin yanı sıra sahanın altyapı (betonarme kanallar, menfez işleri) çalışmalarının %90'ı tamamlanmıştır. TCDD 1'inci Bölge Müdürlüğü'nce taahhüt edilen üstyapı tesisi işlemlerine 2014 yılında başlanacaktır.

Akaryakıt vagon boşaltma tesisi: Akaryakıt vagon boşaltma tesisinin projelendirilmesi işi ihale edilmiş, proje çalışmaları Ocak 2014'te tamamlanmıştır.

Yeni iskele ve rıhtım güçlendirme çalışmaları: İhale süreci tamamlanmış, gerekli izinler alınarak inşaat başlanmıştır.

Kok depolama ve konveyör tesisi: Tesisin projelendirme çalışmaları devam etmektedir. Yapım ihalesine 2014 yılının ilk çeyreğinde çıkılacaktır.

Merkezi kontrol binası inşaatı: Nisan 2013 içerisinde sözleşme imzalanarak yer teslimi yapılan binanın, 2014 Haziran ayı içerisinde tamamlanması programlanmıştır.

Atık su arıtma ünitesi kontrol binası: Yeni deprem yönetmeliğine uygun olarak yapımına başlanmış, kaba inşaatı bitirilmiştir.

Yeni Ar-Ge binası ve laboratuvarı: Yapım ihalesi 12 Haziran 2012'de sonuçlandırılan yeni Ar-Ge binası ve laboratuvarının geçici kabulü 20 Kasım 2013 tarihinde yapılmıştır.

Doğal gaz bağlantı istasyonu düzenlemeleri: 20", 260.000 m³/hr kapasitede 42 bar basınçlı hat çekimi ve Rafineri içinde ikinci bir gaz ölçüm istasyonu ihalesi sonuçlandırılmıştır. Projenin 2014 yılının ilk çeyreğinde tamamlanması planlanmaktadır.

Vagon alımı: RUP Projesi'nin devreye girmesinden sonra Kırıkkale- İzmit Rafinerileri arasındaki artacak olan ürün taşımacılığı için temin edilmesi planlanan 300 adet vagonun 30 adedi satın alınmış, TCDD onayları da alınarak Kırıkkale Rafinerisi'ne gönderilmiştir. Kalan vagonların da gelmesiyle ihtiyaç duyulan vagonların tamamı alınmış olacaktır.

İZMİT RAFİNERİSİ FCC ÜNİTESİ REVAMPI, BACA GAZI ARITIMI VE ENERJİ GERİ KAZANIMI

Proje ile baca gazı arıtımı değerleri iyileştirilerek çevreye daha duyarlı olmasının sağlanması ve enerji geri kazanımı amaçlanmaktadır. Baca gazı arıtımında, yaklaşık 700°C'de dışarı atılan baca gazının atık ısı kazanı vasıtasıyla yüksek basınçlı buhar üretilmektedir.

İlk aşamada "proses revamp study" kapsamında elde edilecek ürün verimleri ve gerekli görülen ekipman değişiklikleri belirlenmiştir. FCC ünitesi baca gazı arıtımı, enerji geri kazanımı ve revamp çalışmalarının üçünü de kapsayacak temel mühendislik anlaşması imzalanmış, mühendislik çalışmalarına başlanmıştır

İZMİT RAFİNERİSİ C3/C4 SPLITTER VE SELECTIVE HYDROGENERATION ÜNİTELERİ TESİSİ

4.950 m³ kapasiteli propan/propilen küre tankı projesinde temel inşası tamamlanan tankların gerekli testleri yapılmış ve ısı işlem, hidrostatik testleri, boya çalışmaları ile ayaklardaki fire proofing çalışmaları tamamlanmıştır.

Tankların borulama işleri, blowdown drum ve DCS ve ESD sistemi montajı tamamlanmıştır. Off-site hatları montajının ise %80'i tamamlanmıştır. Borulama işleri

devam etmekte, tankın seviye sistemi enstrümanlarının, motorize vanaların, on-off vanaların, proses hatlarına ait sıcaklık ve basınç enstrümanları ile diğer enstrümanların gelmesi beklenmektedir.

İZMİT RAFİNERİSİ FIRIN VE KAZAN MODERNİZASYONU

Proje kapsamında, emergency shut down (ESD) sistemleri tesis edilmekte, fırın burnerleri yenilenmekte ve analizörler tesis edilmektedir. 9,4 milyon ABD doları tutarındaki projenin 2014 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Proje kapsamında;

- Plt-6 ve Plt-7 ESD sisteminin montajı yapılmaktadır. Hat montaj malzemeleri sipariş edilmektedir.
- Plt-7'de hat tadilatları yapılmakta, marshalling box dizaynı oluşturulmaktadır.
- Plt-63 platformer fırınları fuel hatlarına akış ölçer tesisi içinde proses değerleri detaylandırılmaktadır. Akış transmitterlerin montajı yapılacaktır.
- Plt-47 PSA ünitesi kontrol sistemi yenilenmesi içinde gelen sistemin montajı için ünite duruşu beklenmektedir.
- Plt-10 S/D sistemine enstrüman eklentileri içinde PID çalışmaları yapılmaktadır. Gelen transmitterlerin montajları yapılmaktadır.
- Plt-9 S/D sistemine enstrüman eklentileri içinde PID çalışmaları yapılmaktadır. Gelen

transmitterlerin montajları yapılmaktadır.

- Rafineri doğal gaz sistem kapasitesinin artırılması içinde MS istasyonunda spool montajı tamamlanarak hat devreye alınmıştır.
- Plt-47 trip amplifier ESD sisteme aktarılması içinde sipariş edilip alınan ESD extention cabinet, ESD kartları ve TC/RTD converterin montajı ünite duruşunda yapılacaktır.
- Plt-9/10 ünitelerine düşük viskoziteli fuel oil pompası tesisi içinde Plt-10 kısmının çalışmaları tamamlanmıştır.
- Rafineri fuel gas sistemi revizyonu içinde borulama işleri devam etmektedir. Ana kabloların çekimi tamamlanmıştır. Kablolar çekimine başlanmış, DCS eklentileri ve bağlantıları yapılmıştır. Enstrüman montajlarına başlanmıştır.

İZMİT RAFİNERİSİ HYDROCRACKER ISIL ENTEGRASYONU VE BUNDLE YENİLENMESİ

Hydrocracker ünitesi ısı entegrasyon projesinin ilk iki fazına ait proses çalışmaları tamamlanmış, ihaleyi kazanan firma ile sözleşme imzalanmıştır. Firma detay mühendislik çalışmalarına devam etmekte, ekipman siparişleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca ünitenin bundle yenilenmesi işi tamamlanmıştır.

5,6 milyon ABD doları tutarındaki projenin 2015 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

İZMİT RAFİNERİSİ HRSG YENİLENMESİ, 9KT-201C TÜRBİN MODİFİKASYONU VE RAFİNERİ BUHAR HEDERLERİ REVİZYONU

Proje ile Plt-9 kojen ünitesindeki gaz türbininden gelen yanmış gazdan ısı kazanımı gerçekleştiren mevcut atık ısı kazanı (HRSG) yerine yüksek kapasiteli (165 ton/saat kapasite ile 420°C'de ve 68kg/cm²/G basınçta) SHP buhar üretimi yapacak HRSG sistemi kurulacaktır. Yeni ısı kazanının yanmamış yakıt ve oksijeni kullanması sayesinde toplamda tasarruf sağlanacak, emisyon değerleri düşürülecek ve yüksek sıcaklıkta üretilen buhar ile ekipman verileri artırılabilecektir.

25,6 milyon ABD doları tutarındaki projenin 2014 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

İZMİT RAFİNERİSİ YANGIN VE İŞ GÜVENLİĞİ PROJESİ

Projenin amacı, yangın ve iş güvenliğinin artırılmasına yönelik tank sprinkler sistemleri, çeşitli analizörler, gaz ve alev detektörleri, dıştan yüzer tavanlı tanklar için RGA sistemi, yangın hatları gibi ekipmanların yenilenmesidir. Proje çerçevesinde alternatif yangın suyu ihtiyacının tamamının denizden karşılanabilmesi amacıyla iskelelere de deniz yangın pompaları alınacaktır.

YATIRIMLAR

RUP Projesi'nin devreye girmesinden sonra

Kırıkkale- İzmit Rafinerileri arasındaki artacak olan

ürün taşımacılığı için temin edilmesi planlanan

300 adet vagonun 30 adedi teslim alınmıştır.

2013 sonu itibarıyla yangın suyu hatlarının yenilenmesi tamamlanmış, tank sprink ve köpük sistemleri kurulmuştur. Deniz yangın pompaları tesisi içinde iskelelere konulmak üzere dört adet yangın pompası alımına yönelik imalat devam etmektedir.

35 milyon ABD doları tutarındaki projenin 2014 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

İZMİT RAFİNERİSİ PETROL HAREKETLERİ ÜNİTESİ OTOMASYON SİSTEMİ TESİSİ

Petrol hareketleri kontrol odasından tüm ürün akışının yönetilebileceği, sinyalleri DCS'ye taşıyacak bir otomasyon sisteminin kurulması planlanmaktadır. 2011 yılında başlayan 9 milyon ABD dolarlık projenin 2016 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

Tanklarda seviye uyarı kontrol sisteminin otomasyonu amacıyla tank sahalarındaki vanaların motorize hale getirilmesi ve kumanda odasından yönetilebilmesi amaçlı projede motorize vanaların bir bölümü ve veri toplama ünitesi temin edilmiş, 650 adet vananın montajı yapılmıştır. 2014 yılı içerisinde 3,5 milyon ABD doları harcamayla vanaların ara bağlantı parçalarının imalat ve montaj işleri ile PID çalışmalarına devam edilecektir.

41,4 milyon ABD doları tutarındaki projenin 2015 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

İZMİT RAFİNERİSİ İSKELE MODERNİZASYONU

Proje, platform iskeleye akıntı ölçer, gemi docking sistemi ve sis düdüğü temini, faz-1 iskelesine rüzgâr göstergesi, 10" yeni balast hattı tesisi, motorize vanalar, vinç, merdiven, hızlı bırakma kancaları tesisi, iskelelerde bulunan ahşap usturmaçalara UHMW PE panel temini ve montajı, dolun kollarının modernizasyonu, iskelelere seyir yardımcısı sistemi tesisi, slop sistemlerinin iyileştirilmesi ve faz-2 iskele usturmaçalarının uzatılması ve bağlama kancaları tesisi, sayaç sistemleri, platform iskeleye ham petrol, servis suyu ve yangın hatlarının yenilenmesi işlerini kapsamaktadır.

2013 sonu itibarıyla projenin serbest bırakma kancaları ve platform iskeleye çekilecek boru hatları dışındaki kısmı tamamlanmış durumdadır. Faz-1 için kancaların alımları tamamlanmış, faz-2 iskelesi için kanca siparişi yapılmıştır.

Yapılan iyileştirmelerle, iskelelerin daha etkin bir biçimde kullanılabilmesi, operasyonel verimlilikte artış, gemilerin seyir güvenliği ve iskelelerin emniyetinin en üst düzeye çıkartılması hedeflenmektedir.

Toplam 31,4 milyon ABD doları tutarındaki proje, 2,3 milyon ABD doları harcamayla 2014 yılında tamamlanacaktır.

İZMİT RAFİNERİSİ ELEKTRİK SİSTEMİ YENİLENMESİ

Proje, Rafineri genelindeki ve yardımcı tesislerdeki muhtelif elektrik sistemlerinin, trafoların, şalterlerin, panellerin yenilenmesini; dizel jeneratörler alımını, ekipman bazlı yük atma sistemini, buhar yük atma sistemini ve scada sistemlerini kapsamaktadır.

Projede 2013 yılı sonuna kadar, Plt-9 ve Plt-6, bakım atölyeleri trafoları ve ünite trafoları, Plt-25/36/26 üniteleri MV ve LV şalterleri, bakım atölyeleri şalterleri yenilenmiştir.

Proje kapsamında tamamlanan işler şunlardır:

- Kojenerasyon RTU ve röle yenilenmesi
- 10R-102/102A RTU ve röle yenilenmesi
- Ex-proof dağıtım paneli temini
- Plt-9 emergency panelinde senkronizasyon sistemi
- Plt-9 dengeleme birimi elektrik sistemi tesisi
- Plt-33 kondansatörlerinin yenilenmesi ve TEİAŞ reaktif güç desteği raporlama sistemi
- Platform-dolfinler arası enerji kablosu yenilenmesi
- Türbinliden elektrikliye geçen motorların stand-by'dan beslenmesi
- Tr-56, Tr-78 trafo ve kabloların yenilenmesi
- Plt-9'a ekipman bazlı yük kontrol sistemi tesisi
- Senkronizasyon PLC ve logic sistemi temini
- Stim türbin sistem-1 vibrasyon izleme sistemi ile LVDT tesisi

- Plt-19/21 elektrik sisteminin yenilenmesi
- Sapanca elektrik sisteminin yenilenmesi ve Plt-5/6/7 ünitesine kompanzasyon sistemi tesisi
- 10R-6A şalter sisteminin şalttan beslenmesi
- Plt-25/36/26 üniteleri 110 VDC ile 24 VDC redresör ve akülerinin yenilenmesi

Muhtelif malzeme alımları, montaj ve devreye alma çalışmaları devam eden işler ise şunlardır:

- Kojen RTU, koruma röleleri, trafo kademe takip sistemi tesisi
- 9MMS-1 (11kV), 9MS-1 (3,3kV), 9NS-1 panellerin modernizasyonu
- Buhar yük atma sistemi tesisi
- Mozaik panel revizyonu
- Scada modernizasyonu
- Deniz dolun ünitesinde katodik koruma sistemlerinin yenilenmesi
- Faz-2 iskelesindeki exproof dağıtım panosunun yenilenmesi

39,4 milyon ABD doları bedelli projede, 2013 sonu itibarıyla 34,1 milyon ABD doları tutarındaki kısım tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ BENZİN VE JET A-1 TANKLARINA ALÜMİNYUM DOME ROOF YAPILMASI

Proje ile yüzer tavanlı tanklarda zamanla tankların seallerinde meydana gelen deformasyonlardan veya açılmalardan kaynaklanan olumsuzlukları gidermek amacıyla yüzer tavanların üzerinin alüminyum tavanla kaplanarak alüminyum dome roof tesis edilmesi amaçlanmaktadır.

Proje kapsamında Jet A1 tanklarında alüminyum dome roof yapımı tamamlanmıştır. Benzin tanklarında montaj çalışmalarına, tankların operasyonel uygunluk durumuna göre devam edilmektedir.

2013 sonu itibarıyla, 4,9 milyon ABD doları tutarındaki projenin yaklaşık 4,7 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ 200-300-400 KOMPRESÖR PROJESİ

Yatırımın amacı İzmir Rafinerisi NHT ve HDS ünitelerinde bulunan verimsiz recycle+make up gaz kompresörler yerine, her iki üniteye ayrı ayrı birer adet kompresör ve bunların her ikisine de yedeklik yapabilecek bir adet ortak yedek kompresör temin edilmesidir.

2013 sonu itibarıyla, 22,9 milyon ABD doları tutarındaki projenin yaklaşık 0,6 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır. 2013 yılı içerisinde kompresörlerin satın alma dokümanları hazırlanmıştır. Satın alma ve saha montaj çalışmaları 2014'te tamamlanacaktır.

İZMİR RAFİNERİSİ U-9900 ÜNİTESİ-KBC PROJELERİ

Proje çerçevesinde DHP ünitesine eklenecek ve twisted tube'e dönüştürülecek olan eşanjörler sayesinde fırın yükü azaltılarak enerji geri kazanımı sağlanacaktır.

Bu doğrultuda iki adet yeni eşanjör alımı ile eşanjörler için twisted tube tipinde bundle alımları gerçekleştirilerek saha montajları yapılacaktır.

Proje kapsamında 2013 yılı içerisinde gerekli mühendislik çalışmaları yaptırılmıştır. Eşanjörlerin planlı duruşlarda monte edilmesi amaçlanmaktadır.

2013 sonu itibarıyla, 4,3 milyon ABD doları tutarındaki projenin yaklaşık 0,9 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ A.G. VE O.G ELEKTRİK DAĞITIM SİSTEMİ MODERNİZASYONU

Elektrik dağıtım sistemlerinin açık tip ve eski olmaları, yük ilavesi yapılamaması, rafinerinin büyüyen güç dağıtım sistemine, kısa devre kapasitesine uyum sağlaması amaçları ve elektrik kuvvetli akım tesisleri yönetmeliği nedenleriyle modernizasyon ihtiyacı doğmuştur.

Proje kapsamında, baz yağ ünitelerinin alçak ve yüksek gerilim sistemleri, akaryakıt üniteleri alçak gerilim sistemleri, petrol hareketleri ve atık su arıtma üniteleri alçak ve yüksek gerilim dağıtım sistemleri ve kablo şebekesinin modernizasyonu yapılmaktadır.

Projede 2013 sonuna kadar, FCC AG elektrik dağıtım sistemi modernizasyonu tamamlanmıştır. 901Y, 2503Y, 2059 elektrik dağıtım sistemleri modernizasyonu ve elektrik scada sistemi modernizasyonu tamamlanma aşamasına gelmiştir. Ünitelerin YG/AG elektrik sistemleri modernizasyonu işi 2014 yılında tamamlanacaktır.

2013 sonu itibarıyla, 29,4 milyon ABD doları tutarındaki projenin yaklaşık 24,4 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ U-7000 CDU REVAMP PROJESİ

Ham petrol ünitesinin talebe bağlı olarak yüksek kapasitelerde verimli işletilebilmesi amacıyla iyileştirmelerle enerji verimliliğinin artırılması planlanmaktadır. Proje sonucunda EII değerinin 5 puan düşmesi beklenmektedir.

Proje, ünite de pinch analiz çalışmasını, kolon ve fırın modernizasyonunu içermektedir. Ayrıca YG/AG elektrik sistemi modernizasyonu yapılacaktır.

Temel mühendislik çalışması tamamlanan projede detay mühendislik teklifleri değerlendirilmektedir.

20 milyon ABD dolarlık projenin 2013 sonu itibarıyla 1,3 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ YENİ SİYAH ÜRÜN VE YAĞ SATIŞ TERMİNALİ YAPIMI

Projenin amacı, yeni siyah ürün terminali tesis edilerek rafineride dört farklı yerde yapılan dolularını tek bir bölgeye toplamak, emniyetli ve hızlı dolun yapmak, rafineri içindeki tanker

YATIRIMLAR

2014 yılında devreye alınacak İzmir Rafinerisi RUP ünitelerine

İzmir Rafinerisi'nden şarj temini için gerekli

iki adet 45.000 m³'lük tank yapılması, borulama ve

kimyasal enjeksiyon sisteminin taşınması planlanmıştır.

trafiğini rahatlatmaktadır.

Bu amaçla kanopi, dolum kolları, kantar/sayaç ile yeni bir dolum terminali tesisi, rafineriye olan boru bağlantıları, kontrol odası ve elektrik binaları yapılacak, yeni pompalar tesis edilecektir.

Terminal sahasında kanopi, saha kaplaması, kablo kanalı, drenaj borulaması tamamlanmıştır.

Terminalden asfalt dolularını başlatmak için terminal sahasına kontrol odası ve elektrik binası, asfalt ünitesine elektrik binası tesisi, asfalt dolum kolu ve kantar temini ve montajı, asfalt ünitesi ile terminal arasında borulama işleri, yağ ve fuel oil dolularının yapılabilmesi için kalan işler ve siyah ürün dolum tesisi tanker yolu yapımı işlerine devam edilmektedir.

21,1 milyon ABD dolarlık projenin 2013 sonu itibarıyla 5,8 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ YENİ YANGIN SUYU SİSTEMİ POMPA İSTASYONU TESİSİ

Proje, üç adet deniz suyu pompası ve iki adet ham su pompası temin, römorkör iskelesine pompa istasyonu tesis edilmesi ve yeni sistemin mevcut sistemle bağlantı hattı ve dağıtımı için 36"- 4.650 metre boru hattı tesisini kapsamaktadır.

11,2 milyon ABD doları tutarındaki proje, 2013 sonu itibarıyla tamamlanmıştır. Çalışmalar çerçevesinde üç adet deniz suyu pompası

ve iki adet ham su pompası temin edilmiş, 36" kara borulaması tamamlanmış; valar temin edilmiş, mevcut römorkör iskelesi uzatılarak deniz üstü pompa istasyonu yapım işi tamamlanmış, kara pompa odası devreye alınmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ RUP PROJESİ İÇİN VAKUM DİP DEPOLAMA, TRANSFER VE DOLUM PROJESİ

2014 yılında devreye alınacak İzmir Rafinerisi RUP ünitelerine İzmir Rafinerisi'nden şarj temini için gerekli iki adet 45.000 m³'lük tank yapılması, borulama ve kimyasal enjeksiyon sisteminin taşınması için gerekli işlerin yaptırılması planlanmıştır. Mevcut tankların demontajı, yeni tankların ve boru bağlantılarının mühendislik ve imalatı için teklif isteme aşamasına geçilmiştir.

2013 sonu itibarıyla, 19,7 milyon ABD doları tutarındaki projenin 2,5 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ FLARE GAS RECOVERY SİSTEMİ

Flare sistemlerine kurulacak gas recovery sistemleri ile flare'de yakılan gazların, sistemde tekrar kullanılması amaçlanmaktadır. Böylece kayıplar azaltılarak ve enerji tasarrufu sağlayan çevreye duyarlı bir sisteme sahip olunacaktır.

5,3 milyon ABD dolarlık projenin 2013 sonu itibarıyla 3,6 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ BENZİN BLENDING SİSTEMİ TESİSİ

Benzin blending sistemi; reformat, izomerat, platformat ve FCC benzini üretimlerinin mevcut durumdaki gibi rundown değil, ara depolama tanklarından ana kolektöre emiş yapıldığı bir sistem olacaktır. Rafinerideki benzin kalite giveawaylerinin azaltılması, daha homojen yakıt hazırlanması, üniteden gelecek spekt değişikliklerini sistemin kolaylıkla regüle edebilmesi hedeflenmiştir.

Proje çerçevesinde off-site projelendirme işleri tamamlanmıştır. Bütan ve blending skid ve pompa montajları yapılmış, shelter montajlarına başlanmıştır.

Pompa ve skidlerin kaba montajları tamamlanmış, pompa emiş ve basma hatları spooları imalatları büyük oranda tamamlanmıştır. Ünite ve bütan pompa sahası için enstrüman işlerine off-site tarafında başlanmıştır. Off-site sahası borulama işleri devam etmektedir.

2013 sonu itibarıyla, 8,6 milyon ABD doları tutarındaki projenin 7,1 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

İZMİR RAFİNERİSİ ATIK SU TANKLARI YAPIMI

Proje ile atık su arıtma sistemlerinde kapalı sistemlere geçilmesi, daha dengeli atık su beslemesinin ve sistem yüklerindeki değişimlere bağlı bozulmaların minimize

edilmesi hedeflenmiştir. Projenin kapsamında tanklarının inşası, tüm pompa/ön filtreleme gereksinimlerinin tamamlanması, tank sistemlerinin kontrol odasından takibini sağlamak amacıyla atık su kontrol odasına aktarılması işleri bulunmaktadır.

ASA-2 tankları inşası ve ASA-2 sistem dengeleme tank sistemi ve bağlı pompa ve ızgara sistemlerinin devreye alınması ve performansının raporlanması işleri tamamlanmıştır.

2013 sonu itibarıyla, 4,3 milyon ABD doları tutarındaki projenin 1,9 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır. Sistemin 2014 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

İZMİR RAFİNERİSİ İSKELEYE ERC SİSTEMLİ DOLUM KOLLARI TESİSİ

Proje kapsamında, tesisteki dolun ve boşaltım kollarına/hortumlarına/borularına veya manifoldlarında, acil durumlarda ürün akışını kesmek üzere, otomatik olarak devreye girebilen acil bırakma kaplin sistemi tesis edilmesi planlanmıştır. Eski ve yeni iskelede mevcut 11 adet dolun kolu, ERC sistemli kollar ile yenilenmektedir.

2013 sonu itibarıyla, 4,3 milyon ABD doları tutarındaki projenin 2,4 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır. İskeleye ERC sistemli dolun kolları temini ve montajı 2014 yılı içinde gerçekleştirilecektir.

İZMİR RAFİNERİSİ FCC ÜNİTESİ MODERNİZASYONU

FCC ünitesinin baca gazı emisyonlarının azaltılmasını amaçlayan proje kapsamında FCC rejeneratör baca gazı hattına scrubber kurulacak veya rejeneratör tam yanma moduna çevrilip baca gazı hattına eşanjör ve full filtrasyon sistemi kurulacaktır.

Proses çalışması UOP tarafından yürütülen projenin temel mühendislik çalışması 2014 yılında tamamlanacak, ardından da detay mühendislik ve ekipman siparişleri yapılacaktır.

2013 sonu itibarıyla, 33,1 milyon ABD doları tutarındaki projenin 5,3 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

YATIRIMLAR

Kırıkkale Rafinerisi Fuel Gazından LPG ve H2

Geri Kazanılması Projesi ile off gazlar içerisindeki

C3+C4 geri kazanılarak, LPG ve nafta ürününe dönüşecek

ve yakıt gazı yerine kâr marjı yüksek ürün haline gelecektir.

KIRIKKALE RAFİNERİSİ ŞALT İSTASYONLARININ YENİLENMESİ

Proje çerçevesinde şalt kapsamındaki kapasitörler değiştirilerek yeni standartlara uygun şaltlar kurulacak, şaltlarda ihtiyaçlara göre genişletme yapılacak ve işletme güvenilirliğini sağlamak amacıyla yangın algılama ve söndürme sistemleri kurulacaktır.

2013 sonu itibarıyla, 6,5 milyon ABD doları tutarındaki projenin 5,6 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

Çalışmalar kapsamında 2540, 2530, 2510, 2513 ve site şaltları yenilenmiş, 2531, 32, 33, 34 ve 35 şaltları projelendirme, imalat ve test işleri ihalesi yapılmış; şalt istasyonlarında yangın algılama ve otomatik gazlı yangın söndürme sistemleri kurulmuştur. Montaj ve devreye alma işlemleri ise devam etmektedir.

KIRIKKALE RAFİNERİSİ PLT 1100 HP ENERJİ VERİMLİLİĞİ VE PLT 1200 KAPASİTE ARTIRMA PROJESİ

Projenin amacı, ham petrol ünitesi enerji verimliliğinin artırılması ve sera gazı emisyonunun azaltılması ile vakum ünitesinin kapasitesinin artırılmasıdır.

Bu amaçla ham petrol ünitesinde F-1102 fırını yerine yeni HGO (ağır dizel) iç reflüksünün ısısını kullanacak sistem tasarlanacak ve vakum ünitesi kapasitesi 4.800 m³/gün'den 6.000 m³/gün'e çıkarılacaktır.

Projenin temel mühendislik ve detay mühendislik çalışmaları tamamlanmıştır. Proje kapsamındaki pompaların, drum ve eşanjörlerin, emniyet vanaları, boru ve fittingsleri temin edilerek devreye alınmıştır. Bu kapsamda C-1101 kolonu modifikasyonu, vakum ünitesindeki tepe soğutma darboğazını gidermek üzere gerekli ekipmanları yenileme işleri tamamlanarak devreye alınmıştır.

2013 sonu itibarıyla, 14,1 milyon ABD doları tutarındaki projenin 10,8 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır. Şubat-Mart 2015 planlı duruşuna kadar vakum ünitesindeki projenin kalan kısımlarına ait, inşaat, borulama, ekipman montajı ve ilgili elektrik enstrüman işleri tamamlanacaktır.

KIRIKKALE RAFİNERİSİ DEMİRYOLU İSLAH PROJESİ

Projenin amacı, Kırıkkale Rafinerisi triyaj garı içerisindeki mevcut demiryolu iltisak hatlarının iyileştirilmesidir.

Proje kapsamında, mevcut 8, 14, 16 no'lu yollar yenilenecek ve yeni dolmuş adası yapımı için sökülün 10 no'lu yol yeniden yapılacaktır.

2013 yılı sonuna kadar, dört adet hemzemin geçit ve 2.300 metre hat yenilenmiştir. Vagon boşaltım sisteminde yaklaşık 42 metre yol yenilenmiştir.

2013 sonu itibarıyla, 5,5 milyon ABD doları tutarındaki projenin 4,3 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır. Proje 2014 yılında tamamlanacaktır.

KIRIKKALE RAFİNERİSİ MERKEZİ YANGIN VE GAZ ALGILAMA SİSTEMİ PROJESİ

Proje kapsamında ünitelerde yangın ve gaz algılama sistemlerinin kurulması ile gaz kaçağı ve yangın çabuk algılanarak çabuk tedbir alınması sağlanacak işletme ve personel güvenliği artırılacaktır.

Rafineri bütün yangın gaz algılama sistemleri network üzerinden merkezi sistemde toplanacak, hızlı ve çabuk aksiyon alınması sağlanacaktır.

Bugüne dek gerçekleştirilen çalışmalarda;

- Bina ve proses ünitelerinde gaz algılama ve yangın algılama sistemlerinin projelendirilmesi için risk analizi yapılmış, şartname ve projeler tamamlanmıştır.
- DHP-CCR ünitelerinde mevcut sistemini genişletecek HP ve HCP ünitelerinde yangın ve gaz algılama sistemleri temin edilmiştir. Off-site yangın ve gaz algılama sistemleri sipariş edilmiştir.
- HP, HCP, DHP-CCR ünitelerinde montaj işlerine başlanmıştır.

2013 sonu itibarıyla, 6,3 milyon ABD doları tutarındaki projenin 3,1 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır. Proje 2014 yılında da devam edecek, MYGAS network kurulumu ve sistemin devreye alınması çalışması yapılacaktır.

KIRIKKALE RAFİNERİSİ YENİ VAGON DOLUM ADASI TESİSİ

RUP kapsamında İzmit Rafinerisi'ne gönderilecek vakum dip ürünün dolumu için, VOC toplamalı yeni bir beyaz ürün dolum adası tesisi, mevcut 7.200 beyaz dolum adasının siyah adasına dönüştürülmesi ve 7.220 beyaz dolum adasının da jet yakıtları dolumu yapılabilecek hale getirilmesi planlanmıştır.

Proje kapsamında montaj işleri devam etmektedir. Ekipmanlardan manevra system, dolum kolları, over pressure system montajı süpervizör eşliğinde tamamlanmış, dolum kolu fonksiyon testleri yapılmıştır. Enstrüman ve saha montajlarına başlanılmıştır. Yangın hatları montajına başlanmıştır.

2013 sonu itibarıyla, 14,1 milyon ABD doları tutarındaki projenin 12,1 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır.

KIRIKKALE RAFİNERİSİ FLARE GAZLARININ GERİ KAZANIMI VE FLARE DRAMLARININ VE HATLARININ YENİLENMESİ PROJESİ

Flare gazı geri kazanım üniteleri temini için ihale yapılmıştır. Ünitelerin 2013 yılı içerisinde imalatları tamamlanmış, altyapı, borulama ve montaj işleri sonrasında devreye alınmıştır. İki adet seal dramı temin edilmiş ve Mart 2013 planlı duruşunda montajları yapılmıştır.

Operasyonel zorluklar çıkaran flare knock out dramlarının imalat ve montajı da 2013 yılı içerisinde tamamlanmıştır.

D-5201 flare knockout dramı ile F-5201 flare bacası arasındaki hattın tamamı ve D-5202 flare knockout dramı ile F-5202 flare bacası arasındaki hattın piperack'a kadarki olan bölümü Mart 2013 planlı duruşunda yenilenmiştir.

2013 sonu itibarıyla 6,1 milyon ABD doları tutarındaki projenin 5,7 milyon ABD dolarlık kısmı tamamlanmıştır. Proje kapsamındaki işler 2014 yılında da devam edecektir.

KIRIKKALE RAFİNERİSİ FUEL GAZINDAN LPG VE H2 GERİ KAZANILMASI PROJESİ

Bu proje ile off gazlar içerisindeki C3+C4 geri kazanılarak LPG ve nafta ürününe dönüşecek ve yakıt gazı yerine kâr marjı yüksek ürün haline gelecektir.

Proje kapsamında iki kademeli bir off gaz kompresörü ve kompresöre bağlı yardımcı ekipmanlar alınacaktır. Fizibilite çalışmaları ve proje yatırım raporu ile kompresör şartnamesi hazırlanmıştır.

2014 yılında kompresör alımının gerçekleştirilmesi ve gerekli hatların çekilmesi, 2014 duruşunda bağlantıların yapılması planlanmaktadır.

4 milyon ABD doları tutarındaki projede 2013 sonu itibarıyla harcama yapılmamıştır.

BATMAN RAFİNERİSİ AÇIK VE KAPALI KANAL SİSTEMİNİN YENİLENMESİ PROJESİ

Proje kapsamında açık ve kapalı kanallar yenilenecek, yağmur suyu deşarj sistemi tesis edilecektir. Proje kapsamında malzemeler alınmış, müteahhit firmaya 12.08.2013 tarihi itibarıyla yer teslimi yapılmıştır.

Projenin 2014 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

AR-GE

Tüpraş, Ar-Ge faaliyetleri çerçevesinde 2013 yılında toplam

12 TEYDEB onaylı proje, iki EUREKA etiketli proje,

bir ARDEB 1003 projesi ve bir adet AB FP7

onaylı projeyi başarıyla yürütmüştür.

32,5 MİLYON TL

32,5 milyon TL'lik Ar-Ge harcaması ile Ar-Ge sıralamasında dokuzuncu olmuştur.

134 PERSONEL

Ar-Ge Merkezi'nde görevli personel sayısı 134'ü bulmuştur.

7.258 M² ÇALIŞMA ALANI

Toplam kapalı alanı 7.258 m²'ye ulaşan Tüpraş, Ar-Ge Merkezi kampüsü, 2014 yılı başında faaliyete geçmiştir.

27 ADET MAKALE

2013 yılında 27 adet ulusal ve uluslararası makale yayınlanmış, sekiz adet patent başvurusu gerçekleştirilmiştir.

Tüpraş, dünyada rekabet yeteneği yüksek ve inovasyonda öncü şirket olmanın gerekliliği olarak, Ar-Ge çalışmalarını başarıyla yürütmek için teknoloji ve inovasyon süreci planlanmasını yapmış, yol haritalarını, risk haritalarını ve teknolojik aksiyon planlarını çıkartmıştır. Şirket, bu planların çerçevesinde, Ar-Ge projelerini üretirken, her bir projeye hem ülkemize hem dünya enerji sektörüne katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Tüpraş Ar-Ge Merkezi'nde hayata geçirilen tüm projelerde iki temel amaç mevcuttur. Bunlardan ilki, rafinasyonda kullanılan BAT (Best Available Technologies) teknolojilerini geliştiren ve sahaya uygulayan bir yeteneğe ulaşmak, diğeri ise rafinasyon sonucu elde edilen ürünlerin niteliğini artırmak, yeni ticari ürünleri yaratarak fark yaratmaktır. Bu bağlamda, Ar-Ge çalışmaları üç temel başlıkta sürdürülmektedir.

- İnovasyon yönetimi çalışmaları
- Ürün geliştirme çalışmaları
- Proses geliştirme çalışmaları

Tüpraş'ın mevcut ürünlerinin, müşteri beklentileri ve regülasyonlara uyumlu olarak kalitesinin iyileştirilmesi ve rekabetçi ve yenilikçi ürünler elde etmek ürün geliştirme faaliyetlerinin iki temel amacıdır.

Bu amaçlar doğrultusunda Şirket öz kaynakları ile aşağıda belirtilen laboratuvarların kurulması çalışmaları devam etmektedir.

- Katalizör geliştirme ve karakterizasyon
- Nitelikli asfalt geliştirme
- Fosil yakıt ve biyoyakıt geliştirme
- Baz yağ/madeni yağ geliştirme

Tüpraş Ar-Ge laboratuvarları, Türkiye'deki en kapsamlı ve en yeni teknolojiye sahip araştırma laboratuvarları olacaktır.

Rafineri proseslerinde gerekli tasarım değişikliklerini yapabilmek, yeni teknolojileri geliştirmek ve sahaya uygulamak, tüm proseslerde best available technology (BAT) düzeyine ulaşmak proses geliştirme faaliyetlerinin temel amaçları olarak belirlenmiştir.

Bu çerçevede, rafineriler ve diğer paydaşların ihtiyaçlarına yönelik matematik modelleme, simülasyon, optimizasyon ve kontrol çalışmaları yürütülmekte, saha uygulamalarında da uygulama ve tasarım başlığı altında çalışmalar hayata geçirilmektedir.

Tüpraş, Ar-Ge faaliyetleri çerçevesinde 2013 yılında toplam 12 TEYDEB onaylı proje, iki EUREKA etiketli proje, bir ARDEB 1003 projesi ve bir adet AB FP7 onaylı projeyi başarıyla yürütmüştür. Projeler ürün geliştirme ve proses optimizasyonu çalışmalarından oluşmaktadır.

Tüpraş, Ar-Ge çalışmalarını başarıyla yürütmek için teknoloji ve inovasyon süreci planlanmasını yapmış; yol haritalarını, risk haritalarını ve teknolojik aksiyon planlarını çıkartmıştır.

AR-GE

Tüpraş, 32,5 milyon TL'lik Ar-Ge harcamasıyla,

şirketlerin resmi bildirimleri üzerinden yapılan

ülke Ar-Ge sıralamasında, 14'üncülüğten

dokuzunculuğa yükselmiştir.

Tüpraş, TÜBİTAK ve AB Ar-Ge fonlarıncı onaylanmış projelerinin yanı sıra 24 adet projeyi de öz kaynaklarıyla yürütmeye devam etmektedir.

Şirket, Ar-Ge büyüme politikasını 2013 yılında da kararlılıkla sürdürmüştür. Tüm bu çalışmaların neticesinde, Tüpraş, 32,5 milyon TL'lik Ar-Ge harcamasıyla, şirketlerin resmi bildirimleri üzerinden yapılan ülke Ar-Ge sıralamasında, 14'üncülüğten dokuzunculuğa yükselmiştir.

Ar-Ge stratejisi çerçevesinde üniversiteler, araştırma merkezleri ve yan sanayi ile gerçekleştirilecek ortak çalışmalar sonrasında ortaya çıkacak bilgi birikimi, Tüpraş'ın sürdürülebilir başarısı ve geleceği için büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda Tüpraş'ın hedefi ülke ve şirket'in ortak değerlerini tasarruf altına alarak, işbirliği kültürünü gerek şirket içinde gerekse sektör genelinde yaymaktır.

Bu anlayış çerçevesinde Koç Üniversitesi ortaklığı ile "Enerji Sistemleri Geliştirme Merkezi-KÜTEM" hayata geçirilmiştir. KÜTEM ile Koç Üniversitesi kampüsünde enerji alanında bir mükemmeliyet merkezi oluşturulmuştur. Tüpraş Ar-Ge Merkezi şemsiyesi altında ülkemizde alternatif enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve kullanımı konusunda öncülük etmeyi hedefleyen KÜTEM, üniversite-sanayi işbirliği çerçevesinde sanayi

ve öğretim üyelerini bir araya getirerek uluslararası düzeyde bilimsel çalışmalar ve inovasyon projeleri üretmektedir.

Üniversitelerin ilgili bölümlerini doğal paydaşı olarak gören Tüpraş, toplam 20 projede üniversite grupları ile çalışmaktadır. Tüpraş'ın 2013 yılında üniversitelerle yürüttüğü teşvikli ve onaylı projeler şunlardır:

- **Laboratuvar ölçekli hidrokraker ünitesinin ve hidrokraker katalizörlerinin geliştirilmesi projesi:** Koç Üniversitesi danışmanlığında, İzmit Rafinerisi'nde pilot ölçekli bir hidrokraker ünitesi kurulması için gerekli ön çalışmaların yapılması amaçlanmaktadır.
- **Karbondiyoksit ortamında yetiştirilen mikroalglerden biyoyakıt üretimi projesi:** Ege Üniversitesi danışmanlığında, CO₂ ortamında yetiştirilen mikro alglerden en yüksek yağ üretiminin sağlanması için en uygun koşulların ve prosesin belirlenerek, mevcut yakıt dağıtım sistemlerinde kullanılabilecek bir biyoyakıt olan yeşil dizel üretilmesi hedeflenmektedir.
- **Rafineri üretimi sülfür ve petrokok karışımlarından modifiye bitüm geliştirilmesi projesi:** Tüpraş, Koç Üniversitesi danışmanlığında, kükürt çıktısını, bitüme karıştırarak, bitüm maliyetini azaltmayı, yurt içi ihtiyacı karşılama oranını artırmayı ve kok ve kükürt ilavesi ile daha nitelikli bir ürüne ulaşmayı hedeflemektedir.

- **Rafineri buhar ve güç sistemleri optimizasyonu modeli geliştirilmesi projesi:** Tüpraş, Orta Doğu Teknik Üniversitesi danışmanlığında, İzmit Rafinerisi'nde bulunan güç santrallerinin; elektrik ve buhar üretim proseslerindeki ekipman verimlilik hesaplamalarını, üretim tüketim planlamasını ve optimizasyonunu ile elektrik alım-satım karar mekanizması ihtiyaçlarının karşılaması amacıyla bir yazılım optimizasyon programının geliştirilmesini hedeflenmektedir.
- **FCC ünitesine gerçek zamanlı optimizasyon uygulaması projesi:** Koç Üniversitesi danışmanlığında, nihai hedef olan rafineri optimizasyonunun bir adımı olarak, İzmir Rafinerisi FCC ünitesi için ileri proses kontrol modelinin oluşturulması ve gerçek zamanlı optimizasyon modelinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- **Rafineri simülasyon platformunun oluşturulması ve pilot bir üniteye uygulanması projesi:** İstanbul Teknik Üniversitesi danışmanlığında, Tüpraş rafinerileri için, ham petrolün ünitelere girişinden son ürünlerin satışına kadar olan tüm prosesleri tek bir yazılım platformu altında toplayacak bir simülasyon yazılımı hazırlanması hedeflenmektedir.
- **CCR ünitesinin modellenmesi ve oktan optimizasyonu projesi:** CCR reaktörü ve rejeneratörünün modellenmesini ve ünitenin optimizasyonunu hedeflemektedir.

- **Geri beslemeli reaksiyon/ayırıştırma sistemlerinin dağıtılmış model öngörülü kontrolü projesi:** Boğaziçi ve Koç Üniversitesi danışmanlığında, rafineri tesislerinde genel olarak yaşanan operasyonel problemlere çözüm getirmeye çalışmak ve bu hedefe başlangıç olacak genel bir geri beslemeli reaksiyon/ayırıştırma sisteminin etkin kontrolü için özgün bir dağıtılmış model öngörülü kontrol mimarisini tasarlamak ve geliştirmeyi hedeflemektedir.
- **Şarj hazırlama ve rafineri süreçlerini master-slave yaklaşımıyla eş zamanlı yönetecek kontrol sistem tasarımı ve uygulaması:** Koç Üniversitesi danışmanlığında, son yıllarda önemi daha da artan şarj hazırlama sistemini de içeren kademeli bir kontrol sistemi tasarımı projesidir.
- **Baz yağı ekstraksiyon prosesi modelinin geliştirilmesi ve optimizasyonu projesi:** Boğaziçi Üniversitesi danışmanlığında, baz yağ üretim kompleksindeki furfural ekstraksiyon ünitesinde kapasite artışı sağlarken aynı zamanda enerji sarfiyatını azaltmak amacı ile oluşturulmuştur.
- **Gliserol eterifikasyonu ile alternatif yakıt katkılarının geliştirilmesi ve yakıt uyumluluklarının belirlenmesi projesi:** Koç Üniversitesi danışmanlığında, benzine katkı malzemesi olarak kullanılan MTBE'ye alternatif olarak yüksek oktanlı gliserol eter üretimini ve aynı zamanda üretilen gliserol eterlerinin motorin katkı malzemesi olarak kullanılabilirliğinin belirlenmesini hedeflemektedir.
- **Tüpraş veri yönetim ve analiz sistemi geliştirilmesi projesi:** Özyeğin ve Koç Üniversitesi danışmanlığında, Tüpraş çalışanları veya birimleri için kişiselleştirilmiş temel performans göstergelerinin takibinin ve raporlamasının yapılabileceği, verileri özel tekniklerle güvenilir hale getirilmiş ve tutarlılıkları artırılmış olan bir yönetim bilişim sisteminin tasarlanması hedeflenmektedir.

AB PROJELERİ

Avrupa Birliği ortak Ar-Ge yedinci Çerçeve programı kapsamında, Ar-Ge programlarının en zorlu ve rekabetçi tematik alanı olan ICT-information & communications technologies “ICT for a low carbon economy- ICT for energy efficiency” başlığı altında, Tüpraş’ın da katılımcısı olduğu CitInES (Design of a decision support tool for sustainable, reliable and cost-effective energy strategies in cities and industrial complexes) projesinin çalışmaları devam etmektedir. CitInES projesi; enerji üretimi dağıtımı ve depolanması için sistem gerekliliklerini göz önünde bulundurarak, yatırım kararlarının ekonomik finansal ve çevresel etkileri açısından değerlendirilmesi, enerji stratejilerinin optimizasyonu ile yatırımların finansal ve çevresel risk analizini yapan bir matematik model geliştirilmesini içermektedir.

2013 yılı içerisinde, “kendi kendini iyileştiren, dayanıklılığı yüksek, düşük bakım maliyetli modifiye asfalt geliştirilmesi” ve “yüksek verimlilikle rafineri optimizasyon modeli geliştirilmesi” isimli iki proje EUREKA etiketi almıştır. Rafinaj sektöründe yurt dışı kuruluşlarla iletişim içinde olarak rekabetçilik seviyesini artırmanın en iyi yolunun Avrupa Birliği’nin finanse ettiği Ar-Ge projelerine katılmak ve farklı Ar-Ge platformlarına iştirak etmek olduğu inancı ile Tüpraş; bu yöndeki proje çalışmalarına 2013 yılında yaptığı sekiz başvuru ile aynı kararlılıkla devam etmektedir.

FİKRİ VE SİNAİ HAKLAR

2013 yılı içerisinde; 27 adet ulusal ve uluslararası bilimsel makale yayınlanmış; başarıyla tamamlanan TEYDEB projelerinin çıktıları patentlendirilerek yedi ulusal, bir uluslararası (PCT) olmak üzere toplam sekiz adet patent başvurusu gerçekleştirilmiştir. Böylelikle, 2013 yılı sonunda Tüpraş’ın toplam patent başvuru sayısı 19’a ulaşmıştır.

Fikri ve Sınai Haklar çerçevesinde yapılan patent başvurularının dışında, marka, internet alan adı ve eserlerin tescil süreci de yürütülmektedir. Bu çerçevede, “eşanjörlerin kirlilik takibi, modellenmesi, simülasyonu ve optimal bakım planlaması ile rafineri enerji kayıplarının azaltılması” konulu Ar-Ge projesi sonrası geliştirilen simülasyon programının saha uygulamaları başlatılmıştır. Söz konusu proje kapsamında gerçekleştirilen patent başvurularının yanı sıra ortaya çıkan bu ticari ürün “HEXMon” adı ile birlikte Tüpraş’ın geliştirdiği ilk ticari ürün olmuştur. Bu çerçevede, “HEXMon” ticari ürün markası için uluslararası marka tescil başvurusu yapılmıştır.

TÜPRAŞ AR-GE KAMPÜSÜ

Ar-Ge projelerinin sayısal ve bütçe hacmindeki hızlı artışı ile birlikte, bir taraftan başarılı çıktılar alınırken diğer taraftan ise bu büyümeye paralel olarak, personel, laboratuvar ve çalışma alanında da büyüme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçları karşılamak amacı ile toplam kapalı alanı 7.258 m²'ye ulaşan Tüpraş Ar-Ge Merkezi Kampüsü, 2014 yılı başında faaliyete geçmiştir.

Ar-Ge Merkezi Kampüsü, tasarım binası, laboratuvar binası ve pilot tesis test binası olmak üzere üç binanın entegrasyonundan oluşmaktadır.

Kampüsün işlerliğe geçişi ile komşu ülkeler, Kuzey Afrika ülkeleri hatta Balkan’ları kapsayan bölgedeki en yetenekli Rafinasyon Teknolojileri Geliştirme Merkezi oluşacaktır.

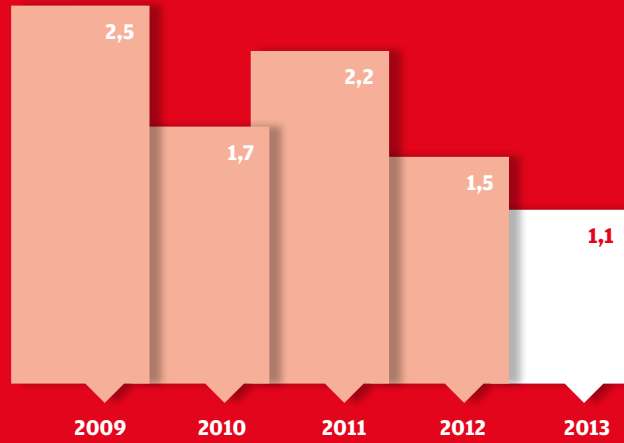

GÜVEN

Tüpraş sürdürülebilirliğin temel taşlarından olan insan sağlığı, teknik emniyet ve çevreyi her zaman ön planda tutmakta, bu doğrultuda kaza sıklık oranını anlamlı oranda düşürmektedir.

KAZA SIKLIK ORANI

SAĞLIK VE EMNİYET UYGULAMALARI

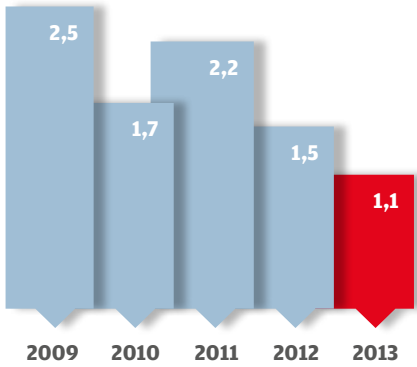
Tüpraş'ta sürdürülebilirliğin temel taşlarından olan

insan sağlığı, teknik emniyet ve çevre her zaman

ön planda tutulmakta, çalışmalar bu prensip

doğrultusunda sürdürülmektedir.

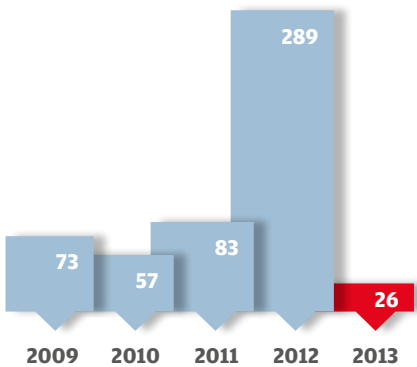
KAZA SIKLIK ORANI

Çalışanlarının, çözüm ortaklarının, misafir ve stajyerlerin sağlığını ve emniyetini korumanın bir görev olduğuna inanan Tüpraş, 2013 yılında sağlık, emniyet ve kalite konularında sürekli gelişim göstermeye devam etmiştir. Rafineri gibi tehlike risklerinin sayısının çok olduğu bir işletmede Şirket'in hedefi; riskleri minimum seviyeye indirerek hiçbir bireyin en ufak zarar görmemesini sağlamaktır.

Sürekli gelişim için geçmişten ders alarak geleceği yapılandırmak yolunda önemli çalışmalar yapılmış, yaşanan emniyetsiz durum ve ucuz atlatmalar raporlanarak gerekli düzeltici önlemler alınmış ve böylelikle yaşanabilecek kazaların önüne geçilmiştir.

KAZA ŞİDDET ORANI

Sağlık, emniyet, çevre ve kalite (SEÇ-K) yönetim sistemi ve politikası doğrultusunda uygulamalarda iyileştirme ve gelişimler gösterilmiştir. Yaşanan kazalar detaylı olarak araştırılmakta, gelecekte tekrarlanmaması için kök neden analizleri yapılmakta, gelişim alanları ve ders çıkarılacak olaylar tüm çalışanlar ve müteahhitlerle paylaşılmaktadır. Rafineri müdürleri her ay beyaz-mavi yaka çalışanlar ve müteahhit çalışanların katılımı ile düzenli olarak yapılan "Bu Kazaları Önleyemez miydik?" toplantılarında yaşanan kazalar ve ucuz atlatmalar paylaşılmakta, nelerin daha iyi yapılabileceğini anlatılmaktadır.

Ayrıca haftalık olarak hazırlanan "Emniyet Konuşması" tüm rafineri birimleri ve müteahhit firmalar tarafından çalışanlara yapılmaktadır. Emniyet konuşmalarında, Tüpraş veya

dünyada yaşanan kazalar/ucuz atlatmalar paylaşılmakta, sağlık ve emniyet konularında genel bilgilendirmeler yapılmaktadır. Rafinerilerde olumlu emniyetli davranışları desteklemek, genel emniyet farkındalığını artırmak, emniyetsiz davranışı düzeltmek ve kaza potansiyelini azaltmak amacıyla, "Görünür Liderlik" uygulaması kapsamında, Tüpraş yöneticilerinin de katıldığı davranış odaklı emniyet turları gerçekleştirilmektedir.

Kazaları önlemenin en önemli yollarından biri yaşanabilecek olaylara karşı risk analizi yaparak önlemleri almaktır. Bu konuda 2013 yılında birçok çalışma yapılmış, risklerin tespiti ve alınması gereken önlemler belirlenerek proaktif bir yol izlenmiştir.

Çalışanların bulunduğu ortamdaki kaynaklanabilecek sağlık tehlikelerinin belirlenmesi ve bu tehlikelere bağlı risklerinin değerlendirilmesi amacıyla tüm rafinerilerde sağlık risk değerlendirmesi (SRD) çalışmaları yapılmıştır. SRD çalışmalarında sahaya özgü (ünite, atölye, laboratuvar, ambar vb.) kimyasal, fiziksel, biyolojik, ergonomik ve psikolojik etmenler detaylı olarak incelenmektedir. Ayrıca genel risk analizlerinin yapıldığı tehlike ve etkilerinin yönetim süreci (TEYS) çalışmaları tüm hızıyla devam etmiştir.

Rafinerilerde TEYS tabloları yasal mevzuatlar doğrultusunda yeniden gözden geçirilerek güncellenmiştir. Ayrıca, rafineri sahalarında, laboratuvarlarda, ambarlarda bulunan kimyasalların malzeme kimlik kartları

hazırlanarak sahalara asılmış ve yaşanabilecek olumsuz durumlara karşı ilk müdahale bilgileri, çevre etkisi gibi konularda yapılması gereken bilgilerin ulaşılabilirliği sağlanmıştır.

Büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve olası tehlikelerinin değerlendirilmesi amacı ile Tüpraş bünyesinde kurulan Proses Emniyeti Departmanı çalışmalarına devam etmiştir. Proses emniyeti, proses tehlike analizine, olay/kaza araştırmalarına, değişiklik yönetimine, ekipmanların bakımına ve testlerine, proses kontrol ve alarm sistemlerine, işletme ve bakım prosedürlerine, personelin eğitimine, sistemin denetlenmesine ve sürekli gelişime odaklanmaktadır. Bu amaçla, tüm rafineri ekipmanları incelenmiş ve ünite bazlı olası büyük kaza ekipmanları belirlenmiştir.

Mevcut ünitelerde tehlikeleri ve büyük operasyon problemlerini tanımlamak, tehlike önleyici ya da azaltıcı mevcut korumaların etkinliğini değerlendirmek, tehlikeleri ortadan kaldırmak ya da azaltmak için önerilerde bulunmak, normal çalışma koşullarından ve amaçlanan tasarımdan sapmaların nasıl oluştuğunu saptamak üzere, prosesin her parçasını sistematik olarak gözden geçirmek amacıyla tehlike ve işletilebilirlik (HAZOP) çalışmaları büyük kaza ekipmanlarında yapılmaktadır. HAZOP çalışmalarında proses tehlikeleri detaylı şekilde incelenerek muhtemel senaryolar ortaya çıkmıştır.

Eksik görülen noktalar için tavsiye listeleri oluşturularak aksiyona dönüşmesi sağlanmıştır. HAZOP çalışmalarında belirlenen olası büyük riskler için kantitatif (sayısal) risk analizi (QRA) büyük kaza ekipmanları için yapılmaya başlanmıştır. Modelleme programı ile olası büyük kaza ve olay modellemeleri yapılabilmekte ve müdahale stratejileri geliştirilebilmektedir.

Uluslararası iyi uygulamalar örnek alınarak geliştirilen kontrol ve emniyeti artırmayı amaçlayan yeni iş izni standardı yayınlanarak tüm rafinerilerde hayata geçmiştir. Günlük, haftalık, aylık ve yıllık denetimlerle sistemin sağlığı gözden geçirilmekte ve iyileştirmeler yapılmaktadır. Yeni iş izni ile iş başlamadan önce planlama yapılmakta ve sahada riskler kontrol edilerek izinler verilmektedir.

Rafinerilerde tesis konumlandırma (facility siting) çalışmaları yapılmış, bu çerçevede risk değerlendirme metodolojisi HAZID çalışması yapılarak ünitelerden gerekli bilgiler toplanmış senaryolar hazırlanmıştır. Senaryolarda rafinerilerdeki binaların, yaşam mahallerinin, proses ekipmanlarına ve depolama tanklarına olan uzaklıkları ve uygunlukları değerlendirilmiştir.

2012 yılında standardı yayınlanarak hayata geçirilen değişiklik yönetim sistemi, 2013 yılında Tüpraş genelinde uygulamaya alınarak çalışmalar devam etmiştir. Bu uygulamayla, teknik, ekonomik, emniyet vb. nedenlerle yapılacak değişikliklerin yasa/yönetmelikler ve uluslararası petrol endüstrisi standartları doğrultusunda teknik olarak doğru yapılması (emniyete, çevreye, sağlığa, bakıma, güvenilirliğe aykırı unsurlar taşımaması) ve yapılan değişikliğin ilgili tüm dokümanlarda yer alması hedeflenmiştir. Proseste yapılacak herhangi bir değişiklik için proses tehlike analizi (what if, HAZOP vb.) ve ilgili tüm disiplinler tarafından teknik onay verildikten sonra sahada uygulama yapılarak emniyet seviyesi artırılmıştır. Değişiklik yönetim sisteminin bir diğer faydası da doküman (P & ID, işletme prosedürleri, ekipman el kitabı vb.) güncellemelerine olanak sağlaması ve geçmişe dönük kayıtların tutulabilmesidir.

2013 yılında rafinerilerde yangınla mücadele ve felaket planı tatbikatları gerçekleştirilmiş, bu tatbikatlardan edinilen deneyimler paylaşılarak sistem iyileştirmeleri yapılmıştır.

Rafineri yangınla mücadele sistemleri ve ekipmanları sürekli gözden geçirilmekte ve yeni yatırımlar yapılmaktadır. Yangın, petrol döküntülerine müdahale tatbikatları her rafineride düzenli olarak yapılmaktadır.

KALİTE YÖNETİM SİSTEMLERİ

2013 yılında iş sağlığı ve güvenliği, iletişim,

bakım ve güvenlik konularını kapsayan çok sayıda

yeni uygulama standartlaştırılarak, doküman

yönetim sistemine eklenmiştir.

Tüpraş'ta süreçlerin yönetimi kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi ve standartları uyarınca gerçekleştirilmektedir. Çalışmaların yürütülmesinde aktif olarak kullanılan bu standartların sayısı 2013 yılı içerisinde 143'e yükselmiştir. İş sağlığı ve güvenliği, iletişim, bakım ve güvenlik konularını kapsayan çok sayıda yeni uygulama standartlaştırılarak, doküman yönetim sistemine eklenmiştir.

Tüpraş, tüm faaliyetlerini ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 kalite, çevre ve iş sağlığı ve güvenliği standartlarından oluşan Sağlık, Emniyet, Çevre ve Kalite Yönetim Sistemi çerçevesinde sürdürmektedir. 2013 yılında mevcut sistemin iyileştirilmesi adına İzmir, Kırıkkale ve Batman Rafinerileri'ni kapsayan BSI takip denetimleri yapılmış ve belirlenen uygunsuzlukların giderilmesi için aksiyonlar alınmıştır.

BSI firması tarafından Nisan ayında İzmir ve Kırıkkale Rafinerileri'nde, Ekim ayında da Genel Müdürlük, İzmit ve Batman Rafinerileri'nde gerçekleştirilen dış denetimlerde majör uygunsuzluk bulunmamıştır.

Paydaş İletişim Sistemi

Tüpraş 2012 yılı içerisinde paydaş memnuniyetine verdiği önemle, paydaş şikâyetlerinin yönetimi konusunda tüm bildirimlerin tek havuzda toplandığı uçtan uca etkili bir şikâyet yönetimi sistemi başlatmıştır.

Başlatılan paydaş iletişim yönetim sistemi ile 2013 yılında Şirket faaliyetlerine ilişkin olarak tüm paydaşlardan gelen bildirimler (şikâyet, memnuniyet, istek, dilek, vb.) belirlenen kişilerce incelenmiş ve paydaşlara çözüm sonuçları ulaştırılmıştır.

Şirket'in İSG yasal gerekliliklere uygunluğunun değerlendirilmesini ve aksiyonların izlenebilirliğini sağlamak amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılan denetim sonuçları üzerinde yoğun çalışmalar yapılmıştır. İç kontrollerle de uygunluk denetimleri yapılmıştır.

Faaliyetlerin çevre üzerinde yarattığı olumsuzlukları en aza indirecek, çalışanların emniyetini, güvenliğini sağlayacak, kaynak kullanımında en verimli sonuçlara ulaştıracak hedefler, 2013 yılları bireysel hedef kartlarında yer almıştır. İş kazalarının sayısının azaltılması Genel Müdür'den başlayarak tüm yöneticilerin ferdi hedeflerinde yer almaktadır.

ISO/IEC 27001:2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi'ne ilişkin çalışmalara 2013 Nisan ayında başlanmış, "Tek Tüpraş" hedefinin, Şirket'in tüm bilgi varlıklarının gizlilik, bütünlük ve erişilebilirliğini sağlamak olduğu çalışanlara duyurularak başlayan süreç Ekim ayı içerisinde BSI firmasında gerçekleştirilen denetimle son bulmuş ve kurulan Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi 2016 yılı sonuna kadar geçerli olmak üzere sertifikalandırılmıştır.

Şirket'in hedefi, enerji tüketiminin çok yüksek olduğu rafinerilerde önümüzdeki beş yıl içinde enerji yoğunluklarını düşürürken, maliyetlerini daha da azaltarak çevresel etkileri en aza indirerek enerji verimliliği sağlamak konusunda bugüne kadar gerçekleştirilen proje ve yöntemleri, çalışma kültürünün önemli bir parçası haline getirmek, yasal gerekliliklere uyum sürecini tamamlamak için ISO-50001 Enerji Yönetimi Sistemi çalışmalarına 2013 Temmuz ayında başlanılmış ve mevcut entegre yönetim sistemi ile birlikte çalışacak ISO-50001 belgesi Aralık 2013 tarihinde alınmıştır.

Tüpraş'ın Kalite Yönetim Sistemi

QDMS

Tüpraş Kalite Yönetim ve Doküman Sistemi (Quality Documentation Management System)

TS EN ISO 17025

Tüm rafinerilerimizde uluslararası düzeyde tanınırlığı ve kabul edilebilirliği belgelenmiş laboratuvarlar

EFQM

Mükemmellik Modeli (Excellence Model-European Foundation for Quality Management)

TEMEL KALİTE SİSTEMLERİ

ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi, OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi (İSG), ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetimi Sistemi, ISO 50001 Enerji Yönetimi Sistemi,

Tüpraş, tüm faaliyetlerini ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 kalite, çevre ve iş sağlığı ve güvenliği standartlarından oluşan Sağlık, Emniyet, Çevre ve Kalite Yönetim Sistemi çerçevesinde sürdürmektedir.

ÇEVRE

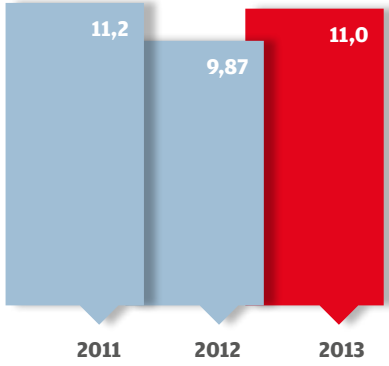
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından organize

edilen “En Temiz Sanayi” ödül programında

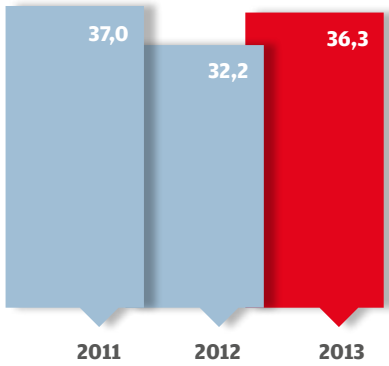
Batman Rafinerisi En Temiz Sanayi Tesisi

birincilik ödülünü almıştır.

GERİ KAZANILAN SU MİKTARI (MİLYON M³)

GERİ KAZANILAN SU/TÜKETİLEN TOPLAM SU (%)

Tüpraş;

- Faaliyetlerinden kaynaklanabilecek çevre üzerindeki olumsuz etkileri, mevcut en iyi teknolojilere dayalı maliyet etkin çözümler ile azaltmak ve diğer sektörlere çevre konusunda öncü olmak,
- Çevre sorunlarına özgün teknolojiler geliştirerek çözüm getirmek,
- Acil durum ve çevresel risk yönetimini en gelişmiş seviyede sağlamak,
- Çevreye duyarlı yatırımlar gerçekleştirilmede öncü olmak,
- Planlanan her bir yatırımın çevresel etkilerini değerlendirerek, çevrenin korunmasını ve sağlıklı, güvenli ve çevreye duyarlı işletmelerin kurulmasını sağlamak,
- Rafineri özeli yenilikleri, araştırma ve geliştirmeleri yakından takip etmek,
- Sürdürülebilir kalkınma ilkesini destekleyecek faaliyetlerde bulunmak,
- Arıtma veya bertaraf ihtiyacını azaltacak ve kaynakların etkin kullanımını sağlayacak teknolojiler geliştirerek, atıkların kaynaktan minimize edilmesini sağlamak,
- Her türlü çevresel bilgi ve veriye ulaşımı sağlayan Çevresel Bilgi Sistemleri'ni kurmak ve yukarıda yer alan ilkelerden oluşan vizyonu ile sadece günümüzde değil gelecekte de adından gururla bahsedilen ve hem ülkemiz hem de dünyamız için sağlam izler bırakmayı hedeflemektedir.

Tüpraş, bu hedef doğrultusunda, en ileri teknolojileri kullanarak çevresel etkileri düşürülmüş ürün üretebilme kapasitesini

artırmaya devam etmektedir. Geçtiğimiz yıllarda bu alana yönelik olarak tamamlanan önemli ünite yatırımlarının yanı sıra, Fuel Oil Dönüşüm Projesi dâhil başlatılan birçok yatırım da devam etmektedir. Bu üniteler sayesinde bir yandan ham petrolden düşük kükürt oranına sahip ürünler üreten Tüpraş, diğer taraftan yüksek kükürt içerikli son ürünlerin kükürt oranını düşürerek piyasaya çevresel etkileri azaltılmış ürünler sunmaktadır.

Bu kapsamda 2013 yılında gerçekleştirilen çalışmalardan başlıcaları şunlardır:

- İzmit Rafinerisi B Bölgesi'ndeki atık su arıtım ünitesi, RUP ünitelerinden gelecek olan atık suyu kreditor anlaşmasında belirtilmiş olan spektler niteliğinde arıtılmasını sağlamak için Degremont firması ile proses ve mühendislik çalışması yapılmıştır.
- Atık su arıtma sistemleri modernizasyonu projesi kapsamında tüm rafinerilerin ihtiyacına yönelik fizibilite çalışması yapılmıştır. Ünitelerde iyileştirme için gerekli mühendislik çalışmaları başlatılmıştır.
- Tüpraş İzmit ve İzmir Rafinerileri çamur susuzlaştırma teknik ve özel şartnamesi hazırlanmıştır. İhale kapsamında gelen teklifler teknik açıdan değerlendirilmiştir. Her iki rafineride de yağlı ve biyolojik çamurlar ayrı sistemlerde susuzlaştırılarak, yağ geri kazanımı yapılarak, atık hacmi küçültülerek bertarafa gönderilmektedir.
- Kırıkkale ve Batman Rafinerileri atık su sistemlerinde geri kazanım prosesleri için ön çalışma yaptırılmıştır.

- FCC eski katalistin çimento sektöründe katkı maddesi ve/veya hammadde olarak değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir
- Dört rafineri için entegre atık yönetimi ihalesi yapılarak atık nakliye ve bertarafı için lisanslı iki ayrı firmayla anlaşma yapılmıştır.
- İzmit Rafinerisi akaryakıt depolama kapasite artışı projesi ve İzmir Rafinerisi ilave depolama tankı (RUP şarj tankı) projeleri için Çevresel Etki Değerlendirmesi olumlu kararı alınmıştır.

Şirket, faaliyetlerinden kaynaklanan CO₂ ve diğer sera gazı emisyonlarının ölçüm ve takibini yapmakta, gerekli kurumlarla işbirliği yaparak azaltım olanaklarını belirleyip gerekli tedbirleri hayata geçirmektedir. Bu kapsamda;

- “Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Yönetmeliği” kapsamında, 2013 yılında tüm rafinerilerin çevre izinlerini alınmıştır.
- İzmit ve İzmir Rafinerileri için ayrıca atık kabul tesisi lisansı alınmıştır.

- 2013 yılında emisyon ve hava kalitesi teyit ölçümleri de yaptırılmıştır.
- “Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliği” kapsamında sürekli emisyon ölçüm sistemi (SEÖS) bulunan bacalarda ikinci seviye kalite güvence sistemi (KGS2) ölçümler yapılmıştır. KGS2'nin amacı akredite firmanın ölçüm değerleri ile mevcut CEMS'in ölçtüğü değerler arasında fonksiyonları oluşturmaktır.
- İzmit ve Kırıkkale Rafinerileri'nde koku emisyon ölçümleri yaptırılmıştır. Limit aşımı bulunmadığı teyit edilmiştir.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülen “endüstriyel uçucu bileşik emisyonlarının kontrolü projesi” kapsamında toplantılara ve envanter çalışmalarına teknik destek verilmiştir. Ayrıca UOB geri kazanım sistemlerinde geri kazanım çıkışında limit değer ile ilgili hazırlanan teknik rapor da Bakanlık yetkilileri ile paylaşılmıştır.
- Sapanca Gölü'nden çekilen su konusunda yapılan Sakarya Sivil Toplum Platformu Bilgilendirme Toplantısı'nda (SASTOP)

Tüpraş su çalışmaları hakkında bilgilendirme sunumu yapılmıştır.

- Türkiye'de entegre kirlilik önleme ve kontrol direktifinin uygulanmasının desteklenmesi projesi IPPC Projesi kapsamında, petrol rafinerilerine yönelik MET (Mevcut En İyi Teknikler) kılavuzu ile entegre çevre izni verecek yetkili otorite ve başvuru sahipleri için oluşturulan genel amaçlı kılavuzların oluşturulması ve kullanımına yönelik toplantılarına katılım sağlanmış, Şirket'in görüşleri Bakanlık yetkililerine iletilmiştir.
- İzmit, İzmir ve Kırıkkale Rafinerileri'nin atık su deşarj noktalarına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın online izlemesini yaptığı gerçek zamanlı uzaktan izleme sistem kurulmuştur. Ayrıca İzmit Rafinerisi atık su parametreleri İSU tarafından da online izlenmektedir.
- REACH kapsamında kayıtlı madde/ürünlerin kayıt dosyalarının güncelliği sürdürülmüştür.
- REACH kapsamında Concawe ile işbirliği sürdürülmüş, Concawe'ın sektör özel gelişmeleri yakından takip edilmiştir.

ÇEVRE

Tüpraş insanı ve çevreyi koruyan ürünlerini ve hizmetlerini

sürekli olarak geliştirmekte ve hedeflerine ulaşırken

insan sağlığını, işletme güvenliğini, çevrenin

korunmasını ve toplum yararını ön planda tutmaktadır.

EBSO EN İYİ ÇEVRE BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

İzmir Rafinerisi baz yağları kompleksi burner modernizasyonu projesi ile EBSO En İyi Çevre Uygulamaları kategorisinde birincilik ödülü

MUTLU ATIKLAR PROJESİ

Mutlu Atıklar Projesi, Çevre Alanında Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ödülü kategorisinde ikincilik ödülü

- İthal edilen ve üretilen yeni madde/ürünler ilgili bilgiler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na (ÇŞB) iletilmiştir.
- ÇŞB'nin AB uyum çalışmaları kapsamında ulusal mevzuata aktarmayı düşündüğü kalıcı organik kirleticilere ilişkin projelere katılım sağlanmaktadır. ÇŞB'nin kalıcı organik kirleticilere ilişkin (KOK) istemiş olduğu envanter bilgileri Bakanlık ile paylaşılmıştır.

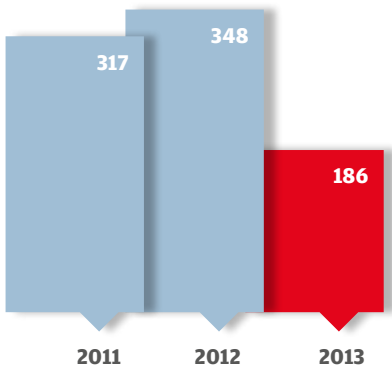
Tüpraş insanı ve çevreyi koruyan ürünlerini ve hizmetlerini sürekli olarak geliştirmekte ve hedeflerine ulaşırken insan sağlığını, işletme güvenliğini, çevrenin korunmasını ve toplum yararını ön planda tutmaktadır.

Şirket'in amacı tüm faaliyetlerinde çevreye olan olumsuz etkiyi en aza indirmek, çalışanlarına, müteahhitlere, müşterilerine, topluma ve faaliyetlerinden etkilenebilecek herkese gelebilecek zararı önlemektir. Bu çerçevede Rafineri kapsam-dışı, kapsam içi ve müteahhit personele yönelik Çevre Mevzuat eğitimleri verilmiştir. Tüpraş, Uluslararası Karbon Hareketi Programı (ICAP) tarafından Türkiye'de gerçekleştirilen "Emisyon Ticaret Sistemleri"ne ilişkin yoğunlaştırılmış eğitime 20'ye yakın ülkeden 100'den fazla başvuru arasından seçilerek katılım sağlamıştır.

Alınan ödüller, Tüpraş'ın, çevrenin korunmasına yönelik çalışmalarının kanıtı niteliğindedir. 2013 yılında çevre alanında alınan ödüllerin bazıları şunlardır:

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından organize edilen "En Temiz Sanayi" ödül programında Batman Rafinerisi En Temiz Sanayi Tesisi birincilik ödülünü almıştır.
- İzmir Rafinerisi fuel oilden doğal gaz geçişi yapılması sonucu atmosfere verilen emisyon değerlerinde ciddi miktarda azalma sağlayan baz yağları kompleksi burner modernizasyonu projesi ile EBSO En İyi Çevre Uygulamaları kategorisinde birincilik ödülüne layık görülmüştür.
- İzmir Rafinerisi'nde ambalaj atıklarının ayrıştırılmasını sağlamak ve geri kazanılmasına yardımcı olmak fikriyle ortaya çıkan Mutlu Atıklar Projesi, Çevre Alanında Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ödülü kategorisinde ikincilik ödülünü almaya hak kazanmıştır.
- AB 2013-2014 dönemi AB Çevre Ödülleri Türkiye Programı'na yönetim ve süreç kategorilerinden başvuru yapılmıştır.
- Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen "Yeşil Liman Projesi"ne İzmit ve İzmir Rafinerisi tarafından başvuru yapılmıştır.

SERA GAZI AZALTIM MİKTARI (BİN TON CO₂E)

Tüpraş'ın amacı tüm faaliyetlerinde
çevreye olan olumsuz
etkiyi en aza indirmektir.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ

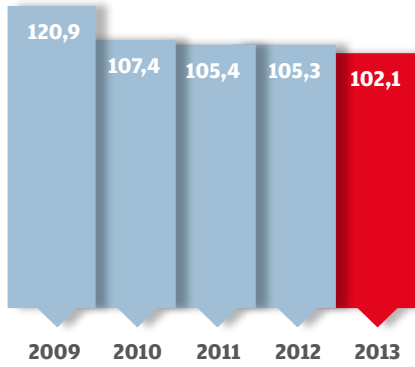
2013 yılında dört rafineride gerçekleştirilen

enerji verimliliği faaliyetleri kapsamında

40 adet projede tasarruf sağlanmış,

30,5 milyon ABD doları kazanç elde edilmiştir.

TÜPRAŞ EII DEĞERLERİ

Solomon 2008 yılı hesap bazında hesaplanmıştır.

Gelişen Türkiye'nin enerji ihtiyacı da aynı paralelde artmaktadır. Artan enerji ihtiyacının güvenli bir şekilde sağlanması ve böylelikle sürdürülebilir istikrarlı bir büyümenin altyapısının oluşturulması, enerji yönetimlerinin hedefi olmalıdır.

Türkiye'de her türlü enerji talebi de aynı paralelde artış göstermektedir. Ülkenin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, yenilikçi uygulamalarla sektörü yönlendirmek ve müşteri memnuniyetini en üst düzeyde sağlamak Tüpraş'ın stratejisinin odak noktasıdır. Verimliliği artırarak ve maliyetleri minimum düzeye indirerek her alanda operasyonel mükemmelliği en üst düzeye taşıyarak Tüpraş'ın potansiyelini maksimum düzeyde ortaya çıkarmak hedeflenmektedir.

Rafinaj sektöründe ürün spektlerinin en üst seviyelere çıkarılması üretimde her ünitenin emre amadeliğini maksimize etmeyi zorunlu kılmaktadır. Bunun yanı sıra artan küresel rekabet ve zorlaşan çevresel standartları rafinerilerde enerji kullanımında maksimum verimliliği gerektirmektedir.

Tüpraş, enerji verimliliği projeleri ile kalite ve performansını düşürmeden mevcut enerji kayıplarının önlenmesi yoluyla tüketilen enerji miktarını en aza indirmeyi ve 2017'de Avrupa'da düşük emisyonlu sahip rafineriler kategorisine girmeyi hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda, dünyada enerji tasarrufu ile ilgili olarak uygulanan tüm ileri teknoloji ve programlar takip edilmektedir.

Bu yöndeki çalışmalar 2013 yılında da hız kesmeden devam etmiştir. Enerji verimliliği projeleriyle sağlanan gelişmelerle EII (Enerji Yoğunluğu Endeksi) değeri, 2013 yılında ortalama 102,1'e düşürülmüş ve rafinerilerde enerji verimliliği konusunda 2008 yılından bu yana 17 puanlık iyileştirme sağlanmıştır. Son yılların EII trendi yandaki grafikte verilmektedir.

TÜPRAŞ 2013 YILI ENERJİ VERİMLİLİĞİ PROJELERİ ENERJİ VE CO₂ KAZANÇLARI

RAFİNERİ	PROJE SAYISI	ENERJİ (TON PETROL EŞLENİĞİ)	CO ₂ TON
İzmit	22	13.956	46.521
İzmir	3	15.813	32.367
Kırıkkale	11	35.965	99.976
Batman	4	2.113	7.155
Toplam	40	67.847	186.019

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından düzenlenen 2013 Yılı Sanayide Enerji Verimliliği Proje Yarışması'na, Tüpraş toplam 54,551 TEP/yıl tasarruf sağlayan rafinerilerine ait dokuz adet proje ile katılmış, İzmit, İzmir ve Kırıkkale Rafinerileri plaket almaya hak kazanmışlardır. Ayrıca Batman Rafinerisi Sanayide Enerji Verimliliği Endüstriyel Tesis kategorisinde enerji yoğunluğunu 2005 yılından 2013 yılına kadar 0,9009 (1000 TEP/MTL)'dan 0,2636 (1000 TEP/MTL)'ya düşürerek birincilik ödülü almıştır.

Enerji Bakanlığı, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü tarafından Verimlilik Artırıcı Projeler (VAP) için 2013 yılında yapılan üç proje başvurusu ile alınacak teşvik miktarı 324.000 TL'dir. 2012 ve 2013 yılları için yapılan toplam 14 VAP başvurusu kabul edilmiş olup alınacak olan teşvik tutarı toplamda 2,5 milyon TL'dir.

TÜPRAŞ, enerji verimliliği konusunda bugüne kadar gerçekleştirilen proje ve operasyonel iyileştirmelerini, çalışma kültürünün önemli bir parçası haline getirmek, daha sistematik

olarak yönetebilmek ve yasal gerekliliklere uygunluğun sağlanması için ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi Belgesi'ni almıştır.

2013 YILI ENERJİ TASARRUFU ÇALIŞMALARI

2013 yılında dört rafineride gerçekleştirilen enerji verimliliği faaliyetleri kapsamında 40 adet projede tasarruf sağlanmış, 30,5 milyon ABD doları kazanç elde edilmiştir. Uygulamaya konulan enerji verimliliği projelerinden son altı yıldaki tasarruf tutarı 375,8 milyon ABD dolarını bulmuştur.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ

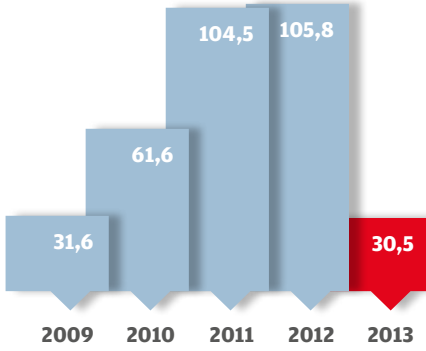
Tüpraş, enerji verimliliği projeleri ile mevcut enerji

kayıplarının önlenmesi yoluyla tüketilen enerji

miktarını düşürerek 2017'de Avrupa'da düşük emisyonla

sahip rafineriler kategorisine girmeyi hedeflemektedir.

ENERJİ TASARRUFU (MİLYON ABD DOLARI)

2008 yılından itibaren enerji tasarrufu projelerinin uygulamaları ile yapılan iyileştirmeler sonrasında enerji yoğunluğu endeks (EII) değeriyle ilgili olarak, rafinerilerin enerji performanslarını izlemek amacıyla Solomon firmasıyla beş yıllık anlaşma imzalanmıştır. Bu çerçevede 2013 yılında Solomon firmasıyla 2012 yılına ait EII değerleri değerlendirilmiş ve Orta Avrupa Bölgesi'ndeki rafineriler içerisinde buldukları konumlar belirlenmiştir. Tüpraş dünyanın en iyi rafinerileri ile birlikte birinci çeyrekte yer alabilmek amacıyla uzun vadeli planlarını hazırlamış ve gerekli yatırımları planlamıştır.

2013 yılı içerisinde gerçekleştirilen enerji verimliliği projelerinden bazıları şunlardır:

Rafineriler bölümünde enerji verimliliğine ilişkin yapılan projeler ve getirileri detaylı olarak verilmiştir.

KAZAN BESLEME SUYU (KBS) ŞARTLANDIRMA SİSTEMLERİNE MEMBRAN TESİSİ İLE ENERJİ TASARRUFU

İzmit Rafinerisi'nde KBS'de bulunan oksijenin giderilmesi için kullanılan ve buhar tüketimi yüksek olan konvansiyonel sistemler yerine, mühendislik çalışması tamamı ile Tüpraş mühendisleri tarafından tamamlanarak tesis edilen, membranlı sistemler ile enerji tasarrufu yapılmıştır. Projenin yıllık toplam getirisi 5,8 milyon TL ve projenin geri ödeme süresi bir yıldan kısadır. Projenin devreye alınması ile buhar tüketiminde azalma sağlanmış, yaklaşık olarak 70 bin Gcal/yıl enerji tasarruf edilmiştir.

YENİ GAZ TÜRBİNİ VE İLAVE ATEŞLEMELİ ATIK ISI KAZANI TESİSİ

İzmir Rafinerisi'nde kullanılmaya başlanan yeni gaz türbini ve ilave ateşlemeli atık ısı kazanı tesisi ile buhar ve elektrik verimli kojenerasyon sistemleri üretimine başlanmıştır. Projenin toplam getirisi yaklaşık olarak yıllık 18 milyon TL, enerji tasarrufu ise yaklaşık olarak 132 bin Gcal/yıldır.

ISIL ENTEGRASYON İLE ENERJİ KAZANIMI

Kırıkkale Rafinerisi'nde Plant-1100 ham petrol ünitesinde devreye alınan ısı entegrasyon projesi ile yaklaşık olarak yıllık 6,7 milyon TL tasarruf ve 98 bin Gcal/yıl enerji tasarrufu elde edilmektedir. Projenin geri ödeme süresi 1,1 yıldır.

BATMAN RAFİNERİSİ 2005-2012 YILLARI ARASI ENERJİ YOĞUNLUK DEĞERLERİ

YIL	2000 YILI BAZINDA DÜZELTİLMİŞ NET SATIŞ HASILATI (MİLYON TL)	RAFİNERİ TOPLAM ENERJİ TÜKETİMİ (TEP)	RAFİNERİ ENERJİ YOĞUNLUĞU (1.000 TEP/MTL)
2012	126,15	33.259	0,2636
2011	113,44	33.208	0,3210
2010	108,65	29.580	0,2722
2009	108,74	25.947	0,2386
2008	100,28	36.269	0,3616
2007	91,67	44.732	0,4879
2006	55,44	47.566	0,8579
2005	57,80	52.077	0,9009

Yenilikçi uygulamalarla sektörü yönlendirmek ve müşteri memnuniyetini en üst düzeyde sağlamak Tüpraş'ın stratejisinin odak noktasıdır.

İNSAN KAYNAKLARI

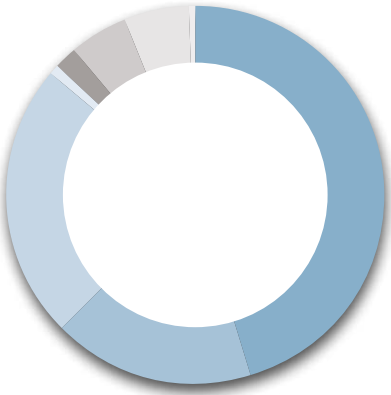
Tüpraş'ın başarılarında, nitelikli, eğitilmiş ve deneyimli

insan gücünün payı, özellikle ekonomik ve

jeopolitik olguların sektör ana parametrelerine devamlı

etkisi dikkate alındığında daha net görülmektedir.

KAPSAM DIŞI PERSONELİN EĞİTİM DURUMU

Lisans (Teknik) 479	Ön Lisans 19
Lisans (İdari) 178	Lise 52
Yüksek Lisans 247	Endüstri Meslek Lisesi 60
Doktora 8	Diğer 4

Bir şirketin değeri, insan sermayesi ile de ölçülmektedir. Petrol rafinaj sektörü gibi, ülke ekonomisi, ülke güvenliği ve toplum hayatı bakımından son derece önem taşıyan bir sektörde insan sermayesinin önemi daha da artmaktadır.

Tüpraş'ın başarılarında, nitelikli, eğitilmiş ve deneyimli insan gücünün payı, özellikle petrol sektörünün dalgalı yapısı, ekonomik ve jeopolitik olguların sektör ana parametrelerine devamlı etkisi dikkate alındığında daha net görülmektedir.

Tüpraş, bu anlayış doğrultusunda en büyük yatırımını insan kaynağına yapmaktadır.

Tüpraş'ın uzun vadeli insan kaynağı planlaması Şirket'in hedeflerini en iyi şekilde gerçekleştirecek personelin şirkete kazandırılması, yönetsel kabiliyetlerinin artırılması, sürekli eğitimlerle bilimsel ve operasyonel yetkinliklerinin geliştirilmesi ve kariyer planlaması doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu kapsamda oluşturulan insan kaynakları süreçleri, Şirket hedefleri doğrultusunda büyük bir titizlikle yönetilmektedir.

Tüpraş, özelleştirme ile başladığı insan kaynaklarındaki iyileştirme ve yapısal değişime son sekiz yıllık dönem içinde çok boyutlu yoğunlaşarak devam etmektedir. Sahip olunan insan kaynağının geliştirilmesi hedefi doğrultusunda, iş barışında ve çalışan motivasyonunda hiçbir olumsuzluk yaşanmadan, iş gücünde %63 oranında yenilenme gerçekleştirilmiştir.

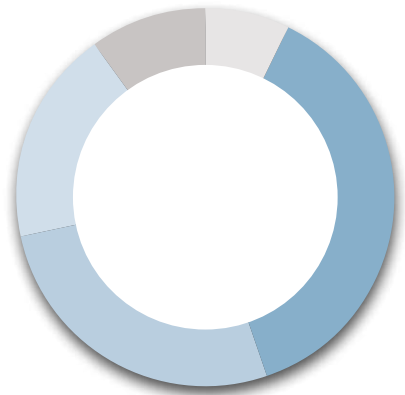
Mozaik Kültürel Gelişim Projesi kapsamında çalışanların da katılımı ile yapılan çalışmalar sonucunda Tüpraş'ın değerleri ve çalışma kültürü prensipleri belirlenmiştir. Projenin çıktıları bir kitap haline getirilerek çalışanlara dağıtılmıştır. Şirket'in kültürel değişimine yön verecek olan değerlerin ve çalışma prensiplerinin anlaşılması ve içselleştirilmesine yönelik faaliyetler sürdürülmektedir.

2013 yılı içerisinde yetenek yönetimi konusunda çalışmalar başlatılmıştır. Nitelikli çalışanların belirlenmesi, değerlendirilmesi ve uygun kariyer imkânlarına yönlendirilerek

yetiştirilmeleri için çalışmalar yapılmaktadır. Her yıl tekrarlanacak test/anket ve değerlendirme merkezi yaklaşımları ile çalışanların performans ve potansiyeli değerlendirilerek kendilerine en uygun olabilecek kariyer imkânları tespit edilecektir.

2012 yılından itibaren son yıllarda çalışanların geliştirilmesi konusunda önemli bir araç haline gelen koçluk yaklaşımının yaygınlaştırılması çalışmaları da başlamıştır. Koçluk, bireylerin kişisel ve profesyonel potansiyellerini en üst seviyeye çıkarmalarına ve yaşamlarında arzu ettikleri sonuçlara ulaşmalarına destek olan, uzun soluklu ve yaratıcı bir ortaklıktır. Bu çalışmalarda görev almak üzere sekiz çalışan İç Koç Yetiştirme Programı'nı tamamlamıştır.

ÇALIŞAN DAĞILIMI

İzmit 1.763	Batman 463
İzmir 1.267	Genel Müdürlük 349
Kırıkkale 872	

* Grafik verileri, Tüpraş'ın solo verileridir.

2013 YILI EĞİTİMLERİ	ÇALIŞAN SAYISI	TOPLAM EĞİTİM/SAAT	KİŞİ BAŞINA ORTALAMA EĞİTİM SAAT
Kapsam Dışı	1.047	68.224	65
Kapsam İçi	3.667	98.685	27
Toplam	4.714	166.909	92

ÇALIŞAN BAĞLILIĞI ANKETİ (%)	2012	2013
Tüpraş Geneli	57	60
Tüpraş Beyaz Yaka	54	55
Tüpraş Mavi Yaka	58	62

Bunun yanı sıra 26 kişi de 2013 yılında koçluk desteği almaya başlamıştır.

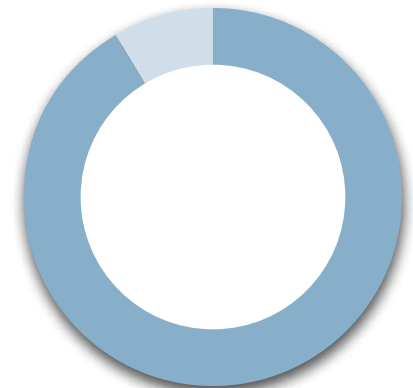
Yapısal olarak daha etkin ve verimli olabilmek amacıyla 2013 yılı içerisinde bakım, proje ve yatırımlar, işletme güvenilirliği konularındaki süreçler gözden geçirilmiş, iyileştirilmiş ve uygun şekilde yeniden yapılandırılmıştır. Bu şekilde hem mevcut rafinerilerin, tesis ve ekipmanların hem de yeni projelerin çok daha uzun sürelerde daha emniyetli ve verimli bir şekilde çalışmalarını sağlayacak altyapı oluşturulmuştur.

İşgücünün bilgi beceri ve yetkinliklerini artırmak amacıyla RAYEP-Rafinerici Yetiştirme

Programı başlatılmıştır. Bu program ODTÜ Kimya Mühendisliği Fakültesi ile işbirliği içerisinde yürütülmektedir. Rafinericilik konusunda temel ve ileri seviyede detaylı eğitim programları/içerikleri tasarlanacak, uygun bir müfredat ve takvim içerisinde çalışanların faydalanması sağlanacaktır.

Bağımsız bir kuruluş tarafından yıllardır yapılmakta olan Çalışan Bağlılığı Anketi sonuçları, 2012 yılına kıyasla önemli bir iyileştirme göstermiştir. Çalışan bağlılığının önemli bir göstergesi olan personel değişim oranı ise (istenmeyen kayıplar) %2,5 seviyelerindedir. Bu oran sektör, ülke ve dünya çapında bakıldığında son derece başarılıdır.

CİNSİYET DAĞILIMI

Erkek 4.317

Kadın 397

İNSAN KAYNAKLARI

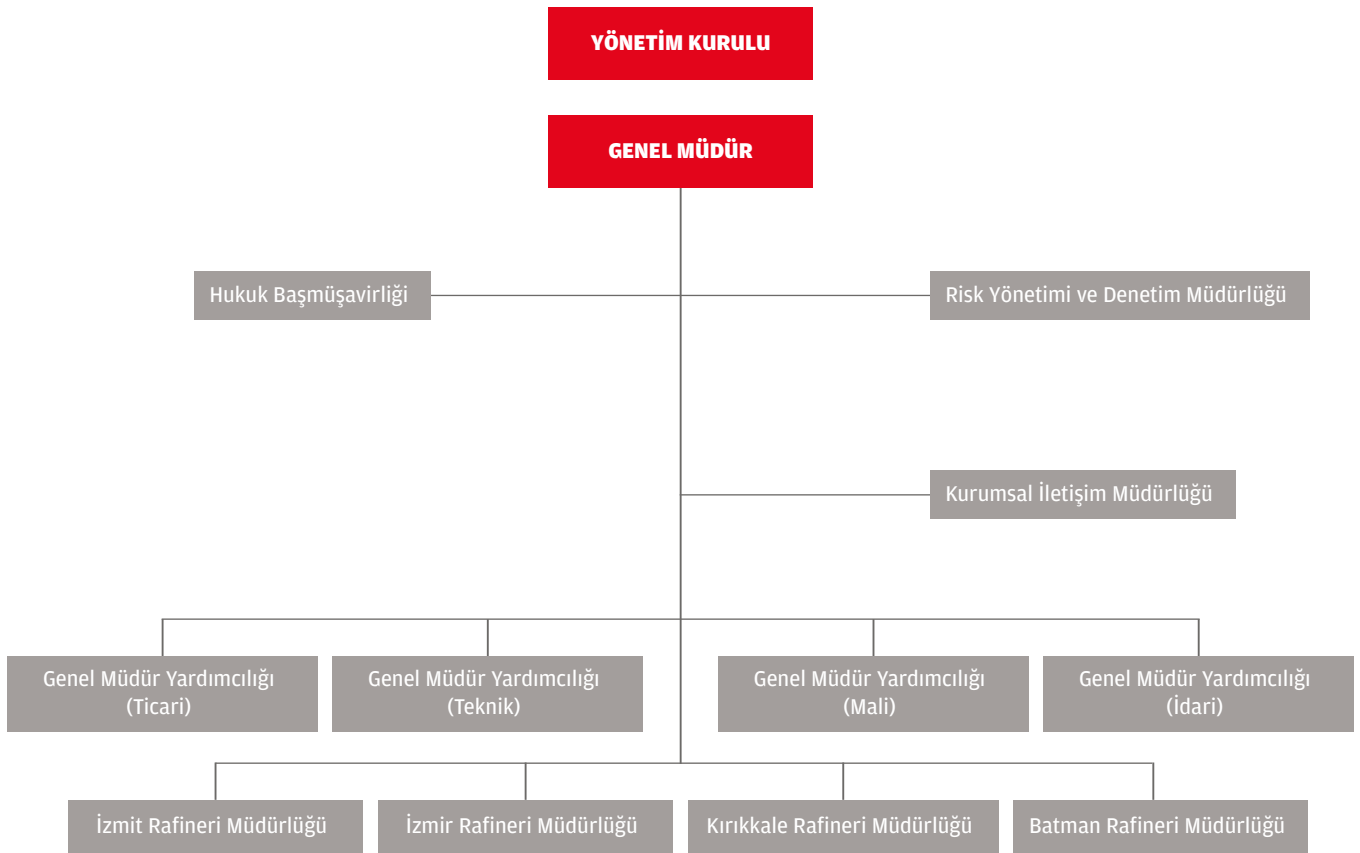
2013 yılı içerisinde yetenek yönetimi konusunda çalışmalar

başlatılmıştır. Nitelikli çalışanların belirlenmesi, değerlendirilmesi ve

uygun kariyer imkânlarına yönlendirilerek

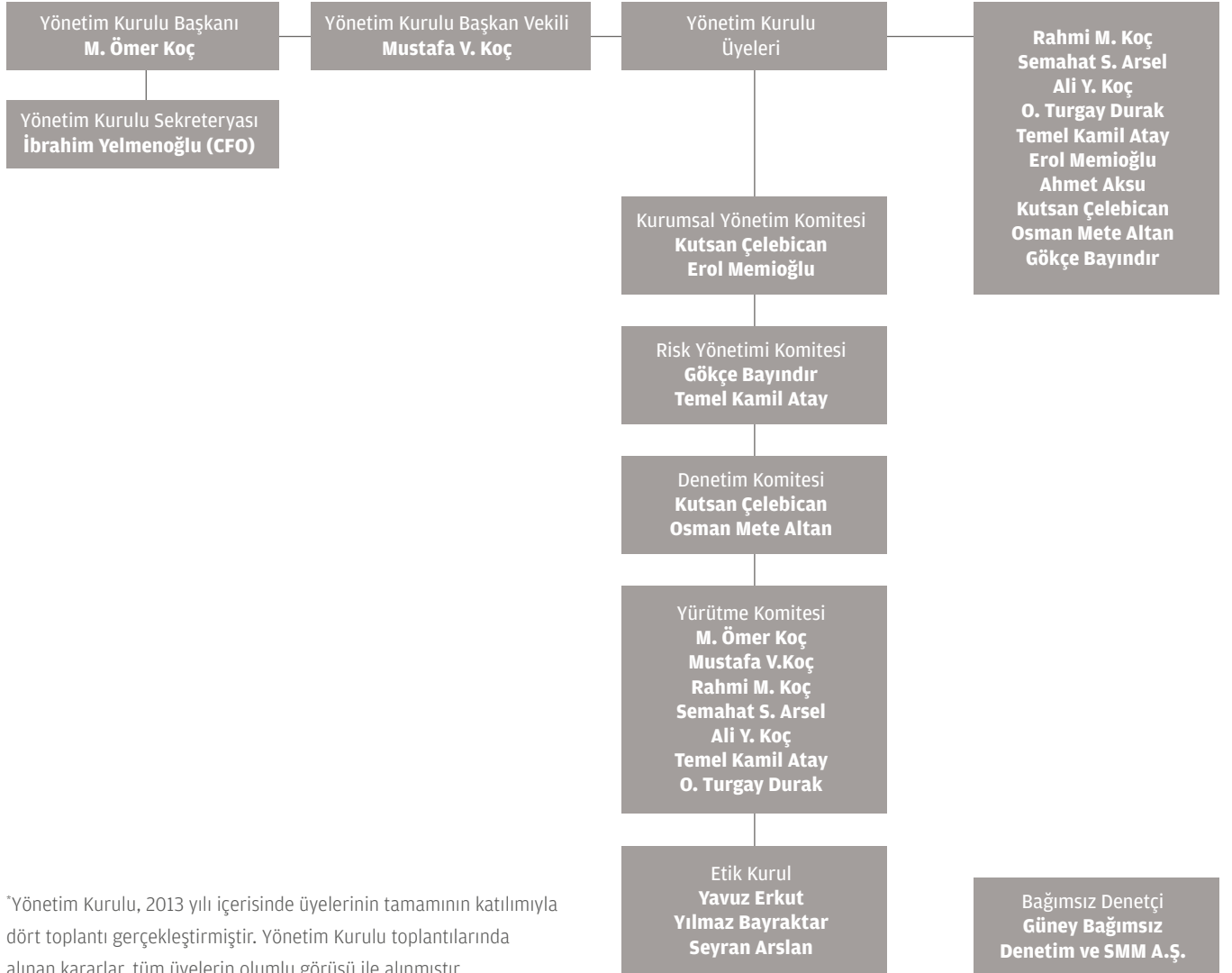
yetiştirilmeleri için çalışmalar yapılmaktadır.

ORGANİZASYON ŞEMASI

YÖNETİM KURULU YAPISI*

*Yönetim Kurulu, 2013 yılı içerisinde üyelerinin tamamının katılımıyla dört toplantı gerçekleştirmiştir. Yönetim Kurulu toplantılarında alınan kararlar, tüm üyelerin olumlu görüşü ile alınmıştır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Ülkenin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken,

yenilikçi uygulamalarla sektörü

yönlendirmek ve müşteri memnuniyetini en üst

düzeyde sağlamak Tüpraş'ın stratejisinin odak noktasıdır.

Türkiye'nin lider sanayi şirketi Tüpraş, sürdürülebilir gelişimin, kârlılık, operasyonel devamlılık ile toplumsal güvenilirliğin korunması ve geliştirilmesi sayesinde mümkün olabileceğinin bilincinde yatırımlarını planlarken, faaliyet gösterdiği coğrafyada yaşayan toplumun sürdürülebilir gelişimine katkı sağlamaya yönelik çalışmaları hayata geçirmektedir.

Tüpraş, iş hedeflerini, yönetim stratejisi ve çalışma kültürüne yerleştirmeyi ve geliştirmeyi amaçlarken, bu alanlardaki performansını uluslararası ölçütlere göre raporlamayı da hedeflemektedir. Dolayısıyla, faaliyetlerinden etkilenecek ve faaliyetlerini etkileyecek tüm taraflarla etkili, şeffaf ve etik bir iletişim stratejisi oluşturmayı, sosyal, ekonomik ve çevresel sorumluluklarını şirket stratejisine yerleştirmeyi ve sürdürülebilirliği sağlamayı amaçlamaktadır.

ÇEVRE YÖNETİMİ

Tüpraş'ın belirlenen hedeflere ulaşması için insan sağlığı, işletme güvenliği, çevrenin korunması her zaman ön planda tutulmaktadır. Tüpraş, faaliyetlerinden kaynaklanabilecek çevre üzerindeki olumsuz etkileri, mevcut en iyi teknolojilere dayalı çözümler ile azaltarak çevre konusunda öncü şirket olmayı hedeflemektedir.

Tüpraş'ın tüm rafinerilerinde entegre yönetim sistemleri olan ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ve ISO 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri, ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi, ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi etkin olarak uygulanmaktadır.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE EMİSYON YÖNETİMİ

Tüpraş, iklim değişikliği ile mücadele konusunda gerçekleştirdiği faaliyet ve yatırımları maliyet artırıcı unsur olarak değerlendirmeyip, bu konuda üzerine düşen görevleri tespit edip projelendirip hızla hayata geçirmektedir.

2013 yılında yetkili otoritelerin, sivil toplum örgütlerin AB uyum çalışmaları kapsamında konu özelinde organize ettiği toplantılara, seminerlere katılım sağlanmış, İklim Değişikliği Stratejisi ve 2020 Sera Gazı Stratejik Planı doğrultusunda sera gazı emisyonu hesaplama ve azaltım çalışmaları sürdürülmüştür.

2013 yılında gerçekleştirilen iyileştirme çalışmalarıyla sera gazı emisyonu miktarı 186 bin ton CO₂e azaltılarak, tasarruf yapılmıştır. 2010 yılından bugüne gerçekleştirilen toplam azaltım miktarı 1,2 milyon ton CO₂e düzeyini geçmektedir.

VERİMLİLİK VE ENERJİ YÖNETİMİ

Gelişen Türkiye'nin enerji ihtiyacı da aynı paralelde artmaktadır. Artan enerji ihtiyacının güvenli bir şekilde sağlanması

ve böylelikle sürdürülebilir istikrarlı bir büyümenin altyapısının oluşturulması, enerji yönetimlerinin hedefi olmalıdır.

Türkiye'de her türlü enerji talebi de aynı paralelde artış göstermektedir. Ülkenin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, yenilikçi uygulamalarla sektörü yönlendirmek ve müşteri memnuniyetini en üst düzeyde sağlamak Tüpraş'ın stratejisinin odak noktasıdır.

Tüpraş, enerji verimliliği projeleri ile kalite ve performansını düşürmeden mevcut enerji kayıplarının önlenmesi yoluyla tüketilen enerji miktarını en aza indirmeyi ve 2017'de Avrupa'da düşük emisyonlu rafineriler kategorisine girmeyi hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda, dünyada enerji tasarrufu ile ilgili olarak uygulanan tüm ileri teknoloji ve programlar takip edilmektedir.

RİSK YÖNETİMİ

Tüpraş, kontrol edilebilir ve edilemeyen tüm risklerini önlemek ve azaltmak amacıyla etkin bir risk yönetimi politikası uygulamakta, faaliyetlerinin tüm risk düzeylerini göz önünde tutarak; riskleri ortadan kaldırma veya kabul edilebilir ve uygulanabilir seviyeye düşürmeyi hedeflemektedir. Risklerin farkında olunmasında, derecelendirilmesinde, yönetilmesinde, kritik işlere kaynak aktarılmasına öncelik verilmesi amacıyla Risk Değerlendirme Tablosu (RDT) kullanılmaktadır.

EMNİYET SKORLARI	2009	2010	2011	2012	2013
Kaza Sıklık Oranı	2,5	1,7	2,2	1,5	1,1
Kaza Şiddet Oranı	73	57	83	289	26

SU GERİ KAZANIMI	2011	2012	2013
Geri Kazanılan Su Miktarı (milyon m ³)	11,16	9,87	11,02
Geri Kazanılan Su/Tüketilen Toplam Su (%)	37,0	32,23	36,27

SERA GAZI EMİSYON SALIM AZALTIMI (CO ₂ EMİSYON-BİN TON)	2011	2012	2013
Sera Gazı Yıllık Azaltım Miktarı	317,0	348,2	186

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Tüpraş, iklim değişikliği ile mücadele konusunda

gerçekleştirdiği faaliyet ve yatırımları

maliyet arttırıcı unsur olarak değerlendirmeyip, bu konuda

üzerine düşen görevleri projelendirip hızla hayata geçirmektedir.

PERFORMANS VERİLERİ	2009	2010	2011	2012	2013
Operasyonel Performans					
İşlenen Ham Petrol (bin ton)	16.975	19.552	20.896	22.118	21.568
Üretim Rafinaj (bin ton)	15.968	18.797	20.898	21.867	21.175
Satış (bin ton)	21.521	22.401	23.897	25.441	24.083
Ürün Dış Satımı (bin ton)	3.308	4.795	5.152	5.860	4.844
Ürün Dış Alımı (bin ton)	5.828	3.980	4.214	4.387	3.805
Üretimde Beyaz Ürün Oranı (%)	73,60	72,35	71,16	70,30	72,36
Kapasite Kullanım Oranı (%)	69,14	67,87	69,68	70,33	72,36

EKONOMİK VE İDARİ PERFORMANS	2009	2010	2011	2012	2013
Net Satışlar (milyon ABD doları)	13.118	17.424	24.302	23.677	21.595
Faaliyet Kârı (milyon ABD doları)	654	683	1.181	631	22
Vergi Öncesi Kâr (milyon ABD doları)	653	617	918	753	7
Vergi Sonrası Kâr (milyon ABD doları)	522	490	740	817	629
FAVÖK (milyon ABD doları)	779	830	1.329	715	560
Net Borç (nakit) (milyon ABD doları)	-653	-1.955	578	551	1.340
Özkaynak Kârlılığı (ROE) (%)	22,0	19,4	30,1	31,8	24,1
Net Çalışma Sermayesi (milyon ABD doları)	283	286	359	595	-296
Yatırım Harcamaları (milyon ABD doları)	189	177	628	974	1.201
Hisse Başına Kâr (TL)	3,24	2,94	4,96	5,85	4,78
Hisse Başına Temettü Brüt (TL)	2,50	2,98	3,93	3,85	1,58
Hisse Başına Temettü Net (TL)	2,14	2,53	3,34	3,27	1,34
Vergi ve Benzer Yükümlülük Ödemeleri (milyon TL)	18.336	19.941	24.147	26.643	28.607
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu	8,34	8,56	8,62	9,10	9,34
Fitch Ratings Uzun Vadeli Döviz Notu	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-
Fitch Ratings Uzun Vadeli TL Notu	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-
Tedarik Operasyonları (milyon TL)	214	207	257	348	386
Yurt içi	78	95	113	177	214
Özel İmalat	19	12	22	20	14
Yurt dışı	117	100	122	151	158
Yerel Alım Oranı (%)	45,33	51,66	52,48	56,70	59,05
Alınan Teşvikler (milyon TL)	-	20	19	22	98

ÇEVRESEL PERFORMANS	2009	2010	2011	2012	2013
Doğrudan Enerji Tüketimi (TJ)	64.961	66.708	70.356	70.622	68.752
Doğal Gaz	17.732	32.892	35.731	34.784	32.863
Fuel Oil	29.177	17.905	13.211	12.650	10.966
Fuel Gaz	15.255	13.226	18.601	20.543	22.285
Kok	2.797	2.684	2.812	2.645	2.638
Dolaylı Enerji Tüketimi - Elektrik (TJ)	304	303	437	464	395
Toplam Enerji Tüketimi (TJ)	65.265	67.010	70.792	71.086	69.147
Enerji Tüketimindeki Değişim (%)	14,86	-2,67	-5,64	-0,41	2,73
İşlenen Ham Petrol Başına Enerji Tüketimi (GJ/ton)	3,84	3,43	3,39	3,21	3,21
Ürün Başına Enerji Tüketimi (GJ/Ton)	4,1	3,3	3,3	3,3	3,5
Solomon Enerji Yoğunluk Değeri, EII	120,9	107,4	105,4	105,3	102,1
Enerji Verimliliği Sağlayan Proje Sayısı	52	65	92	97	40
Enerji Verimliliği Sağlanan Yıllık İlave Tasarruf (TJ)	10.891	3.155	3.053	5.255	2.841
Enerji Verimliliği Sağlanan Tasarruf (milyon TL)	51	91	188	159	61
Enerji Verimliliği Projeleriyle Sera Gazı Emisyonunda Sağlanan Düşüş (Ton CO ₂ e)	542.253	308.599	316.955	348.173	186.019
Toplam Su Tüketimi (milyon m ³)	22	18	19	21	19
Su Tüketimindeki Değişim (%)	-12,1	-16,2	4,6	9,4	-6,7
Ürün Başına Su Kullanım Oranı (m ³ /Ton)	1,4	1,0	0,9	1,0	0,9
Toplam Su Geri Kazanımı (milyon m ³)	11	12	11	10	11
Geri Kazanılmış Suyun Toplam Tüketime Oranı (%)	36,0	39,0	37,1	32,2	36,3
Toplam Atık Su Deşarjı (milyon m ³)	10	10	10	13	12
Toplam Katı Atık Miktarı (ton)	46.306	49.923	28.992	38.028	27.450
Tehlikeli Atık Miktarı (ton)	36.638	40.229	17.999	22.944	19.411
Tehlikesiz Atık Miktarı (ton)	9.668	9.694	10.993	15.084	8.039
Bertaraf Metoduna Göre Katı Atıklar					
Geri Dönüşüm (ton)	35.734	44.238	23.367	27.471	21.045
Bertaraf (ton)	10.572	5.685	5.625	10.577	6.405
Katı Atık Geri Kazanım Oranı (%)	77,0	88,6	81,0	72,0	76,7
Ağaçlandırma Çalışmalarında Dikilen Fidan (adet)	10.272	3.383	14.158	8.836	6.635
Ağaçlandırma Çalışmalarıyla Giderilen CO ₂ Emisyonu Miktarı (ton CO ₂ e)	3.390	1.116	4.672	2.916	2.191
Çevre Yatırım ve İşletme Harcamaları (milyon TL)	93	117	181	212	197
Çevre Eğitimi (kişi x saat)	-	70.526	56.813	35.719	46.418
Tüpraş Çalışanı	-	34.925	26.668	15.138	23.751
Müteahhit Çalışanı	-	23.259	27.622	14.644	19.727
Toplum	-	12.342	2.523	5.937	2.940

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Artan enerji ihtiyacının güvenli bir şekilde

sağlanması ve böylelikle sürdürülebilir

istikrarlı bir büyümenin altyapısının oluşturulması,

enerji yönetimlerinin hedefi olmalıdır.

SOSYAL PERFORMANS	2009	2010	2011	2012	2013
Toplam Eğitim (kişi x saat)	135.177	153.112	144.227	289.095	167.961
Kadın	-	9.986	20.831	32.125	19.562
Erkek	-	143.126	123.396	256.970	148.399
Beyaz Yaka	49.653	37.173	62.908	129.599	68.240
Mavi Yaka	85.524	115.939	81.319	159.496	99.721
Toplam Eğitim (kişi başı ortalama saat)	33	36	34	63	36
Kadın	-	33	63	88	49
Erkek	-	36	32	61	5
Beyaz Yaka	65	45	71	131	65
Mavi Yaka	25	33	25	45	27
Toplam İSG Eğitim Saati (kişi x saat)	33.389	64.302	49.857	75.190	82.533
Tüpraş Çalışanları	-	33.241	23.888	28.550	44.775
İş Ortağı Çalışanları	-	31.061	25.969	46.640	37.758
Kaza Sıklık Oranı (kaza adedi x 1.000.000/kişi x saat)	3	2	2	2	1
Kaza Şiddet Oranı (kayıp iş günü x 1.000.000/kişi x saat)	73	57	83	289	26
Ölümlü Kaza Sayısı	0	0	0	1	0
Toplam Tedarikçi Sayısı	12.993	1.772	1.874	1.383	1.595
Çalışan Memnuniyeti (%)	57,0	-	59,0	57,0	60,0
Müşteri Memnuniyeti (%)	86,7	98,5	98,5	98,0	98,0
Tedarikçi Memnuniyeti (%)	98,9	97,7	97,7	98,9	98,0
Emeklilik Fonu Yükümlülükleri (milyon TL)	41,43	39,34	37,81	42,72	48,22
Bağış ve Sponsorluklar (milyon TL)	7,84	8,31	12,58	16,07	25,50
Toplam Stajyer Sayısı	1.109	1.612	1.744	1.704	1.625
Minimum Başlangıç Ücretinin Asgari Ücrete Oranı					
Mavi Yaka	2,5	2,6	2,7	2,5	2,6
Beyaz Yaka	4	4,7	4,6	4,4	4,4

Tüpraş, iş hedeflerini, yönetim stratejisi ve çalışma kültürüne yerleştirmeyi ve geliştirmeyi amaçlamaktadır.

KURUMSAL SORUMLULUK PROJELERİ

Tüpraş, engellilerin yaşam kalitelerinin

iyileştirilmesine destek olacak

uygulamalarda rol model olmayı ve toplumsal

bilincin oluşturulmasını hedeflemektedir.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu Tüpraş, kurumsal sorumluluk alanında da Türk iş dünyasının lider kuruluşları arasında yer almaktadır.

Tüpraş kurumsal vatandaş olma ilkesiyle, toplumsal gelişimin desteklenmesine yönelik başta eğitim olmak üzere kültür-sanat, çevre, spor ve sağlık alanlarındaki çalışmalara finansal kaynak ve operasyonel destek sağlamanın ötesinde, alanında uzmanlaşmış, deneyimli ve nitelikli insan kaynağının bilgi ve tecrübelerini de aktarmaktadır.

Tüpraş kurumsal sorumluluk yönetimi kapsamını, risk ve sorumluluk alanlarına yönelik politika, strateji, organizasyon ve uygulamalar oluşturmaktadır. Gerçekleştirilen çalışmalarda şeffaf, hesap verebilir ve katılımcı bir anlayışın benimsenmesi ise yönetim yaklaşımına yön veren temel ilkedir.

EĞİTİM

Batman Çocuk Şenliği 13 Bin Çocuğu Ağırladı

23 Nisan Batman Çocuk Şenliği; 2008 yılında Batman Rafinerisi gönüllülerince geliştirilen "Yüz Güler Yüz/Şemsiye Hareketi" projesi etkinliklerinden biri olarak planlanmıştır. Amacı Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlamak olan şenlik, bu kutlamayı klasik tören formatından ayırıp, çocuklar için daha eğlenceli, keyifli ve alışıktı olmayan bir görünüme ve içeriğe büründürerek onlar için unutulmaz kılmak adına hayat bulmuştur.

Tüpraş 23 Nisan Batman Çocuk Şenliği'nin altıncısı 100'ü Tüpraşlı, toplam 175 gönüllünün katılımı ile düzenlenmiş ve 1.500 çocuğa ev sahipliği yapmıştır. Böylece altı yıl içerisinde gönüllü sayısı 670'e, Şenlik'te ağırlanan çocuk sayısı 13 bine ulaşmıştır.

Proje, 2009 yılı itibarıyla bağımsız bir proje niteliği kazanmıştır. Sosyal yaşam alanlarının çok kısıtlı olduğu, çocuk oyun alanlarının hemen hemen hiç olmadığı, çok çocuklu sosyal profilden dolayı ilgisiz kalan çocukların kendini önemli ve özel hissedeceği, kısa süreli de olsa oyun ihtiyacını gidereceği, farklı semtlerden/okullardan gelen çocuklar ile iletişim kurarak kendini geliştireceği bir ortam oluşturup yaşam becerisi kazandırmayı hedef alan proje, güçlü bir işbirliğinin de örneği olmuştur.

Batman Valiliği, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri, merkez, ilçe ve köy okul yöneticileri ve öğretmenleri, sivil toplum kuruluşları, Tüpraş çalışanları ve ailelerini bir araya getiren proje, çocuklara katkı sunarken, Tüpraş çalışanlarının ve ailelerinin de kurumsal sorumluluğu yaşam ve çalışma biçimi haline getirmelerini desteklemektedir. Projenin sürdürülebilirliği, etki alanını her yıl genişletiyor olması, hem çocuklar hem gönüllüler adına karşılıklı faydası ile yarattığı pozitif algıyı izlemek gönüllülerin bir sonraki yıla daha enerjik, daha heyecanlı hazırlanmasını sağlamaktadır.

"Ateşböcekleri" 78 Bin Çocuğa Ulaştı

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı ile 2008 yılında başlatılan "Ateşböceği İşletme Sponsorluğu" işbirliği 2013 yılında da devam etmiştir. 2013'de Erzincan, Samsun, Bursa, Mersin, Diyarbakır ve Şanlıurfa'da çocuklar Ateşböceği gezici öğrenim birimleri ile hem eğlenmiş hem de öğrenmiştir. 130 eğitim gönüllüsünün destek verdiği süreçte 2013 yılında 13.450 çocuğa ulaşılmış, 2008 yılından bugüne ulaşılan çocuk sayısı 78.442'yi bulmuştur.

Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)

Milli Eğitim Bakanlığı ile 29 Mayıs 2007 tarihinde imzalanan, kimya teknolojisi alanı altında bulunan rafineri ve proses dallarında eleman yetiştirilmesine yönelik işbirliğini içeren protokol ile hayata geçirilen "Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi" (MEGEP) kapsamında 11 ve 12'nci sınıf öğrencileri, öğrenim süreleri boyunca haftanın üç günü rafineri işletme üniteleri ile laboratuvarlarda uygulamalı derslere katılmaktadır. MEGEP kapsamındaki çalışmalar 2013 yılında da hız kesmeden devam etmiştir.

İzmit Rafinerisi: Körfez Teknik Endüstri Meslek Lisesi Makine Bakım Onarım Dalı'ndan dokuz MEGEP öğrencisi İzmit Rafinerisi'ndeki stajını sürdürmüştür. 12'nci sınıf öğrencilerinin stajları sürerken, 11'inci sınıf öğrencileri okullarında işledikleri modül gereği zaman zaman saha uygulaması için İzmit Rafinerisi'ne gelerek, pompalar, türbinler, borulama sistemi,

kaynaklar, vanalar ve rafineriyi tanımaları açısından İSG, makine bakım ve rafineri işleyişi konularında eğitim almıştır.

MEGEP kapsamında İzmit Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi 11'inci sınıf öğrencilerine okulda işledikleri numune alma, atık su, fırınlar, kolon, dram, eşanjörler, pompalar ve türbinler, korozyon ve katodik koruma, proste korozyon dağılımı, yüksek sıcaklık ve erozyon korozyonu, korozyonu temizleme ve boya-metalik koruma, enstrümantasyon, seviye kontrolü gibi konularda saha uygulamaları yapılmıştır. 12'nci sınıf öğrencileri ise Üretim Müdürlüğü ünitelerinde dönüşümlü olarak stajlarını tamamlamıştır.

İzmir Rafinerisi: Aliğa METEM okulunun 12'nci sınıfından 10 öğrenci İzmir Rafinerisi'nde beş farklı bölümde stajlarını sürdürmüştür. Aynı okulun 11'inci sınıfta okuyan dokuz öğrencisi ise Rafineri'de teknik eğitim almak üzere belirli periyotlarla rafineriye gelmiştir. Öğrencilere okul tarafından belirlenen 11 farklı konuda çalışanlarca eğitim verilmiştir.

Kırıkkale Rafinerisi: Proje kapsamındaki Bahşılı Hacı Hidayet Doğruer Lisesi'nin petrokimya bölümü 11'inci sınıfta okuyan dokuz öğrenci haftanın iki günü Kırıkkale Rafinerisi'nde eğitim almıştır. Çalışanlar tarafından müfredata uygun şekilde derslerine destek verilen öğrenciler, sahada gözlem yapabilme olanağı da bulmuştur.

Batman Rafinerisi: İnsan Kaynakları Departmanı hazırlanan program dâhilinde Batman Rafinerisi proses mühendislerinden temel rafineri eğitimlerini alan üç kimya teknolojisi bölümü öğrencisi, Batman Rafinerisi'nde staj yapmayı sürdürmüştür.

MEGEP kapsamında bugüne dek Kocaeli Anadolu Teknik, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Aliğa Anadolu Teknik Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Teknik Lisesi, Kırıkkale Bahşılı Hacı Hidayet Doğruer Çok Programlı Lisesi ve Batman Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi "Kimya Teknolojisi Alanı Petrol Rafineri Dalı" laboratuvarının yapımı ve teknik donanımı

Tüpraş tarafından yapılmıştır. Bu yöndeki çalışmalar 2013 yılında da devam etmiş, Tüpraş tarafından Körfez Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'ne ekipman temini sağlanmıştır.

23 Nisan Uluslararası Çocuk Festivali

Tüpraş, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nce 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kapsamında, 41 ülkeden bin çocuğun katılımıyla gerçekleşen ve dört gün süren Kocaeli Çocuk, Eğitim ve Eğlence Fuarı'nın Moskova Çocuk Sirkî gösterisinin sponsorluğunu 2013'te de üstlenmiştir. Enerji Grubu Şirketleri Opet, Aygaz ve Tüpraş sponsorluğunda gösteri yapmak üzere gelen ve hava akrobasi ip cambazları ile nefesleri kesen profesyonel sirk kadrosu, palyaçolar ve illüzyon gösterileri ile çocuklara eğlenceli dakikalar yaşatmıştır.

KURUMSAL SORUMLULUK PROJELERİ

Tüpraş, ortak kültür mirasımıza kalıcı eserler bırakarak

sosyal alanda da göstermek amacıyla başlattığı projeye

Anadolu uygarlıklarının bıraktığı mirası yeniden

keşfetmeyi sürdürecektir.

Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Üstün Başarı Burs Programı

Tüpraş, “Üniversitemizin görevi, demokrasimizin ve Cumhuriyetimizin bekçilerini, bu yüksek bilinçlerin dağıtıcıları ve öğreticileri olan sosyal ve insani bilimler öğretim üyelerini yetiştirmektir” diyen Koç Üniversitesi vizyonunu paylaşmakta ve 2011-2012 eğitim öğretim yılında ilk doktora bursiyerlerini kabul eden Sosyal Bilimler Üstün Başarı Burs Programı'na desteğini sürdürmektedir. Her yıl iki öğrencinin dâhil edilmesiyle genişleyen burs programında Arkeoloji ve Sanat Tarihi, Uluslararası İlişkiler ve Psikoloji bölümlerinden altı öğrenci Tüpraş burs desteği almaktadır

Koç Üniversitesi Anadolu Bursiyerleri Programı

Koç Üniversitesi sosyal sorumluluk girişimlerinden biri olan Anadolu Bursiyerleri programı yetenekli ve ihtiyaç sahibi öğrencilerin Koç Üniversitesi'nde eğitim almalarını, bilimin ilerlemesine katkı sağlamayı dolayısıyla toplumsal gelişimi hedeflemektedir. Üçüncü akademik yıla destek veren Tüpraş bursuyla Sivas, Batman, Bursa, İzmir, Osmaniye ve Malatya'dan altı genç Koç Üniversitesi'nde eğitimlerini sürdürmektedir.

KÜLTÜR/SANAT

“Hititler Bir Anadolu İmparatorluğu”

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık işbirliği ile 10 kitaptan oluşacak Anadolu Uygarlıkları temalı serinin üçüncü kitabı “Hititler, Bir Anadolu İmparatorluğu” okuyucuyla buluşmuştur. Editörlüğünü Meltem Doğan Alparslan ve Metin Alparslan'ın yaptığı, yaklaşık 450 yıl boyunca varlığını sürdüren, dünyanın en eski ve görkemli uygarlıklarında biri olan Hititleri anlatan bu eser yetkin bilim insanlarının emeğini barındırmaktadır.

Tüpraş, ülkemizin enerji ihtiyacını karşılamakta üstlendiği yaşamsal rolün sorumluluğunu, ortak kültür mirasımıza kalıcı eserler bırakarak sosyal alanda da göstermek amacıyla başlattığı projeye Anadolu uygarlıklarının bıraktığı mirası yeniden keşfetmeyi sürdürecektir.

Dünya Sahnelerinde Genç Yetenekler

1948 yılında üstün yetenekli çocukların en iyi şekilde eğitilmesi için her türlü olanağı sağlamak amacıyla yürürlüğe girmiş Harika Çocuk Yasası'nın son 15 yılda işlevini yitirmesi, bu alanda büyük bir boşluk yaratmıştır. Güher ve Süher Pekinel kardeşlerin 2010 yılında başlattığı “Dünya Sahnelerinde Genç Yetenekler” projesinin hedefi, kardeşlerin de içinde bulunduğu yetkin bir kurul tarafından seçilen yetenekli gençlerin her biri kendi alanında isim yapmış saygın pedagog ve müzisyenler eşliğinde eğitim almalarını sağlamaktır.

Tüpraş üç yıl süreyle genç yetenekleri yaşam bursuyla destekleyecektir. Bursiyerlerden Doğa Altınok keman eğitimini Viyana'da Amadeus Music School'da kazandığı burs ile, Can Çakmur piyano çalışmalarını Brüksel'de Prof. Diane Andersen ile, Cem Esen piyano eğitimini Belçika'da piyanist Alan Weiss ile, Elvin Hoxha keman eğitimini ünlü viyolonist ve pedagog Prof. Zakhar Bron ile Veriko Cumburidze keman eğitimini Münih'te Ana Chumachenko ile sürdürmektedir. Duygu Eliz Erkut ise bale eğitimine Paola Vismara ile Milano'da devam etmektedir. Öğrenciler, Tüpraş sponsorluğu kapsamında 18 Aralık 2013 tarihinde İstanbul Alman Konsolosluğu'ndaki Kaisersaal Salonu'nda 200 kişilik saygın bir topluluğa Noel konseri vermiştir.

Aktüel Arkeoloji Dergisi Yayın Sponsorluğu

Aktüel Arkeoloji Dergisi, Tüpraş'ın desteği ile arkeoloji, kültürel miras ve uygarlık tarihi açısından dünyanın en cömert coğrafyası olan Anadolu'da geçmişin zengin mirasını, birikimini yine bu coğrafyanın insanına anlatmaya devam etmektedir.

Aktüel Arkeoloji Dergisi neolitik dönemden Hititlere, Likya'dan Karya'ya Bizans'tan Osmanlı'ya onlarca uygarlığın kalıntıları arasında son altı yıldır Anadolu coğrafyasının evrensel kültür mirasını her kesimden okurla paylaşmayı ve tanıtmayı sürdürmektedir.

Dergi, Anadolu'nun bereketli topraklarında yeşermiş tüm kültürlerin izlerinin gelecek kuşaklara doğru bir şekilde aktarılması hedefi ile keşfedilmeyi bekleyen bu coğrafyanın kapılarını Tüpraş desteği ile hep açık tutmaktadır.

ÇEVRE

Mutlu Atıklar Aliğa'da Ambalaj Atıklarını Ayrıştırma Hareketi

2010 yılında İzmir Rafinerisi'nde ambalaj atıklarının ayrıştırılarak geri kazanılmasının sağlanması fikriyle ortaya çıkan projenin başlangıcından 2013 yılına kadar 22 ton ambalaj atığının toplanması sağlanmıştır. Bu miktarda atığın toplanması, 700.000 litre su tasarrufu ile 65 ailenin aylık su ihtiyacının karşılanmasına, 38.500 litre akaryakıt tasarrufu sağlanmasına, 380

ağacın kurtarılmasına ve 90.000 kWh enerji tasarrufu sağlanmasına eşdeğer bir kazanım sağlamaktadır. Proje; Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) Başarılı Sanayi Kuruluşları Ödülleri "Çevre Alanında Kurumsal Sosyal Sorumluluk" kategorisinde ikincilik ödülü almıştır.

Proje kapsamında 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramımız bu yıl dördüncüsü düzenlenen Mutlu Atıklar Uçurtma Şenliği ile kutlanmıştır.

"Tükettiğimiz Oksijeni Üretiyoruz"

Kırıkkale Rafinerisi Sosyal Tesisleri'nde konaklayan misafirler için 2008 yılından beri fidan dikilmektedir. Şirket faaliyetleri sırasında harcanan oksijeni geri kazandırmanın en etkin yolunun ağaç yetiştirmek olduğu fikrinden hareketle başlatılan proje ile 2013 yılında dikilen fidan sayısı 1.055 olmuştur.

Gülümseyen Doğa, Mutlu Okullar

İzmit Rafinerisi SEK Doğa Kulübü, "Gülümseyen Doğa, Mutlu Okullar" projesi ile 2013 yılı için belirlediği iki okulda fidan dikimi etkinliği gerçekleştirmiştir.

Doğadan toplanan tohumların Rafineri serasında fidan haline getirilmesinin ardından Karamürsel Ticaret Meslek Lisesi'nde 70, TEV İnanç Türkeş Özel Lisesi'nde 282 fidan toprakla buluşmuştur.

Atık Bitkisel Yağ Toplama Kampanyası

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca başlatılan kampanya ile atık bitkisel yağlar diğer atıklardan ayrı toplanarak geri dönüşümünden elde edilen gelir engellilere destek kapsamında (işitme cihazı, tekerlekli sandalye vb.) kullanılacaktır. Kampanya, Batman Rafinerisi tarafından Bakanlık'la işbirliği

KURUMSAL SORUMLULUK PROJELERİ

2006 yılında kurulan Batman Engelliler Spor Kulübü Derneği

2007-2008 sezonundan bu yana

Türkiye Bedensel Engelliler Tekerlekli Sandalye

Basketbol 2'nci Ligi'nde mücadele etmektedir.

içinde sürdürülmektedir. Projeyi farklı kılan özelliklerden biri hem çevreci yaklaşımı hem de "Ülkem İçin Engel Tanımıyorum" projesini destekleyecek kurumsal sorumluluk kimliği taşımasıdır.

Çevre Bilinçlendirme Eğitimleri

- İzmit Rafinerisi gönüllülerince 300 öğrenciye çevre eğitimleri verilmiştir. Rafineri Günlüğü Projesi ile birleştirilerek verilen eğitimlerle öğrenciler hem çevre bilinci edinmiş hem de rafineri, rafinaj ve akaryakıt ürünlerinin üretim süreci hakkında bilgi sahibi olmuştur.
- Batman SEK Doğa Kulübü, hazırladığı sunumla öğrencilere doğa konusunda bilinçlendirme eğitimleri vermektedir. 2012 yılında başlayan ve "Sanayi devrimi ve etkileri", "Atık nedir, çevreye etkileri nelerdir" ve "Atıklar nasıl bertaraf edilir" konularının yer verildiği eğitimler 2013 yılında da sürmüştür. Bu kapsamda 70 okulda yaklaşık 10 bin öğrenciye eğitim verilmiştir.
- Batman Rafinerisi gönüllülerince dört okulda 600 öğrenciye çevre eğitimleri verilmiştir. Rafineri Günlüğü projesi ile birleştirilerek verilen eğitimlerle öğrenciler hem çevre bilinci edinmiş hem de rafineri, rafinaj ve akaryakıt ürünlerinin üretim süreci hakkında bilgi sahibi olmuştur.

SPOR

Batman Engelliler Spor Kulübü

2006 yılında kurulan Batman Engelliler Spor Kulübü Derneği 2007-2008 sezonundan bu yana Türkiye Bedensel Engelliler Tekerlekli Sandalye Basketbol 2'nci Ligi'nde mücadele etmektedir. Halen 32'si lisanslı 60 sporcusu bulunan, kurulduğu günden bu yana 100'e yakın engelli vatandaşımıza spor yapma imkânı sağlayan kulüp, elde ettiği başarılarla Batman kamuoyunda adından söz ettirmektedir. Kulüp, önceki sezonlarda olduğu gibi Tekerlekli Sandalye Basketbol 1'inci Ligi'ne yükselme hedefiyle çalışmalarını sürdürmektedir. Tüpraş, performanslarıyla engel tanımadıklarını gösteren takıma, destek sağlamayı sürdürecektir.

Batman Tüpraş Spor Futbol Kulübü

1995 yılında Batman Rafinerisi çalışanlarının bir kısmının bağımsız inisiyatifi ile kurulan Tüpraş Spor Futbol Kulübü Batman Rafinerisi çevresinde bulunan yetenekli gençlere sağlıklı bir ortamda bilinçli spor yaparak bu alanda yükselme imkânı oluşturacak bir platform sunmaktadır. Yarışmacı spor takımlarındaki sportif faaliyetlerin yanı sıra gençlerin örgün eğitimleri ile de yakından ilgilenilerek, kulüp bünyesinde yer almak için eğitimlerinde başarılı olmaları anlayışı ile spor ve sosyal çevrede bulunma hakkı eğitim için motivasyon aracı olarak da kullanılmaktadır. 2013 yılı itibarıyla 8-19 yaş arası 80 sporcuyu bünyesinde bulunduran kulüp, 8-13 ve 19 yaş gruplarında çeşitli bölgesel ve ulusal

yarışmalarda önemli dereceler elde etmektedir. Eğitimli iki antrenör ve masör ile hizmet veren kulüpte sadece altyapıda sporcu yetişmektedir. Batman Tüpraşspor Kulübü bünyesindeki birçok futbolcu, ülkemizin üst liglerinde mücadele eden profesyonel spor kulüplerinin kadrolarına girme başarısı göstermektedir.

Ülkem İçin Engel Tanımıyorum

"Ülkem İçin" Projesi, Koç Topluluğu şirketleri, çalışanları, bayileri ve tedarikçileri arasında sosyal sorumluluk olgusunu yaygınlaştırarak, toplumsal sorunlara karşı katılımcı bir tutum sergilemeyi, yerel gelişimi desteklemeyi yaşam standardını yükseltecek projelerin hayata geçirilmesini amaçlayan bir çatı projesidir. Her iki yılda bir yeni konuya odaklanan projede 2012-2013 teması "Ülkem İçin Engel Tanımıyorum" olarak belirlenmiştir.

Proje engelli vatandaşların ve çalışanların sosyal yaşamdaki yerine odaklanarak engellilik sorununa doğru yaklaşım konusunda toplumsal bilincin ve duyarlılığın oluşturulmasına katkı sunarken yaşamın tüm alanlarına tam ve etkin katılımlarını sağlamaya yönelik çalışmalar hedeflemektedir.

Tüpraş, "Ülkem İçin" projelerine sorumlu yurttaş duygusu ile sahip çıkarak 2012 Haziran-2013 Aralık süresince 3.200 üzerinde çalışanına ve 1.200'e yakın paydaşına engelliye doğru yaklaşım eğitimleri verirken bir yandan da ana projeyi destekleyecek kurumsal sosyal sorumluluk projeleri hayata geçirmiştir.

İşaret Dili Eğitimi

Koç Holding “Ülkem İçin Engel Tanımıyorum” kurumsal sorumluluk proje çatısı altında Kocaeli Valiliği, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kocaeli Kent Konseyi’yle geliştirilen işbirliği ile 300 kamu personeli işaret dili eğitimi almıştır.

İşitme engelli vatandaşların sosyal alanda yaşadığı iletişim sorununu azaltmak, resmi kurum ve kuruluşlarda işaret dilini bilen ve yetkin kullanan personelin yetişmesini sağlayarak, işitme engellilerin yaşam kalitelerini artırmak amacıyla başlatılan projenin sonunda; üç aylık eğitime katılan 200 kamu personeli ile 12 Tüpraşlı sertifika almaya hak kazanmıştır.

TÜRGÖK Okuma ve Düzeltme Odası

İzmir Rafinerisi proje gönüllülerinin önerileriyle “TÜRGÖK Türkiye Görme Özürlüleri Kitaplığı Derneği Okuma ve Düzeltme Odası Yapımı”

da hayata geçirilen destekleyici projelerden biri olmuştur. 2013 Ocak ayında başlayan proje kapsamında Tüpraş’ın katkılarıyla TÜRGÖK’e “Kitap Okuma ve Düzeltme Odası” kazandırılmıştır. Kitap Okuma ve Düzeltme Odası’nın açılışı, Engelliler Haftası’nın kutlandığı 15 Mayıs 2013 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Özel Çocuklar Şenliği

22 Mayıs 2013 tarihinde, Batman Gönüllü Eğitimcileri tarafından Sosyal Tesislerde “Özel Çocuklar Şenliği” düzenlenmiştir. Şenlik, Batman’da özel eğitime ihtiyaç duyan engelli çocuklara eğitim veren tek okul olan Batman Uygulama Okulu’nun 100 öğrencisi, 30 öğretmeni ve 30 öğrenci aileleri ve 15 Tüpraşlı’nın katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Palyaçolarla birlikte dansların edildiği, pastaların kesilip neşeli kutlamaların yapıldığı Şenlik süresince; işitme engelli öğrencilerin folklor ve dans gösterisi, 3 yaş grubu

öğrencilerin oyunları ve çeşitli yarışmalar gerçekleştirilmiştir.

OÇEV Özel Eğitim Uygulama Merkezi’ne Destek

Sekiz derslik ile 40 otistik çocuğa eğitim veren İzmit Kaymakamlığı Özel Eğitim Uygulama Merkezi’ne, öğrencilerin fiziksel gelişimine katkı ve hiperaktivite kontrolü gözlemleri amacıyla kamera sistemi kurulumu ve bedensel gelişim aletlerinin temini sağlanmıştır.

Plastik Kapak Toplama Kampanyası

Batman Rafinerisi gönüllülerince başlatılan “Plastik Kapak Toplama Kampanyası”, mavi kapak toplama kampanyalarından farklı olarak tüm plastik kapakların toplanmasını hedeflemektedir. Kapakların geri dönüşümünden elde edilecek gelirle, Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği işbirliği ile engellilere tekerlekli sandalye temin edilecektir.

YATIRIMCI İLİŞKİLERİ

Haziran 2000 yılında kurulan Tüpraş Yatırımcı İlişkileri ilklerin

uygulayıcısı olmuş ve bugünkü Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin

zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir ve kolay

erişilebilir şekilde sunulmasını amaçlamaktadır.

9,34

Tüpraş'ın Kurumsal Yönetim Derecelendirme notu 9,34'e yükseltilmiştir.

%37 ARTIŞ

Şirket Piyasa Değeri 2009 yılı sonunda 3,7 milyar ABD doları seviyesinden %37 artarak beş yıllık süreçte 2013 yılsonu itibarıyla 5,0 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

8 AL 19 TUT

2013 yılında yayınlanan en son raporlar baz alındığında 8 al, 19 tut ve 2 sat yönünde tavsiye verilmiştir.

%82,13

Tüpraş'ın hisselerinin %49'u BİST ve Londra Borsası'nda işlem görmektedir. Yılsonu itibarıyla halka açık hisselerde yabancı payı %82,13'dür.

%105

Tüpraş'ın son beş yıllık performansına baktığımız zaman kârının ortalama %105'ini hissedarlarına dağıtmıştır.

Tüpraş, SPK'nın Kurumsal Yönetim İlkeleri doğrultusunda, ticari sır niteliğinde olmayan bilgilerin, pay sahiplerine, kamuya ve menfaat sahiplerine, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir ve kolay erişilebilir şekilde sunulmasını amaçlar. Bu bilgilerin sağlanmasında, eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri gözetilir. Bilgilendirme politikasını www.tupras.com.tr / Yatırımcı İlişkileri / Kurumsal Yönetim / Bilgilendirme Politikası tanımlı adresinde bulabilirsiniz.

GENEL KURUL

Şirketimizin 2013 yılına ilişkin Ortaklar Olağan Genel Kurul Toplantısı 31 Mart 2014 Pazartesi günü saat 15.00'te Güney Mahallesi Petrol Caddesi No. 25 Körfez/Kocaeli adresinde gerçekleştirilecektir.

Olağan Genel Kurul gündem maddeleri, 2013 faaliyet yılına ait finansal tablolar, bağımsız denetim raporu, kâr dağıtımına ilişkin teklif ile

Faaliyet Raporu ve ekinde Kurumsal Yönetim ilkeleri Uyum Raporu, Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine uyum için gerekli açıklamaları içeren ayrıntılı bilgilendirme notu, toplantıdan üç hafta önce kanuni süresi içinde Şirket Merkezi'nde, www.tupras.com.tr adresindeki Şirket kurumsal internet sitesinde ve Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun, e-yönet, e-şirket ve EGK Sistemi'nde pay sahiplerinin incelemelerine hazır bulundurulacaktır.

2013 yılında yatırım kuruluşları ile toplamda 445 fon yöneticisi ve analist ile bire bir görüşmeler yapılmıştır. Toplantıların yanı sıra, yazılı ve sözlü olarak hissedarlardan ve analistlerden gelen sorular cevaplandırılmıştır. Bu faaliyetler sayesinde yatırımcıların Tüpraş hakkında bilgilenebilir ve gelişmelerden haberdar olmaları sağlanmıştır.

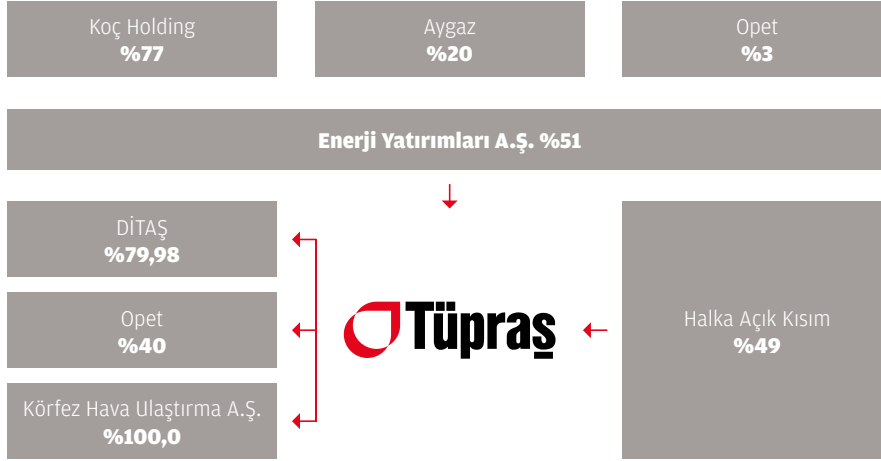
SERMAYE YAPISI

Tüpraş'ın kayıtlı sermayesi 500 milyon TL ve çıkarılmış sermayesi 250,4 milyon TL'dir.

SERMAYE YAPISI

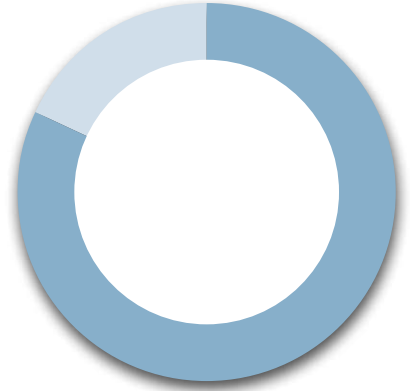
GRUP	HİSSEDAR ADI	SERMAYE TUTARI (TL)	TÜRÜ	HİSSE ADEDİ
A	Enerji Yatırımları A.Ş.	127.713.792,22	Nama	12.771.379.222
A	Diğer Ortaklar (Halka Açık)	122.705.407,77	Nama	12.270.540.777
C	Özelleştirme İ. Bşk.	0,01	Nama	1
Toplam		250.419.200,00		25.041.920.000

TÜPRAŞ'IN ORTAKLIK YAPISI

TÜPRAŞ HİSSESİNDEKİ YERLİ/YABANCI DAĞILIMI

Tüpraş'ın hisselerinin %49'u BİST ve Londra Borsası'nda işlem görmektedir. Yılısonu itibarıyla halka açık hisselerde yabancı payı % 82,13'dür.

Yabancı Payı %82 Yerli Payı %18

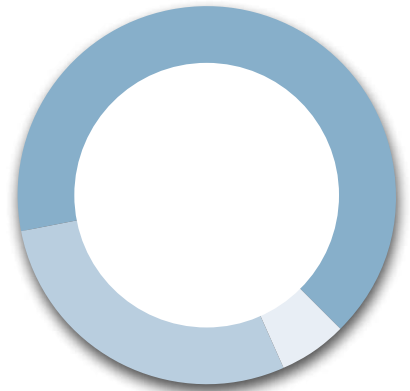
TÜPRAŞ HİSSESİNİN EN YÜKSEK VE EN DÜŞÜK FİYATI (2006-2013)

Aşağıdaki tabloda Tüpraş hissesinin en yüksek ve en düşük fiyatı TL ve ABD doları bazında (2006-2013) verilmektedir.

Tarih	TL		USD	
	En Yüksek	En Düşük	En Yüksek	En Düşük
2006	14,87	11,20	10,94	7,33
2007	19,08	12,26	16,30	8,48
2008	21,24	7,10	17,73	4,27
2009	21,89	8,94	14,63	5,37
2010	32,19	19,87	21,97	13,10
2011	44,50	25,51	29,09	14,39
2012	47,85	31,49	26,87	17,05
2013	53,50	37,40	29,68	18,46

ANALİST TAVSİYELERİ

Tüpraş'ı aktif olarak raporlayan 29 yatırım kuruluşu tarafından, 2013 yılında yayınlanan en son raporlar baz alındığında, 8 al, 19 tut ve 2 sat yönünde yatırım tavsiyesi verildiği görülmektedir.

Tut 19 Al 8 Sat 2

YATIRIMCI İLİŞKİLERİ

Şirket piyasa değeri 2009 yılı sonunda özelleştirme

sonucunda 3,7 milyar ABD doları seviyesinden

%37 artarak beş yıllık süreçte 2013 yılsonu itibarıyla

5 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Tüpraş'ı Raporlayan Yatırım Kuruluşu ve Analist Listesi

Aşağıdaki listede 2013 yılı içerisinde Tüpraş'ı raporlayan şirket adı ve analist isimleri yer almaktadır.

ARACI KURUM ADI	ANALİST ADI
Akyatırım	Hakan Deprem
Bizim Menkul Kıymetler	Eren Gül Karaca
BGC Yatırım	Ezgi Yılmaz
BNP Paribas	Alper Paksoy
Burgan Yatırım	Umut Öztürk
Citigroup	Osman Memişoğlu
Credit Suisse	Onur Müminoğlu
Deutsche Invest	Koray Pamir
Eczacıbaşı Menkul Değerler	Akif Dasiran
Finansinvest	Can Alagöz
HSBC	Bülent Yurdagül
İş Yatırım	Aslı Özata Kumbaracı
JP Morgan	Neeraj Kumar
Merrill Lynch	Ali Yavuz Birdal
Morgan Stanley	Igor Kuzmin
Oyak Yatırım	Hasan Şener
Renaissance Capital	İlgin Erdoğan
Standard Ünlü Menkul Değerler	Vedat Mizrahi
Tera Stock Brokers	Oğuzhan Akbulut
UBS	Henri Patricot
Wood	Robert Rethy
Yapı Kredi Yatırım	Elvin Akbulut Dağlıer

En Fazla Tüpraş Hissesine Sahip İlk 10 Önemli Şirket (31 Aralık 2013)

HİSSE ADEDİ (MİLYON)

1,20

Mellon Capital Man. Cor.

1,32

Pictet Asset Man.

1,46

APG Asset Man.

1,83

Robeco Inst. Asset Man. B.V.

2,58

BlackRock Inst. Trust, N.A.

2,63

Baring Asset Man.

3,39

Templeton Asset Man.

3,47

Vanguard Group, Inc.

3,57

Norges bank (NBIM)

5,81

Fidelity Man. & Rsrch

Kaynak: Reuters

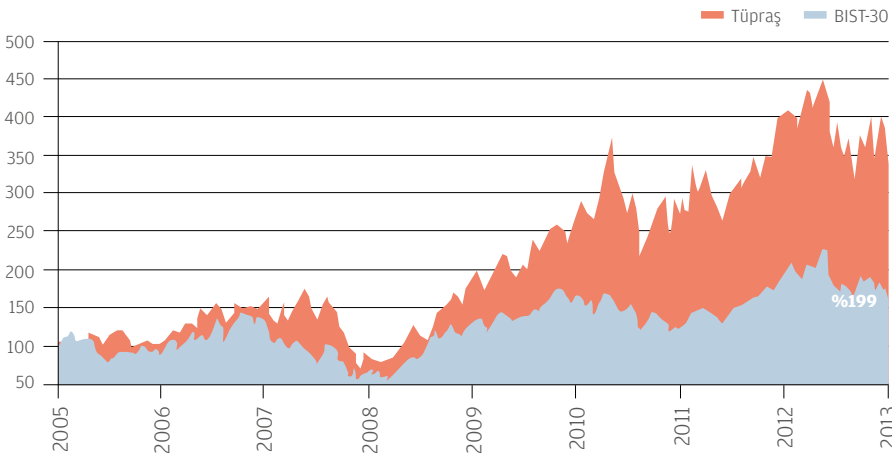

HİSSE PERFORMANSI

Hisse fiyat bazında ise Tüpraş hisse fiyatı 2013 yılbaşında 48,1 TL/hisse seviyesinden mevcut ekonomik ortamdaki zayıflıklardan dolayı %11 azalarak yılsonunu 42,9 TL/hisse fiyatıyla kapanmıştır.

Şirket değeri ise 2013 yılbaşında 6,8 milyar ABD doları seviyesinden, TL'nin ABD doları karşısında değer kaybıyla %26 azalarak 5 milyar ABD doları piyasa değeriyle kapamıştır.

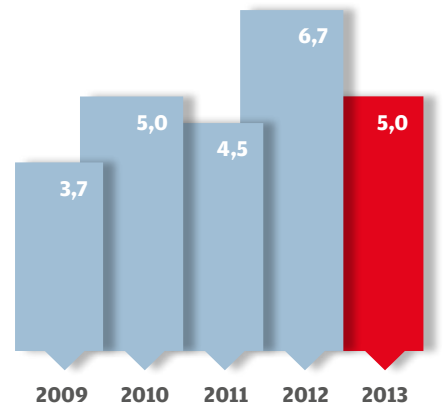
2013 yılında Tüpraş hissesinin özelleştirme sonrası relatif performansı 2005 yılsonuna göre %363 artmış ve bu dönemde Tüpraş, BİST-30 endeksinde göre %199 daha yüksek performans gerçekleştirmiştir.

PİYASA DEĞERİ GELİŞİMİ

Şirket piyasa değeri 2009 yılı sonunda 3,7 milyar ABD doları seviyesinden %37 artarak beş yıllık süreçte 2013 yılsonu itibarıyla 5 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

BRÜT TEMETTÜ HARIÇ ŞİRKET DEĞER DEĞİŞİMİ (MİLYAR ABD DOLARI)

YATIRIMCI İLİŞKİLERİ

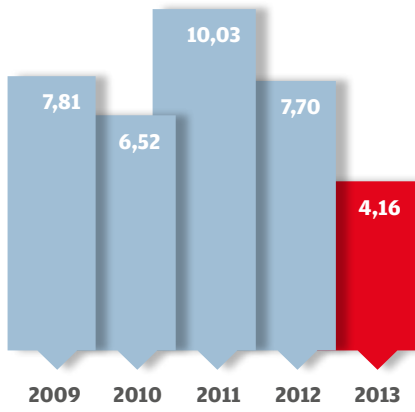
Güçlü finansal yapısı ile kârı hissedarlarıyla paylaşmayı

ilke edinen Tüpraş, Sermaye Piyasası düzenlemeleri

çerçevesinde hesaplanan net dağıtılabilir

dönem kârının tamamını hissedarlarına nakit olarak dağıtır.

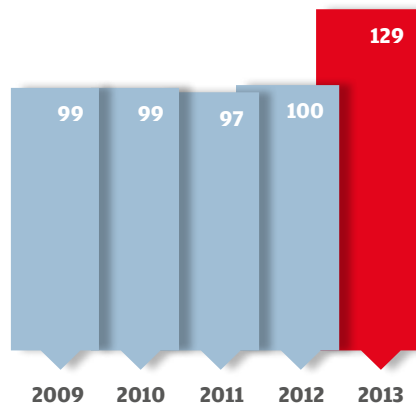
KÂR PAYI VERİMİ (TL) (%)

KÂR PAYI

Güçlü finansal yapısı ile kârı hissedarlarıyla paylaşmayı ilke edinen Tüpraş, Sermaye Piyasası düzenlemeleri çerçevesinde hesaplanan net dağıtılabilir dönem kârının tamamını hissedarlarına nakit olarak dağıtır. Tüpraş'ın son beş yıllık performansına baktığımızda, Yasal Kârının ortalama %105'ini hissedarlarına dağıtmıştır.

KÂR DAĞITIM ORANI (%)

Kâr dağıtımı, mevzuatta öngörülen süreler içinde, Genel Kurul toplantısını takiben en kısa sürede yapılmaktadır.

TÜPRAŞ'IN KURUMSAL YÖNETİM NOTU

Tüpraş, Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uyum performansını her geçen gün daha da yükseltmektedir. İlk olarak 8 Ekim 2007 tarihinde 7,91 olarak belirlenen Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notumuz sağlanan gelişmelere paralel olarak yedinci kez artırılarak 9,34'e yükselmiştir.

Tüpraş'ın Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne verdiği önem, risklerini belirleme ve bu riskleri yönetme yolunda attığı önemli adımlar, bunu sürekli ve dinamik bir süreç olarak yürütmekteki istekliliği ve bu doğrultuda bir önceki derecelendirme notunun tahsis edilmesinden bu yana geçen 12 aylık süre içinde gerçekleştirmiş olduğu iyileştirmeler, Tüpraş'ın Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu'nun 9,34'e yükseltilmesinde önemli etkenler olmuştur.

TÜPRAŞ'IN KURUMSAL YÖNETİM NOTU (%)

93,43

Ortalama

88,63

Pay Sahipleri

92,52

Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

92,67

Menfaat Sahipleri

97,82

Yönetim Kurulu

Tüpraş'ın son beş yıllık performansına baktığımızda, dağıtılabilir Yasal Kârının tamamını hissedarlarına dağıtmıştır.

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ UYUM RAPORU

İlk olarak 8 Ekim 2007 tarihinde 7,91 olarak belirlenen

Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notumuz

sağlanan gelişmelere paralel olarak

yedinci kez artırılarak 9,34'e yükselmiştir.

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.
Kurumsal Yönetim Komitesi

Toplantı Tarihi : 14.02.2014
Karar No : 2014/02
Gündem : Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporu

Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Beyanı

Paydaşlarına, özellikle yatırımcılarına karşı güven ve istikrarın öneminin bilincinde olan Tüpraş, uzun yıllar sonucunda yarattığı kurum itibari ve kurumsal ilkelerden ödün vermeden iş yapış süreçlerini yönetmekte ve bu ilkeler doğrultusunda hisse fiyatını maksimize etmeyi hedeflemektedir.

Tüpraş, Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uyum sağlama yönünde azami ölçüde özen göstermekte, hedeflerine yönelirken kurumsal yönetim ilkelerinin eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk kavramlarını benimsemektedir.

05.10.2012 tarihli özel durum açıklamamızla kamuya açıklanan SAHA Kurumsal Yönetim ve Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. (SAHA) tarafından verilen Şirket'in kurumsal yönetim derecelendirme notu 10 üzerinden 9,10 (%91,00) iken; 04.10.2013 tarihinde yapılan revizyon sonucunda 10 üzerinden 9,34'e (%93,43) yükseltilmiştir. Söz konusu ilkelerin yürütülmesi Tüpraş'ın temel amaçlarından olup, sürdürülen çalışmalar bu ilkelerin sorumluluğu çerçevesinde takip edilmektedir.

SPK'nın konuya ilişkin ilke kararı çerçevesinde, farklı şekilde ağırlıklandırılmış olan Pay Sahipleri, Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık, Menfaat Sahipleri ve Yönetim Kurulu ana başlıkları altında yapılan değerlendirme sonuçlarının güncel dağılımı aşağıda yer almaktadır:

ANA BAŞLIKLAR	AĞIRLIK	2012 NOTU	2013 NOTU
Pay Sahipleri	0,25	8,77	8,86
Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık	0,25	9,22	9,25
Menfaat Sahipleri	0,15	9,72	9,26
Yönetim Kurulu	0,35	8,89	9,78
Toplam	1,00	9,10	9,34

Tüpraş elde ettiği bu not ile SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne önemli ölçüde uyum sağladığını ve gerekli politika ve önlemlerinin çoğunu uygulamaya soktuğunu, kamuya ve hissedarlarına verdiği değeri tescil ettirmiştir. Kurumsal Yönetim Derecelendirme Raporu'na www.tupras.com.tr adresindeki Şirket internet sitesinden ulaşılması mümkündür.

Henüz Uygulanamayan Kurumsal Yönetim İlkeleri

Tüpraş'ın, BIST Kurumsal Yönetim Endeksi'nde ilk günden bu yana ilk sıralarda yer alması Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne verdiği önemin bir göstergesidir. 2013 yılında yürürlükte bulunan Seri:IV No:56 sayılı Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ kapsamında zorunlu olan ilkelere tam olarak uyulurken, zorunlu olmayan ilkelerin de büyük çoğunluğuna uyum sağlanmıştır. Zorunlu olmayan Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne de tam uyum amaçlanmakla birlikte, ilkelerin bir kısmında uygulamada yaşanan zorluklar, gerek ülkemizde gerekse uluslararası platformda devam eden tartışmalar, bazı ilkelerin ise piyasanın ve Şirket'in mevcut yapısı ile tam örtüşmemesi gibi nedenlerle tam uyum henüz sağlanamamıştır.

Yukarıda belirtilen zorluklar ve hususlar dışında kalan konularda iyileştirmeye açık alanlar için üzerinde çalışılmakta olup; Şirketimizin etkin yönetimine katkı sağlayacak şekilde idari, hukuki ve teknik alt yapı çalışmalarının tamamlanması sonrasında uygulamaya geçilmesi planlanmaktadır. Aşağıda Şirketimiz bünyesinde Kurumsal Yönetim İlkeleri çerçevesinde yürütülen kapsamlı çalışmalar ve ilgili bölümlerde henüz uyum sağlanamayan ilkeler açıklanmıştır.

Dönem İçinde İkelere Uyum İçin Yapılan Çalışmalar

Tüpraş'ın, 2013 yılı kurumsal yönetim çalışmalarının başında SPK'nın kurumsal yönetim ilkeleri ile ilgili yeni düzenlemelerini içeren Sermaye Piyasası Kanunu ve yeni Türk Ticaret Kanunu'na uyum çalışmaları gelmektedir. 2013 yılında yapılan Olağan Genel Kurul'da Şirket'in Esas Sözleşmesi'nde bu düzenlemelerde öngörülen tüm değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca bağımsız üye adaylarının belirlenmesi ve kamuya duyurulmasına ilişkin süreç gerçekleştirilmiş, düzenlemelere uygun şekilde seçim tamamlanmıştır. Kurulan Yönetim Kurulu komiteleri etkin olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Yönetim Kurulu ve üst düzey yönetici ücret politikası belirlenerek Genel Kurul'da ortakların bilgisine sunulmuştur. Hazırlanan Genel Kurul bilgilendirme dokümanı ile ilkelere açıklanması zorunlu olan imtiyazlı paylar, oy hakları, Yönetim Kurulu üye adayları özgeçmişleri, Yönetim Kurulu ve üst düzey yönetici ücret politikası, ilişkili taraf işlemleri ile ilgili olarak hazırlanması gereken raporlar ve açıklanması gereken diğer bilgiler Genel Kurul'dan üç hafta önce yatırımcıların bilgisine sunulmuştur. Ayrıca kurumsal internet sitesi ve Faaliyet Raporu formatı gözden geçirilerek, ilkelere tam uyum açısından gerekli revizyonlar yapılmıştır.

Mevcut durumda, Yönetim Kurulu'ndaki 12 üyenin üçü ilkelere belirtilen bağımsızlık kriterlerini taşımaktadır. Ek olarak, ÖB temsilcisi üye "Şirketin yönetim kurulunda son 10 yıl içerisinde altı yıldan fazla yönetim kurulu üyeliği yapmış bir kişi, yönetim kuruluna bağımsız olarak atanamaz " ve "Kamu kurum ve kuruluşlarında üye olarak seçildikten sonra tam zamanlı çalışmıyor olması" kriterlerini taşımamakla birlikte Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile bağımsız üye olarak atfedilmiştir. İlgili komite kararı ve adayların özgeçmişlerine Şirket internet sitesinde yer alan komite raporlarından ulaşılabilir.

2013 yılı faaliyet dönemini kapsayan ve "Pay Sahipleri", "Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık", "Menfaat Sahipleri" ve "Yönetim Kurulu" olmak üzere dört ana başlık altında toplanan Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporumuz söz konusu ilkelerin, uygulanabilen ve uygulanamayan hususlarını içerecek şekilde, aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.

Kutsan Çelebican

Erol Memioğlu

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ UYUM RAPORU

BÖLÜM I: PAY SAHİPLERİ

1. Pay Sahipleri ile İlişkiler Birimi

Şirketimizde Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü ("YSP") pay sahipleri, yerli ve yabancı kurumsal yatırımcılar ile ilişkileri aşağıdaki esaslara göre yürütmektedir.

Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü, ticari sır niteliğindeki bilgiler hariç, eşitlik ilkesini gözeterek düzenli olarak, pay sahipleri ve potansiyel yatırımcılarını Şirket faaliyetleri, finansal durum ve stratejileri hakkında bilgilendirirken, pay sahipleri ile yönetim arasında çift yönlü iletişimin yönetilmesinden de sorumludur.

Bu çerçevede Yatırımcı İlişkileri Birimi;

- Şirket'in yurt içi ve yurt dışı bireysel ve kurumsal yatırımcılara tanıtımının yapılması,
- Mevcut ve potansiyel yatırımcı olabilecek kurumlar ve aracı kurumlar nezdinde Şirket'in tanıtımının yapılması, bu kurumlardaki analistlerden gelen bilgi taleplerinin karşılanması,
- Finansal raporların açıklanmasına yönelik basın bültenleri hazırlanması, sonuçların değerlendirmesini yapmak üzere telekonferans ve/veya basın toplantısı düzenlenmesi,
- Pay sahiplerinden gelen soruların ve taleplerin yanıtlanması,
- Konferans ve yatırımcı toplantılarına katılım vasıtasıyla proaktif ve düzenli olarak pay sahiplerinin ve potansiyel yatırımcıların Şirket ile ilgili gelişmelerden haberdar edilmesi,

- Şirket hisse performansı, emsal grup performanslarının analizlerinin yapılması ve iletişim stratejilerinin belirlenmesi,
- Şirket ile ilgili kamuya açıklanmamış, gizli ve ticari sır niteliğindeki bilgiler hariç olmak üzere, yerli ve yabancı kurumsal yatırımcılardan gelen Şirket ile ilgili bilgi taleplerinin yanıtlanması,
- Genel Kurul toplantılarının yürürlükteki mevzuata, Esas Sözleşme'ye ve diğer Şirket içi düzenlemelere uygun olarak yapılması,
- Genel Kurul toplantılarında pay sahiplerinin yararlanabileceği dokümanların hazırlanması ve söz konusu dokümanların Genel Kurul'dan üç hafta önce Şirket internet sitesi aracılığıyla yatırımcıların bilgisine sunulması,
- Genel Kurul toplantı tutanağı aracılığıyla, oylama sonuçlarının kaydının tutulması ve oylama sonuçlarının yer aldığı raporları pay sahiplerinin bilgisine sunulması,
- Finansal raporlama ve özel durumların kamuya açıklanması gibi mevzuatın gerektirdiği her türlü kamuyu aydınlatma yükümlülüklerin yerine getirilmesi,
- Pay sahipleri ile Şirket üst yönetimi ve Yönetim Kurulu arasında çift yönlü bilgi akışının temin edilmesi,
- Şirket'le ilgili tüm güncel bilgilere yer verilmesine özen gösterilen Tüpraş internet sitesi yoluyla da kamuoyunun ve hissedarların bilgilendirilmesi çalışmalarından sorumludur.

Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü tüm çalışmalarında elektronik haberleşme olanaklarını ve Şirket'in kurumsal internet sitesini kullanmaya özen göstermektedir. Pay sahiplerinin taleplerinin yerine getirilmesinde ilgili mevzuata ve Esas Sözleşme'ye uyuma azami özen gösterilmektedir.

2013 yılı içerisinde yatırımcılara Şirket faaliyetleri hakkında detaylı bilgi aktarmak amacıyla yapılan çalışmalar aşağıda tabloda özetlenmektedir:

Yurt içinde ve dışında katılım sağlanan yatırımcı konferans sayısı	13
Görüşülen yatırımcı sayısı	445
2012 yılsonu ve 2013 yılı içinde üçer aylık dönemlerdeki açıklanan finansallarla ilgili telekonferans sayısı	4

Ayrıca pay sahiplerinin haklarının kullanımını etkileyebilecek nitelikteki bilgi ve açıklamalar güncel olarak Şirket'in internet sitesinde pay sahiplerinin kullanımına sunulmaktadır.

Pay sahipleri ile ilişkiler konusunda sorumlu çalışanlar:

ADI SOYADI	UNVANI	E-POSTA ADRESİ	TELEFON NO
İbrahim Yelmenoğlu	CFO	ibrahim.yelmenoglu@tupras.com.tr	(262) 316 31 09
Tuncay Önbilgin	Müdür	tuncay.onbilgin@tupras.com.tr	(262) 316 30 85
Jonathan David Lamb	Koordinatör	jonathan.lamb@tupras.com.tr	(262) 316 32 75
Harun Bulgan	Koordinatör	harun.bulgan@tupras.com.tr	(262) 316 32 70
Fettane Sayın	Koordinatör	fettane.sayin@tupras.com.tr	(262) 316 32 72
Mehmet Eder	Şef	mehmet.eder@tupras.com.tr	(262) 316 32 73
Didem Güner	Şef	didem.guner@tupras.com.tr	(262) 316 32 50
Çetin Karaca	Şef	cerin.karaca@tupras.com.tr	(262) 316 32 74
Filiz Derman	Şef	filiz.derman@tupras.com.tr	(262) 316 32 69
			Faks (262) 316 30 10

2. Pay Sahiplerinin Bilgi Edinme Haklarının Kullanımı

Pay sahipleri arasında bilgi alma ve inceleme hakkının kullanımında ayırım yapılmamakta olup, ticari sır niteliğindeki dışındaki tüm bilgiler pay sahipleri ile paylaşılmaktadır.

Dönem içinde pay sahiplerinden gelen yazılı ve sözlü bilgi talepleri, gizli ve ticari sır niteliğindeki bilgiler hariç olmak üzere Sermaye Piyasası Mevzuatı dâhilinde ortaklar arasında hiçbir ayırım gözetilmeksizin, sözlü ve yazılı olarak yanıtlanmıştır. Sıkça sorulan sorulara cevap niteliğinde olacak şekilde çeşitli belge ve dokümanlar hazırlanarak Tüpraş internet sitesi Yatırımcı Günlüğü bölümüne konulmuştur.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tebliği uyarınca Borsa İstanbul'a (BİST) ve Londra Borsası'na yapılan özel durum açıklamaları, mali tablolar ve Şirket hakkındaki diğer bilgiler elektronik ortamda elektronik imza ile gönderilmektedir. Tüm bu işlemler Şirket'in internet sitesinde kamuoyunun değerlendirmelerine açıktır.

Ayrıca, Şirket internet sitesinde yatırımcı ilişkileri başlığı altında Türkçe ve İngilizce olarak hem güncel hem de geçmişe dönük olarak pay sahiplerini ilgilendiren kapsamlı bilgi ve istatistikler mevcuttur.

Esas Sözleşmemizde hissedarların özel denetçi atanması talebi henüz bireysel bir hak olarak düzenlenmemiş olup, 2013 yılı içerisinde Şirket'e pay sahiplerinden bu yönde bir talep gelmemiştir. Ayrıca Şirket içi yapılan iç denetimlerin yanı sıra, Şirket faaliyetleri, Genel Kurul'da kabul edilen bağımsız dış denetim şirketi Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Anonim Şirketi (A member of Ernst & Young Global Limited) tarafından denetlenmektedir.

3. Genel Kurul Toplantıları

Genel Kurul toplantıları, Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası mevzuatı ve kurumsal yönetim ilkeleri dikkate alınarak pay sahibinin yeterli bilgilendirilmesine ve geniş katılımına imkân sağlayacak şekilde gerçekleştirilmektedir.

Olağan Genel Kurul toplantısı, her hesap dönemi sonundan itibaren üç ayı geçmemek üzere mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilir. Şirket'in 2012 yılına ait 53'üncü olağan Genel Kurul toplantısı 1 Nisan 2013'te gerçekleştirilmiştir. Elektronik Genel Kurul olarak gerçekleştirilen toplantıya fiziki katılımın yanı sıra elektronik ortamda katılanlar dâhil %76,92 oranında hisseyi temsil eden pay sahibi katılmıştır. Genel Kurul esnasında pay sahipleri soru sorma haklarını kullanmışlardır. Gündem maddeleri haricinde bir öneri verilmemiştir.

Genel Kurul toplantıları, kamuya açık olarak yapılmaktadır. Toplantılar menfaat sahipleri ve medya tarafından izlenebilmektedir. Genel Kurul toplantıları T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından görevlendirilen Hükümet Komiseri gözetiminde yapılmaktadır.

Genel Kurul toplantılarına davet, Türk Ticaret Kanunu hükümleri, Sermaye Piyasası Kanunu ve Şirket Esas Sözleşmesi hükümlerine göre Yönetim Kurulu'nca yapılmaktadır. Genel Kurul'un yapılması için Yönetim Kurulu kararı alındığı anda KAP ve Elektronik Genel Kurul Sistemi (EGKS) aracılığı ile gerekli açıklamalar yapılarak kamuoyu bilgilendirilmektedir.

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ UYUM RAPORU

Genel Kurul toplantı ilanı, mevzuat ile öngörülen usullerin yanı sıra, mümkün olan en fazla sayıda pay sahibine ulaşmayı sağlayacak şekilde internet sitesi www.tupras.com.tr vasıtası ile asgari 21 gün önce yapılmakta, ayrıca Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ve günlük yayımlanan yüksek tirajlı gazetelerden birinin tüm Türkiye baskısında yayımlanmaktadır.

Genel Kurul toplantı öncesinde gündem maddeleri ile ilgili olarak bilgilendirme dokümanı hazırlanmakta ve kamuya duyurulmakta tüm bildirimlerde yasal süreçlere ve mevzuata uyulmaktadır. Genel Kurul gündem maddeleri çerçevesinde, denetlenmiş yıllık Faaliyet Raporu dâhil, finansal tablo ve raporlar, Kurumsal Yönetim Uyum Raporu, kâr dağıtım önerisi, bağımsız dış denetim raporları ve yasal denetçi raporu, Esas Sözleşme'de değişiklik yapılacak ise tadil metni ve gerekçesi, Bilgilendirme Politikası, Ücretlendirme Politikası, Kâr Dağıtım Politikası, bağımsız olanlarla birlikte tüm Yönetim Kurulu üye adaylarının özgeçmişleri ve gündem maddelerine dayanak teşkil eden diğer belgeler Genel Kurul toplantısından üç hafta önce, Şirket merkezi ve internet sitesinde pay sahiplerinin en kolay yolla ulaşabileceği şekilde incelemeye açık tutulmaktadır.

Toplantılara katılımı kolaylaştırmak için, Genel Kurul toplantılarımız Şirket Merkezi'nde ve Elektronik Genel Kurul Sistemi'nde yapılmaktadır. Genel Kurul toplantılarının yapıldığı mekân tüm pay sahiplerinin katılımına imkân verecek şekilde planlanmaktadır. Genel Kurul gündeminde yer alan gündem başlıkları açık ve farklı yorumlara yol açmayacak, her bir teklifin ayrı başlık altında değerlendirilmesine imkân verecek şekilde belirlenmektedir. Genel Kurul toplantısı süresince gündemde yer alan konular tarafsız ve ayrıntılı bir şekilde, açık ve anlaşılabilir bir yöntemle pay sahiplerine aktarılmakta, pay sahiplerine eşit şartlar altında düşüncelerini açıklama ve soru sorma imkânı verilmekte ve sağlıklı bir tartışma ortamı yaratılmaktadır. Genel Kurul

toplantı esnasında ortaklar, dinleyiciler ve toplantıya katılan basın mensupları tarafından sorulan sorulara Yönetim Kurulu üyeleri ve üst kademe yöneticilerimiz tarafından gerekli açıklamalarda bulunulmaktadır. En az bir Yönetim Kurulu üyesi, bir denetçi, mali tabloların hazırlanmasında sorumluluğu bulunan yetkililerden en az biri ve gündemde özellik arz eden konularda açıklamalarda bulunmak üzere konuya vakıf en az bir yetkili Genel Kurul toplantısında hazır bulunmakta, bu kişilerden toplantıda hazır bulunmayanların, toplantıya katılmama gerekçeleri toplantı başkanı tarafından Genel Kurul'un bilgisine sunulmaktadır.

Genel Kurul toplantısı öncesinde kendisini vekil vasıtasıyla temsil ettirecekler için vekâletname örnekleri gazete ilanı ve internet sitesi vasıtasıyla pay sahiplerinin kullanımına sunulmaktadır. Toplantıda uygulanacak oy kullanma prosedürü internet sitesi ve gazete ilanlarıyla pay sahiplerinin bilgisine sunulmaktadır. Genel Kurul toplantılarımızda gündem maddelerinin oylanmasında el kaldırma usulü ile açık oylama yöntemi kullanılmaktadır.

Genel Kurul toplantısından sonra toplantı tutanakları Şirket'in tutanak defterinde saklanmakta ve tutanak İngilizceye tercüme edilip Şirket internet sitesine bulundurulmaktadır. Toplantı tutanaklarına KAP'tan, EGKS'den ve Tüpraş internet sitesinden ulaşılabilir. Genel Kurul tutanakları, hazırlanmış cetveli, gündemler ve ilanlar eşzamanlı olarak tüm yerli ve yabancı yatırımcıların değerlendirmelerine sunulmaktadır.

2013 yılında yapılan olağan Genel Kurul toplantısında, 2012 yılı içinde yapılan bağış ve yardımlar hakkında Genel Kurul'da ayrı bir gündem maddesi ile bilgi verilmiş ve bağış politikası paralelinde harcama yapılmak üzere 2013 yılı için bağış sınırı 16 milyon TL olarak belirlenmiştir.

Şirket'in 2013 yılına ilişkin yıllık 54'üncü Olağan Genel Kurulu 31 Mart 2014 tarihinde Şirket Genel Merkezi'nde yapılacaktır.

4. Oy Hakları ve Azlık Hakları

Genel Kurul toplantılarında oy kullanma prosedürü, toplantı başlangıcında pay sahiplerine duyurulmaktadır. Şirket'te oy hakkını kullanmayı zorlaştırıcı uygulamalardan kaçınılmaktadır Herhangi bir pay sahibinin oy kullanma hakkına üst sınır getirilmemiş olup, her pay sahibine oy hakkını en kolay ve uygun şekilde kullanma fırsatı sağlanmaktadır. Oy hakkına haiz olan pay sahibi Genel Kurul toplantılarında bu hakkını bizzat kullanabileceği gibi, pay sahibi olan ve pay sahibi olmayan üçüncü bir şahıs vasıtasıyla da kullanabilmektedir.

Şirket Esas Sözleşmesi'ne göre; Türk Silahlı Kuvvetleri'nin akaryakıt ihtiyacının karşılanmasını kısıtlayacak ve/veya karşılanmasına engel olacak nitelikte, rafinerilerden herhangi birinin kapatılması, satılması, herhangi bir tazyit ile sınırlandırılması veya kapasitesinin %10'dan fazla azaltılmasına ya da Şirket'in bölünmesi veya başlıca bir Şirket ile birleşmesi ve/veya Şirket'in tasfiyesi gibi konularda karar alınabilmesi için Özelleştirme İdaresi'nin temsil ettiği C Grubu hissenin Yönetim Kurulu'nda olumlu oy kullanması gerekmektedir. Yukarıda sayılan hususların dışında kalan konularda karar alınması, ilgili konunun Yönetim Kurulu'nda görüşülmesini takiben Genel Kurul'da görüşülüp karara bağlanması ile mümkün olmaktadır.

C Grubu imtiyazlı hissenin yukarıda belirtilen hususlar dışında oy hakkı üzerinde imtiyazı bulunmamaktadır.

Şirket'te SPK ve TTK düzenlemelerine uygun olarak azınlık haklarının kullanımına özen gösterilmektedir. 2013 yılında Şirket'e bu konuda ulaşan eleştiri ya da şikâyet olmamıştır.

Azınlık haklarını temsil eden hissedarlar, Genel Kurul'da sağladıkları katılımlarıyla, Yönetim'i çoğunluk hissedarla birlikte oluşturmaktadır.

Azınlık ve yabancı pay sahipleri dâhil, tüm pay sahiplerine eşit muamele edilmektedir. Yönetim Kurulu üyeleri ve yöneticiler ile yönetim kontrolünü elinde bulunduran pay sahipleri ya da imtiyazlı bir şekilde çeşitli bilgilere ulaşma imkânı olan kimseler, kendileri adına Şirket'in faaliyet konusu kapsamında yaptıkları işlemleri kamuya açıklarlar.

5. Kâr Payı Hakkı

Şirketimiz Türk Ticaret Kanunu hükümleri, Sermaye Piyasası Düzenlemeleri, Vergi Düzenlemeleri ve diğer ilgili düzenlemeler ile Esas Sözleşmemizin kâr dağıtımını ile ilgili hükümleri çerçevesinde kâr dağıtımını yapmaktadır. Kâr dağıtımında, Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uygun olarak pay sahipleri ve Şirket menfaatleri arasında dengeli ve tutarlı bir politika izlenmektedir.

İlke olarak, ilgili düzenlemeler, yatırım ihtiyaçları ve finansal imkânlar elverdiği sürece, piyasa beklentileri, uzun vadeli şirket stratejisi, yatırım ve finansman politikaları, kârlılık ve nakit durumu dikkate alınarak Sermaye Piyasası Düzenlemeleri çerçevesinde hesaplanan Şirket'in net dağıtılabilir dönem kârının tamamı, yasal kayıtlarımızda mevcut kaynaklardan karşılanabildiği sürece nakit olarak dağıtılır. Genel Kurul veya yetki verilmesi halinde Yönetim Kurulu, Sermaye Piyasası düzenlemelerine uygun olarak kar payının taksitli dağıtımına karar verebilir.

Şirket kârına katılım konusunda Esas Sözleşme'de imtiyaz bulunmamaktadır.

Kâr dağıtımının, Genel Kurul toplantısını takiben en geç bir ay içerisinde yapılması amaçlanmakta olup, kâr dağıtım tarihine Genel Kurul karar vermektedir.

Şirket Esas Sözleşmesi'ne göre; Yönetim Kurulu, Genel Kurul tarafından yetkilendirilmiş olmak ve Sermaye Piyasası Düzenlemelerine uymak kaydı ile kâr payı avansı dağıtabilir.

Kâr dağıtım politikası ve yıllık kâr dağıtım önerisi Faaliyet Raporu'nda yer almakta, Genel Kurul'da ortakların onayına sunulmaktadır.

6. Payların Devri

Esas Sözleşmemizde, borsada işlem gören A Grubu pay sahiplerinin paylarını devretmesini zorlaştırıcı uygulamalar ve pay devrini kısıtlayan hükümler mevcut değildir.

Nama yazılı C Grubu hisse senedi, 4046 Sayılı Kanun'un T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na verdiği yetkilerle esas itibarıyla aynı yetkileri haiz bir başka Türk kamu kuruluşuna devredilebilir ve bu devir Yönetim Kurulu'nun onayına tabi değildir.

BÖLÜM II: KAMUYU AYDINLATMA VE ŞEFFAFLIK

7. Bilgilendirme Politikası

Şirket'in "Bilgilendirme Politikası" yasal düzenlemeler, Sermaye Piyasası mevzuatı ve yayımlanan tebliğlerle belirlenen kurallar çerçevesinde yürütülür. Şirket, kamuyu aydınlatma ve bilgilendirme konusunda yazılı bir doküman hazırlamış ve Yönetim Kurulu ile Genel Kurul'un onayından geçirerek hissedarlara ve kamuoyuna internet sitesi aracılığı ile duyurmuştur.

Bilgilendirme politikasının takibinden, gözden geçirilmesinden ve geliştirilmesinden Yönetim Kurulu sorumludur. Bilgilendirme politikasında amaç; Şirket'in geçmiş performansını, beklentilerini, stratejilerini, hedeflerini ve vizyonunu kamuya, ilgili yetkili kurumlarla, yatırımcılarla ve pay sahipleriyle eşit bir biçimde paylaşmak Sermaye Piyasası

Hükümleri çerçevesinde, Yatırımcı ilişkileri ve Stratejik Planlama ve Kurumsal İletişim Birimleri tarafından sürekli, etkin ve şeffaf iletişim platformu sunmaktır.

Tüpraş özel durum açıklama yükümlülüğünden Finansal Raporlama Müdürlüğü ve Mali İşler Müdürlüğü ile koordinasyon içinde Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü sorumludur. Özel durum açıklamaları ilke olarak Genel Müdür ve CFO tarafından imzalanarak Kamuyu Aydınlatma Platformu'na gönderilir ve Şirket internet sitesinde de Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanır. 2013 yılında SPK Seri: VIII, No. 54 Tebliği uyarınca 16 adet özel durum açıklaması yapılmıştır. Bu açıklamalarla ilgili SPK ve BIST tarafından ek açıklama istenmemiştir.

Nisan 2000 tarihinden beri Londra Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören GDR hisselerine ilişkin özel durum açıklamaları yükümlülüğü BIST ile paralel yürütülmektedir. Londra Borsası'na gönderilip de yurt içine yapılmayan hiçbir açıklama bulunmamaktadır. Şirket yükümlülüklerinin sınırları çerçevesinde özel durum açıklamalarının, eşzamanlı olarak her iki borsada yer almasına ve duyurulmasına özen gösterilmektedir. Söz konusu özel durum açıklamalarının zamanında yapılmaması nedeniyle SPK tarafından Şirket'e herhangi bir yaptırım uygulanmamıştır.

Şirket dışından gelen sorular, Genel Müdür, Kurumsal İletişim Müdürlüğü, Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü tarafından cevaplandırılmaktadır. Kurumsal İletişim Müdürlüğü tarafından, yıl içinde yaşanan önemli gelişmeler doğrultusunda, yazılı ve görsel medyaya kontrollü haber akışı sağlanarak, kamuoyu detaylı biçimde bilgilendirilir.

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ UYUM RAPORU

Kamuyu Aydınlatmada Yöntem ve Araçlar SPK ve BIST düzenlemeleri ile Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde, Tüpraş kamuyu aydınlatma ve bilgilendirme politikasını belirlerken aşağıdaki yöntem ve araçları kullanır:

- BIST-KAP'a iletilen özel durum açıklamaları (Söz konusu açıklamaların aynı zamanda İngilizce tercüme ve yurt dışı yatırımcılara elektronik ortamda dağıtılır ve internet sitesinde Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmaktadır),
- Periyodik olarak BIST-KAP'a iletilen mali tablo ve dipnotları, bağımsız denetim raporu ve beyanlar (Söz konusu raporlar aynı zamanda internet sitesinden istenildiği anda ulaşılabilecek şekilde yayınlanmaktadır),
- Yıllık ve ara dönem faaliyet raporları (Söz konusu raporlar gerek basılı olarak gerekse internet sitesinde elektronik ortamda ilgililerin dikkatine sunulmaktadır),
- Kurumsal internet sitesi (www.tupras.com.tr),
- Yatırımcı ve analistlerle yüz yüze ya da telekonferans vasıtasıyla yapılan görüşmeler,
- Yatırımcılar için hazırlanan bilgilendirme ve tanıtım dokümanları,
- Sermaye Piyasası düzenlemeleri uyarınca düzenlenmesi gereken izahname, sirküler, duyuru metinleri ve diğer dokümanlar,
- T. Ticaret Sicil Gazetesi ve gerektiğinde tirajı yüksek ulusal ve yerel gazeteler vasıtasıyla yapılan ilanlar ve duyurular,
- Yazılı ve görsel medya vasıtasıyla yıl içerisinde önemli gelişmelere paralel olarak yapılan basın açıklamaları.

8. Şirket'in İnternet Sitesi ve İçeriği

Şirket'in internet sitesi www.tupras.com.tr adresinde bulunmaktadır. Şirket'in internet sitesinde Türkçe ve İngilizce olarak hem güncel hem de geçmişe dönük olarak mevzuat gereği ve yatırım kararlarına yardımcı olacak aşağıdaki bilgiler yer almaktadır.

- Kurumsal kimliğe ilişkin detaylı bilgiler
- Vizyon, misyon ve ana stratejiler
- Yönetim Kurulu üyeleri ve Şirket üst yönetimi hakkında bilgi
- Şirket organizasyonu ve ortaklık yapısı
- Şirket Esas Sözleşmesi
- Ticaret sicil bilgileri
- Periyodik finansal tablolar, finansal bilgiler, göstergeler ve analiz raporları
- Faaliyet raporları
- Basın açıklamaları
- KAP özel durum açıklamaları
- Hisse senedi performansına ilişkin bilgi ve grafikler, derecelendirme notları
- Yatırımcı ve analist sunumları
- Şirket'i değerlendiren analistlere ilişkin bilgiler ve analist raporları
- Genel Kurul'un toplanma tarihi, gündem, gündem konuları hakkında açıklamalar
- Genel Kurul toplantı tutanağı ve hazırlanmış cetveli
- Vekâletname örneği
- Kurumsal yönetim uygulamaları ve uyum raporu
- Kurumsal sosyal sorumluluk raporu
- Kâr Dağıtım Politikası ve hisse başına kâr payları
- Bilgilendirme Politikası
- Sosyal sorumluluğa ilişkin projelerle ilgili bilgiler
- Etik Kuralları
- Şirket ile ilgili diğer yararlı bilgiler

9. Faaliyet Raporu

Tüpraş Faaliyet Raporu, kamuoyunun Şirket'in faaliyetleri hakkında tam ve doğru bilgiye ulaşmasını sağlayacak detayda, SPK mevzuatına ve SPK kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak hazırlanmaktadır.

Faaliyet Raporu hazırlandıktan sonra Yönetim Kurulu'nun onayından geçirilmekte ve internet sitesi ve elektronik posta aracılığıyla Türkçe ve İngilizce olarak kamuya açıklanmaktadır. Ayrıca basılmış kopyalar Tüpraş Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü'nden temin edilebilmektedir.

BÖLÜM III: MENFAAT SAHIPLERİ

10. Menfaat Sahiplerinin Bilgilendirilmesi

Şirket'in menfaat sahipleri, Genel Kurul toplantılarına toplantı davetiyesi gönderilmek suretiyle, gazetelerden ve BIST'e yapılan açıklamalarla haberdar edilmektedir. Şirket'in internet sitesinde yer alan bilgiler, menfaat sahiplerinin de bilgileneceği düşünülmektedir, konferans, basın ve yayın organlarına yapılan açıklamalar ve sunumlarla geniş tutulmaya çalışılmaktadır. Pay sahiplerinden gelen tüm toplantı taleplerine mümkün olan en üst düzeyde görüşme olanağı sağlanarak olumlu yanıt verilmesine çalışılmaktadır.

Şirket çalışanlarına, Şirket içi intranet portalı ile sirküler ve duyurulara erişim imkânı sağlanmakta, bazı önemli duyurular elektronik posta yoluyla tüm çalışanlara iletilmektedir. Farklı coğrafi bölgelerde çalışanlar arasında kurumsal iletişimi güçlendirmek amacıyla "Rafine" dergisi yayınlanmaktadır. Yılda en az bir kez Tüpraş bünyesindeki çalışanlarla Şirket'in üst düzey yöneticileri bir araya gelerek yıl içerisindeki gelişme ve hedefleri değerlendirmekte, fikir alışverişinde bulunmaktadırlar.

Menfaat sahiplerinin, mevzuata aykırı uygulamaları Denetimden Sorumlu Komite'ye iletilmek üzere Denetim Grubu'na, etik açıdan uygun olmayan işlemleri ise Etik Kurul'a sunması mümkündür. Ayrıca Paydaş Yönetim Sistemi oluşturulmuş olup, menfaat sahipleri bu sisteme Şirket internet sitesinden ulaşabilmekte her türlü soru, önerge ve şikâyetlerini bu sisteme girebilmektedirler. Bu sisteme gelen talepleri cevaplamak üzere, yetkililerden oluşan ortak bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

11. Menfaat Sahiplerinin Yönetime Katılması

Menfaat sahiplerinin Şirket yönetimine katılımının desteklenmesi konusunda, çalışanların işletme değer ve hedeflerini destekleyici davranış ve çabalarını ödüllendirmek amacıyla “Tüpraş Takdir Tanıma ve Ödüllendirme” sistemi ile süreç iyileştirme, enerji tasarrufu, kaynak tasarrufu, üretimde verimlilik, çevre koruma ve iş güvenliği gibi konularda bireysel ve özgün fikirleri desteklemek ve özendirmek amacıyla “Rafine Öneriler” sistemi uygulamaktadır. Ayrıca, dışarıdan profesyonel bir şirkete, çalışanlar için çalışan memnuniyeti anketi yaptırılmakta sonuçlarına göre iyileştirmeye açık alanlar saptanarak aksiyonlar alınmaktadır.

Tüpraş, yıl içerisinde müşterileriyle iletişim sağlamak ve karşılıklı fikir alışverişinde bulunmak üzere toplantılar düzenlemektedir. Şirket, yönetim sistemleri performansı ölçme kriterlerinden biri olan müşteri şartlarını ne dereceye kadar karşılayıp karşılamadığı hakkındaki müşteri algılaması ile ilgili bilgiyi izlemektedir ve bu bilgiyi elde etmek ve gelecekteki hedeflerinde kullanmak için metotlar belirlemiştir. Bu amaçla periyodik olarak müşteri anketleri düzenlenmektedir.

Gerek müşteri memnuniyeti gerekse çalışan memnuniyetine yönelik iyileştirme hedefleri Şirket yönetiminin hedeflerine yansıtılmaktadır.

12. İnsan Kaynakları Politikası

Koç Topluluğu'nun diğer şirketlerinde olduğu gibi Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'de de, “en değerli sermayemiz insan kaynağımızdır” felsefesi insan kaynakları politikasının özünü oluşturmaktadır.

Şirketimizde benimsenen insan kaynakları politikasının esasları aşağıda belirtilmiştir;

- Görev tanımları ve dağılımları ile performans kriterleri Şirket yönetimi tarafından belirlenmiş ve çalışanlara duyurulmuştur.

- İşe alım kriterleri yazılı olarak belirlenmekte, duyurulmakta ve işe alımlarda bu kriterlere uyulmaktadır.
- Eğitim, tayin ve terfi kararlarında, objektif verilerin kullanılmasına ve Şirket menfaatlerinin göz önünde bulundurulmasına özen gösterilmektedir.
- Çalışanlarımızın gerek mesleki bilgi ve becerilerinin, gerekse kişisel yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin gerçekleştirilmesine büyük önem verilmektedir.
- Çalışanlarımız için güvenli çalışma ortamı, koşulları sağlanmakta ve sürekli iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
- Çalışanlarımız ile ilgili olarak alınan kararlar veya onları ilgilendiren gelişmeler, çalışanlarımıza duyurulmaktadır.
- Şirketimizde beş ve katı hizmet yılını dolduran çalışanlarımızı ödüllendirilmekte, nitelikli, eğitilmiş ve deneyimli personelin hizmete devamı teşvik edilmektedir.
- Şirketimiz çalışanları arasında hiçbir konuda ayrımcılık yoktur. Tüpraş çalışanları tarafından Üst Yönetim'e ayrımcılık konusunda herhangi bir şikâyet gelmemiştir.
- Çalışanlarımız ile ilişkileri yürütmek için İnsan Kaynakları Birimi dışında dolaylı bir temsilci atanması uygulaması bulunmamaktadır.

13. Etik Kurallar ve Sosyal Sorumluluk

Etik Çalışma Kuralları, Şirket'in temel davranış ilkelerini kapsamaktadır. Yasal, toplumsal ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişimlerin yanı sıra Koç Holding'in imzaladığı Küresel İlkeler Sözleşmesi (Global Compact) kriterlerine uyum doğrultusunda Tüpraş Etik Davranış Kuralları'nı yenilemiş ve Nisan 2011'de Genel Kurul'un onayından geçirmiştir.

Şirket personeli, görevlerini yerine getirirken “İş Etiği İlkeleri”ne ve “Koç Topluluğu Ortak Değerleri”ne uymak zorundadır. İş prosedürleri, standartlar, kanun ve düzenlemeler her türlü

tutum ve davranışlarımızla ilgili yön gösterici olmadığı durumlarda görev yapmak amacıyla Şirket değerlerimiz üzerine kurulmuş olan Etik Davranış Kurallarımız ve Etik Kurul bulunmaktadır.

Yönetim Kurulu tarafından benimsenmiş Etik Davranış Kuralları, Genel Kurul'un onayından geçirilmiş ve tüm çalışanların taahhütleri alınmıştır.

Rafinaj sektöründe sahip olduğu bilgi birikimiyle bireysel çıkarlardan çok toplumsal çıkarlara yönelik Tüpraş, kurumsallaşmış yapısı ve toplumsal duyarlılığı yüksek çalışanları ile birlikte, rafinerilerinin faaliyette bulunduğu şehirlerde ülkemizin kültürel ve sosyal gelişimine katkıda bulunacak projeler üretmekte ve/veya üretilen projelere önemli destek olmaktadır.

Tüpraş, kurumsal sosyal sorumluluk alanına giren taleplerin karşılanmasında, 30 Mart 2006 tarihinde New York'ta Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa V. Koç ile Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın imzaladığı Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni (Global Compact) referans almaktadır.

Şirketimiz kurumsal ve etik yönetim anlayışını ve standartlarını daha ileriye taşıyarak 2008 yılında ilk Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu'nu yayınlamış, üçüncü rapor da 2013 yılında yayımlanmıştır. Tüpraş, yayınladığı KSS Raporu'nda Global Reporting Initiative'in (GRI) G3 Raporlama İlkeleri'ni benimsemiştir.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olan Tüpraş, hedeflerine ulaşırken insan sağlığını, işletme güvenliğini, çevrenin korunmasını ve toplum yararını ön planda tutmaktadır. Tüpraş insanı ve çevreyi koruyan ürünlerini ve hizmetlerini sürekli olarak geliştirmesinin yanı sıra üretim faaliyetlerini gerçekleştirirken rafinerilerde kullanılan yakıtlarda bölge farkı gözetilmeksizin çevre standartlarına uymayı

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ UYUM RAPORU

ilke edinmiştir. Çevreyi koruma konusunda dünya standartlarını baz alan Tüpraş, doğayı korumak kadar geliştirmenin de önemli olduğunun bilinciyle yeni doğal alanların oluşturulması için çaba göstermektedir.

Tüpraş'ın kurumsal sosyal sorumluluk çalışmaları kapsamında 2013 yılında eğitim, kültür sanat, sağlık, spor, çevre dostu uygulamalar ve çalışan hakları ile ilgili çalışmalarının detayını Kurumsal Sorumluluk başlığı altında bulabilirsiniz.

BÖLÜM IV: YÖNETİM KURULU

14. Yönetim Kurulu'nun Yapısı ve Oluşumu

Şirket'in Yönetim Kurulu üyesi seçiminde aradığı temel nitelikler, SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde yer alan niteliklere uygundur. Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür görevleri ayrı kişiler tarafından yerine getirilmektedir. Yönetim Kurulu üyelerinin Şirket işleri için gereken zamanı ayırmalarına özen gösterilmekte olup, Şirket dışında başka görev veya görevler almasına ilişkin bir sınırlandırma bulunmamaktadır. Özellikle bağımsız üyelerin iş deneyimleri ve sektörel tecrübelerinin Yönetim Kurulu'na önemli katkısı dolayısıyla böyle bir sınırlandırmaya ihtiyaç duyulmamaktadır. Genel Kurul öncesinde üyenin özgeçmişini ile birlikte, Şirket dışında yürüttüğü görevler de pay sahiplerinin bilgisine sunulmaktadır.

Şirketimizde Aday Gösterme Komitesi'nin görevleri, Kurumsal Yönetim Komitesi tarafından yerine getirilmektedir.

Kurumsal Yönetim Komitesi'ne 2013 yılı için sunulan bağımsız üye adayları sayısı beş olup, bu kişilerin adaylık beyanları ve özgeçmişleri Kurumsal Yönetim Komitesi'nin 09.01.2013 tarihli, Yönetim Kurulu'nun 11.01.2013 tarihli toplantılarında değerlendirilerek dört adayın bağımsız üye adayları olarak belirlenmelerine karar verilmiştir. Bağımsız Yönetim Kurulu üyelerinin tamamı bağımsızlık beyanlarını Kurumsal Yönetim Komitesi'ne sunmuş olup, bağımsızlık kriterlerini "Şirket'in Yönetim Kurulunda son 10 yıl içerisinde altı yıldan fazla Yönetim Kurulu üyeliği yapmış bir kişi, Yönetim Kurulu'na bağımsız üye olarak atanamaz" ve "Bağlı oldukları mevzuata uygun olması şartıyla üniversite öğretim üyeleri hariç, kamu kurum ve kuruluşlarında üye olarak seçildikten sonra tam zamanlı çalışmıyor olması," nedeni ile tam olarak taşımayan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nı temsilen Ahmet Aksu için Sermaye Piyasası Kurulu'ndan 15.01.2013 tarihinde bir yıl süre ile sınırlı olmak üzere bağımsız üye olabilmesi hususunda onay alınmıştır. 2013 yılı faaliyet dönemi itibarıyla bağımsızlığı ortadan kaldıran bir durum ortaya çıkmamıştır.

Mevcut durumda, Yönetim Kurulu'ndaki 12 üyenin üçü ilkelerde belirtilen bağımsızlık kriterlerini taşımaktadır. Ek olarak, ÖİB temsilcisi kurul üyesi Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile bağımsız üye olarak atfedilmiştir. İlgili komite kararı ve adayların özgeçmişlerine Şirket internet sitesinde yer alan komite raporlarından ulaşılabilir.

1 Nisan 2013 tarihli Şirket Genel Kurul'unda, 2013 faaliyetlerinin görüşüleceği Genel Kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere seçilen, tamamı icrada görev almayan mevcut Yönetim Kurulu üyeleri ve nitelikleri aşağıda tabloda olup, özgeçmişleri internet sitesinde ve Faaliyet Raporu'nda yer almaktadır.

Yönetim Kurulu, Genel Kurul tarafından seçilen en az beş üyeden oluşur. Yönetim Kurulu üyelerinin seçiminde bir üyenin C Grubu pay sahibinin gösterdiği adaydan seçilmesi zorunludur. Diğer üyeler A Grubu pay sahiplerinin belirleyeceği adaylar arasından, Genel Kurul'da en çok oyu alan adaylar arasından seçilir. Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerinde tanımlanan sayıdaki adayın bağımsızlık niteliklerini haiz olmaları sağlanır.

Yönetim Kurulu üyelerinin sayısının tespiti ve üyelerin seçimi bakımından Genel Kurul yetkilidir. Bağımsız üyeler için Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri ile getirilen zorunluluklar saklı kalmak kaydıyla, Genel Kurul Türk Ticaret Kanunu'nun 364'üncü maddesi uyarınca gerekli görürse Esas Sözleşme hükümlerini dikkate alarak Yönetim Kurulu üyelerini her zaman değiştirebilir.

Yönetim Kurulu üyeliğinin herhangi bir sebeple boşaldığı veya bağımsız üyenin bağımsızlığını kaybetmesi, istifa etmesi veya görevini yerine getiremeyecek duruma gelmesi halinde, Yönetim Kurulu, görevi sona eren Yönetim Kurulu üyesini aday gösteren ilgili grup pay sahiplerinin göstereceği adayları Türk Ticaret Kanunu hükümleri ve Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerinde belirlenen prosedürlere uygun olarak geçici olarak seçip ilk toplanacak Genel Kurul'un onayına sunar.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

ADI SOYADI	İCRACI OLUP OLMADIĞI	BAĞIMSIZLIK DURUMU	ATANMA TARİHİ	GÖREV SÜRESİ	YK VE KOMİTELERDEKİ GÖREVLERİ	ŞİRKET DIŞINDAKİ GÖREVLERİ
Ömer M. Koç	İcrada görevli değil	Bağımlı	1/4/13	1 yıl	Yönetim Kurulu Başkanı Yürütme Komitesi	Koç Holding Şirketleri Yönetim Kurulu Üyelikleri
Mustafa V. Koç	İcrada görevli değil	Bağımlı	1/4/13	1 yıl	Başkan Vekili Yürütme Komitesi	Koç Holding Şirketleri Yönetim Kurulu Üyelikleri
Rahmi M. Koç	İcrada görevli değil	Bağımlı	1/4/13	1 yıl	Yönetim Kurulu Üyesi Yürütme Komitesi	Koç Holding Şirketleri Yönetim Kurulu Üyelikleri
Semahat S. Arsel	İcrada görevli değil	Bağımlı	1/4/13	1 yıl	Yönetim Kurulu Üyesi Yürütme Komitesi	Koç Holding Şirketleri Yönetim Kurulu Üyelikleri
Ali Y. Koç	İcrada görevli değil	Bağımlı	1/4/13	1 yıl	Yönetim Kurulu Üyesi Yürütme Komitesi	Koç Holding Şirketleri Yönetim Kurulu Üyelikleri
O. Turgay Durak	İcrada görevli değil	Bağımlı	1/4/13	1 yıl	Yönetim Kurulu Üyesi Yürütme Komitesi	Koç Holding Şirketleri Yönetim Kurulu Üyelikleri Koç Holding CEO
Temel Kamil Atay	İcrada görevli değil	Bağımlı	1/4/13	1 yıl	Yönetim Kurulu Üyesi Yürütme Komitesi Risk Yönetim Komitesi	Koç Holding Şirketleri Yönetim Kurulu Üyelikleri
Erol Memioğlu	İcrada görevli değil	Bağımlı	1/4/13	1 yıl	Yönetim Kurulu Üyesi Kurumsal Yönetim Komitesi	Koç Holding Şirketleri Yönetim Kurulu Üyelikleri Enerji Grubu Başkanı
Ahmet Aksu	İcrada görevli değil	Bağımsız	1/4/13	1 yıl	Bağımsız Üye (ÖİB Temsilcisi)	T.C. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Başkan Vekili
Gökçe Bayındır	İcrada görevli değil	Bağımsız	1/4/13	1 yıl	Bağımsız Üye Risk Yönetim Komitesi	Koç Holding Şirketleri Bağımsız Yönetim Kurulu Üyelikleri
Kutsan Çelebican	İcrada görevli değil	Bağımsız	1/4/13	1 yıl	Bağımsız Üye Kurumsal Yönetim Komitesi Denetim Komitesi	Koç Holding Şirketleri Bağımsız Yönetim Kurulu Üyelikleri
Osman Mete Altan	İcrada görevli değil	Bağımsız	1/4/13	1 yıl	Bağımsız Üye Denetim Komitesi	Koç Holding Şirketleri Bağımsız Yönetim Kurulu Üyelikleri

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ UYUM RAPORU

15. Yönetim Kurulu'nun Faaliyet Esasları

Tüpraş Yönetim Kurulu faaliyetlerini şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu bir şekilde yürütmektedir. Yönetim Kurulu üyelerinin yetki ve sorumlulukları Esas Sözleşme'de belirlenmiştir.

Yönetim Kurulu, Şirket'in işleri gerektirdikçe toplanır. Ancak yılda en az dört toplantı yapılması zorunludur. Başkan'ın veya üyelerden ikisinin talebi halinde Yönetim Kurulu'nun toplanması zorunludur. Yönetim Kurulu toplantıları Şirket'in idare merkezinde veya Yönetim Kurulu üyelerinin çoğunluğunun belirleyeceği yerde yapılabilir. Söz konusu düzenli toplantılara ilave olarak, gerekli görülen hallerde özel konulara ilişkin karar almak üzere, Yönetim Kurulu salt çoğunluğu sağlayacak üye sayısı ile toplanmakta veya Türk Ticaret Kanunu'nun 390/4 maddesi uyarınca fiilen toplantı yapmadan karar alabilmektedir.

Yönetim Kurulu, Türk Ticaret Kanunu'nun 367'inci maddesi uyarınca hazırlayacağı bir iç yönerge ile Yönetim'i kısmen veya tamamen Yönetim Kurulu üyesi olan veya olmayan bir veya birkaç kişiye devretmeye yetkilidir. Ancak, Esas Sözleşme'nin 10'uncu maddesinde sayılan imtiyazlı hisseye ilişkin konularda yetki devri söz konusu olmayıp, bu kararların Yönetim Kurulu'nda görüşülmesi zorunludur.

Yönetim Kurulu'nun toplantı şekli, toplantı ve karar nisapları, oy kullanımı, görev ve yetkileri konusunda Türk Ticaret Kanunu hükümleri ve Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine uyulur.

Yönetim Kurulu toplantılarında konulara ilişkin tüm olumlu/olumsuz görüşler ve oylar, toplantı tutanakları şeklinde karar zaptına geçirilmektedir. Düzenli toplantıların gündemi Yönetim Kurulu sekreteryası tarafından daha önce alınan kararlar ve karar alınmasını gerektiren konular göz önünde tutularak ve üyelere danışılarak hazırlanmaktadır. Diğer toplantıların gündemini ise yasal zorunluluklar nedeniyle karar alınmasını gerektiren hususlar

belirlemektedir. Yönetim Kurulu'nun sekreteryaya görevi Mali İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı (CFO) tarafından yürütülmektedir. Yıl içerisinde bağımsız Yönetim Kurulu üyelerinin onayına sunulan ilişkili taraf işlemi ile önemli nitelikte işlemlerden kabul görmeyen ve Genel Kurul'un onayına götürülen bulunmamaktadır.

Esas Sözleşme'de, Yönetim Kurulu üyelerine ağırlıklı oy veya veto hakkı tanınmamıştır. Yönetim Kurulu üyelerine, Türk Ticaret Kanunu'nun 395'inci ve 396'ncı maddelerinde öngörülen durumlar için Genel Kurul izin verebilir.

Toplantı yeri Şirket merkezidir. Yönetim Kurulu kararı ile başka bir yerde de toplanabilir. Toplantılarda görüşülecek işlerin bir gündem ile tespit edilmiş olması ve bu gündemin toplantı gününden önce üyelere tebliğ edilmesi gerekir. Yönetim Kurulu toplantılarına davet, toplantı gününden en az üç gün önce yapılır.

Yönetim Kurulu üyeleri ve yöneticilerin görevleri çerçevesinde kişisel olarak sorumlu tutulabilecekleri yükümlülüklerine karşı, zararların tazmini ile ilgili toplam 50 milyon Euro teminat tavanlı sigorta yaptırılmıştır.

16. Yönetim Kurulu'nda Oluşturulan Komitelerin Sayı, Yapı ve Bağımsızlığı

Şirket'te, Yönetim Kurulu'nun görev ve sorumluluklarını sağlıklı olarak yerine getirmek amacıyla oluşturulmuş komiteler mevcut olup, komiteler faaliyetlerini belli prosedürler çerçevesinde yürütmektedir. Komitelerin çalışma esasları ve toplanma sıklığı ve ilgili dönemdeki faaliyetlerine ilişkin komite raporları

Şirket'in internet sitesinde yer almaktadır. Kurulan Kurumsal Yönetim Komitesi, Risk Yönetim Komitesi, Denetim Komitesi, Yürütme Komitesi ve Etik Kurul aşağıdaki prensipler doğrultusunda çalışmaktadır.

Yönetim Kurulu, mali kontrol ve denetime ilişkin faaliyetleri, esas itibarıyla Denetimden Sorumlu Komite vasıtasıyla gözetir. Denetim Komitesi, bu fonksiyonu yerine getirirken, süreçlerin verimliliğini mali açıdan gözden geçirmek, denetlemek ve raporlamak üzere kurulmuş olan Risk Yönetimi ve Denetim Müdürlüğü'nden gelen raporları ayrıntılarıyla inceler, değerlendirir, Şirket yönetimine gereken talimatları verir ve gerektiği durumlarda Yönetim Kurulu'nun bilgi ve onayına sunar.

Risk Yönetimi ve Denetim Müdürlüğü, Şirket'in bütün iş süreçlerinin verimliliğini mali açıdan gözden geçirir, bunlara ilişkin denetim mekanizmalarının yerindeliği, etkinliği ve uygulama düzeylerini test eder, varsa eksiklerin giderilmesi için alınacak önlemleri operasyonel birimlerle birlikte belirler ve çalışma sonuçlarını Denetim Komitesi'ne raporlar.

Kurumsal Yönetim Komitesi

Şirket'in kurumsal yönetim ilkelerine uyumunu izlemek ve henüz uygulamaya konulmamış ilkelerin uygulanamama gerekçelerini incelemek ve Yönetim Kurulu'na uygulamaları iyileştirici önerilerde bulunmak üzere Yönetim Kurulu'nun 20.11.2007 tarihli kararı ile oluşturulmuştur. Mevcut durumda birisi Başkan olmak üzere iki üye bulunmaktadır. 2013 yılı içerisinde Komite altı kez toplanmıştır.

KURUMSAL YÖNETİM KOMİTESİ

ADI SOYADI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU
Kutsan Çelebicin	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımsız
Erol Memioğlu	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı

RİSK YÖNETİMİ KOMİTESİ

ADI SOYADI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU	DİĞER KOMİTELERDE ALDIĞI GÖREVLER
Gökçe Bayındır	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımsız	Yok
Temel Kamil Atay	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Var

DENETİM KOMİTESİ

ADI SOYADI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU	DİĞER KOMİTELERDE ALDIĞI GÖREVLER
Kutsan Çelebicin	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımsız	Var
Osman Mete Altan	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımsız	Yok

SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde Aday Gösterme Komitesi ve Ücret Komitesi'ne verilen görevler hâlihazırda Kurumsal Yönetim Komitesi tarafından yerine getirilmektedir.

Risk Yönetimi Komitesi

Komite'nin amacı; Şirket'in varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşürebilecek stratejik, operasyonel, finansal, hukuki ve sair her türlü riskin erken tespiti, değerlendirilmesi, etki ve olasılıklarının hesaplanması, bu risklerin Şirket'in kurumsal risk alma profiline uygun olarak yönetilmesi, raporlanması, tespit edilen risklerle ilgili gerekli önlemlerin uygulanması, karar mekanizmalarında dikkate alınması ve bu doğrultuda etkin iç kontrol sistemlerinin oluşturulması ve entegrasyonu konularında Yönetim Kurulu'na tavsiye ve önerilerde bulunmak üzere Yönetim Kurulu'nun 28.07.2010 tarihli kararı ile oluşturulmuştur. Komite 2013 yılı içerisinde altı kez toplanmıştır. Yönetim Kurulu üyesinin tecrübesi birden fazla komitede görev almasını gerektirmiştir.

Denetim Komitesi

Şirketimizde muhasebe ve raporlama sistemlerinin ilgili kanun ve düzenlemeler çerçevesinde işleyişinin, finansal bilgilerin kamuya açıklanması, bağımsız denetim ve iç

kontrol sisteminin işleyişinin ve etkinliğinin gözetimini yapmak üzere Denetimden Sorumlu Komite 26.12.2003 tarihli Yönetim Kurulu kararı ile oluşturulmuştur. Yıl içerisinde altı toplantı gerçekleştirilmiştir.

Denetim Komitesi, kamuya açıklanacak yıllık ve ara dönem finansal tabloların, Şirket'in izlediği muhasebe ilkelerine, gerçeğe uygunluğuna ve doğruluğuna ilişkin olarak Ortaklığın sorumlu yöneticileri ve bağımsız denetçilerinin görüşlerini alarak, kendi değerlendirmeleriyle birlikte Yönetim Kurulu'na yazılı olarak bildirir. Denetim Komitesi yılda en az dört defa ve gerektiğinde daha sık toplanır. Komite başkanı ve üyeleri bağımsız Yönetim Kurulu üyeleri arasından seçilir. Bağımsız Yönetim Kurulu üyesinin finansal tecrübesi birden fazla komitede görev almasını gerektirmiştir.

Yürütme Komitesi

Yürütme Komitesi, Yönetim Kurulu ile idari yapı arasında etkin koordinasyonun sağlanması suretiyle Yönetim Kurulu'nun etkinliğinin artırılması, stratejik hedeflerine uygun alanlarda yatırım ve iş geliştirme konularında iyileştirme sağlanması amaçlarıyla Yönetim Kurulu'na tavsiye ve önerilerde bulunmak üzere 04.05.2012 tarihinde oluşturulmuştur.

Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanacak önemli hususlar tüm üyelerin onayına sunulmadan önce faaliyetlere etki, finansal boyut, hukuki durum, stratejik önceliklere uyum gibi konularda gerekli hazırlık, analiz ve değerlendirmelerin tamamlanmış olmasını sağlamaktadır. Yürütme Komitesi, Şirket'in faaliyet gösterdiği sektördeki, ekonomik, sosyal ve siyasal çevredeki gelişmeleri takip ederek etkilerini değerlendirmek, rekabet gücünü artırıcı stratejileri belirlemektedir. Belirlenen stratejiler doğrultusunda, sektör dinamiklerinin izlenerek oluşabilecek fırsatları ortaya çıkarılmasını sağlamayı amaç edinmiştir. Bu amaçla Yürütme Komitesi başlıca aşağıdaki görevleri ifa ederek Şirket Yönetimi ve Yönetim Kurulu'na tavsiye ve önerilerde bulunur.

- Şirket için uygun stratejilerin geliştirilmesi ve faaliyetlerin etkinliği için sektördeki gelişmeleri takip eder ve öneriler sunar,
- Yapılacak iç analizlerle Şirket'in güçlü ve zayıf yönlerini, dış analizlerle de fırsat ve tehditleri belirlediği aynı sektördeki uluslararası şirketlerle karşılaştırmalı olarak izler ve gerekli aksiyonların alınmasını sağlar,
- Her yıl en az beş yıllık dönemi kapsayacak şekilde Şirket Yönetimi tarafından hazırlanan Stratejik Çalışma Planı'nın yapılan analiz

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ UYUM RAPORU

YÜRÜTME KOMİTESİ

ADI SOYADI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU	DİĞER KOMİTELERDE ALDIĞI GÖREVLER
M. Ömer Koç	Yönetim Kurulu Başkanı (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok
Mustafa V. Koç	Yönetim Kurulu Başkan Vekili (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok
Rahmi M. Koç	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok
Semahat S. Arsel	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok
Ali Y. Koç	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok
Temel Kamil Atay	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Var
O. Turgay Durak	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok

neticelerine, varsayımlara ve gerek siyasal gerekse ekonomik beklentilere uygunluğunu denetler ve gerekli revizyonların yapılmasını sağlar,

- Şirket Yönetimi tarafından hazırlanan yıllık iş planlarının (bütçe), Stratejik Çalışma Planı'na uygunluğunu denetler ve varsa önemli farklılıkların analizlerini yaparak bunların bütçeye tam olarak yansıtılmasını sağlar,
- Faaliyetlerin yıllık iş planlarına ve Yönetim Kurulu kararlarına uygun şekilde yürütülmesi için gerekli çalışmaları yaptırır, farklılıkların aylık, çeyrek ve altı aylık analizleri sonrasında gerekli olan yönlendirmeleri yapar,

- Şirket iş planlarının oluşturulması, dış ortamdaki gelişmelere göre gerekli revizyonların yapılması ve yıllık performans ölçütü olarak kullanılmasını sağlayacak sistemin işlerliğini gözetir,
- Yönetim Kurulu'nda karar verilecek önemli hususlarla ilgili, finansal boyut, hukuki durum, stratejik önceliklere uyum gibi konularda gerekli hazırlık, analiz ve değerlendirmelerin tamamlanmış olmasını sağlar, Şirket'in kısa ve uzun dönemli iş planlarının oluşturulması ve kontrolü aşamasında kendi üyeleri arasından ve gerektiğinde Şirket dışından yeterli tecrübe ve bilgi sahibi kişilerden oluşan alt çalışma/ danışma grupları oluşturulmasını sağlar.

Yürütme Komitesi bir başkan ve Yönetim Kurulu'nun 1/3'ünden az olmayacak sayıda üyeden oluşur. Yürütme Komitesi yıl içerisinde 12 toplantı gerçekleştirmiştir.

Etik Kurul

Etik Çalışma Kuralları, Şirket'in temel davranış ilkelerini kapsamaktadır. Yasal, toplumsal ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişimlerin yanı sıra Koç Holding'in imzaladığı Küresel İlkeler Sözleşmesi (Global Compact) kriterlerine uyum doğrultusunda Tüpraş Etik Davranış Kuralları'nı yenilemiş ve Nisan 2011'de Genel Kurul'un onayından geçirmiştir.

ETİK KURUL

ADI SOYADI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU	DİĞER KOMİTELERDE ALDIĞI GÖREVLER
Yavuz Erkut	Genel Müdür (İcrada Görevli)	Bağımlı	Yok
Yılmaz Bayraktar	Genel Müdür Yardımcısı (İcrada Görevli)	Bağımlı	Yok
Seyran Aslan	Hukuk Başmüşaviri (İcrada Görevli)	Bağımlı	Yok

Şirket personeli, görevlerini yerine getirirken “İş Etiği İlkeleri”ne ve “Koç Topluluğu Ortak Değerleri”ne uymak zorundadır. İş prosedürleri, standartlar, kanun ve düzenlemeler her türlü tutum ve davranışlarımızla ilgili yön gösterici olamayabileceği bilinciyle, Şirket değerlerimiz üzerine kurulmuş olan Etik Davranış Kurallarımız bulunmaktadır.

17. Risk Yönetim ve İç Kontrol Mekanizması

Tüpraş'ta, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği doğrultusunda 28 Temmuz 2010 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında Risk Yönetimi Komitesi kurulmuştur. Tüpraş Risk Yönetim Komitesi, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 378'inci maddesine uyum ve Yönetim Kurulu bünyesindeki komitelerin etkin çalışmasını sağlamak amacıyla, Şirket'in varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşürebilecek risklerin erken teşhisi, tespit edilen risklerle ilgili gerekli önlemlerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla çalışmalar yapmaktadır. Komite, 2013 yılında altı toplantı gerçekleştirmiş, Tüpraş Risk Yönetim Sistemi'ni değerlendirerek, risk raporlaması esaslarını belirlemiştir. Belirlenen esaslara uygun olarak raporlama çalışmaları ve komite değerlendirmeleri periyodik olarak Yönetim Kurulu'nun bilgisine sunulmaktadır.

Tüpraş'ta denetim faaliyetleri, temelini Uluslararası İç Denetim Standartları ve Tüpraş Etik İlkeleri'nin oluşturduğu proaktif bir metodoloji takip edilerek Tüpraş Risk Yönetimi ve Denetim Birimi'nin uzman ekibi tarafından mali, operasyonel, risk, süreç, yasal uyum, iş etiği ve suiistimal ana başlıklarında, yıllar itibarıyla belirlenmiş süreç ve konular üzerinden yürütülür.

Tüpraş'ın faaliyet merkezlerinin tamamında temel mali ve süreç denetimleri yılda iki kez, çalışma dönemi için belirlenmiş tematik denetimler en az bir kez gerçekleştirilir.

Tüpraş'ın faaliyet ve hizmetlerinin etkin, güvenilir ve kesintisiz bir şekilde yürütülmesini, muhasebe ve mali raporlama sisteminden sağlanan bilgilerin bütünlüğünü, tutarlılığını, güvenilirliğini, zamanında elde edilebilirliğini ve güvenliğini sağlamak amacıyla devamlı olarak gerçekleştirilen iç kontroller sırasında oluşan tespitler Şirket yönetimi ile paylaşılır ve süreçlerin iyileştirilmesine yönelik çalışmalara eşlik edilir.

2013 yılında rafineriler Risk Yönetimi ve Denetim Müdürlüğü tarafından toplamda 157 adam gün olmak üzere 25 defa ziyaret edilmiş ve denetim gerçekleştirilmiştir.

Belirlenen denetim konuları Şirket'in ilgili birimleri ile her yılın başında paylaşılarak yıllık risk temelli denetim planları oluşturulur. Denetim tespitleri Şirket içinde zaman kaybetmeksizin yayınlanarak gerekli düzeltici tedbirlerin alınması sağlanır. Tespitler düzenli olarak gözden geçirilerek faaliyetlerde sağlanan iyileştirmeler takip edilir.

18. Şirket'in Stratejik Hedefleri

Yönetim Kurulu, belirlediği stratejik hedeflerle, Tüpraş'ın risk, büyüme ve getiri dengesini Şirket'in sürdürülebilir kârlılık ve uzun vadeli çıkarlarını gözeterek, idare ve temsil etmektedir. Yönetim Kurulu, Yürütme Komitesi ve diğer alt çalışma gruplarından alınan destek ile Şirket'in stratejik hedeflerinin oluşturulmasını sağlar.

19. Mali Haklar

Yönetim Kurulu üyelerinin ve üst düzey yöneticilerin ücretlendirme esasları yazılı hale getirilmiş olup, Genel Kurul toplantısında ayrı bir madde olarak ortakların bilgisine sunulacak şekilde pay sahiplerine bu konuda görüş bildirme imkânı tanınmıştır. Bu amaçla hazırlanan ücret politikası, Şirket'in internet sitesinde yer almaktadır. Ayrıca finansal tablo dipnotlarımızda da üst düzey yöneticilere yapılan ödemeler kamuya açıklanmaktadır. Yönetim Kurulu komiteleri içerisinde Ücret Komitesi ayrıca kurulmamış olup, SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri kapsamında belirlenmiş olan Ücret Komitesi görevleri, SPK İlkeleri'ne uygun olarak Kurumsal Yönetim Komitesi tarafından sürdürülmektedir.

Şirket'te Yönetim Kurulu tarafından kurulacak komitelerde görev alacak Yönetim Kurulu üyelerine, sağladıkları katkıları, toplantılara katılımları, fonksiyonları esas alınarak yılsonlarında Kurumsal Yönetim Komitesi görüşü çerçevesinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenen tutarda prim ödenebilir. Bağımsız Yönetim Kurulu üyelerinin ücretlendirmesinde hisse senedi opsiyonları veya Şirket'in performansına dayalı ödeme planları kullanılmamaktadır.

Yönetim Kurulu üyesine veya yöneticisine Şirket tarafından doğrudan ve dolaylı olarak borç verilmesi, kredi kullandırılması, lehlerine teminat verilmesi gibi çıkar çatışmasına yol açacak işlemler söz konusu değildir.

Yönetim Kurulu üyelerinin tamamı için geçerli olmak üzere her yıl olağan Genel Kurul toplantısında sabit ücret belirlenir. 2012 yılına ait olağan Genel Kurul toplantısında; Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerine ayda brüt 11.000 TL ücret ödenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

RİSK YÖNETİMİ VE RİSK YÖNETİM KOMİTESİ ÇALIŞMALARI

Risk yönetiminde her alandaki potansiyel riskleri

öngörebilmek, değerlendirmek, yönetmek, izlemek ve

gerekli faaliyet planlarını önceden oluşturmak

amacıyla proaktif metotlar benimsenmiştir.

A. RİSK YÖNETİMİ

Tüpraş, kontrol edilebilen ve edilemeyen tüm risklerini önlemek ve azaltmak amacıyla etkin bir risk yönetimi politikası uygulamaktadır.

Tüpraş'ta risk yönetiminin temelinde yatan felsefe, varlıkların değerlerinin korunması, operasyonel güvenlik ve sürdürülebilirlik esaslarına dayanmaktadır. Risk yönetiminde her alandaki potansiyel riskleri öngörebilmek, değerlendirmek, yönetmek, izlemek ve gerekli faaliyet planlarını önceden oluşturmak amacıyla proaktif metotlar benimsenmiştir.

Tüpraş'ın maruz kaldığı başlıca riskler; tehlike riskleri, finansal riskler, ticari riskler, operasyonel riskler ve stratejik riskler olmak üzere toplam beş ana başlık altında takip edilmektedir.

Tehlike Riskleri

Tüpraş'ta yangın, enerji/su kesintisi, iş kazası, deprem, sel, terör ve sabotaj gibi tehlike risklerinin neden olabileceği etkileri en az seviyeye indirebilmek için teknik emniyet her zaman ön planda tutulmaktadır. Bu kapsamda oluşturulan Sağlık, Emniyet, Çevre (SEÇ) standartlarına tüm çalışanlar ile birlikte müteahhit çalışanlarının da kararlı, titiz ve ödünsüz bir şekilde uymaları beklenmektedir. Amaç, Tüpraş'ın faaliyetlerinden kaynaklanan nedenlerle çalışanlara, çevreye, müşterilere, topluma ve tüm paydaşlara gelebilecek her türlü zararı en aza indirmektir.

Teknik emniyet ve yangınla mücadele sistemleri, en son teknoloji ürünü yangın arazözleri, yangın suyu pompaları, yangın ve çevre kirliliği ile mücadele eden römorkörler ve diğer ekipmanlar ile teçhiz edilmiş, böylelikle yangın ve doğal afetlerin doğurabileceği riskler en aza indirilmiştir. Çalışanların acil durumlarda emniyetli bir şekilde hareket etmelerini farkındalık yaratarak sağlamak amacıyla, rafineriler yılda bir kez Emniyet Kalite Müdürü başkanlığında oluşturulan komisyon tarafından SEÇ konularında denetlenmektedir. Yangın ve Tahliye Tatbikatları, Felaket Planı Tatbikatları ve denize kıyısı olan rafinerilerde ISPS KOD Tatbikatları yapılmaktadır.

Rafineri ünitelerinde kurulu olan Distributed Control System (DCS) kontrol sistemleri sayesinde, işletme proses şartlarında insan hataları en aza indirilmekte, böylece daha emniyetli koşullarda çalışma sağlanmaktadır.

Rafinerilerdeki SEÇ performansının izlenmesi, değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi amacıyla yayımlanan Olay Sınıflandırma, Araştırma ve Raporlama (OSAR) Rehberi uygulamaya konulmuştur. Ayrıca riskleri ortadan kaldırma veya kabul edilebilir seviyeye düşürmeyi hedefleyen Risk Değerlendirme Tablosu (RDT) metodolojisi de etkin bir biçimde kullanılmaktadır.

Bunların yanında "Tehlike ve Etkilerin Yönetimi" (TEYS) sürecinde, risklerin farkına varılması, yönetilmesi, kritik işlere kaynak aktarılmasına öncelik verilmesi sağlanmaktadır. Bu amaçla tehlikelerin kayıtları tutulmakta ve risk değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Tamamında özel güvenlik bölgesi oluşturulan Tüpraş rafinerilerinin güvenliği, silahlı özel güvenlik birimlerince sağlanmaktadır. Rafineriler ayrıca hidrolik bariyerler, plaka tanıma, tel üstü algılama, bölgesel ve merkezi izlemeleri sağlayan CCTV ve kriz merkezleri gibi modern ve birbirleri ile entegre bileşenlerden oluşan çevre güvenlik sistemleri ile korunmaktadır.

Tüm bu uygulamaların yanı sıra, rafineri ekipman ve stoklarından oluşan varlıklar, çok geniş kapsamlı sigorta poliçeleri ile tehlike risklerine karşı teminat altına alınmaktadır.

Finansal Riskler

Mali piyasalardaki değişkenlik ve belirsizliklere bağlı oluşabilecek finansal risklerin etkileri en az seviyeye getirilmeye çalışılmaktadır. Bu konudaki uygulamalar, kur, likidite ve faiz risklerini kapsamaktadır.

Kur Riski

Tüpraş, faaliyet gösterdiği sektörün yapısı gereği, özellikle alımlarında çok yüksek tutarda yabancı para cinsinden işlem yapmaktadır. Bu işlemlerden kaynaklanabilecek döviz pozisyonları, Finansman Müdürlüğü'nce sürekli takip edilmektedir. Mevcut stokların döviz bazlı fiyatlandırılmış olması da dikkate alınarak gerekli tutarda döviz varlığı bulundurulmakta, bu şekilde doğal-hedge sağlanarak açık döviz pozisyonu kabul edilebilir seviyede tutulmaktadır.

Likidite Riski

Özel sektör müşterilerine yapılan satışlardan kaynaklanan alacakların önemli bir bölümü, tahsilat riskini bertaraf etmek amacıyla teminat altına alınmaktadır. Satışların ve alacakların önemli bir kısmı kamu kuruluşlarından kaynaklanmakta ve tahsilat riski taşımamaktadır. Bunun yanında, Tüpraş politikaları ve ekonomik konjonktür gereği ortalama alacak ve stok gün sayıları mümkün olduğunca kısa tutulmaktadır. Düşük gün sayıları nedeni ile uzun vadeli nakit değerlendirme yapılmamaktadır. Bu uygulamalar sayesinde likidite riski taşınmamaktadır.

Faiz Riski

Faize duyarlı olan varlık ve yükümlülüklerin faiz oranlarının ve vadelerinin dengelenmesi suretiyle uygulanan doğal tedbirler ile faiz riskinin olumsuz etkileri ortadan kaldırılmaktadır.

Ticari Riskler

Ham petrol ve buna bağlı olarak ürün fiyatlarının uluslararası piyasalarda belirlendiği petrol sektöründe, en önemli ticari risk, hızlı fiyat değişimleri olarak öne çıkmaktadır. Tüpraş, ürünlerinin fiyatlandırmasında, Petrol Piyasası Kanunu ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu kriterleri gereği, "en yakın erişilebilir uluslararası piyasa" olan CIF Akdeniz (Cenova/Lavera) piyasasında oluşan fiyatları ve döviz kurlarını esas almaktadır.

Ham petrol fiyatlarındaki hızlı değişimlerin etkisinin azaltılması amacıyla; ham petrol fiyatlamalarında birkaç günlük dönemler yerine mümkün olduğunca daha uzun dönemlerin fiyat ortalamaları kullanılmakta, ayrıca aylık fiyat stok devir hızı ve kapasite kullanımları da dikkate alınarak ham petrol fiyatlama günleri ürünlerin muhtemel satış günlerine yakın belirlenmeye çalışılmaktadır. Böylelikle alım ve satım fiyatları arasındaki zaman uyumsuzluğundan kaynaklanabilecek riskler olabildiğince bertaraf edilmektedir.

Ek olarak; fiyat değişimlerinin yaratabileceği risklerin bertaraf edilebilmesi için, ham petrol ve ürün stokları optimum seviyede tutulmaktadır.

Akaryakıt ürünlerinde ticari alacaklar, satışların peşin veya çok kısa vadeli yapılması suretiyle kontrol altında tutulmakta, müşterilere belirli kredi limitleri çerçevesinde ürün teslimatı yapılmaktadır.

Operasyonel Riskler

İş Sağlığı-Güvenliği/Çevre

Tüpraş, faaliyet alanlarının insan ve çevreye etkilerini olabildiğince azaltmayı, en önemli hedef ve sorumlulukları arasında görmektedir. Bu amaçla, yenilikler takip edilerek süreçler iyileştirilmekte, ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde emisyon, gürültü, atıklar, toprak ve su kirliliği, döküntü ve deniz kirliliği gibi her türlü çevre riskleri başarıyla yönetilmektedir.

İş Sağlığı-Güvenliği/Çevre uygulamalarında amaç, riskleri önceden belirlemek ve kontrol altına almaktır. Bu amaçla rafinerilerde riskler tespit edilerek sonuç odaklı ve sürekliliği olan koruyucu önlemler uygulamaya konmaktadır. Risk Değerlendirme Tablosu (RDT) Rehberi yayımlanarak uygulanmaya başlanmıştır. Risk Değerlendirme Tablosu'nda, Tüpraş faaliyetlerinin insan, varlık, çevre ve itibara olan etkileri değerlendirilerek olası riskler tespit edilmekte, orta ve yüksek dereceli riskler için yapılan kök neden analizleri sonucunda öngörülen önlemler alınmaktadır.

Tüm rafinerilerin çevre performansı düzenli olarak;

- Genel Müdürlük SEÇ Denetimi,
- Koç Holding Çevre Komisyonu,
- British Standards Institute,
- Sigorta şirketleri,
- İl Çevre ve Orman Müdürlükleri,
- Belediye Çevre Koruma ve Kontrol Daireleri tarafından denetlenmektedir.

Tedarik/Taşıma

RİSK YÖNETİMİ VE RİSK YÖNETİM KOMİTESİ ÇALIŞMALARI

Tüpraş'ta tedarik süreci, ham petrol, yarı mamul, son ürün ve malzeme ikmal işlemlerinden oluşmaktadır. Ham petrol, ürünlerin ana hammaddesi olması nedeniyle, temel tedarik kalemini oluşturmaktadır. İhtiyaç duyulan ham petrolün az bir kısmı yerli üretimden, büyük bir kısmı ise ithal ham petrolden temin edilerek üretimin devamlılığı sağlanmaktadır. Ham petrol tedarik kaynaklarının çeşitlendirilmesi, tedarik zincirinde riskin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajı sağlanması ve Şirket'in operasyonel kabiliyetinin artırılmasına yönelik olarak ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona gidilmektedir.

Operasyonların en kritik etaplarından biri de ham petrol ve ürünlerin fiziki ikmalidir. Tedarik edilen ürünler arasında, taşınması esnasında ortaya çıkabilecek sorunlardan dolayı doğaya ve insan sağlığına zarar verebilecek birçok ürün kalemi vardır. Bu ürünlerin taşınmasının oluşturduğu risklerin bertaraf edilmesi amacıyla, ilgili ürüne yönelik olarak belirlenen tedbir ve çalışma şartlarının tedarikçiler tarafından eksiksiz yerine getirilmesi beklenmektedir. İzmit ve İzmir Rafinerileri'ne sadece deniz yoluyla ham petrol ikmal yapılmaktadır. Bu nedenle tedarikçilerden, ikmal güvenliğini sağlamak adına, taşımayı yapacak tankerlerde bazı standartları sağlamaları talep edilmektedir. Özellikle ham petrol ithalinde, ISO 9001 ve sınıf sertifikalarına sahip "ISPS" kod (International Ship and Port Facility Security Code) koşullarına uygun ve limanlar tarafından kabul gören deniz tankerleri kullanılmak zorundadır. Böylelikle taşıma sırasında doğabilecek riskler büyük ölçüde azaltılmış olmaktadır. Tüm bu tedbirlere rağmen oluşabilecek herhangi bir kaza veya sızıntıya karşı mücadele edebilmek için, her rafineride gerekli donanım bulunmakta ve düzenli olarak tatbikatlar yapılmaktadır. Böylelikle emniyet, çevre ve insan sağlığına yönelik riskler en aza indirilmektedir.

Rafineriler arasında ve müşterilere yönelik

ürün ikmalini güvence altına alabilmek için, deniz, karayolu, demiryolu ve boru hatları ile taşıma çeşitliliğine gidilmiştir. Bu şekilde taşıma operasyonlarında riskin dağıtılması, aynı zamanda da operasyonel kabiliyetin artırılması sağlanmaktadır.

Ham petrol ve ürün ikmalleri ile rafineriler arasındaki taşımalarda ortaya çıkabilecek riskler gerek ticaret anlaşmalarıyla gerekse de sigorta poliçeleriyle üçüncü taraflara transfer edilmektedir.

Ham petrol ve akaryakıtların yanı sıra, Tüpraş'ta her yıl yüzlerce kalem malzemede tedarik operasyonu gerçekleştirilmektedir. Bu operasyonların tamamı uzman personelin hazırladığı şartnamelere göre hayata geçmektedir. Tedarikçilerin talep edilen ürüne ve bu ürünü üretip teslim etme koşulları açısından karşılama gereken minimum standartlar ile ürün özelliklerine göre satın alma şartnamesinde açıkça belirtilen koşullara uygun performans göstermeleri önemle beklenmektedir. Bu özellikler arasında, satın alınacak ürünün çevresel etkileri de özellikle yer almaktadır. Satın alınan her parti ürün için numuneler kurum içinde ve dışındaki laboratuvarlarda çeşitli testlerden geçirilmekte, bu testlerden herhangi birisinde yetersiz bulunan ürünün alımı durdurulmaktadır.

Ürün Özellikleri

Tüpraş rafinerilerinde uluslararası enstitüler tarafından verilen mükemmellik sertifikalarına ve Türkiye Akreditasyon Kurumu tarafından verilen akreditasyon sertifikalarına sahip laboratuvarlar faaliyet göstermektedir. Laboratuvarlar, üretim ve satış her aşamasında gerekli ölçümleri yapmakta, ürün özelliklerinden kaynaklanabilecek riskleri bertaraf etmektedir.

Bilgi Teknolojileri Riskleri

Bilgi Teknolojileri alanında ortaya çıkabilecek risklerin yönetimi hakkında uygulamalar Elektronik Bilgi Ortamının Yönetimi Standartları'nda tanımlanmaktadır. Kullanıcı kaynaklı riskler, donanım ve yazılım yönetimi, bilgi güvenliği ve veri güvenliği hakkında ayrıntılı uygulamalar bulunan bu standardın yanı sıra, Koç Holding Bilgi Teknolojileri denetim ekibi ve konusunda uzman şirketlerin gerçekleştirdiği periyodik test ve incelemeler akabinde ortaya çıkan öneriler doğrultusunda sürekli iyileştirmeler yapılmaktadır.

2013 yılı içerisinde Tüpraş'ın bilgi güvenliği risklerinin yönetimine yönelik uygulamaları BSI firması tarafından denetlenmiştir. Denetim sonucunda 23 Aralık 2013 tarihinden itibaren üç yıl geçerli olacak ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Sertifikası'na sahip olmuştur.

Stratejik Riskler

Tüpraş'ın maruz kalabileceği en önemli stratejik riskler, politik, hukuki ve müşteri tercihlerini etkileyen uluslararası trendlerden oluşmaktadır.

Hukuki risklerin takip edilebilmesi amacıyla oluşturulan erken uyarı sistemleri ve online veri tabanlarından faydalanılmaktadır.

Müşteri tercihlerinin olumsuz etkilerini engellemek amacıyla, uluslararası standartlar takip edilmektedir. Euro V gibi son derece çevreci ürün kriterlerinin karşılanması için gerekli yatırımlar yapılmıştır. Bununla beraber, tüm dünyada hızla terk edilmekte olan fuel oil cinsi yakıtlar yerine, tüketimi hızla artan motorin üretimi amacıyla, İzmit Rafinerisi Residuüm Upgrading Projesi, planlanan takvim içinde devam ettirilmektedir.

B. RİSK YÖNETİM KOMİTESİ ÇALIŞMALARI

Tüpraş'ta, Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği doğrultusunda 28 Temmuz 2010 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında Risk Yönetimi Komitesi kurulmuştur. Tüpraş Risk Yönetim Komitesi, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 378'inci maddesine uyum ve Yönetim Kurulu bünyesindeki komitelerin etkin çalışmasını sağlamak amacıyla, Şirket'in varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşürebilecek risklerin erken teşhisi, tespit edilen risklerle ilgili gerekli önlemlerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla çalışmalar yapmaktadır. Komitenin başkanlığını bağımsız Yönetim Kurulu üyesi Gökçe Bayındır, üyeliğini Yönetim Kurulu üyesi Temel Kamil Atay sürdürmektedir.

Risk Yönetimi Komitesi;

- Hedeflere ulaşmayı etkileyebilecek risk unsurlarının etki ve olasılığa göre tanımlanması, değerlendirilmesi, izlenmesi ve yönetilmesi amacıyla etkin iç kontrol sistemlerinin oluşturulması,
- Risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerinin kurumsal yapıya entegre edilmesi ve etkinliğinin takip edilmesi,
- Risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerince

risk unsurlarının uygun kontroller gözetilerek ölçülmesi, raporlanması ve karar mekanizmalarında kullanılması konularında çalışmak üzere oluşturulmuştur.

Komite, 2013 yılında altı toplantı gerçekleştirmiş, Tüpraş Risk Yönetim Sistemi'ni değerlendirerek, risk raporlaması esaslarını belirlemiştir. Belirlenen esaslara uygun olarak raporlama çalışmaları ve komite değerlendirmeleri periyodik olarak Yönetim Kurulu'nun bilgisine sunulmaktadır.

C. İÇ KONTROL SİSTEMİ VE İÇ DENETİM

Tüpraş'ta denetim faaliyetleri, temelini Uluslararası İç Denetim Standartları ve Tüpraş Etik İlkeleri'nin oluşturduğu proaktif bir metodoloji takip edilerek Tüpraş Risk Yönetimi ve Denetim Birimi'nin uzman ekibi tarafından mali, operasyonel, risk, süreç, yasal uyum, iş etiği ve suiistimal ana başlıklarında, yıllar itibarıyla belirlenmiş süreç ve konular üzerinden yürütülür.

Tüpraş'ın faaliyet merkezlerinin tamamında temel mali ve süreç denetimleri yılda iki kez, çalışma dönemi için belirlenmiş tematik denetimler en az bir kez gerçekleştirilir.

Tüpraş'ın faaliyet ve hizmetlerinin etkin,

güvenilir ve kesintisiz bir şekilde yürütülmesini, muhasebe ve mali raporlama sisteminden sağlanan ve konsolide finansal tablolarda kullanılan bilgilerin bütünlüğünü, tutarlılığını, güvenilirliğini, zamanında elde edilebilirliğini ve güvenliğini sağlamak amacıyla devamlı olarak gerçekleştirilen iç kontroller sırasında oluşan tespitler Şirket Yönetimi ile paylaşılır ve süreçlerin iyileştirilmesine yönelik çalışmalara eşlik edilir.

2013 yılında rafineriler Risk Yönetimi ve Denetim Müdürlüğü tarafından toplamda 157 adam gününden oluşmak üzere 25 defa ziyaret edilmiş ve denetim gerçekleştirilmiştir.

Belirlenen denetim konuları Şirket'in ilgili birimleriyle her yılın başında paylaşılarak yıllık risk temelli denetim planları oluşturulur. Denetim tespitleri Şirket içinde zaman kaybetmeksizin yayınlanarak gerekli düzeltici tedbirlerin alınması sağlanır. Tespitler düzenli olarak gözden geçirilerek faaliyetlerde sağlanan iyileştirmeler takip edilir.

TÜPRAŞ ÖZET RİSK HARİTASI

TEHLİKE RİSKLERİ

- Yangın
- Enerji/Su Kesintisi
- İş Kazası
- Deprem
- Sel
- Terör ve Sabotaj

FİNANSAL RİSKLER

- Döviz Kuru
- Likidite
- Faiz

TİCARİ RİSKLER

- Hammade Fiyatları
- Ürün Fiyatları
- Müşteri Kredileri

OPERASYONEL RİSKLER

- İş Sağlığı Güvenliği/Çevre
- Tedarik/Taşıma
- Ürün Özellikleri
- Bilgi Teknolojileri

STRATEJİK RİSKLER

- Müşteri Tercihleri/Tüketim Trendleri
- Hukuk
- Politik

OLAĞAN GENEL KURULU TOPLANTISI GÜNDEMİ

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ ANONİM ŞİRKETİ

31/03/2014 TARİHLİ OLAĞAN GENEL KURULU TOPLANTISI GÜNDEMİ

1. Açılış ve Toplantı Başkanlığı'nın seçilmesi,
2. Şirket Yönetim Kurulu'nca hazırlanan 2013 Yılı Faaliyet Raporu'nun okunması, müzakeresi ve onaylanması,
3. 2013 Yılı hesap dönemine ilişkin Bağımsız Denetim Rapor Özeti'nin okunması,
4. 2013 Yılı hesap dönemine ilişkin Finansal Tabloların okunması, müzakeresi ve onaylanması,
5. Yönetim Kurulu üyelerinin Şirketin 2013 yılı faaliyetlerinden dolayı ayrı ayrı ibra edilmesi,
6. Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri gereğince, 2013 yılı ve izleyen yıllara ilişkin Kâr Dağıtım Politikasının onaya sunulması,
7. 2013 yılı kârının dağıtılması ve kâr dağıtım tarihi konusundaki Yönetim Kurulu'nun önerisinin kabulü, değiştirilerek kabulü veya reddi,
8. Yönetim Kurulu üye adedinin ve görev sürelerinin belirlenmesi, belirlenen üye adedine göre seçim yapılması, Bağımsız Yönetim Kurulu üyelerinin seçilmesi,
9. Kurumsal Yönetim İlkeleri gereğince Yönetim Kurulu üyeleri ve üst düzey yöneticiler için "Ücret Politikası" ve politika kapsamında yapılan ödemeler hakkında pay sahiplerine bilgi verilmesi ve onaylanması,
10. Yönetim Kurulu üyelerinin aylık brüt ücretlerinin belirlenmesi,
11. Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri gereğince Yönetim Kurulu tarafından yapılan Bağımsız Denetleme Kuruluşu seçiminin onaylanması,
12. Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri çerçevesinde, 2013 yılı içerisinde ilişkili taraflarla yapılan işlemler hakkında pay sahiplerine bilgi verilmesi,
13. Şirket'in 2013 yılı içerisindeki bağışları hakkında pay sahiplerine bilgi verilmesi ve 2014 yılında yapılacak bağışlar için üst sınır belirlenmesi, bağış ve yardım politikasının onaylanması,
14. Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri gereğince Şirket'in ve bağlı ortaklıklarının 2013 yılında üçüncü kişiler lehine verdiği teminat, rehin, ipotek ve kefaletler ile elde edilen gelir veya menfaatler hakkında pay sahiplerine bilgi verilmesi,
15. Yönetim hakimiyetini elinde bulunduran pay sahiplerine, Yönetim Kurulu üyelerine, üst düzey yöneticilere ve bunların eş ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî yakınlarına; Türk Ticaret Kanunu'nun 395. ve 396. maddeleri çerçevesinde izin verilmesi ve Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim Tebliği doğrultusunda 2013 yılı içerisinde bu kapsamda gerçekleştirilen işlemler hakkında pay sahiplerine bilgi verilmesi,
16. Dilek ve görüşler.

2013 YILI KÂR PAYI DAĞITIMINA İLİŞKİN AÇIKLAMA

Sermaye Piyasası Kanunu ve Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine uygun olarak 1.197.222.677,04 TL dağıtılabılır kâr elde edildiği, bu tutara yıl içinde vakıf ve derneklere yapılan 10.047.004,80 TL bağışın eklenmesi ile oluşan 1.207.269.681,84 TL'nin birinci kâr payı matrahı olduğu;

Yasal kayıtlarda ise 336.387.020,77 TL'si cari yıl kârı olmak üzere, toplam 434.618.612,35 TL dağıtılabılır kâr olduğu görülerek,

Türk Ticaret Kanunu'nun 519.maddesi uyarınca ayrılması gereken %5 oranındaki kanuni ihtiyatın, 31.12.2013 itibarıyla kayıtlarda mevcut ihtiyat tutarı sermayenin %20'lik sınırına ulaştığı için 2013 yılı için ayrılmaması,

Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine uygun olarak ekte yer alan kâr dağıtım tablosunda gösterildiği üzere cari yıl karından;

396.163.174,40 - TL	ortaklara birinci kâr payı,
38.364.221,44 - TL	II. Tertip Yasal Yedek Akçe ayrılması;

Yukarıdaki kâr dağıtım teklifinin Genel Kurulca kabulü halinde yasal kayıtlarımız esas alınarak ortaklara ödenecek toplam 396.163.174,40 TL temettünün, 306.944.651,61 TL cari yıl istisna olmayan kazançlardan, 87.618.418,38 TL istisna olmayan yasal yedeklerden ve 1.600.104,41 TL diğer yedeklerden karşılanarak nakden ödenmesi ve II.Tertip Yasal Yedek Akçe tutarı olan 38.364.221,44 TL'sinin, 29.442.369,16'lık kısmının cari yıl diğer kazançlardan, 8.761.841,84 TL'lik kısmının istisna olmayan yasal yedeklerden ve 160.010,44 TL'lik kısmının diğer yedeklerden karşılanması;

Bu kapsamda, tam mükellef kurumlar ile Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığı ile kâr payı elde eden dar mükellef kurum ortaklarımıza, %158,2 nispetinde ve 1,00 TL nominal değerde bir adet hisse senedine 1,582 TL brüt=net nakit temettü ödenmesi; diğer hissedarlarımıza %158,2 nispetinde ve 1,00 TL nominal değerde bir adet hisse senedine 1,582 TL brüt, 1,3447 TL net nakit temettü ödenmesine;

Temettü dağıtım başlangıç tarihinin 2 Nisan 2014 Çarşamba günü olarak önerilmesine karar verilmiştir.

2014 yılının ülkemize ve Tüpraş'a hayırlı olması dileğiyle saygılarımızı sunarız.

M.Ömer Koç

Yönetim Kurulu Başkanı

KÂR DAĞITIM ÖNERİSİ

01.01.2013 - 31.12.2013 HESAP DÖNEMİ KÂR DAĞITIM ÖNERİSİ

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 2013 YILI KÂR PAYI DAĞITIM TABLOSU (TL)			
1. Ödenmiş / Çıkarılmış Sermaye			250.419.200,00
2. Genel Kanuni Yedek Akçe (Yasal Kayıtlara Göre)			221.589.860,22
Esas sözleşme uyarınca kâr dağıtımında imtiyaz var ise söz konusu imtiyaza ilişkin bilgi			
		SPK'ya Göre	Yasal Kayıtlara (YK) Göre
3. Dönem Kârı	11.081.562,95		340.878.234,50
4. Vergiler (-)	-1.186.141.114,09		4.491.213,73
5. Net Dönem Kârı (=)	1.197.222.677,04		336.387.020,77
6. Geçmiş Yıllar Zararları (-)			
7. Genel Kanuni Yedek Akçe (-)			
8. NET DAĞITILABİLİR DÖNEM KÂRI (=)	1.197.222.677,04		336.387.020,77
9. Yıl içinde yapılan bağışlar (+)	10.047.004,80		
10. Bağışlar Eklenmiş Net Dağıtılabilir Dönem Kârı	1.207.269.681,84		
11. Ortaklara Birinci Kâr Payı			
- Nakit	396.163.174,40		12.520.960,00
- Bedelsiz			
- Toplam	396.163.174,40		12.520.960,00
12. İmtiyazlı Pay Sahiplerine Dağıtılan Kâr Payı			
13. Dağıtılan Diğer Kâr Payı	0,00		0,00
- Yönetim Kurulu Üyelerine			
- Çalışanlara			
- Pay Sahibi Dışındaki Kişilere			
14. İntifa Senedi Sahiplerine Dağıtılan Kâr Payı			
15. Ortaklara İkinci Kâr Payı			294.423.691,61
16. Genel Kanuni Yedek Akçe	38.364.221,44		29.442.369,16
17. Statü Yedekleri			
18. Özel Yedekler			
19. OLAĞANÜSTÜ YEDEK	762.695.281,20		0,00
20. Dağıtılması Öngörülen Diğer Kaynaklar	0,00		89.218.522,79
- Geçmiş Yıl Kârı			
- Olağanüstü Yedekler			
- Kanun ve Esas Sözleşme Uyarınca Dağıtılabilir Diğer Yedekler	0,00		89.218.522,79

(*) İştirak kavramı, ana ortaklığın iştirak, bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi ortaklıklarını da içerecek şekilde kullanılmıştır.

KÂR PAYI ORANLARI TABLOSU

	GRUBU	TOPLAM DAĞITILAN KÂR PAYI TUTARI		TOPLAM DAĞITILAN KÂR PAYI / NET DAĞITILABİLİR DÖNEM KARI	1 TL NOMİNAL DEĞERLİ HİSSEYE İSABET EDEN KÂR PAYI	
		TUTARI (TL)	BEDELSİZ (TL)	ORAN (%)	TUTARI (TL)	ORAN (%)
NET *	A	367.045.181,13		30,66	1,3447	134,47
	C	0,00		0,00	1,3447	134,47
	TOPLAM	367.045.181,13	0,00	30,66		

(*) Dağıtılan net kâr payı hesaplaması, halka kapalı %51 oranındaki payların tam mükellef kurumlara ait olması dolayısıyla herhangi bir stopaj hesaplanmayarak, %49 oranındaki halka açık payların tamamının tam mükellef gerçek kişilerden oluştuğu varsayılarak %15 stopaj oranı uygulanarak yapılmıştır. Pay başına bilgiler stopaj uygulanarak hesaplanmıştır.

2013 YILI BAĞLI ŞİRKET RAPORU

TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 199'UNCU MADDESİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN BAĞLI ŞİRKET RAPORU

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 199'uncu maddesi uyarınca, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Yönetim Kurulu, faaliyet yılının ilk üç ayı içinde, geçmiş faaliyet yılında şirketin hâkim ortağı ve hakim ortağına bağlı şirketlerle ilişkileri hakkında bir rapor düzenlemek ve bu raporun sonuç kısmına faaliyet raporunda yer vermekle yükümlüdür. Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'nin ilişkili taraflarla yapmış olduğu işlemler hakkında gerekli açıklamalar 30 nolu finansal rapor dipnotunda yer almaktadır.

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan 6 Mart 2014 tarihli Rapor'da "Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'nin hâkim ortağı ve hâkim ortağın bağlı ortaklıkları ile 2013 yılı içinde yapmış olduğu tüm işlemlerde, işlemin yapıldığı veya önlemin alındığı veya alınmasından kaçınıldığı anda tarafımızca bilinen hal ve şartlara göre, her bir işlemde uygun bir karşı edim sağlandığı ve şirketi zarara uğratabilecek alınan veya alınmasından kaçınılan herhangi bir önlem bulunmadığı ve bu çerçevede denkleştirmeyi gerektirecek herhangi bir işlem veya önlemin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır." denilmektedir.

2013 YILI İLİŞKİLİ TARAF İŞLEMLERİ RAPORU

SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN (SPK) SERİ: IV.41 SAYILI TEBLİĞ'İN (TEBLİĞ) 5. MADDESİ VE SERİ II.17.1 SAYILI TEBLİĞ'İN 10. MADDESİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN İLİŞKİLİ TARAF İŞLEMLERİ RAPORU

İlişkili Taraf İşlem Raporu, Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) Seri: IV.41 sayılı Tebliğ'in (Tebliğ) 5. maddesi ve Seri II.17.1 sayılı Tebliğ'in 10. maddesi kapsamında hazırlanmıştır. Anılan madde uyarınca, payları BİST'de işlem gören şirketler ile ilişkili tarafları arasındaki yaygın ve süreklilik arz eden işlemlerin bir hesap dönemi içerisindeki tutarının, alış işlemlerinde kamuya açıklanan son yıllık finansal tablolara göre oluşan satışların maliyetine olan oranının, satış işlemlerinde kamuya açıklanan son yıllık finansal tablolara göre oluşan hasılat tutarına olan oranının %10'una veya daha fazlasına ulaşacağı öngörülmesi durumunda, şirket yönetim kurulu tarafından işlemlerin şartlarına ve piyasa koşulları ile karşılaştırılmasına ilişkin olarak bir rapor hazırlanır ve bu raporun KAP'tan açıklanması zorunlu kılınmıştır.

Bu kapsamda 2013 yılında belirlenen oranı aşan işlemlerin 2014 yılı hesap döneminde belirlenen oranları aşabileceği öngörüldüğünden, 2013 yılında gerçekleşen işlemler için hazırlanan İlişkili Taraf İşlemleri Raporu'nun kabul edilerek, Genel Kurul'dan üç hafta önce ilan edilen Bilgilendirme Notları'nın eki olarak KAP'ta ilan edilmek suretiyle ortaklarımızın bilgisine sunulmasına, 2014 hesap döneminde aynı nitelikteki işlemlerin Rapor'da belirlenen esaslara uygun olarak devam etmesine ve 2013 yılına ilişkin Olağan Genel Kurul'da ortakların bilgisine sunulmasına, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Yönetim Kurulu tarafından 6 Mart 2014 tarihli Rapor'la karar verilmiştir.

2013 yılı içerisinde Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. ilişkili taraflarla gerçekleştirmiş olduğu işlemler hakkında detaylı bilgiler, 2013 yılı faaliyetlerimize ilişkin kamuya açıklanan finansal tablolarımızın 30 numaralı dipnotunda açıklanmış olup, bu Rapor'da sadece brüt satışlarda ve/veya aktif büyüklüğünde %10 sınırını aşan Opet Petrolcülük A.Ş. ve THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş. ye yapılan satışların piyasa koşullarına uygunluğu değerlendirilmiştir.

2014 yılında da aynı nitelikteki işlemlerin Tebliğ'de belirlenen %10 limitini aşması beklenmekte olup, raporda açıklanan esaslara uygun olarak işlemler gerçekleştirilecektir. İlgili rapora www.tupras.com.tr adresinden ulaşılabilir.

ÜCRET POLİTİKASI

ÜST DÜZEY YÖNETİCİLER VE YÖNETİM KURULU ÜYELERİ İÇİN ÜCRET POLİTİKASI

Bu politika dokümanı, SPK düzenlemeleri kapsamında idari sorumluluğu bulunanlar kapsamındaki Yönetim Kurulu üyelerimiz ve üst düzey yöneticilerimizin ücretlendirme sistem ve uygulamalarını tanımlamaktadır.

Yönetim Kurulu üyelerinin tamamı için geçerli olmak üzere her yıl Olağan Genel Kurul toplantısında sabit ücret belirlenir.

İcrada bulunan Yönetim Kurulu üyelerine, aşağıda detayları açıklanan üst düzey yöneticiler için belirlenen politika kapsamında ödeme yapılır.

Şirket Yönetim Kurulu'na şirketin işleyişi ile ilgili her türlü konuda etkin destek verecek olan Yürütme Komitesi'nin Başkan ve üyelerine, sağladıkları katkıları, toplantılara katılımları, fonksiyonları esas alınarak yılsonlarında Kurumsal Yönetim Komitesi görüşü çerçevesinde yönetim kurulu tarafından belirlenen tutarda menfaat sağlanabilir. Yürütme Komitesi üyelerine yıl içinde bu kapsamda ödeme yapılmış ise yıl sonunda belirlenen tutardan mahsup edilir.

Bağımsız Yönetim Kurulu üyelerinin ücretlendirmesinde şirketin performansına dayalı ödeme planları kullanılamaz.

Yönetim Kurulu üyelerine, atanma ve ayrılma tarihleri itibarıyla görevde buldukları süre dikkate alınarak kıst esasına göre ödeme yapılır. Yönetim Kurulu üyelerinin şirkete sağladığı katkılar dolayısıyla katlandığı giderler (ulaşım, telefon, sigorta vb. giderleri) Şirket tarafından karşılanabilir.

Üst düzey yönetici ücretleri ise sabit ve performansa dayalı olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır.

Üst düzey yönetici sabit ücretleri; piyasadaki makroekonomik veriler, piyasada geçerli olan ücret politikaları, şirketin büyüklüğü ve uzun vadeli hedefleri ve kişilerin pozisyonları da dikkate alınarak uluslararası standartlar ve yasal yükümlülükler uygun olarak belirlenir.

Üst düzey yönetici primleri ise; prim bazı, şirket performansı ve bireysel performansa göre hesaplanmaktadır. Kriterler ile ilgili bilgiler aşağı özetlenmiştir:

- **Prim Bazı:** Prim Bazları, her yılbaşında güncellenmekte olup, yöneticilerin pozisyonlarının iş büyüklüğüne göre değişkenlik göstermektedir. Prim bazları güncellenirken piyasadaki üst yönetim prim politikaları göz önünde bulundurulur.
- **Şirket Performansı:** Şirket performansı, her yılbaşında şirkete verilen finansal ve operasyonel (pazar payı, ihracat, yurtdışı faaliyetler, verimlilik vb.) hedeflerin, dönem sonunda ölçülmesi ile elde edilmektedir. Şirket hedefleri belirlenirken, başarının sürdürülebilir olması, önceki yıllara göre iyileştirmeler içermesi önemle dikkate alınan prensiplerdir.
- **Bireysel Performans:** Bireysel performansın belirlenmesinde, şirket hedefleri ile birlikte, çalışan, müşteri, süreç, teknoloji ve uzun vadeli strateji ile ilgili hedefler dikkate alınmaktadır. Bireysel performansın ölçülmesinde, şirket performansı ile paralel şekilde, finansal alanların dışında da uzun vadeli sürdürülebilir iyileştirme prensibi gözetilmektedir.

Şirketimiz üst düzey yöneticilerinin işten ayrılmaları halinde, çalıştıkları süre, üst düzey yönetici olarak görev yaptıkları süre, sağladığı katkı, ayrılma tarihinden önceki son hedef primi, son yılda ödenen maaş ve prim bilgileri dikkate alınarak işten ayrılma ikramiyesi ödenebilir.

Yukarıdaki esaslara göre belirlenen ve yıl içinde Üst Düzey Yönetici ve Yönetim Kurulu üyelerine ödenen toplam miktarlar, izleyen Genel Kurul toplantısında mevzuata uygun olarak ortakların bilgisine ve/veya onayına sunulur.

BAĞIMSIZLIK BEYANI

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. (Şirket) Yönetim Kurulu'nda, mevzuat, Esas Sözleşme ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ilan edilen Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde belirlenen kriterler kapsamında "bağımsız üye" olarak görev yapmaya aday olduğumu, bu kapsamda;

- a) Şirket, şirketin ilişkili taraflarından biri veya şirket sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak %5 veya daha fazla paya sahip hissedarların yönetim veya sermaye bakımından ilişkili olduğu tüzel kişiler ile kendim, eşim ve ikinci dereceye kadar kan ve sihrî hısımlarım arasında, son beş yıl içinde, doğrudan veya dolaylı önemli görev ve sorumluluklar üstlenecek yönetici pozisyonunda istihdam, sermaye veya önemli nitelikte ticari ilişki kurulmadığını,
- b) Son beş yıl içerisinde, başta şirketin denetimini, derecelendirilmesini ve danışmanlığını yapan şirketler olmak üzere, yapılan anlaşmalar çerçevesinde şirketin faaliyet ve organizasyonunun tamamını veya belli bir bölümünü yürüten şirketlerde çalışmadığımı ve yönetim kurulu üyesi olarak görev almadığımı,
- c) Son beş yıl içerisinde, şirkete önemli ölçüde hizmet ve ürün sağlayan firmaların herhangi birisinde ortak, çalışan veya yönetim kurulu üyesi olmadığımı,
- d) Şirket sermayesinde pay sahibi olmadığımı,
- e) Özgeçmişimde görüleceği üzere bağımsız Yönetim Kurulu üyeliği sebebiyle üstleneceğim görevleri gereği gibi yerine getirecek mesleki eğitim, bilgi ve tecrübeye sahip olduğumu,
- f) Kamu kurum ve kuruluşlarında, mevcut durum itibarıyla tam zamanlı olarak çalışmadığımı,
- g) Gelir Vergisi Kanunu'na göre Türkiye'de yerleşmiş sayıldığımı,
- h) Şirket faaliyetlerine olumlu katkılarda bulunabileceğimi, şirket ortakları arasındaki çıkar çatışmalarında tarafsızlığımı koruyacağımı, menfaat sahiplerinin haklarını dikkate alarak özgürce karar vereceğimi,
- i) Şirket faaliyetlerinin işleyişini takip edebilecek ve üstlendiğim görevlerin gereklerini tam olarak yerine getirebilecek ölçüde şirket işlerine zaman ayırabileceğimi,

beyan ederim.

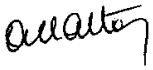
Kutsan Çelebican

BAĞIMSIZLIK BEYANI

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Yönetim Kurulu'nda, mevzuat, Esas Sözleşme ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ilan edilen Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde belirlenen kriterler kapsamında "bağımsız üye" olarak görev yapmaya aday olduğumu, bu kapsamda;

- a) Şirket, şirketin ilişkili taraflarından biri veya şirket sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak %5 veya daha fazla paya sahip hissedarların yönetim veya sermaye bakımından ilişkili olduğu tüzel kişiler ile kendim, eşim ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarım arasında, son beş yıl içinde, doğrudan veya dolaylı önemli görev ve sorumluluklar üstlenecek yönetici pozisyonunda istihdam, sermaye veya önemli nitelikte ticari ilişki kurulmadığını,
- b) Son beş yıl içerisinde, başta şirketin denetimini, derecelendirilmesini ve danışmanlığını yapan şirketler olmak üzere, yapılan anlaşmalar çerçevesinde şirketin faaliyet ve organizasyonunun tamamını veya belli bir bölümünü yürüten şirketlerde çalışmadığımı ve yönetim kurulu üyesi olarak görev almadığımı,
- c) Son beş yıl içerisinde, şirkete önemli ölçüde hizmet ve ürün sağlayan firmaların herhangi birisinde ortak, çalışan veya yönetim kurulu üyesi olmadığımı,
- d) Şirket sermayesinde pay sahibi olmadığımı,
- e) Ekte yer alan özgeçmişimde görüleceği üzere bağımsız Yönetim Kurulu üyeliği sebebiyle üstleneceğim görevleri gereği gibi yerine getirecek mesleki eğitim, bilgi ve tecrübeye sahip olduğumu,
- f) Kamu kurum ve kuruluşlarında, mevcut durum itibarıyla tam zamanlı olarak çalışmadığımı,
- g) Gelir Vergisi Kanunu'na göre Türkiye'de yerleşik sayıldığımı,
- h) Şirket faaliyetlerine olumlu katkılarda bulunabileceğimi, şirket ortakları arasındaki çıkar çatışmalarında tarafsızlığımı koruyacağımı, menfaat sahiplerinin haklarını dikkate alarak özgürce karar vereceğimi,

beyan ederim.

Osman Mete Altan

BAĞIMSIZLIK BEYANI

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Yönetim Kurulu'nda, mevzuat, Esas Sözleşme ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ilan edilen Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde belirlenen kriterler kapsamında "bağımsız üye" olarak görev yapmaya aday olduğumu, bu kapsamda;

a) Şirket, şirketin ilişkili taraflarından biri veya şirket sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak %5 veya daha fazla paya sahip hissedarların yönetim veya sermaye bakımından ilişkili olduğu tüzel kişiler ile kendim, eşim ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarım arasında, son beş yıl içinde, doğrudan veya dolaylı önemli görev ve sorumluluklar üstlenecek yönetici pozisyonunda istihdam, sermaye veya önemli nitelikte ticari ilişki kurulmadığını,

b) Son beş yıl içerisinde, başta şirketin denetimini, derecelendirilmesini ve danışmanlığını yapan şirketler olmak üzere, yapılan anlaşmalar çerçevesinde şirketin faaliyet ve organizasyonunun tamamını veya belli bir bölümünü yürüten şirketlerde çalışmadığımı ve yönetim kurulu üyesi olarak görev almadığımı,

c) Son beş yıl içerisinde, şirkete önemli ölçüde hizmet ve ürün sağlayan firmaların herhangi birisinde ortak, çalışan veya yönetim kurulu üyesi olmadığımı,

d) Şirket sermayesinde pay sahibi olmadığımı,

e) Ekte yer alan özgeçmişimde görüleceği üzere bağımsız Yönetim Kurulu üyeliği sebebiyle üstleneceğim görevleri gereği gibi yerine getirecek mesleki eğitim, bilgi ve tecrübeye sahip olduğumu,

f) Kamu kurum ve kuruluşlarında, mevcut durum itibarıyla tam zamanlı olarak çalışmadığımı,

g) Gelir Vergisi Kanunu'na göre Türkiye'de yerleşik sayıldığımı,

h) Şirket faaliyetlerine olumlu katkılarda bulunabileceğimi, şirket ortakları arasındaki çıkar çatışmalarında tarafsızlığımı koruyacağımı, menfaat sahiplerinin haklarını dikkate alarak özgürce karar vereceğimi,

beyan ederim.

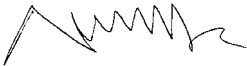
Gökçe Bayındır

BAĞIMSIZLIK BEYANI

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Yönetim Kurulu'nda, mevzuat, Esas Sözleşme ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ilan edilen Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde belirlenen kriterler kapsamında "bağımsız üye" olarak görev yapmaya aday olduğumu, bu kapsamda;

- Şirket, şirketin ilişkili taraflarından biri veya şirket sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak %5 veya daha fazla paya sahip hissedarların yönetim veya sermaye bakımından ilişkili olduğu tüzel kişiler ile kendim, eşim ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarım arasında, son beş yıl içinde, doğrudan veya dolaylı önemli görev ve sorumluluklar üstlenecek yönetici pozisyonunda istihdam, sermaye veya önemli nitelikte ticari ilişki kurulmadığını,
- Son beş yıl içerisinde, başta şirketin denetimini, derecelendirilmesini ve danışmanlığını yapan şirketler olmak üzere, yapılan anlaşmalar çerçevesinde şirketin faaliyet ve organizasyonunun tamamını veya belli bir bölümünü yürüten şirketlerde çalışmadığımı ve yönetim kurulu üyesi olarak görev almadığımı,
- Son beş yıl içerisinde, şirkete önemli ölçüde hizmet ve ürün sağlayan firmaların herhangi birisinde ortak, çalışan veya yönetim kurulu üyesi olmadığımı,
- Şirket sermayesinde pay sahibi olmadığımı,
- Ekte yer alan özgeçmişimde görüleceği üzere bağımsız Yönetim Kurulu üyeliği sebebiyle üstleneceğim görevleri gereği gibi yerine getirecek mesleki eğitim, bilgi ve tecrübeye sahip olduğumu,
- Gelir Vergisi Kanunu'na göre Türkiye'de yerleşik sayıldığımı,
- Şirket faaliyetlerine olumlu katkılarda bulunabileceğimi, şirket ortakları arasındaki çıkar çatışmalarında tarafsızlığımı koruyacağımı, menfaat sahiplerinin haklarını dikkate alarak özgürce karar vereceğimi,

beyan ederim.

Ahmet Aksu

DENETİM KOMİTESİ RAPORU

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. DENETİMDEN SORUMLU KOMİTE RAPORU

KARAR TARİHİ: 05.03.2014

KARAR NO: 2014/03

KONU: 31.12.2013 Tarihli Yıllık Faaliyet Raporu

TÜPRAŞ YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞI'NA

Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) II.14.1. sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" ("Tebliğ") uyarınca Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları ("TMS/TFRS") ve SPK tarafından belirlenen formatlarla uyumlu, TÜPRAŞ yönetiminin hazırladığı 1 Ocak - 31 Aralık 2013 dönemine ilişkin yıllık faaliyet raporu için Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Anonim Şirketi (A member firm of Ernst & Young Global Limited) tarafından hazırlanan bağımsız denetim raporunu incelemek ve görüş bildirmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Yaptığımız bu incelemede kamuya açıklanacak olan söz konusu 1 Ocak - 31 Aralık 2013 dönemin ait yıllık Faaliyet Raporu'nun, ortaklığın izlediği muhasebe ilkelerine, gerçeğe uygunluğuna ve doğruluğuna ilişkin olarak değerlendirmeler yapılmıştır. Gerekli görülen hallerde bağımsız denetim şirketinin denetçisinden ve şirketin sorumlu yöneticilerinden de görüşler alınmıştır.

Tarafımıza sunulan bilgiler kapsamında yaptığımız inceleme ve değerlendirmeler sonucunda; 1 Ocak - 31 Aralık 2013 dönemine ilişkin yıllık Faaliyet Raporu'nun ortaklığın izlediği muhasebe ilkelerine, gerçeğe uygunluğuna ve doğruluğuna kanaat getirilmiş olup, sözkonusu yıllık Faaliyet Raporu'nu Yönetim Kurulu'nun onayına arz ederiz.

Saygılarımızla,

05/03/2014

Kutsan Çelebican

Denetim Komitesi Başkanı

Osman Mete Altan

Denetim Komitesi Üyesi

SORUMLULUK BEYANI

SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN

II-14.1. SAYILI SERMAYE PİYASASINDA FİNANSAL RAPORLAMAYA İLİŞKİN ESASLAR TEBLİĞİ'NİN

9. MADDESİ GEREĞİNCE HAZIRLANAN SORUMLULUK BEYANI

FAALİYET RAPORUNUN KABULÜNE İLİŞKİN YÖNETİM KURULU'NUN

KARAR TARİHİ: 06.03.2014

KARAR SAYISI : 2014/6

Yönetim Kurulumuzun 06/03/2014 tarih ve 6 sayılı Kararı ile onaylanan ve 2013 yılına ait, Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) Seri II.14.1. sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği"ne ("Tebliğ") uyumlu olarak hazırlanan, faaliyet raporumuz ekte sunulmuştur. Şirketimizce hazırlanan yıllık Faaliyet Raporu'nun, SPK düzenlemeleri doğrultusunda;

- Tarafımızca incelendiğini,
- Şirketimizdeki görev ve sorumluluk alanımızda sahip olduğumuz bilgiler çerçevesinde, önemli konularda gerçeğe aykırı bir açıklama veya açıklamanın yapıldığı tarih itibarıyla yanıltıcı olması sonucunu doğurabilecek herhangi bir eksiklik içermediğini,
- Şirketimizdeki görev ve sorumluluk alanımızda sahip olduğumuz bilgiler çerçevesinde, Tebliğ uyarınca hazırlanmış Faaliyet Raporu'nun işin gelişimi ve performansını ve konsolidasyon kapsamındakiyle birlikte işletmenin finansal durumunu ve karşı karşıya olunan önemli risk ve belirsizliklerle birlikte dürüstçe yansıttığını

bilgilerinize sunar, yapılan açıklamadan dolayı sorumlu olduğumuzu beyan ederiz.

Saygılarımızla,

Kutsan Çelebican
Denetim Komitesi Başkanı

Osman Mete Altan
Denetim Komitesi Üyesi

İbrahim Yelmenoğlu
Genel Müdür Yardımcısı

DENETİM KOMİTESİ RAPORU

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. DENETİMDEN SORUMLU KOMİTE RAPORU

KARAR TARİHİ: 18.02.2014

KARAR NO: 2014/01

KONU: 31.12.2013 Tarihli Konsolide Finansal Tablolar

TÜPRAŞ YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞI'NA

Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) II.14.1. sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" ("Tebliğ") uyarınca Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları ("TMS/TFRS") ve SPK tarafından belirlenen formatlarla uyumlu, TÜPRAŞ yönetiminin hazırladığı 1 Ocak - 31 Aralık 2013 dönemine ilişkin konsolide finansal tablolar ile söz konusu finansal tablolar için Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Anonim Şirketi (A member firm of Ernst & Young Global Limited) tarafından hazırlanan bağımsız denetim raporunu incelemek ve görüş bildirmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Yaptığımız bu incelemede kamuya açıklanacak olan söz konusu konsolide finansal tabloların, ortaklığın izlediği muhasebe ilkelerine, gerçeğe uygunluğuna ve doğruluğuna ilişkin olarak değerlendirmeler yapılmıştır. Gerekli görülen hallerde bağımsız denetim şirketinin denetçisinden ve şirketin sorumlu yöneticilerinden de görüşler alınmıştır.

Tarafımıza sunulan bilgiler kapsamında yaptığımız inceleme ve değerlendirmeler sonucunda; 1 Ocak - 31 Aralık 2013 dönemine ilişkin konsolide finansal tabloların ortaklığın izlediği muhasebe ilkelerine, gerçeğe uygunluğuna ve doğruluğuna kanaat getirilmiş olup, söz konusu finansal tabloları Yönetim Kurulu'nun onayına arz ederiz.

Saygılarımızla,

18/02/2014

Kutsan Çelebican

Denetim Komitesi Başkanı

Osman Mete Altan

Denetim Komitesi Üyesi

SORUMLULUK BEYANI

SERMAYE PİYASASI KURULUNUN

II-14.1. SAYILI SERMAYE PİYASASINDA FİNANSAL RAPORLAMAYA İLİŞKİN ESASLAR TEBLİĞİ'NİN 9. MADDESİ GEREĞİNCE HAZIRLANAN SORUMLULUK BEYANI

FİNANSAL TABLOLARIN KABULÜNE İLİŞKİN YÖNETİM KURULU'NUN

KARAR TARİHİ: 19.02.2014

KARAR SAYISI : 04

Şirketimizce hazırlanan ve Bağımsız Denetim Şirketi Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Anonim Şirketi (A member firm of Ernst & Young Global Limited) tarafından denetime tabi tutulan 01.01.2013- 31.12.2013 dönemine ait, Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) Seri II.14.1. sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" ("Tebliğ") uyarınca Türkiye Muhasebe Standartları/ Türkiye Finansal Raporlama Standartları ("TMS/TFRS") ve SPK tarafından belirlenen formatlarla uyumlu olarak hazırlanan dipnotları ile birlikte konsolide finansal durum tablosu, kapsamlı gelir tablosu, nakit akış tablosu ve özkaynak değişim tablosunun ("Finansal Tablolar"), SPK düzenlemeleri doğrultusunda;

- Tarafımızca incelendiğini,
- Şirketimizdeki görev ve sorumluluk alanımızda sahip olduğumuz bilgiler çerçevesinde, önemli konularda gerçeğe aykırı bir açıklama veya açıklamanın yapıldığı tarih itibarıyla yanıltıcı olması sonucunu doğurabilecek herhangi bir eksiklik içermediğini,
- Şirketimizdeki görev ve sorumluluk alanımızda sahip olduğumuz bilgiler çerçevesinde, Tebliğ uyarınca hazırlanmış finansal tabloların konsolidasyon kapsamındakilerle birlikte, işletmenin aktifleri, pasifleri, finansal durumu ve kâr ve zararı ile ilgili gerçeği dürüst bir biçimde yansıttığını

bilgilerinize sunar, yapılan açıklamadan dolayı sorumlu olduğumuzu beyan ederiz.

Saygılarımızla,

Kutsan Çelebican
Denetim Komitesi Başkanı

Osman Mete Altan
Denetim Komitesi Üyesi

İbrahim Yelmenoğlu
Genel Müdür Yardımcısı

YILLIK FAALİYET RAPORU'NA DAİR BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

Güney Bağımsız Denetim ve
SMMM AŞ
Büyükdere Cad.
Beytem Plaza No:20
K:9-10, 34381 - Şişli
İstanbul - Turkey

Tel: +90 212 315 30 00
Fax: +90 212 230 82 91
ey.com

Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi
Ortakları'na,

1.Bağımsız denetim çalışmamızın bir parçası olarak, Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi'nin ("Tüpraş") ve bağlı ortaklıklarının (birlikte "Grup" olarak anılacaktır) 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla hazırlanan yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin ve Yönetim Kurulu'nun değerlendirmelerinin ve açıklamalarının, bağımsız denetimden geçmiş aynı tarihli konsolide finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığını değerlendirmiş bulunuyoruz.

2.Rapor konusu yıllık Faaliyet Raporu'nun Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Yönetmeliğe uygun olarak hazırlanması Grup yönetiminin sorumluluğundadır.

3.Bağımsız denetim kuruluşu olarak üzerimize düşen sorumluluk, yıllık faaliyet raporunda yer alan finansal bilgilerin, bağımsız denetimden geçmiş ve 19 Şubat 2014 tarihli bağımsız denetçi raporuna konu olan konsolide finansal tablolar ile tutarlılığına ilişkin olarak görüş bildirmektir.

Değerlendirmemiz, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ("TTK") uyarınca yürürlüğe konulan yıllık faaliyet raporu hazırlanmasına ve yayımlanmasına ilişkin usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemeler, denetimin yıllık faaliyet raporunda yer alan finansal bilgilerin bağımsız denetimden geçmiş konsolide finansal tablolar ve bağımsız denetçinin denetim sırasında elde ettiği bilgiler ile tutarlılığına ilişkin önemli bir hatanın olup olmadığı konusunda makul güvence sağlamak üzere planlanmasını ve yürütülmesini öngörmektedir.

Değerlendirmelerimizin, görüşümüzün oluşturulmasına makul ve yeterli bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

4.Görüşümüze göre ilişikteki yıllık Faaliyet Raporu'nda yer alan finansal bilgiler ve Yönetim Kurulu'nun değerlendirmeleri ve açıklamaları Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi'nin bağımsız denetimden geçmiş 31 Aralık 2013 tarihli konsolide finansal tabloları ile tutarlılık göstermektedir.

Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Anonim Şirketi
A member firm of Ernst & Young Global Limited

Ethem Kutucular
Sorumlu Denetçi, SMMM

7 Mart 2014
İstanbul, Türkiye

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.

**1 Ocak – 31 Aralık 2013 hesap dönemine ait
konsolide finansal tablolar ve
bağımsız denetim raporu**

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR HAKKINDA BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi
Ortakları'na:

Giriş

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.("Tüpraş") ve bağlı ortaklıklarının (birlikte "Grup" olarak anılacaktır) 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla hazırlanan ve ekte yer alan konsolide finansal durum tablosunu, aynı tarihte sona eren yıla ait konsolide kapsamlı gelir tablosunu, konsolide özkaynak değişim tablosunu, konsolide nakit akış tablosunu ve önemli muhasebe politikalarının özetini ve diğer açıklayıcı dipnotlarını denetlemiş bulunuyoruz.

Finansal Tablolarla ilgili olarak Grup Yönetiminin Sorumluluğu

Grup yönetimi bu konsolide finansal tabloların Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGGK") tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartları'na ("TMS") uygun olarak hazırlanmasından ve gerçeğe uygun olarak sunumundan ve bunun için konsolide finansal tabloların usulsüzlük veya hatadan kaynaklanan önemli yanlışlıklar içermeyecek biçimde hazırlanmasını sağlamak amacıyla yönetim tarafından gerekli görülen iç kontrollerden sorumludur.

Bağımsız Denetim Kuruluşunun Sorumluluğu

Sorumluluğumuz, yaptığımız bağımsız denetime dayanarak bu konsolide finansal tablolar hakkında görüş bildirmektir. Bağımsız denetimimiz, Sermaye Piyasası Kurulu'na yayımlanan bağımsız denetim standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu standartlar, etik ilkelere uyulmasını ve bağımsız denetimin, konsolide finansal tabloların gerçeği doğru ve dürüst bir biçimde yansıtıp yansıtmadığı konusunda makul bir güvenceyi sağlamak üzere planlanarak yürütülmesini gerektirmektedir.

Bağımsız denetimimiz, konsolide finansal tablolardaki tutarlar ve dipnotlar ile ilgili bağımsız denetim kanıtı toplamak amacıyla, bağımsız denetim tekniklerinin kullanılmasını içermektedir. Bağımsız denetim tekniklerinin seçimi, konsolide finansal tabloların hata veya hileden ve usulsüzlükten kaynaklanıp kaynaklanmadığı hususu da dahil olmak üzere önemli yanlışlık içerip içermediğine dair risk değerlendirmesini de kapsayacak şekilde, mesleki kanaatimize göre yapılmıştır. Bu risk değerlendirmesinde, işletmenin iç kontrol sistemi göz önünde bulundurulmuştur. Ancak, amacımız iç kontrol sisteminin etkinliği hakkında görüş vermek değil, bağımsız denetim tekniklerini koşullara uygun olarak tasarlamak amacıyla, Grup yönetimi tarafından hazırlanan konsolide finansal tablolar ile iç kontrol sistemi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bağımsız denetimimiz, ayrıca Grup yönetimi tarafından benimsenen muhasebe politikaları ile yapılan önemli muhasebe tahminlerinin ve finansal tabloların bir bütün olarak sunumunun uygunluğunun değerlendirilmesini içermektedir.

Bağımsız denetim sırasında temin ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulmasına yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

Görüş

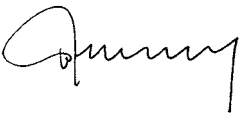
Görüşümüze göre, ilişikteki konsolide finansal tablolar Grup'un 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla finansal durumunu, aynı tarihte sona eren yıla ait finansal performansını ve nakit akışlarını, TMS (bkz. Not 2) çerçevesinde doğru ve dürüst bir biçimde yansıtmaktadır.

Diğer ilgili mevzuattan kaynaklanan bağımsız denetçi yükümlülükleri hakkında raporlar

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 402. Maddesi uyarınca; Yönetim Kurulu tarafımıza denetim kapsamında istenen açıklamaları yapmış ve istenen belgeleri vermiştir, ayrıca Şirket'in 1 Ocak - 31 Aralık 2013 hesap döneminde defter tutma düzeninin, kanun ile şirket esas sözleşmesinin finansal raporlamaya ilişkin hükümlerine uygun olmadığına dair önemli bir hususa rastlanmamıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 378. Maddesine göre, pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür. Aynı kanunun 398. maddesinin 4. fıkrasına göre, denetçinin, yönetim kurulunun şirketi tehdit eden veya edebilecek nitelikteki riskleri zamanında teşhis edebilmek ve risk yönetimini gerçekleştirebilmek için 378. maddede öngörülen sistemi ve yetkili komiteyi kurup kurmadığını, böyle bir sistem varsa bunun yapısı ile komitenin uygulamalarını açıklayan esasları KGGK tarafından belirlenecek, ayrı bir rapor düzenleyerek, denetim raporuyla birlikte, yönetim kuruluna sunması gerekmektedir. Denetimimiz, bu riskleri yönetmek için Grup Yönetimi'nin, gerçekleştirdiği faaliyetlerin operasyonel etkinliği ve yeterliliğini değerlendirmeyi kapsamamaktadır. Bilanço tarihi itibarıyla KGGK tarafından henüz bu raporun esasları hakkında bir açıklama yapılmamıştır. Dolayısıyla bu konuya ilişkin ayrı bir rapor hazırlanmamıştır. Bununla birlikte, Şirket, söz konusu komiteyi 28 Temmuz 2010 tarihinde kurmuş olup, komite iki üyeden oluşmaktadır. Komite 2013 yılı içerisinde Şirket'in varlığını, gelişmesini tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla yönelik altı defa toplanmış ve hazırladığı raporları Yönetim Kurulu'na sunmuştur.

Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Anonim Şirketi
A member firm of Ernst & Young Global Limited

Ethem Kutucular, SMMM
Sorumlu Denetçi

19 Şubat 2014
İstanbul, Türkiye

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.**1 Ocak-31 Aralık 2013 hesap dönemine ait konsolide finansal tablolar****İçindekiler****Konsolide finansal durum tablosu****Konsolide kapsamlı gelir tablosu****Konsolide özkaynak değişim tablosu****Konsolide nakit akım tablosu****Konsolide finansal tablolara ait açıklayıcı notlar**

- Not 1 Grup'un organizasyonu ve faaliyet konusu
Not 2 Konsolide finansal tabloların sunumuna ilişkin esaslar
Not 3 İşletme birleşmeleri
Not 4 Nakit ve nakit benzerleri
Not 5 Borçlanmalar
Not 6 Ticari alacaklar ve borçlar
Not 7 Diğer alacaklar ve borçlar
Not 8 Stoklar
Not 9 Finansal yatırımlar
Not 10 Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar
Not 11 Yatırım amaçlı gayrimenkuller
Not 12 Maddi duran varlıklar
Not 13 Maddi olmayan duran varlıklar
Not 14 Peşin ödenmiş giderler
Not 15 Diğer varlıklar ve yükümlülükler
Not 16 Ertelenmiş gelirler
Not 17 Karşılıklar
Not 18 Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar
Not 19 Diğer borçlar
Not 20 Devlet teşvik ve yardımları
Not 21 Taahhütler, koşullu varlık ve yükümlülükler
Not 22 Özkaynaklar
Not 23 Hasılat ve satışların maliyeti
Not 24 Genel yönetim giderleri, pazarlama giderleri, araştırma ve geliştirme giderleri
Not 25 Esas faaliyetlerden diğer gelirler/(giderler)
Not 26 Yatırım faaliyetlerinden gelirler
Not 27 Finansman gelirleri/(giderleri)
Not 28 Vergi varlık ve yükümlülükleri
Not 29 Pay başına kazanç
Not 30 İlişkili taraf açıklamaları
Not 31 Finansal araçlardan kaynaklanan risklerin niteliği ve düzeyi
Not 32 Bilanço tarihinden sonraki olaylar

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİ İTİBARIYLA
KONSOLİDE FİNANSAL DURUM TABLOSU
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Varlıklar	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
			Yeniden düzenlenmiş (Not 2.2.1)
Dönen varlıklar		9.764.538	9.129.259
Nakit ve nakit benzerleri	4	3.663.114	3.248.806
Ticari alacaklar	6	1.956.634	2.083.572
İlişkili taraflardan ticari alacaklar	6, 30	343.355	162.382
İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar		1.613.279	1.921.190
Finansal yatırımlar	9	-	12.764
Diğer alacaklar	7	38.933	38.078
İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar		38.933	38.078
Stoklar	8	3.456.300	3.124.242
Peşin ödenmiş giderler	14	198.693	66.634
Carî dönem vergisiyle ilgili varlıklar	28	1.330	183.598
Diğer dönen varlıklar	15	449.534	371.565
Duran varlıklar		11.374.849	7.518.648
Finansal yatırımlar	9	4.000	3.999
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	10	804.168	793.862
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	11	4.621	4.621
Maddi duran varlıklar	12	8.321.563	5.846.115
Maddi olmayan duran varlıklar	13	39.367	39.904
Diğer maddi olmayan duran varlıklar		39.367	39.904
Peşin ödenmiş giderler	14	405.292	272.363
Ertelenmiş vergi varlığı	28	1.330.197	139.216
Diğer duran varlıklar	15	465.641	418.568
Toplam varlıklar		21.139.387	16.647.907
Kaynaklar			
Kısa vadeli yükümlülükler		10.396.466	8.068.100
Kısa vadeli borçlanmalar	5	909.587	551.905
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları	5	165.084	152.455
Ticari borçlar	6	6.793.651	5.064.230
İlişkili taraflara ticari borçlar	6, 30	40.555	56.074
İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar		6.753.096	5.008.156
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	18	65.524	53.934
Diğer borçlar	19	9.563	11.489
İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar		9.563	11.489
Ertelenmiş gelirler	16	10.656	15.381
Dönem karı vergi yükümlülüğü	28	6.178	222.167
Kısa vadeli karşılıklar	17	363.747	55.450
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar		4.097	6.017
Diğer kısa vadeli karşılıklar		359.650	49.433
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	15	2.072.476	1.941.089
Uzun vadeli yükümlülükler		5.604.407	3.690.223
Uzun vadeli borçlanmalar	5	5.447.345	3.539.773
Uzun vadeli karşılıklar	17	152.003	144.126
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar		152.003	144.126
Diğer uzun vadeli yükümlülükler	15	5.059	6.324
Özkaynaklar		5.138.514	4.889.584
Ödenmiş sermaye	22	250.419	250.419
Sermaye düzeltme farkları	22	1.344.243	1.344.243
Paylara ilişkin primler/iskontolar		172	172
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler		(2.672)	(7.008)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/(kayıpları)		(2.672)	(7.008)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler		57.039	47.554
Yabancı para çevrim farkları		9.375	5.121
Yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazanç/(kayıpları)		47.664	42.433
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	22	221.417	223.321
Geçmiş yıllar karları		2.025.761	1.523.852
Net dönem karı		1.197.223	1.464.119
Ana ortaklığa ait özkaynaklar		5.093.602	4.846.672
Kontrol gücü olmayan paylar		44.912	42.912
Toplam kaynaklar		21.139.387	16.647.907

31 Aralık 2013 tarihi ve bu tarihte sona eren hesap dönemi itibarıyla hazırlanan konsolide finansal tablolar, yayınlanmak üzere 19 Şubat 2014 tarihli yönetim kurulu toplantısında onaylanmış ve Genel Müdür Yardımcısı İbrahim Yelmenoğlu ve Finansal Raporlama Müdürü Deniz Köseoğlu tarafından imzalanmıştır.

İlişikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE KAPSAMLI GELİR TABLOSU

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

	Bağımsız denetimden geçmiş		
	Yeniden düzenlenmiş		
	(Not 2.2.1)		
	Notlar	1 Ocak -31 Aralık 2013	1 Ocak -31 Aralık 2012
Hasılat	23	41.078.427	42.436.908
Satışların maliyeti (-)	23	(39.605.121)	(40.746.066)
Brüt kar		1.473.306	1.690.842
Genel yönetim giderleri (-)	24	(494.754)	(466.337)
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	24	(186.542)	(187.084)
Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	24	(18.428)	(12.439)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	25	165.919	222.756
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	25	(898.310)	(117.456)
Esas faaliyet karı		41.191	1.130.282
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	26	1.318	17.751
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından paylar	10	80.546	101.163
Finansman gelirleri/(giderleri) öncesi faaliyet karı		123.055	1.249.196
Finansman gelirleri	27	1.005.707	271.468
Finansman giderleri (-)	27	(1.115.713)	(170.428)
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı		13.049	1.350.236
Sürdürülen faaliyetler vergi geliri		1.186.141	121.128
Dönem vergi gideri (-)		(6.178)	(222.167)
Ertelenmiş vergi geliri		1.192.319	343.295
Sürdürülen faaliyetler dönem karı		1.199.190	1.471.364
Diğer kapsamlı gelirler:			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar		4.369	(3.325)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/(kayıpları)		5.432	(4.156)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler		(1.063)	831
-Ertelenmiş vergi (gideri)/geliri		(1.063)	831
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacaklar		9.485	685
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme kazançları		5.506	2.234
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim		4.254	(1.437)
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme kazançlarına ilişkin vergiler		(275)	(112)
-Ertelenmiş vergi (gideri)		(275)	(112)
Diğer kapsamlı gelir (vergi sonrası)		13.854	(2.640)
Toplam kapsamlı gelir		1.213.044	1.468.724
Dönem karının dağılımı:			
Kontrol gücü olmayan paylar		1.967	7.245
Ana ortaklık payları		1.197.223	1.461.479
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı			
Kontrol gücü olmayan paylar		2.000	7.245
Ana ortaklık payları		1.211.044	1.461.479
Nominal değeri 1 Kr olan pay başına kazanç (Kr)	29	4,78	5,85

İlişkikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AIT
KONSOLİDE ÖZKAYNAK DEĞİŞİM TABLOSU
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

	Kar veya zararında yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler ve giderler		Kar veya zararında yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler ve giderler		Yeniden değerlendirme ve simiflandırma kazanç/(kayıpları)		Yabancı para çevrim farkları		Kardan ayrılan para kıstlanmış yedekler		Geçmiş yıllar karları		Net dönem ortaktığı ait öz kaynaklar		Kontrol gücü olmayan paylar	Öz kaynaklar
	Ödenmiş sermaye	Sermaye düzeltme farkları	Pay ihraç primleri/ iskontoları	Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/(kayıpları)	Yeniden değerlendirme ve simiflandırma kazanç/(kayıpları)	Yabancı para çevrim farkları	Kardan ayrılan para kıstlanmış yedekler	Geçmiş yıllar karları	Net dönem ortaktığı ait öz kaynaklar	Ana Ortaktığı Ait Öz Kaynaklar	Kontrol gücü olmayan paylar	Öz kaynaklar				
1 Ocak 2012 - Önceden raporlanan	250.419	1.344.243	172	-	40.311	6.558	198.605	1.287.945	1.241.738	4.369.991	35.667	4.405.658				
Muhasebe politikası değişiklikleri:																
- TMS 19 (Not 2.2.1)	-	-	-	(3.683)	-	-	-	3.683	-	-	-	-	-	-	-	-
1 Ocak 2012 - Yeniden düzenlenen (Not 2.2.1)	250.419	1.344.243	172	(3.683)	40.311	6.558	198.605	1.291.628	1.241.738	4.369.991	35.667	4.405.658				
Transferler	-	-	-	-	-	-	24.716	1.217.022	(1.241.738)	-	-	-	-	-	-	-
Temettü ödemesi	-	-	-	-	-	-	-	(984.798)	-	(984.798)	-	-	(984.798)	-	-	(984.798)
- Net dönem karı	-	-	-	-	-	-	-	-	1.464.119	1.464.119	7.245	1.471.364	-	-	-	-
- Diğer kapsamlı gelir	-	-	-	(3.325)	2.122	(1.437)	-	-	-	(2.640)	-	-	(2.640)	-	-	(2.640)
Toplam kapsamlı gelir	-	-	-	(3.325)	2.122	(1.437)	-	-	1.464.119	1.461.479	7.245	1.468.724	-	-	-	-
31 Aralık 2012	250.419	1.344.243	172	(7.008)	42.433	5.121	223.321	1.523.852	1.464.119	4.846.672	42.912	4.889.584				
1 Ocak 2013 - Önceden raporlanan	250.419	1.344.243	172	-	42.433	5.121	223.321	1.520.169	1.460.794	4.846.672	42.912	4.889.584				
Muhasebe politikası değişiklikleri:																
- TMS 19 (Not 2.2.1)	-	-	-	(7.008)	-	-	-	3.683	3.325	-	-	-	-	-	-	-
1 Ocak 2013 - Yeniden düzenlenen (Not 2.2.1)	250.419	1.344.243	172	(7.008)	42.433	5.121	223.321	1.523.852	1.464.119	4.846.672	42.912	4.889.584				
Transferler	-	-	-	-	-	-	(1.904)	1.466.023	(1.464.119)	-	-	-	-	-	-	-
Temettü ödemesi	-	-	-	-	-	-	-	(964.114)	-	(964.114)	-	-	(964.114)	-	-	(964.114)
- Net dönem karı	-	-	-	-	-	-	-	-	1.197.223	1.197.223	1.967	1.199.190	-	-	-	-
- Diğer kapsamlı gelir	-	-	-	4.336	5.231	4.254	-	-	-	-	13.821	33	13.854	-	-	13.854
Toplam kapsamlı gelir	-	-	-	4.336	5.231	4.254	-	-	1.197.223	1.211.044	2.000	1.213.044	-	-	-	-
31 Aralık 2013	250.419	1.344.243	172	(2.672)	47.664	9.375	221.417	2.025.761	1.197.223	5.093.602	44.912	5.138.514				

İlişikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE NAKİT AKIM TABLOSU

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

		Bağımsız denetimden geçmiş	
		Yeniden düzenlenmiş (Not 2.2.1)	
	Notlar	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
A. İşletme faaliyetlerinden nakit akışları		2.549.122	2.639.580
Dönem karı/zararı		13.049	1.350.236
Dönem net karı/zararı mutabakatı ile ilgili düzeltmeler		1.429.259	23.071
- Amortisman ve itfa giderleri ile ilgili düzeltmeler	12,13	240.281	222.451
- Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	17	358.005	65.874
- Faiz gelirleri ve giderleri ile ilgili düzeltmeler	27	76.385	(42.431)
- Gerçekleşmemiş yabancı para çevirim farkları ile ilgili düzeltmeler		(4.254)	1.437
- Özkaynaktan pay alma yöntemi ile değerlendirilen yatırımların karları ile ilgili düzeltmeler	10	(80.546)	(101.163)
- Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kayıp/kazançlar ile ilgili düzeltmeler	26	(1.318)	(17.751)
- Yatırım ya da finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına neden olan diğer kalemlere ilişkin düzeltmeler	27	841.277	(98.964)
- Kar/zarar mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler		(571)	(6.382)
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler		1.183.228	1.569.865
- Stoklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(329.437)	356.162
- Ticari alacaklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		124.820	1.095.716
- Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(125.898)	381.003
- Ticari borçlardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		1.729.489	(321.798)
- Faaliyetlerle ilgili diğer borçlardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(215.746)	58.782
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları		2.625.536	2.943.172
- Vergi ödemeleri/iadeleri		(39.899)	(268.304)
- Diğer nakit girişleri/çıkışları		(36.515)	(35.288)
B. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları		(2.158.810)	(2.200.689)
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		3.180	25.725
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları	12,13	(2.254.754)	(2.266.593)
Diğer uzun vadeli varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri	9	12.764	12.943
Diğer uzun vadeli varlık alımlarından nakit çıkışları	9	-	(12.764)
Alınan temettüler	10	80.000	40.000
C. Finansman faaliyetlerinden nakit akışları		(71.205)	1.505.732
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri		970.714	2.441.000
Ödenen temettüler		(964.114)	(984.798)
Alınan faiz		191.906	170.690
Ödenen faiz		(269.711)	(121.160)
Yabancı para çevrim farklarının etkisinden önce nakit ve nakit benzerlerindeki net artış/azalış		319.107	1.944.623
D. Yabancı para çevrim farklarının nakit ve nakit benzerleri üzerindeki etkisi		4.254	(1.437)
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış/azalış		323.361	1.943.186
E. Dönem başı nakit ve nakit benzerleri		2.764.509	821.323
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri	4	3.087.870	2.764.509

İlişikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

1. Grup'un organizasyonu ve faaliyet konusu

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. ("Tüpraş" veya "Şirket") 16 Kasım 1983 tarihinde kurulmuştur. Şirket'in ana faaliyet konuları aşağıdaki gibidir:

- Ham petrol tedarik ve rafine etmek, gerektiğinde petrol ürünlerini ithal ve ihrac etmek ve bu maksatla yurt içinde ve dışında petrol rafinerileri kurmak ve işletmek,
- Petrokimya sanayi ve ilgili diğer sanayi alanında fabrikalar, tesisler kurmak ve işletmek,
- Petrokimyasal maddeler ve ilgili diğer maddelerin elde edilmesi için gerekli hammaddeler, yardımcı maddeler, malzeme ve kimyasal maddeleri tedarik ederek işlemek veya bu maddeleri üretmek ve bu maddelerin ticaretini yapmak,
- Üretim faaliyetinin her aşamasında elde edilecek ürünleri ambalajlamak ve bunun için ambalaj endüstrisi kurmak, atık, yan ürün ve standart dışı maddeleri değerlendirmek ve/veya satmak, değerlendirme olanağı bulunmayan maddelerin yok edilmesi için gerekli tesisleri kurmak ve işletmek,
- Yasa ve yönetmelikler çerçevesinde, her türlü enerji ve enerji ile ilgili sanayi alanında santraller, tesisler kurmak ve işletmek. Bunun için gerekli her türlü ekipman, malzeme ve kimyevi maddeyi tedarik ederek kullanmak ve bu maddelerin ticaretini yapmak,
- Her türlü petrol ürünleri, LPG ve doğalgazın yurtiçi, yurtdışı toptan ve perakende alımı, satımı, ithali, ihracı, depolanması, pazarlanması ve dağıtımını yapmak, yaptırmak, bu amaç ve konularda kısmen ya da tamamen faaliyet göstermek üzere diğer gerçek ve tüzel kişilerle dağıtım ve pazarlama şirketi veya benzeri diğer ortaklıklar kurmak veya mevcut ortaklıkların hisse senetlerini ve hisseyi temsil eden evraklarını temellük etmek, gerektiğinde satmak, iştirak paylarını almak veya devretmektir.

Tüpraş ve bağlı ortaklıklarının (topluca "Grup" olarak adlandırılacaktır) temel faaliyetlerinin önemli bölümü Türkiye'de olup, Grup'un faaliyetleri rafinaj sektörü altında toplanmıştır.

Şirket, Sermaye Piyasası Kurulu'na ("SPK") kayıtlıdır ve hisseleri 1991 yılından beri Borsa İstanbul A.Ş.'de ("BİST") (eski adıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda (İMKB)) işlem görmektedir. 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla, Şirket'in BİST'e kayıtlı %49 oranında hissesi mevcuttur. Aynı tarih itibarıyla Şirket'in hisselerini elinde bulunduran hissedarlar ve hisse oranları aşağıdaki gibidir (Not 22):

	%
Enerji Yatırımları A.Ş.	51,00
Halka açık kısım	49,00
	100,00

Şirket ana ortağı Koç Holding A.Ş., Koç Ailesi ve Koç Ailesi tarafından sahip olunan şirketler tarafından kontrol edilmektedir.

Tüpraş'ın konsolidasyon kapsamındaki bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi ortaklıkları ve faaliyet konuları aşağıda belirtilmiştir:

Bağlı Ortaklık	Faaliyet gösterdiği ülke	Faaliyet konusu
Ditaş Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. ("Ditaş")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Üsküdar Tankercilik A.Ş. ("Üsküdar")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
T Damla Denizcilik A.Ş. ("Damla")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Kadıköy Tankercilik A.Ş. ("Kadıköy")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Beykoz Tankercilik A.Ş. ("Beykoz")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Sarıyer Tankercilik A.Ş. ("Sarıyer")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Kartal Tankercilik A.Ş. ("Kartal")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Maltepe Tankercilik A.Ş. ("Maltepe")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Salacak Tankercilik A.Ş. ("Salacak")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Karşıyaka Tankercilik A.Ş. ("Karşıyaka")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Körfez Hava Ulaştırma A.Ş. ("Körfez") (*)	Türkiye	Hava taşımacılığı ve ulaştırma

(*) Grup'un bağlı ortaklıklarından Körfez, 2009 yılının Haziran ayında kurulmuş olup, Grup'un 31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait konsolide finansal tabloları açısından önemlilik teşkil etmemesi nedeniyle konsolidasyon kapsamına alınmayarak satılmaya hazır finansal varlık olarak muhasebeleştirilmiştir. Körfez'in 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla aktif toplamı 5.382 bin TL ve net dönem karı 680 bin TL'dir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Müşterek yönetime tabi ortaklık	Faaliyet gösterdiği ülke	Faaliyet konusu
OPET Petrolcülük A.Ş. (“Opet”)	Türkiye	Petrol ürünleri perakende satışı
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	Türkiye	Jet yakıtı ikmal hizmeti
Tasfiye halinde Opet Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Turizm Sanayi İç ve Dış Ticaret A.Ş. (“Opet Gıda”) (*)	Türkiye	Gıda ürünleri dağıtımı
Opet International Limited (“Opet International”)	İngiltere	Petrol ürünleri ticareti
Opet Trade B.V.	Hollanda	Petrol ürünleri ticareti
Opet Trade Singapore	Singapur	Petrol ürünleri ticareti
Opet Fuchs Madeni Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Türkiye	Madeni yağ ticareti
Op Ay Akaryakıt Ticaret Ltd. Şti.	Türkiye	Petrol ürünleri ticareti
Akdeniz Akaryakıt Depolama Nakliyat ve Tic. A.Ş.	Türkiye	Petrol ürünleri ticareti
Nemrut Liman ve Boru İşl. Nak. İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.	Türkiye	Denizcilik hizmetleri
Opet Aygaz Gayrimenkul A.Ş. (**)	Türkiye	Gayrimenkul

(*) 1 Ağustos 2003 tarihinden itibaren faaliyetlerini durdurmuştur.

(**) 20 Eylül 2013 tarihinde kurulmuştur.

Grup'un bünyesinde çalışan ortalama personel sayısı 31 Aralık 2013 tarihinde 4.986'dır (31 Aralık 2012 - 4.626).

Şirket'in tescil edilmiş adresi aşağıdaki gibidir:

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.
Güney Mahallesi
Petrol Caddesi No:25 41790
Körfez, Kocaeli

2. Konsolide finansal tabloların sunumuna ilişkin esaslar

2.1. Sunuma ilişkin temel esaslar

2.1.1 Uygulanan muhasebe standartları

Grup'un konsolide finansal tabloları, Sermaye Piyasası Kurulu'nun (“SPK”) 13 Haziran 2013 tarih ve 28676 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan Seri II, 14.1 nolu “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” (“Tebliğ”) hükümlerine uygun olarak hazırlanmış olup Tebliğin 5. Maddesine göre Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (“KGG”) tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartları'nı / Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile bunlara ilişkin ek ve yorumları (“TMS/TFRS”) esas alınmıştır.

SPK, 17 Mart 2005 tarihinde almış olduğu bir kararla, Türkiye'de faaliyette bulunan halka açık şirketler için, 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere enflasyon muhasebesi uygulamasının gerekli olmadığını ilan etmiştir. Grup'un finansal tabloları, bu karar çerçevesinde hazırlanmıştır.

Grup ile Grup'a bağlı Türkiye'de yerleşik şirketler, muhasebe kayıtlarının tutulmasında ve kanuni finansal tablolarının hazırlanmasında, KGG tarafından çıkarılan prensiplere ve şartlara, Türk Ticaret Kanunu (“TTK”), vergi mevzuatı ve Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı (“Maliye Bakanlığı”) tarafından çıkarılan Tekdüzen Hesap Planı şartlarına uymaktadır. Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlanan bu konsolide finansal tablolar, gerçeğe uygun değerleri ile gösterilen satılmaya hazır finansal varlıklar dışında, tarihi maliyet esaslı olarak hazırlanmıştır. Konsolide finansal tablolar, tarihi maliyet esasına göre hazırlanmış kanuni kayıtlara Türkiye Finansal Raporlama Standartları uyarınca doğru sunumun yapılması amacıyla gerekli düzeltme ve sınıflandırmalar yansıtılarak düzenlenmiştir.

Fonksiyonel ve sunum para birimi

Grup bünyesinde yer alan şirketlerin finansal tablolarındaki her bir kalem, şirketlerin operasyonlarını sürdürdükleri temel ekonomik ortamda geçerli olan para birimi kullanılarak muhasebeleştirilmiştir (fonksiyonel para birimi). Konsolide finansal tablolar, Tüpraş'ın fonksiyonel, Grup'un sunum para birimi olan TL para birimi kullanılarak sunulmuştur.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

2.1.2 Türkiye Finansal Raporlama Standartları'ndaki (TFRS) değişiklikler

Yeni ve düzeltilmiş standartlar ve yorumlar

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tabloların hazırlanmasında esas alınan muhasebe politikaları aşağıda özetlenen 1 Ocak 2013 tarihi itibarıyla geçerli yeni ve değiştirilmiş TFRS standartları ve TFRYK yorumları dışında önceki yılda kullanılanlar ile tutarlı olarak uygulanmıştır. Bu standartların ve yorumların Grup'un mali durumu ve performansı üzerindeki etkileri ilgili paragraflarda açıklanmıştır.

1 Ocak 2013 tarihinden itibaren geçerli olan yeni standart, değişiklik ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar - Finansal Varlık ve Borçların Netleştirilmesi (Değişiklik)

Değişiklik işletmenin finansal araçlarını netleştirmeye ilişkin hakları ve ilgili düzenlemeler (örnek teminat sözleşmeleri) konusunda bazı bilgileri açıklamasını gerektirmektedir. Getirilen açıklamalar finansal tablo kullanıcılarına;

- Netleştirilen işlemlerin şirketin finansal durumuna etkilerinin ve muhtemel etkilerinin değerlendirilmesi için ve
- TFRS'ye göre ve diğer genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre hazırlanmış finansal tabloların karşılaştırılması ve analiz edilmesi için faydalı bilgiler sunmaktadır.

Yeni açıklamalar TMS 32 uyarınca finansal durum tablosunda netleştirilen tüm finansal araçlar için verilmelidir. Söz konusu açıklamalar TMS 32 uyarınca finansal durum tablosunda netleştirilememiş olsa dahi uygulanabilir ana netleştirme düzenlemesine veya benzer bir anlaşmaya tabi olan finansal araçlar için de geçerlidir. Değişiklik sadece açıklama esaslarını etkilemektedir ve Grup'un konsolide finansal tabloları üzerinde bir etkisi olmamıştır.

TMS 1 Finansal Tabloların Sunumu (Değişiklik) - Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Unsurlarının Sunumu

Yapılan değişiklikler diğer kapsamlı gelir tablosunda gösterilen kalemlerin sadece gruplamasını değiştirmektedir. Bundan sonra diğer kapsamlı gelir tablosunda ileri bir tarihte gelir tablosuna sınıflanabilecek (veya geri döndürülebilecek) kalemlerin hiçbir zaman gelir tablosuna sınıflanamayacak kalemlerden ayrı gösterilmesi gerekmektedir. Değişiklik sadece sunum esaslarını etkilemiştir ve Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde bir etkisi olmamıştır.

TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar (Değişiklik)

Standartta yapılan değişiklik kapsamında birçok konuya açıklık getirilmiş veya uygulamada değişiklik yapılmıştır. Yapılan birçok değişiklikten en önemlileri tazminat yükümlülüğü aralığı mekanizması uygulamasının kaldırılması, tanımlanmış fayda planlarında aktüeryal kar/zararının diğer kapsamlı gelir altında yansıtılması ve kısa ve uzun vadeli personel sosyal hakları ayırımının artık personelin hak etmesi prensibine göre değil yükümlülüğün tahmini ödeme tarihine göre belirlenmesidir. Grup, aktüeryal kazanç/kayıplarını bu değişiklik öncesi gelir tablosunda muhasebeleştirilmekteydi. Grup, 31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait finansal tablolarında ilgili değişikliğin etkilerini geçmişe dönük olarak açıklamıştır. Ayrıca, kısa ve uzun vadeli personel sosyal haklarının sunumunda oluşan değişiklik kapsamında, kısa vadeli borç karşılıklarında sunulan kullanılmamış izin karşılıkları, geriye dönük olarak çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar olarak sınıflandırılmıştır.

TMS 27 Bireysel Finansal Tablolar (Değişiklik)

TFRS 10'un ve TFRS 12'nin yayınlanmasının sonucu olarak, KGK TMS 27'de de değişiklikler yapmıştır. Yapılan değişiklikler sonucunda, artık TMS 27 sadece bağlı ortaklık, müştereken kontrol edilen işletmeler ve iştiraklerin bireysel finansal tablolarda muhasebeleştirilmesi konularını içermektedir. Grup, değişikliğin Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde önemli bir etkisi olmasını beklememektedir.

TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar (Değişiklik)

TFRS 11'in ve TFRS 12'nin yayınlanmasının sonucu olarak, KGK TMS 28'de de değişiklikler yapmış ve standardın ismini TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar olarak değiştirmiştir. Yapılan değişiklikler ile iştiraklerin yanı sıra, iş ortaklıklarında da özkaynak yöntemi ile muhasebeleştirme getirilmiştir. Grup, düzeltilmiş standardın finansal durumu ve performansı üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir.

TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar

TFRS 10 - TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar Standardının konsolidasyona ilişkin kısmının yerini almıştır. Hangi şirketlerin konsolide edileceğini belirlemede kullanılacak yeni bir "kontrol" tanımı yapılmıştır. Mali tablo hazırlayıcılarına karar vermeleri için daha fazla alan bırakan, ilke bazlı bir standarttır. Grup, standardın finansal durumu ve performansı üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEYİNCİ BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

TFRS 11 Müşterek Düzenlemeler

Standart müşterek yönetilen iş ortaklıklarının ve müşterek faaliyetlerin nasıl muhasebeleştirileceğini düzenlemektedir. Yeni standart kapsamında, artık iş ortaklıklarının oransal konsolidasyona tabi tutulmasına izin verilmemektedir. Grup, ilgili standardı 31 Aralık 2013 tarihli konsolide finansal tablolarında uygulamış ve Opet grubu şirketlerini (Not 2.1.4-c) özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirmiştir. Ayrıca Grup geçmiş dönem mali tablolarını da bu standarda göre yeniden düzenlemiştir.

TFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Yatırımların Açıklamaları

TFRS 12 iştirakler, iş ortaklıkları, bağlı ortaklıklar ve yapısal işletmelere ilişkin verilmesi gereken tüm dipnot açıklama gerekliliklerini içermektedir. Söz konusu standart sadece sunum esasları ile ilgilidir ve Grup'un verdiği açıklamalar üzerinde bir etkisi olmamıştır.

TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değerin Ölçümü

Yeni standart gerçeğe uygun değer TFRS kapsamında nasıl ölçüleceğini açıklamakla beraber, gerçeğe uygun değer ne zaman kullanılabilir ve/veya kullanılması gerektiği konusunda bir değişiklik getirmemektedir. Tüm gerçeğe uygun değer ölçümleri için rehber niteliğindedir. Yeni standart ayrıca, gerçeğe uygun değer ölçümleri ile ilgili ek açıklama yükümlülükleri getirmektedir. Yeni açıklamaların sadece TFRS 13'ün uygulamaya başlandığı dönemden itibaren verilmesi gerekmektedir. Grup, standardın finansal durumu ve performansı üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir.

TFRYK 20 Yerüstü Maden İşletmelerinde Üretim Aşamasındaki Hafriyat (Dekapaj) Maliyetleri

Yorum, üretim aşamasındaki hafriyatların ne zaman ve hangi koşullarda varlık olarak muhasebeleşeceği, muhasebeleşen varlığın ilk kayda alma ve sonraki dönemlerde nasıl ölçüleceğine açıklık getirmektedir. Söz konusu yorum Grup için geçerli değildir ve Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde hiçbir etkisi olmamıştır.

Uygulama Rehberi (TFRS 10, TFRS 11 ve TFRS 12 değişiklik)

Değişiklikler geriye dönük düzeltme yapma gerekliliğini ortadan kaldırmak amacıyla sadece uygulama rehberinde yapılmıştır. İlk uygulama tarihi “TFRS 10'un ilk defa uygulandığı yıllık hesap döneminin başlangıcı” olarak tanımlanmıştır. Kontrolün olup olmadığı değerlendirmesi karşılaştırmalı sunulan dönemin başı yerine ilk uygulama tarihinde yapılacaktır. Eğer TFRS 10'a göre kontrol değerlendirmesi TMS 27/TMSYK 12'ye göre yapılandırılmıyorsa ise geriye dönük düzeltme etkileri saptanmalıdır. Ancak, kontrol değerlendirmesi aynı ise geriye dönük düzeltme gerekmez. Eğer birden fazla karşılaştırmalı dönem sunuluyorsa, sadece bir dönemin geriye dönük düzeltilmesine izin verilmiştir. KGK, aynı sebeplerle TFRS 11 ve TFRS 12 uygulama rehberlerinde de değişiklik yapmış ve geçiş hükümlerini kolaylaştırmıştır. Grup, standardın finansal durumu ve performansı üzerindeki etkilerini mali tablolarına yansıtmıştır.

TFRS'deki iyileştirmeler

1 Ocak 2013 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geçerli olan ve aşağıda açıklanan 2009-2011 dönemi yıllık TFRS iyileştirmelerinin Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde bir etkisi olmamıştır.

TMS 1 Finansal Tabloların Sunuşu:

İhtiyari karşılaştırmalı ek bilgi ile asgari sunumu mecburi olan karşılaştırmalı bilgiler arasındaki farka açıklık getirilmiştir.

TMS 16 Maddi Duran Varlıklar:

Maddi duran varlık tanımına uyan yedek parça ve bakım ekipmanlarının stok olmadığı konusuna açıklık getirilmiştir.

TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum:

Hisse senedi sahiplerine yapılan dağıtımların vergi etkisinin TMS 12 kapsamında muhasebeleştirilmesi gerektiğine açıklık getirilmiştir. Değişiklik, TMS 32'de bulunan mevcut yükümlülükleri ortadan kaldırıp şirketlerin hisse senedi sahiplerine yaptığı dağıtımlardan doğan her türlü gelir vergisinin TMS 12 hükümleri çerçevesinde muhasebeleştirilmesini gerektirmektedir.

TMS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama:

TMS 34'de her bir faaliyet bölümüne ilişkin toplam bölüm varlıkları ve borçları ile ilgili istenen açıklamalara açıklık getirilmiştir. Faaliyet bölümlerinin toplam varlıkları ve borçları sadece bu bilgiler işletmenin faaliyetlerine ilişkin karar almaya yetkili merciiine düzenli olarak raporlanıyorsa ve açıklanan toplam tutarlarda bir önceki yıllık mali tablolara göre önemli değişiklik oluyorsa açıklanmalıdır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Yayınlanan ama yürürlüğe girmemiş ve erken uygulamaya konulmayan standartlar

Konsolide finansal tabloların onaylanma tarihi itibarıyla yayımlanmış fakat cari raporlama dönemi için henüz yürürlüğe girmemiş ve Grup tarafından erken uygulanmaya başlanmamış yeni standartlar, yorumlar ve değişiklikler aşağıdaki gibidir. Grup aksi belirtilmedikçe yeni standart ve yorumların yürürlüğe girmesinden sonra konsolide finansal tablolarını ve dipnotlarını etkileyecek gerekli değişiklikleri yapacaktır.

TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum - Finansal Varlık ve Borçların Netleştirilmesi (Değişiklik)

Değişiklik "muhasabeleştirilen tutarları netleştirme konusunda mevcut yasal bir hakkının bulunması" ifadesinin anlamına açıklık getirmekte ve TMS 32 netleştirme prensibinin eş zamanlı olarak gerçekleşmeyen ve brüt ödeme yapılan hesaplaşma (takas büroları gibi) sistemlerindeki uygulama alanına açıklık getirmektedir. Değişiklikler 1 Ocak 2014 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geriye dönük olarak uygulanacaktır. Söz konusu standardın Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde önemli bir etkisi olması beklenmemektedir.

TFRS 9 Finansal Araçlar - Sınıflandırma ve Açıklama

Aralık 2011 de yapılan değişiklikle yeni standart, 1 Ocak 2015 tarihi ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geçerli olacaktır. TFRS 9 Finansal Araçlar standardının ilk safhası finansal varlıkların ve yükümlülüklerin ölçülmesi ve sınıflandırılmasına ilişkin yeni hükümler getirmektedir. TFRS 9'a yapılan değişiklikler esas olarak finansal varlıkların sınıflama ve ölçümünü ve gerçeğe uygun değer farkı kar veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak sınıflandırılan finansal yükümlülüklerin ölçümünü etkileyecektir ve bu tür finansal yükümlülüklerin gerçeğe uygun değer değişikliklerinin kredi riskine ilişkin olan kısmının diğer kapsamlı gelir tablosunda sunumunu gerektirmektedir. Standardın erken uygulanmasına izin verilmektedir. Grup, standardın finansal durumu ve performansı üzerine etkilerini değerlendirmektedir.

TFRYK Yorum 21 Vergi ve Vergi Benzeri Yükümlülükler

Bu yorum, vergi ve vergi benzeri yükümlülüğün işletme tarafından, ödemeyi ortaya çıkaran eylemin ilgili yasalar çerçevesinde gerçekleştiği anda kaydedilmesi gerektiğine açıklık getirmektedir. Aynı zamanda bu yorum, vergi ve vergi benzeri yükümlülüğün sadece ilgili yasalar çerçevesinde ödemeyi ortaya çıkaran eylemin bir dönem içerisinde kademeli olarak gerçekleşmesi halinde kademeli olarak tahakkuk edebileceğine açıklık getirmektedir. Asgari bir eşik aşılması halinde ortaya çıkan bir vergi ve vergi benzeri yükümlülük, asgari eşik aşılmadan yükümlülük olarak kayıtlara alınamayacaktır. Bu yorum 1 Ocak 2014 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geçerli olup erken uygulamaya izin verilmektedir. Bu yorumun geçmişe dönük olarak uygulanması zorunludur. Söz konusu yorum Grup için geçerli değildir ve Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde hiçbir etkisinin olması beklenmemektedir.

TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü - Finansal olmayan varlıklar için geri kazanılabilir değer açıklamaları (Değişiklik)

TFRS 13 'Gerçeğe uygun değer ölçümleri'ne getirilen değişiklikten sonra TMS 36 Varlıklarda değer düşüklüğü standardındaki değer düşüklüğüne uğramış varlıkların geri kazanılabilir değerlerine ilişkin bazı açıklama hükümleri değiştirilmiştir. Değişiklik, değer düşüklüğüne uğramış varlıkların (ya da bir varlık grubunun) gerçeğe uygun değerinden elden çıkarma maliyetleri düşülmüş geri kazanılabilir tutarının ölçümü ile ilgili ek açıklama hükümleri getirmiştir. Bu değişiklik, 1 Ocak 2014 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geriye dönük olarak uygulanacaktır. İşletme TFRS 13'ü uygulamışsa erken uygulamaya izin verilmektedir. Söz konusu standardın Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde önemli bir etkisi olması beklenmemektedir.

TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme - Türev ürünlerin devri ve riskten korunma muhasebesinin devamlılığı (Değişiklik)

TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardına getirilen değişiklik, finansal riskten korunma aracının kanunen ya da düzenlemeler sonucunda merkezi bir karşı tarafa devredilmesi durumunda riskten korunma muhasebesinin durdurulmasını zorunlu kılan hükme dar bir istisna getirmektedir. Bu değişiklik, 1 Ocak 2014 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geriye dönük olarak uygulanacaktır. Söz konusu standardın Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde bir etkisi olması beklenmemektedir.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurumu (UMSK) tarafından yayınlanmış fakat KGK tarafından yayınlanmamış yeni ve düzeltilmiş standartlar ve yorumlar

Aşağıda listelenen yeni standartlar, yorumlar ve mevcut UFRS standartlarındaki değişiklikler UMSK tarafından yayınlanmış fakat cari raporlama dönemi için henüz yürürlüğe girmemiştir. Fakat bu yeni standartlar, yorumlar ve değişiklikler henüz KGK tarafından TFRS'ye uyarlanmamıştır/ yayınlanmamıştır ve bu sebeple TFRS'nin bir parçasını oluşturmazlar. Grup konsolide finansal tablolarında ve dipnotlarda gerekli değişiklikleri bu standart ve yorumlar TFRS'de yürürlüğe girdikten sonra yapacaktır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar (Değişiklik)

UFRS 10 standardı yatırım şirketi tanımına uyan şirketlerin konsolidasyon hükümlerinden muaf tutulmasına ilişkin bir istisna getirmek için değiştirilmiştir. Konsolidasyon hükümlerine getirilen istisna ile yatırım şirketlerinin bağlı ortaklıklarını UFRS 9 Finansal Araçlar standardı hükümleri çerçevesinde gerçeğe uygun değerden muhasebeleştirilmeleri gerekmektedir. Söz konusu değişikliğin Grup'un finansal durumu ve performansı üzerinde hiçbir etkisi olmayacaktır.

UFRS 9 Finansal Araçlar - Riskten Korunma Muhasebesi ve UFRS 9, UFRS 7 ve UMS 39'daki değişiklikler - UFRS 9 (2013)

UMSK Kasım 2013'de, yeni riskten korunma muhasebesi gerekliliklerini ve UMS 39 ve UFRS 7'deki ilgili değişiklikleri içeren UFRS 9'un yeni bir versiyonunu yayınlamıştır. İşletmeler tüm riskten korunma işlemleri için UMS 39'un riskten korunma muhasebesi gerekliliklerini uygulamaya devam etmek üzere muhasebe politikası seçimi yapabilirler. Bu standardın zorunlu bir geçerlilik tarihi yoktur, fakat halen uygulanabilir durumdadır ve yeni bir zorunlu geçerlilik tarihi, UMSK projenin değer düşüklüğü fazını bitirdikten sonra belirlenecektir. Grup, standardın finansal durumu ve performansı üzerine etkilerini değerlendirmektedir.

UFRS'ndeki iyileştirmeler

UMSK, Aralık 2013'de '2010-2012 dönemi' ve '2011-2013 Dönemi' olmak üzere iki dizi 'UFRS'nda Yıllık iyileştirmeler' yayınlamıştır. Standartların "Karar Gereçekleri"ni etkileyen değişiklikler haricinde değişiklikler 1 Temmuz 2014'den itibaren geçerlidir.

Yıllık iyileştirmeler - 2010-2012 Dönemi

UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler:

Hakediş koşulları ile ilgili tanımlar değişmiş olup sorunları gidermek için performans koşulu ve hizmet koşulu tanımlanmıştır. Değişiklik ileriye dönük olarak uygulanacaktır.

UFRS 3 İşletme Birleşmeleri

Bir işletme birleşmesindeki özkaynak olarak sınıflanmayan koşullu bedel, UFRS 9 Finansal Araçlar kapsamında olsun ya da olmasın sonraki dönemlerde gerçeğe uygun değerinden ölçülerek kar veya zararda muhasebeleşir. Değişiklik işletme birleşmeleri için ileriye dönük olarak uygulanacaktır.

UFRS 8 Faaliyet Bölümleri

Değişiklikler şu şekildedir: i) Faaliyet bölümleri standardın ana ilkeleri ile tutarlı olarak birleştirilebilir/ toplulaştırılabilir. ii) Faaliyet varlıklarının toplam varlıklar ile mutabakatı, bu mutabakat işletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili yöneticisine raporlanıyorsa açıklanmalıdır. Değişiklikler geriye dönük olarak uygulanacaktır.

UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü

Karar Gereçekleri'nde açıklandığı üzere, üzerlerinde faiz oranı belirtilmeyen kısa vadeli ticari alacak ve borçlar, iskonto etkisinin önemsiz olduğu durumlarda, fatura tutarından gösterilebilecektir. Değişiklikler derhal uygulanacaktır.

UMS 16 Maddi Duran Varlıklar ve UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar

UMS 16.35(a) ve UMS 38.80(a)'daki değişiklik yeniden değerlemenin aşağıdaki şekilde yapılabileceğini açıklığa kavuşturmuştur i) Varlığın brüt defter değeri piyasa değerine getirilecek şekilde düzeltilir veya ii) varlığın net defter değerinin piyasa değeri belirlenir, net defter değeri piyasa değerine gelecek şekilde brüt defter değeri oransal olarak düzeltilir. Değişiklik geriye dönük olarak uygulanacaktır.

UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları

Değişiklik, kilit yönetici personeli hizmeti veren yönetici işletmenin ilişkili taraf açıklamalarına tabi ilişkili bir taraf olduğunu açıklığa kavuşturmuştur. Değişiklik geriye dönük olarak uygulanacaktır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Yıllık İyileştirmeler - 2011-2013 Dönemi

UFRS 3 İşletme Birleşmeleri

Değişiklik, i) sadece iş ortaklıklarının değil müşterek anlaşmaların UFRS 3'ün kapsamında olmadığı ii) bu kapsam istisnasının sadece müşterek anlaşmanın finansal tablolarındaki muhasebeleşmeye uygulanabilir olduğu açıklığa kavuşturulmuştur. Değişiklik ileriye dönük olarak uygulanacaktır.

UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü

UFRS 13'deki portföy istisnasının finansal varlık, finansal yükümlülük ve diğer sözleşmelere uygulanabilir olduğu açıklığa kavuşturmuştur. Değişiklik ileriye dönük olarak uygulanacaktır.

UMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Gayrimenkulün yatırım amaçlı gayrimenkul ve sahibi tarafından kullanılan gayrimenkul olarak sınıflanmasında UFRS 3 ve UMS 40'ın karşılıklı ilişkisini açıklığa kavuşturmuştur. Değişiklik ileriye dönük olarak uygulanacaktır.

Söz konusu değişikliklerin Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde önemli bir etkisi olması beklenmemektedir.

KGK tarafından yayınlanan ilke kararları

Yukarıda belirtilenlere ek olarak KGK Türkiye Muhasebe Standartlarının Uygulanmasına yönelik aşağıdaki ilke kararlarını yayımlamıştır. "Finansal tablo örnekleri ve kullanım rehberi" yayınlanma tarihi itibarıyla geçerlilik kazanmıştır ancak diğer kararlar 31 Aralık 2012 tarihinden sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerli olmak üzere uygulanmıştır.

2013-1 Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi

KGK, 20 Mayıs 2013 tarihinde finansal tablolarının yeknesak olmasını sağlamak ve denetimini kolaylaştırmak amacıyla "Finansal tablo örnekleri ve kullanım rehberi" yayınlamıştır. Bu düzenlemede yer alan finansal tablo örnekleri, bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik veya sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmak üzere kurulan finansal kuruluşlar dışında TMS'yi uygulamakla yükümlü olan şirketlerin hazırlayacakları finansal tablolara örnek teşkil etmesi amacıyla yayınlanmıştır. Grup bu düzenlemenin gerekliliklerini yerine getirmek amacıyla Not 2.2.1'de belirtilen sınıflama değişikliklerini yapmıştır.

2013-2 Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi

Karara göre i) ortak kontrole tabi işletme birleşmelerinin hakların birleşmesi (pooling of interest) yöntemi ile muhasebeleştirilmesi gerektiği, ii) dolayısıyla finansal tablolarda şerefiyeye yer verilmemesi gerektiği ve iii) hakların birleştirilmesi yöntemi uygulanırken, ortak kontrolün olduğu raporlama döneminin başı itibarıyla birleşme gerçekleşmiş gibi finansal tabloların düzeltilmesi ve ortak kontrolün olduğu raporlama döneminin başından itibaren karşılaştırmalı olarak sunulması gerektiği hükme bağlanmıştır. Bu kararın Grup'un konsolide finansal tabloları üzerinde önemli bir etkisi olmamıştır.

2013-3 İntifa Senetlerinin Muhasebeleştirilmesi

İntifa senedinin hangi durumlarda finansal bir borç hangi durumlarda ise özkaynağa dayalı finansal araç olarak muhasebeleştirilmesi gerektiği konusuna açıklık getirilmiştir. Bu kararın Grup'un konsolide finansal tabloları üzerinde önemli bir etkisi olmamıştır.

2013-4 Karşılıklı İştirak Yatırımlarının Muhasebeleştirilmesi

Bir işletmenin iştirak yatırımı olan bir işletmede kendisine ait hisselerin bulunması durumu karşılıklı iştirak ilişkisi olarak tanımlanmış ve karşılıklı iştiraklerin muhasebeleştirilmesi konusu, yatırımın türüne ve uygulanan farklı muhasebeleştirme esaslarına bağlı olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu ilke kararı ile konu aşağıdaki üç ana başlık altında değerlendirilmiş ve her birinin muhasebeleştirme esasları belirlenmiştir.

- Bağlı ortaklığın, ana ortaklığın özkaynağa dayalı finansal araçlarına sahip olması durumu,
- İştiraklerin veya iş ortaklığının yatırımcı işletmenin özkaynağa dayalı finansal araçlarına sahip olması durumu
- İşletmenin özkaynağa dayalı finansal araçlarına, TMS 39 ve TFRS 9 kapsamında muhasebeleştirildiği bir yatırımının bulunduğu işletme tarafından sahip olunması durumu.

Bu kararın Grup'un konsolide finansal tabloları üzerinde önemli bir etkisi olmamıştır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

2.1.3 Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren müşterek yönetime tabi ortaklıkların finansal tabloları

Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıkların finansal tabloları, faaliyet gösterdikleri ülkelerde geçerli olan kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlanmış olup Türkiye Finansal Raporlama Standartları uyarınca doğru sunumun yapılması amacıyla gerekli düzeltme ve sınıflandırmalar yansıtılarak düzenlenmiştir. İlgili yabancı ortaklıkların varlık ve yükümlülükleri konsolide bilanço tarihindeki döviz kuru, gelir ve giderler ortalama döviz kuru kullanılarak Türk Lirası'na çevrilmiştir. Kapanış ve ortalama kur kullanımı sonucu ortaya çıkan kur farkları özkaynaklar içerisindeki yabancı para çevrim farkları hesabı altında takip edilmektedir.

2.1.4 Konsolidasyon esasları

- a) 31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait konsolide finansal tablolar, 31 Aralık 2012 tarihinde sona eren yıla ait konsolide finansal tablolarda belirtilen esaslarla tutarlı olarak hazırlanan ana şirket olan Tüpraş, Bağlı Ortaklıkları ve Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıkları'nın finansal tablolarını kapsamaktadır.
- b) 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla konsolidasyona tabi tutulan Bağlı Ortaklıklar ve Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıkları'nın oy hakları ve etkin ortaklık payları 31 Aralık 2012 tarihinde sona eren yıla ait konsolide finansal tablolarda belirtilen oy hakları ve etkin ortaklık paylarından değişiklik göstermemiştir.

	31 Aralık 2013		31 Aralık 2012	
	Şirket tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı oy hakkı (%)	Etkin ortaklık payı (%)	Şirket tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı oy hakkı (%)	Etkin ortaklık payı (%)
Bağlı Ortaklık				
Ditaş	79,98	79,98	79,98	79,98
Üsküdar	79,98	79,98	79,98	79,98
Damla	79,98	79,98	79,98	79,98
Beykoz	79,98	79,98	79,98	79,98
Kadıköy	79,98	79,98	79,98	79,98
Sarıyer	79,98	79,98	79,98	79,98
Kartal	79,98	79,98	79,98	79,98
Maltepe	79,98	79,98	79,98	79,98
Salacak	79,98	79,98	79,98	79,98
Karşıyaka	79,98	79,98	79,98	79,98

Bağlı Ortaklıklar'a ait finansal durum tabloları ve gelir tabloları tam konsolidasyon yöntemi kullanılarak konsolide edilmiş olup, Şirket'in sahip olduğu payların kayıtlı iştirak değeri, ilgili özkaynak ile karşılıklı olarak netleştirilmiştir. Şirket ile Bağlı Ortaklıkları arasındaki işlemler ve bakiyeler konsolidasyon kapsamında karşılıklı olarak silinmektedir. Şirket'in sahip olduğu bağlı ortaklık hisselerinin kayıtlı değerleri ve bu hisselerden kaynaklanan temettüleri, ilgili özkaynak ve kapsamlı gelir tablosu hesaplarından netleştirilmiştir.

- c) Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar, Grup'un bir veya daha fazla müteşebbis ortak tarafından müştereken yönetilmek üzere, bir ekonomik faaliyetin üstlenilmesi için bir sözleşme dahilinde oluşturulan şirketleri ifade etmektedir. Grup bu müşterek kontrolü, kendisinin doğrudan ya da dolaylı olarak sahip olduğu hisselerden veya ilişkili tarafların sahip olduğu paylara ait oy haklarını onlar adına kullanma yetkisinden yararlanarak sağlamaktadır. Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar özkaynaktan pay alma yöntemi kullanılmak suretiyle konsolidasyon kapsamına alınırlar. Özkaynaktan pay alma yöntemine göre muhasebeleştirilen yatırımlar konsolide finansal durum tablosunda, alış maliyetinin üzerine Grup'un iştirakin net varlıklarındaki payına alım sonrası değişikliklerin eklenmesi veya çıkarılması ve varsa değer düşüklüğü karşılığının düşülmesiyle gösterilmektedir. Konsolide kapsamlı gelir tablosu, Grup'un iştiraklerinin faaliyetleri sonucundaki payını yansıtmaktadır. İştirakin kar veya zararına henüz yansıtılmamış tutarların iştirakin özkaynaklarında ortaya çıkardığı değişiklikler de Grup'un iştirakteki payı oranında iştirakin defter değerinde düzeltme yapılmasını gerekli kılabılır. Bu değişikliklerden Grup'a düşen pay doğrudan Grup'un kendi özkaynaklarında muhasebeleştirilir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AIT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla konsolidasyon kapsamındaki müşterek yönetime tabi ortaklıkların oranları gösterilmiştir:

	31 Aralık 2013		31 Aralık 2012	
	Şirket tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı oy hakkı (%)	Etkin ortaklık payı (%)	Şirket tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı oy hakkı (%)	Etkin ortaklık payı (%)
Özkaynaktan pay alma yöntemi kullanılarak değerlendirilen müşterek yönetime tabi ortaklıklar				
Opet	50,00	40,00	50,00	40,00
Opet Gıda (tasfiye halinde)	50,00	39,99	50,00	39,99
Opet International	50,00	40,00	50,00	40,00
Opet Trade B.V.	50,00	40,00	50,00	40,00
Opet Trade Singapore	50,00	40,00	50,00	40,00
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	25,00	20,00	25,00	20,00
Opet Fuchs Madeni Yağ San. ve Tic. A.Ş.	25,00	20,00	25,00	20,00
Op Ay Akaryakıt Ticaret Ltd. Şti.	25,00	20,00	25,00	20,00
Akdeniz Akaryakıt Depolama Nakliyat ve Tic. A.Ş.	16,65	13,32	16,65	13,32
Nemrut Liman ve Boru İşl. Nak. İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.	12,50	10,00	12,50	10,00
Opet Aygaz Gayrimenkul A.Ş.	25,00	20,00	-	-

d) Grup'un toplam oy haklarının %20'nin altında olduğu veya %20'nin üzerinde olmakla birlikte Grup'un önemli bir etkiye sahip olmadığı veya konsolide finansal tablolar açısından önemlilik teşkil etmeyen, teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen satılmaya hazır finansal varlıklar gerçeğe uygun değerleriyle, gerçeğe uygun değerleri güvenilir bir şekilde belirlenemeyen satılmaya hazır finansal varlıklar maliyet bedelleri üzerinden, varsa, değer kaybı ile ilgili karşılık düşüldükten sonra konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır (Not 9).

e) Bağlı Ortaklıklar'ın net varlıklarında ve faaliyet sonuçlarında ana ortaklık dışı paya sahip hissedarların payları, konsolide finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosunda ana ortaklık dışı pay olarak gösterilmiştir.

2.2. Muhasebe politikalarında değişiklikler

2.2.1 Karşılaştırmalı bilgiler

Finansal durum ve performans trendlerinin tespitine imkan vermek üzere, Grup'un konsolide finansal tabloları önceki dönemle karşılaştırmalı hazırlanmaktadır.

Grup, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla konsolide finansal durum tablosunu 31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla hazırlanmış konsolide finansal durum tablosu ile; 31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait konsolide kapsamlı gelir tablosunu, nakit akım tablosunu ve özkaynak değişim tablosunu ise 31 Aralık 2012 tarihinde sona eren yıla ait konsolide finansal tablolar ile karşılaştırmalı olarak düzenlemiştir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

SPK'nın 7 Haziran 2013 tarih ve 20/670 sayılı toplantısında alınan karar uyarınca Sermaye Piyasası'nda Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği kapsamına giren sermaye piyasası kurumları için 31 Mart 2013 tarihinden sonra sona eren ara dönemlerden itibaren yürürlüğe giren finansal tablo örnekleri ve kullanım rehberi yayınlanmıştır. Yürürlüğe giren bu formatlar uyarınca Grup'un finansal durum tablolarında çeşitli sınıflamalar yapılmıştır. Grup'un 31 Aralık 2012 tarihli finansal durum tablosunda ve 31 Aralık 2012 tarihinde sona eren konsolide kapsamlı gelir tablosunda yapılan sınıflamalar şunlardır:

- Diğer dönen varlıklar hesap grubunda gösterilen 66.634 bin TL tutarındaki peşin ödenmiş giderler finansal durum tablosunda ayrı bir hesap olarak gösterilmiştir.
- Diğer duran varlıklar hesap grubunda gösterilen 272.363 bin TL tutarındaki peşin ödenmiş giderler finansal durum tablosunda ayrı bir hesap olarak gösterilmiştir.
- Dönem karı vergi yükümlülüğü hesap grubunda gösterilen 183.598 bin TL tutarındaki peşin ödenmiş kurumlar vergisi dönen varlıklar grubu altında “Cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar” hesabında gösterilmiştir.
- Diğer kısa vadeli yükümlülükler hesap grubunda bulunan toplam 53.934 bin TL tutarındaki personele borçlar ve ödenecek sosyal güvenlik kesintileri “Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar” hesabında gösterilmiştir.
- Alınan avanslar hesap grubunda bulunan 15.381 bin TL tutarındaki alınan avanslar “Ertelenmiş gelirler” hesabında gösterilmiştir.
- Diğer kısa vadeli yükümlülükler hesap grubunda bulunan 11.489 bin TL tutarındaki alınan depozito ve teminatlar “Diğer borçlar” hesabında gösterilmiştir.
- Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar ve çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar hesapları sırasıyla kısa vadeli karşılıklar ve uzun vadeli karşılıklar hesapları altında gruplanmıştır.
- Borç karşılıkları hesabının adı “Diğer kısa vadeli karşılıklar” olarak değiştirilmiş ve kısa vadeli karşılıklar hesabı altında gruplanmıştır.
- Diğer kısa vadeli karşılıklar hesabında bulunan 1.380 bin TL tutarındaki personel prim tahakkukları çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar hesabına sınıflandırılmıştır.
- Diğer dönen varlıklar hesap grubunda bulunan 31.821 bin TL tutarındaki verilen depozito ve teminatlar diğer alacaklar hesabına sınıflandırılmıştır.
- Hisse senetleri ihraç primleri hesabının adı “Paylara ilişkin primler/iskontolar” olarak değiştirilmiştir.
- Finansal varlıklar değer artış fonu hesabının adı “Yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazanç/(kayıpları)” olarak değiştirilmiştir.
- Azınlık payları hesabının adı “Kontrol gücü olmayan paylar” olarak değiştirilmiştir.
- Yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazanç/(kayıpları) ve yabancı para çevrim farkları hesapları “Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler” hesabı altında gruplanmıştır.
- Satışlar hesabının adı “Hasılat” olarak değiştirilmiş ve hizmet gelirleri hesabı hasılat hesabı altına sınıflandırılmıştır.
- Finansman gelirleri hesap grubunda bulunan ticari borçlara ilişkin 52.733 bin TL tutarındaki kur farkı geliri ve 159.898 bin TL tutarındaki vadeli satışlardan kaynaklanan vade farkı gelirleri esas faaliyetlerden diğer gelirler hesabına sınıflandırılmıştır.
- Finansman giderleri hesap grubunda bulunan ticari alacaklara ilişkin 10.455 bin TL tutarındaki kur farkı gideri ve 12.724 bin TL tutarındaki vadeli alışlardan kaynaklanan vade farkı giderleri esas faaliyetlerden diğer giderler hesabına sınıflandırılmıştır.
- Esas faaliyetlerden diğer gelirler hesap grubunda bulunan 17.751 bin TL tutarındaki maddi ve maddi olmayan duran varlık satış karları yatırım faaliyetlerinden gelirler hesabına sınıflandırılmıştır.
- Finansman gelirleri hesap grubunda bulunan 592.304 bin TL tutarındaki mevduatlardan oluşan kur farkı karı finansman giderleri hesap grubu altında mevduatlardan oluşan kur farkı zararı hesabı altında netlenmiştir.

TFRS 11 “Müşterek Anlaşmalar” standardı, iş ortaklıklarını konsolide finansal tablolarda özkaynak yönetimine göre muhasebeleştirilmeyi zorunlu kılmıştır. Değişiklik 1 Ocak 2013 sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geçerlidir. Uygulama geriye dönük olarak uygulanmış ve 31 Aralık 2012 tabloları yeniden düzenlenmiştir.

TMS 19 - Çalışanlara sağlanan faydalar standardında yapılan değişiklikler kapsamında kıdem tazminatına ilişkin aktüeryal kazanç/kayıplar özkaynaklar altında muhasebeleştirilmektedir. Bu uygulama 1 Ocak 2013 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geçerlidir ve uygulama geriye dönük olarak uygulanmıştır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Yapılan sınıflamalar ile TFRS 11 ve TMS 19 değişikliklerinin etkileri aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

31 Aralık 2012 tarihli konsolide finansal durum tablosunda yapılan değişiklikler:

Varlıklar	31 Aralık 2012 (Önceden raporlanan)	31 Aralık 2012 (Düzeltilmeler sonrası)	Düzeltilmelerin net etkisi
Dönen varlıklar	9.598.255	9.129.259	(468.996)
Nakit ve nakit benzerleri	3.267.129	3.248.806	(18.323)
Ticari alacaklar	2.428.236	2.083.572	(344.664)
İlişkili taraflardan ticari alacaklar	141.093	162.382	21.289
İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar	2.287.143	1.921.190	(365.953)
Finansal yatırımlar	12.764	12.764	-
Diğer alacaklar	29.190	38.078	8.888
İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar	29.190	38.078	8.888
Stoklar	3.331.359	3.124.242	(207.117)
Peşin ödenmiş giderler	-	66.634	66.634
Carri dönem vergisiyle ilgili varlıklar	-	183.598	183.598
Diğer dönen varlıklar	529.547	371.565	(157.982)
Türev finansal araçlar	30	-	(30)
Duran varlıklar	7.515.885	7.518.648	2.763
Ticari alacaklar	6.903	-	(6.903)
Finansal yatırımlar	85.938	3.999	(81.939)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	44.410	793.862	749.452
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	4.621	4.621	-
Maddi duran varlıklar	6.149.528	5.846.115	(303.413)
Maddi olmayan duran varlıklar	281.036	39.904	(241.132)
Serfeviye	189.073	-	(189.073)
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	91.963	39.904	(52.059)
Peşin ödenmiş giderler	-	272.363	272.363
Ertelemiş vergi varlığı	114.029	139.216	25.187
Diğer duran varlıklar	829.420	418.568	(410.852)
Toplam varlıklar	17.114.140	16.647.907	(466.233)
Kaynaklar			
Kısa vadeli yükümlülükler	8.428.878	8.068.100	(360.778)
Kısa vadeli borçlanmalar	821.758	551.905	(269.853)
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları	160.569	152.455	(8.114)
Ticari borçlar	5.222.515	5.064.230	(158.285)
İlişkili taraflara ticari borçlar	59.827	56.074	(3.753)
İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar	5.162.688	5.008.156	(154.532)
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	-	53.934	53.934
Diğer borçlar	-	11.489	11.489
İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar	-	11.489	11.489
Ertelemiş gelirler	16.377	15.381	(996)
Dönem karı vergi yükümlülüğü	40.880	222.167	181.287
Kısa vadeli karşılıklar	91.449	55.450	(35.999)
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar	4.637	6.017	1.380
Diğer kısa vadeli karşılıklar	86.812	49.433	(37.379)
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	2.075.072	1.941.089	(133.983)
Türev finansal araçlar	258	-	(258)
Uzun vadeli yükümlülükler	3.795.678	3.690.223	(105.455)
Uzun vadeli borçlanmalar	3.660.453	3.539.773	(120.680)
Uzun vadeli karşılıklar	118.515	144.126	25.611
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar	118.515	144.126	25.611
Diğer uzun vadeli yükümlülükler	16.710	6.324	(10.386)
Özkaynaklar	4.889.584	4.889.584	-
Ödenmiş sermaye	250.419	250.419	-
Sermaye düzeltme farkları	1.344.243	1.344.243	-
Paylara ilişkin primler/iskontolar	172	172	-
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler	-	(7.008)	(7.008)
Yeniden değerlendirme ve ölçüm kazanç/(kayıpları)	-	(7.008)	(7.008)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler	47.554	47.554	-
Yabancı para çevrim farkları	5.121	5.121	-
Yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazanç/(kayıpları)	42.433	42.433	-
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	223.321	223.321	-
Geçmiş yıllar karları	1.520.169	1.523.852	3.683
Net dönem karı	1.460.794	1.464.119	3.325
Ana ortaklığa ait özkaynaklar	4.846.672	4.846.672	-
Kontrol gücü olmayan paylar	42.912	42.912	-
Toplam kaynaklar	17.114.140	16.647.907	(466.233)

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

31 Aralık 2012 tarihinde sona eren konsolide kapsamlı gelir tablosunda yapılan değişiklikler:

	31 Aralık 2012 (Önceden raporlanan)	31 Aralık 2012 (Düzeltilmeler sonrası)	Düzeltilmelerin net etkisi
Hasılat	47.099.089	42.436.908	(4.662.181)
Satışların maliyeti (-)	(45.101.719)	(40.746.066)	4.355.653
Brüt kar	1.997.370	1.690.842	(306.528)
Genel yönetim giderleri (-)	(518.470)	(466.337)	52.133
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	(335.498)	(187.084)	148.414
Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	(12.439)	(12.439)	-
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	47.835	222.756	174.921
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	(98.795)	(117.456)	(18.661)
Esas faaliyet karı	1.080.003	1.130.282	50.279
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	-	17.751	17.751
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından paylar	11.304	101.163	89.859
Finansman gelirleri/(giderleri) öncesi faaliyet karı	1.091.307	1.249.196	157.889
Finansman gelirleri	1.101.394	271.468	(829.926)
Finansman giderleri (-)	(820.989)	(170.428)	650.561
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı	1.371.712	1.350.236	(21.476)
Sürdürülen faaliyetler vergi geliri	96.327	121.128	24.801
Dönem vergi gideri	(248.876)	(222.167)	26.709
Ertelenmiş vergi geliri/(gideri)	345.203	343.295	(1.908)
Sürdürülen faaliyetler dönem karı	1.468.039	1.471.364	3.325
Diğer kapsamlı gelirler:			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar	-	(3.325)	(3.325)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/(kayıpları)	-	(4.156)	(4.156)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	-	831	831
-Ertelenmiş vergi (gideri)/geliri	-	831	831
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacaklar	685	685	-
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme kazançları	2.234	2.234	-
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim	(1.437)	(1.437)	-
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme kazançlarına ilişkin vergiler	(112)	(112)	-
-Ertelenmiş vergi (gideri)	(112)	(112)	-
Diğer kapsamlı gelir (vergi sonrası)	685	(2.640)	(3.325)
Toplam kapsamlı gelir	1.468.724	1.468.724	-
Dönem karının dağılımı:			
Kontrol gücü olmayan paylar	7.245	7.245	-
Ana ortaklık payları	1.460.794	1.464.119	3.325
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı			
Kontrol gücü olmayan paylar	7.245	7.245	-
Ana ortaklık payları	1.461.479	1.461.479	-
Nominal değeri 1 Kr olan pay başına kazanç (Kr)	5,83	5,85	0,02

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

31 Aralık 2012 tarihli konsolide nakit akım tablosunda yapılan değişiklikler:

	31 Aralık 2012 (Önceden raporlanan)	31 Aralık 2012 (Düzeltilmeler sonrası)	Düzeltilmelerin net etkisi
Vergi ve ana ortaklık dışı kar öncesi dönem karı	1.371.712	1.350.236	(21.476)
Varlık ve yükümlülüklerdeki değişimler öncesi sağlanan nakit akımı	1.561.506	1.371.478	(190.028)
İşletme faaliyetlerinden elde edilen/(kullanılan) net nakit	2.819.289	2.636.706	(182.583)
Yatırım faaliyetlerinden elde edilen/ (kullanılan) net nakit	(2.139.898)	(2.028.562)	111.336
Finansman faaliyetlerinde (kullanılan)/ sağlanan net nakit	1.259.363	1.335.042	75.679
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem sonu bakiyesi	2.782.832	2.764.509	(18.323)

2.2.2 Netleştirme/Mahsup

Finansal varlık ve yükümlülükler, gerekli kanuni hak olması, söz konusu varlık ve yükümlülükleri net olarak değerlendirmeye niyet olması veya varlıkların elde edilmesi ile yükümlülüklerin yerine getirilmesinin eş zamanlı olduğu durumlarda net olarak gösterilirler.

2.3. Önemli muhasebe politikalarının özeti

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında izlenen önemli muhasebe politikaları aşağıda özetlenmiştir:

2.3.1 Nakit ve nakit benzerleri

Nakit ve nakit benzerleri konsolide bilançoda maliyet değerleri ile yansıtılmaktadırlar. Nakit ve nakit benzerleri, eldeki nakit, banka mevduatları ile tutarı belirli, nakde kolayca çevrilebilen kısa vadeli ve yüksek likiditeye sahip, değerindeki değişim riski önemsiz olan ve vadesi üç ay veya daha kısa olan yatırımları içermektedir (Not 4).

2.3.2 Ticari alacaklar ve değer düşüklüğü karşılığı

Grup'un doğrudan bir borçluya mal veya hizmet tedariki ile oluşan vadeli satışlarından kaynaklanan ticari alacaklar, etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyetleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Grup'un ödenmesi gereken meblağları tahsil edemeyecek olduğunu gösteren bir durumun söz konusu olması halinde ticari alacaklar için bir değer düşüklüğü karşılığı oluşturulur. Söz konusu bu karşılığın tutarı, alacağın kayıtlı değeri ile tahsili mümkün tutar arasındaki farktır. Tahsili mümkün tutar, teminatlardan ve güvencelerden tahsil edilebilecek meblağlar da dahil olmak üzere tüm nakit akışlarının oluşan ticari alacağın orijinal etkin faiz oranı esas alınarak iskonto edilen değeridir.

Değer düşüklüğü tutarı, kaydedilmesinden sonra oluşacak bir durum dolayısıyla azalırsa, söz konusu tutar cari dönemde diğer gelirlere yansıtılır (Not 6).

2.3.3 İlişkili taraflar

Konsolide finansal tabloların amacı doğrultusunda, ortaklar, üst düzey yönetim personeli ve Yönetim Kurulu üyeleri, aileleri ve onlar tarafından kontrol edilen veya onlara bağlı şirketler, iştirak ve ortaklıklar ile Koç Topluluğu şirketleri, ilişkili taraflar olarak kabul edilmişlerdir (Not 30).

2.3.4 Stoklar

Stoklar, net gerçekleşebilir değer ya da elde etme bedelinden düşük olanı ile değerlendirilir. Stokların maliyeti tüm satın alma maliyetlerini, dönüştürme maliyetlerini ve stokların mevcut durumuna ve konumuna getirilmesi için katlanılan diğer maliyetleri içerir. Grup, stoklarını ağırlıklı ortalama maliyet yöntemine göre değerlemektedir. Üretim sürecinde aynı hammadde girdisinden birden fazla ürün elde edildiğinden her bir ürünün üretim maliyeti ayrı olarak belirlenmemektedir. Şirket, üretim maliyetlerini rasyonel ve tutarlı bir şekilde dağıtabilmek için, üretim tamamlanma aşamasında üretim maliyetlerini, ürünler arasında her bir ürünün nispi satış değerlerini esas alarak dağıtmaktadır.

Net gerçekleşebilir değer, olağan ticari faaliyet içerisinde oluşan tahmini satış fiyatından tahmini tamamlanma maliyeti ve satışı gerçekleştirmek için gerekli tahmini satış maliyeti toplamının indirilmesiyle elde edilen tutardır (Not 8).

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEYİNCİ BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

2.3.5 Yedek parça ve malzemeler

Yedek parça ve malzemeler net gerçekleştirilebilir değer ya da elde etme bedelinden düşük olanı ile değerlendirilir. Yedek parça ve malzemelerin maliyeti tüm satın alma maliyetlerini ve yedek parçaların mevcut durumuna ve konumuna getirilmesi için katılan diğer maliyetleri içerir. Grup, yedek parça ve malzemelerini ağırlıklı ortalama maliyet yöntemine göre değerlemektedir. Grup, beklenen kullanım süresi içerisinde kullanılmayan ve yakın bir gelecekte kullanılmasını öngörmediği yedek parça ve malzemeler için değer düşüklüğü karşılığı ayırmaktadır (Not 15).

2.3.6 Finansal yatırımlar

Tüm finansal varlıklar, ilk kaydedilişlerinde işlem maliyetleri dahil olmak üzere maliyet bedelleri üzerinden değerlendirilir. Likidite ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak veya faiz oranlarındaki değişimler nedeniyle satılabilecek olan ve belirli bir süre gözetilmeksizin elde tutulan finansal araçlar, satılmaya hazır finansal varlıklar olarak sınıflandırılmıştır. Bunlar, kısa vadeli olarak kar amacıyla elde tutulmadıkça veya işletme sermayesinin artırılması amacıyla satışına ihtiyaç duyulmayacaksa duran varlıklar olarak gösterilir, aksi halde dönen varlıklar olarak sınıflandırılır. Şirket yönetimi, bu finansal araçların sınıflandırmasını satın alındıkları tarihte uygun bir şekilde yapmakta olup düzenli olarak bu sınıflandırmayı gözden geçirmektedir.

Grup her bilanço tarihinde bir ya da bir grup finansal varlığında değer düşüklüğü olduğuna dair objektif bir kanıtın olup olmadığını değerlendirir. Finansal araçların satılmaya hazır olarak sınıflandırılması durumunda, gerçeğe uygun değerinde elde etme maliyetinin altına önemli derecede düşmesi veya gerçeğe uygun değerinin uzun süreli bir düşüş eğiliminde bulunması, menkul kıymetlerin değer düşüklüğüne maruz kalıp kalmadığını değerlendirmede dikkate alınır. Eğer satılmaya hazır finansal varlıklar için bu tür bir kanıt mevcutsa, özkaynaklardan dönemin kapsamlı gelir tablosuna transfer edilerek kümüle net zarar, elde etme maliyeti ile cari gerçeğe uygun değer arasındaki farktan, bu finansal varlığa ilişkin daha önce kar/zararda muhasebeleştirilmiş gerçeğe uygun değer zararları düşülmek suretiyle hesaplanır ve dönemin kapsamlı gelir tablosuna gider olarak yansıtılır.

Satılmaya hazır finansal varlıkların gerçeğe uygun değerindeki değişikliklerden kaynaklanan gerçekleşmemiş kar ve zararlar bir değer düşüklüğü olmadığı durumda dönem sonuçları ile ilişkilendirilmeden finansal varlığın konsolide finansal tablolardan çıkarıldığı tarihe kadar doğrudan özkaynak içinde “Finansal Varlıklar Değer Artış Fonu” hesabında muhasebeleştirilmiştir. Satılmaya hazır finansal varlıklar konsolide finansal tablolardan çıkarıldıklarında, özkaynak da “Finansal Varlıklar Değer Artış Fonu”nda takip edilen ilgili kazanç ve zararlar konsolide kapsamlı gelir tablosuna transfer edilir.

Satılmaya hazır finansal varlıkların borsaya kayıtlı herhangi bir gerçeğe uygun değerinin olmadığı veya doğru biçimde gerçeğe uygun değeri yansıtmadığı durumlarda finansal varlığın gerçeğe uygun değeri değerlendirme teknikleri kullanılarak belirlenir. Bu değerlendirme teknikleri, piyasa koşullarına uygun güncel işlemleri veya esasen benzer diğer yatırım araçlarını baz almayı ve yatırım yapılan şirkete özgü şartları dikkate alarak iskonto edilmiş nakit akım analizlerini içerir.

Şirket'in %20'nin altında sermaye payına sahip olduğu finansal varlıkların borsaya kayıtlı herhangi bir gerçeğe uygun değerinin olmadığı, gerçeğe uygun değerinin hesaplanmasında kullanılan diğer yöntemlerin uygun olmaması nedeniyle gerçeğe uygun bir değer tahmininin yapılamadığı ve gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde ölçülemediği durumlarda finansal varlığın kayıtlı değeri elde etme maliyeti tutarından, şayet mevcutsa, değer düşüklüğü karşılığının çıkarılması suretiyle belirlenmiştir (Not 9).

2.3.7 Maddi duran varlıklar

Maddi duran varlıklar, elde etme maliyetinden birikmiş amortismanın düşülmesi ile bulunan net değerleri ile gösterilmektedir. Tarihi değerler, maddi duran varlığın iktisabı ile direkt olarak ilgili olan maliyetleri içermektedir. İktisap tarihinden sonraki maliyetler, sadece varlıkla ilgili gelecekteki ekonomik faydanın Grup'a akışının muhtemel olduğu ve varlığın maliyetinin güvenilir olarak ölçülebildiği durumlarda varlığın defter değerine ilave edilir veya ayrı bir varlık olarak kaydedilir. Diğer tüm bakım onarım giderleri ilgili döneme ait kapsamlı gelir tablosunda giderleştirilir. Amortisman, maddi duran varlıkların brüt defter değerleri üzerinden faydalı ömürlerine göre doğrusal amortisman yöntemi kullanılarak ayrılmaktadır (Not 12).

Grup'un sahip olduğu maddi duran varlıkların tahmin edilen faydalı ömürleri aşağıda belirtilmiştir:

	Faydalı ömür
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	3-50 yıl
Binalar	5-50 yıl
Makina tesis ve cihazlar	3-50 yıl
Taşıt araçları	4-25 yıl
Döşeme ve demirbaşlar	2-50 yıl

Arazi ve arsalar, sınırsız ömürleri olması sebebiyle amortismanına tabi değildir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Bir varlığın kayıtlı değeri, varlığın geri kazanılabilir değerinden daha yüksekse, kayıtlı değer derhal geri kazanılabilir değerine indirilir. Geri kazanılabilir değer, ilgili varlığın net satış fiyatı ya da kullanımdaki değerinin yüksek olanıdır. Net satış fiyatı, varlığın gerçeğe uygun değerinden satış gerçekleştirilmek için katlanılacak maliyetlerin düşülmesi suretiyle tespit edilir. Kullanımdaki değer ise ilgili varlığın kullanılmasına devam edilmesi suretiyle gelecekte elde edilecek tahmini nakit akımlarının konsolide bilanço tarihi itibarıyla indirgenmiş tutarlarına artık değerlerinin eklenmesi ile tespit edilir.

Maddi duran varlıkların satışı dolayısıyla oluşan kar ve zararlar diğer faaliyet gelirleri ve giderleri hesaplarına dahil edilirler.

2.3.8 Maddi olmayan duran varlıklar

Maddi olmayan duran varlıklar, haklar ve yazılımları ve geliştirme giderlerini içermektedir (Not 13).

a) Haklar ve yazılımlar

Haklar ve yazılımlar, iktisap maliyeti üzerinden kaydedilir ve iktisap edildikleri tarihten sonra 5 yılı geçmeyen bir süre için tahmini faydalı ömürleri üzerinden doğrusal amortisman yöntemi ile amortismanına tabi tutulur.

b) Geliştirme giderleri

Geliştirme giderlerine ilişkin muhasebe politikası Not 2.3.23'de açıklanmıştır.

2.3.9 Yatırım amaçlı gayrimenkuller

Mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılmak veya idari maksatlarla veya işlerin normal seyri esnasında satılmak yerine, kira elde etmek veya değer kazanması amacıyla veya her ikisi için elde tutulan araziler ve binalar "yatırım amaçlı gayrimenkuller" olarak sınıflandırılır ve maliyet yöntemine göre maliyet eksi birikmiş amortisman (arazi hariç) değerleri ile gösterilir.

Yatırım amaçlı gayrimenkuller olası bir değer düşüklüğünün tespiti amacıyla incelenir ve bu inceleme sonunda yatırım amaçlı gayrimenkullerin kayıtlı değeri, geri kazanılabilir değerinden fazla ise karşılık ayrılacak suretiyle geri kazanılabilir değerine indirilir. Geri kazanılabilir değer, ilgili yatırım amaçlı gayrimenkulün mevcut kullanımından gelecek net nakit akımları ile satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerden yüksek olanı olarak kabul edilir (Not 11).

2.3.10 Varlıklarda değer düşüklüğü

Grup, şerefiye dışındaki tüm maddi ve maddi olmayan duran varlıkları için, her bilanço tarihinde söz konusu varlığa ilişkin değer düşüklüğü olduğuna dair herhangi bir gösterge olup olmadığını değerlendirir. Eğer böyle bir gösterge mevcutsa, o varlığın taşınmakta olan değeri, kullanım veya satış yoluyla elde edilecek olan tutarlardan yüksek olanı ifade eden net gerçekleştirilebilir değer ile karşılaştırılır. Eğer söz konusu varlığın veya o varlığın ait olduğu nakit üreten herhangi bir birimin kayıtlı değeri, kullanım veya satış yoluyla geri kazanılacak tutardan yüksekse, değer düşüklüğü meydana gelmiştir. Bu durumda oluşan değer düşüklüğü zararları konsolide kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilir.

Değer düşüklüğünün iptali nedeniyle varlığın (veya nakit üreten birimin) kayıtlı değerinde meydana gelen artış, önceki yıllarda değer düşüklüğünün konsolide finansal tablolara alınmamış olması halinde oluşacak olan defter değerini (amortismanına tabi tutulduktan sonra kalan net tutar) aşmamalıdır. Değer düşüklüğünün iptali konsolide kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilir. Şerefiyenin net kayıtlı değeri yıllık olarak gözden geçirilmekte ve gerekli görüldüğü durumlarda daimi değer kaybı göz önüne alınarak düzeltmeye tabi tutulmaktadır.

2.3.11 Borçlanma maliyeti

Banka kredileri alındıkları tarihlerde işlem maliyetleri düşürülmüş gerçeğe uygun değerleri üzerinden kayda alınır. Müteakip dönemlerde etkin faiz oranı yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş bedelleriyle değerlendirilir ve işlem masrafları düşüldükten sonra kalan tutar ile iskonto edilmiş maliyet değeri arasındaki fark, konsolide kapsamlı gelir tablosuna kredi dönemi süresince finansman maliyeti olarak yansıtılır.

Kullanıma ve satışa hazır hale getirilmesi önemli ölçüde zaman isteyen varlıklar söz konusu olduğunda satın alınması, yapımı veya üretimi ile ilişki kurulabilen borçlanma maliyetleri, ilgili varlık kullanıma veya satışa hazır hale getirilene kadar varlığın maliyetine dahil edilmektedir. Şirket, Fuel Oil Dönüşüm projesi kapsamında alınan döviz kredileri ile ilgili oluşan borçlanma maliyetlerini TL kredi faizleri ile karşılaştırmakta ve hesaplanan borçlanma maliyetlerini kümüle yönteme göre mali tablolarında aktifleştirmektedir (Not 12).

Diğer tüm borçlanma maliyetleri, oluştukları dönemlerde konsolide kapsamlı gelir tablosuna kaydedilmektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

2.3.12 Faaliyet kiralamaları

Grup - kiracı olarak

Operasyonel kiralama

Mülkiyete ait risk ve getirilerin önemli bir kısmının kiralayana ait olduğu kiralama işlemi, işletme kiralaması olarak sınıflandırılır. İşletme kiralaları olarak yapılan ödemeler, kira dönemi boyunca doğrusal yöntem ile konsolide kapsamlı gelir tablosuna gider olarak kaydedilir.

Grup - kiralayan olarak

Operasyonel kiralama

Operasyonel kiralamada, kiralanın varlıklar, konsolide bilançoda maddi duran varlıklar altında sınıflandırılır ve elde edilen kira gelirleri kiralama dönemi süresince, eşit tutarlarda konsolide kapsamlı gelir tablosuna yansıtılır. Kira geliri kira dönemi boyunca doğrusal yöntem ile konsolide kapsamlı gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

2.3.13 Ertelenmiş vergiler

Ertelenmiş vergi, yükümlülük yöntemi kullanılarak, varlık ve yükümlülüklerin konsolide finansal tablolarda yer alan kayıtlı değerleri ile vergi değerleri arasındaki geçici farklar üzerinden hesaplanır. Ertelenmiş vergi, varlıkların oluştuğu veya yükümlülüklerin yerine getirildiği dönemde geçerli olması beklenen vergi oranları üzerinden hesaplanır ve gelir tablosuna gider veya gelir olarak kaydedilir. Bununla birlikte, ertelenen vergi, aynı veya farklı bir dönemde doğrudan öz sermaye ile ilişkilendirilen varlıklarla ilgili ise doğrudan öz sermaye hesap grubuyla ilişkilendirilir.

Ertelenmiş vergi yükümlülüğü vergilendirilebilir geçici farkların tümü için hesaplanırken, indirilebilir geçici farklardan oluşan ertelenmiş vergi varlıkları, gelecekte vergiye tabi kar elde etmek suretiyle bu farklardan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması şartıyla konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilir.

İndirimli kurumlar vergisi ödemesine imkan sağlayan devlet teşvikleri UMS-12 Gelir Vergileri standardı kapsamında değerlendirilerek; hak kazanılan vergi avantajı tutarı üzerinden, gelecekte vergiye tabi kar elde etmek suretiyle bu avantajdan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması şartıyla, ertelenen vergi varlığı muhasebeleştirilmektedir.

Aynı ülkenin vergi mevzuatına tabi olmak şartıyla ve cari vergi varlıklarının cari vergi yükümlülüklerinden mahsup edilmesi konusunda yasal olarak uygulanabilir bir hakkın bulunması durumunda ertelenmiş vergi varlıkları ve ertelenmiş vergi yükümlülükleri, karşılıklı olarak birbirinden mahsup edilir. Ertelenmiş vergi varlık veya yükümlülükleri konsolide finansal tablolarda uzun vadeli olarak sınıflandırılmıştır (Not 28).

2.3.14 Kıdem tazminatı karşılığı

Çalışanlara sağlanan faydalar / Kıdem tazminatı karşılığı

a) Tanımlanan fayda planı:

Grup, mevcut iş kanunu gereğince, emeklilik nedeni ile işten ayrılan veya istifa ve kötü davranış dışındaki nedenlerle işine son verilen ve en az bir yıl hizmet vermiş personele belirli miktarda kıdem tazminatı ödemekle yükümlüdür.

Grup, finansal tablolardaki kıdem tazminatı karşılığını “Projeksiyon Metodu”nu kullanarak ve Grup’un personel hizmet süresini tamamlama ve kıdem tazminatına hak kazanma konularında geçmiş yıllarda kazandığı deneyimlerini baz alarak hesaplamış ve bilanço tarihi itibarıyla iskonto edilmiş değerini kayıtlara almıştır (Not 17). Hesaplanan tüm aktüeryal kazançlar ve kayıplar diğer kapsamlı gelir tablosuna yansıtılmıştır.

b) Tanımlanan katkı planları:

Grup, Sosyal Güvenlik Kurumu’na zorunlu olarak sosyal sigortalar primi ödemektedir. Grup’un bu primleri ödemediği sürece başka yükümlülüğü kalmamaktadır. Bu primler tahakkuk ettikleri dönemde personel giderlerine yansıtılmaktadır.

2.3.15 Kıdeme teşvik primi karşılığı

Grup’un belli bir kıdemin üzerindeki çalışanlarına ödenen “Kıdeme Teşvik Primi” (“Prim”) adı altında sağladığı bir fayda bulunmaktadır. Konsolide finansal tablolarda tahakkuk etmiş olan kıdeme teşvik primi karşılığı, gelecekteki olası yükümlülüklerin tahmini toplam karşılığının şimdiki zamana indirgenmiş değerini ifade eder (Not 17).

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

2.3.16 Dövizli işlemler

Yıl içinde gerçekleşen dövizli işlemler, işlem tarihlerinde geçerli olan döviz kurları üzerinden çevrilmiştir. Dövizle dayalı parasal varlık ve yükümlülükler, dönem sonunda geçerli olan döviz kurları üzerinden Türk Lirası'na çevrilmiştir. Dövizle dayalı parasal varlık ve yükümlülüklerin çevrimlerinden doğan kur farkı geliri veya zararları aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinden kaynaklanan kur farkları (Not 2.3.11) dışında konsolide kapsamlı gelir tablosuna yansıtılır.

2.3.17 Gelirlerin kaydedilmesi

Gelir, mal ve hizmet satışlarının faturalanmış değerlerini içerir. Satışlar, ürünün teslimi veya hizmetin verilmesi, ürünle ilgili risk ve faydaların transferlerinin yapılmış olması, gelir tutarının güvenilir şekilde belirlenebilmesi ve işlemle ilgili ekonomik faydaların Grup'a akmasının muhtemel olması üzerine alınan veya alınabilecek bedelin gerçeğe uygun değeri üzerinden tahakkuk esasına göre kayıtlara alınır. Satışlarda önemli riskler ve faydalar, mallar alıcıya teslim edildiğinde ya da yasal sahiplik alıcıya geçtiğinde devredilir. Net satışlar, teslim edilmiş malların fatura edilmiş bedelinin satış iadelerinden ve satış ile ilgili vergilerden arındırılmış halidir. Faiz gelirleri zaman dilimi esasına göre gerçekleşir, geçerli faiz oranı ve vadesine kalan süre içinde etkili olacak faiz oranını dikkate alarak tahakkuk edecek olan gelir belirlenir.

Satışların içerisinde önemli bir vade farkı bulunması durumunda, gerçeğe uygun bedel, gelecekte oluşacak tahsilatların finansman maliyeti içerisinde yer alan gizli faiz oranı ile indirgenmesi ile tespit edilir. Gerçek değerleri ile nominal değerleri arasındaki fark, tahakkuk esasına göre faiz geliri olarak değerlendirilir.

2.3.18 Karşılıklar

Grup'un geçmişteki işlemlerinin sonucunda mevcut hukuki veya geçerli bir yükümlülüğünün bulunması ve yükümlülüğün yerine getirilmesi için kaynakların dışa akmasının gerekli olabileceği ve tutar için güvenilir bir tahminin yapılabileceği durumlarda karşılıklar oluşturulur. Karşılıklar, konsolide bilanço tarihi itibarıyla yükümlülüğün yerine getirilmesi için yapılacak harcamanın Grup yönetimi tarafından yapılan en iyi tahmine göre hesaplanır ve etkisinin önemli olduğu durumlarda konsolide bilanço tarihindeki değerine indirgenmesi için iskonto edilir.

2.3.19 Taahhütler, koşullu varlıklar ve yükümlülükler

Geçmiş olaylardan kaynaklanan ve mevcudiyeti işletmenin tam olarak kontrolünde bulunmayan gelecekteki bir veya daha fazla kesin olmayan olayın gerçekleşip gerçekleşmemesi ile teyit edilebilecek muhtemel yükümlülükler ve varlıklar konsolide finansal tablolara alınmamakta ve koşullu yükümlülükler ve varlıklar olarak değerlendirilmektedir (Not 21).

2.3.20 Temettü

Grup, temettü gelirlerini ilgili temettüyü alma hakkı olduğu tarihte konsolide finansal tablolara yansitmaktadır. Temettü borçları, kar dağıtımının bir unsuru olarak beyan edildiği dönemde yükümlülük olarak konsolide finansal tablolara yansıtılır.

2.3.21 Hisse başına kazanç

Konsolide kapsamlı gelir tablosunda belirtilen hisse başına kazanç, net karın, dönem boyunca mevcut bulunan hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısına bölünmesi ile tespit edilir.

Türkiye'de şirketler mevcut hissedarlarına birikmiş karlardan ve özkaynak enflasyon düzeltmesi farkları hesabından hisseleri oranında hisse dağıtarak ("Bedelsiz Hisseler") sermayelerini arttırabilir. Hisse başına kar hesaplanırken bu bedelsiz hisse ihracı çıkarılmış hisseler olarak sayılır. Dolayısıyla hisse başına kar hesaplamasında kullanılan ağırlıklı hisse adedi ortalaması, hisselerin bedelsiz olarak çıkarılmasını geriye dönük olarak uygulamak suretiyle elde edilir.

2.3.22 Bölümlere göre raporlama

TFRS 11 "Müşterek Anlaşmalar" standardı, iş ortaklıklarını konsolide finansal tablolarda özkaynak yönetimine göre muhasebeleştirmeyi zorunlu kılmıştır. Bu değişiklik Not 2.2.1 karşılaştırmalı bilgiler bölümünde açıklandığı üzere Grup tarafından geriye dönük olarak uygulanmıştır. Bu kapsamda Opet Petrolcülük A.Ş. özkaynak metodu ile değerlendirilmiş olup, akaryakıt dağıtım bölümü, bölümlere göre raporlama kapsamından çıkarılmıştır. Konsolidasyon kapsamında sadece rafinaj bölümü kalmış olması sebebiyle 1 Ocak 2013 tarihinden başlamak üzere bölümlere göre raporlama yapılmamaktadır.

Şirket'in 31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait toplam satışlarının %10'undan fazla satış yaptığı iki müşterisinden elde ettiği toplam 9.863.219 bin TL tutarındaki ciro akaryakıt satışlarından oluşmaktadır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

2.3.23 Nakit akım tablosu

Nakit akım tablosunda, döneme ilişkin nakit akım tabloları işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine dayalı bir biçimde sınıflandırılarak raporlanır. İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımları Grup'un faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarını gösterir.

Yatırım faaliyetleri ile ilgili nakit akımları, Grup'un yatırım faaliyetlerinde (sabit yatırımlar ve finansal yatırımlar) kullandığı ve elde ettiği nakit akımlarını gösterir.

Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akımları, Grup'un finansman faaliyetlerinde kullandığı kaynakları ve bu kaynakların geri ödemelerini gösterir.

2.3.24 Araştırma ve geliştirme giderleri

Araştırma masrafları, olduğu dönem içerisinde kapsamlı gelir tablosuna kaydedilir.

Geliştirme faaliyetleri (ya da Grup içi bir projenin gelişim aşaması) sonucu ortaya çıkan işletme içi yaratılan maddi olmayan duran varlıklar yalnızca aşağıda belirtilen şartların tamamı karşılandığında kayda alınır:

- duran varlığın kullanıma hazır ya da satılmaya hazır hale getirilebilmesi için tamamlanmasının teknik anlamda mümkün olması,
- duran varlığı tamamlama, kullanma veya satma niyetinin olması,
- duran varlığın kullanılabilir veya satılabilir olması,
- varlığın ne şekilde ileriye dönük olası bir ekonomik fayda sağlayacağını belli olması,
- duran varlığın gelişimini tamamlamak, söz konusu varlığı kullanmak ya da satmak için uygun teknik, finansal ve başka kaynakların olması, ve
- varlığın geliştirme maliyetinin, geliştirme sürecinde güvenilir bir şekilde ölçülebilir olması.

Diğer geliştirme giderleri gerçekleştirildiğinde gider olarak kaydedilmektedir. Önceki dönemde gider kaydedilen geliştirme gideri sonraki dönemde aktifleştirilemez.

2.3.25 Devlet teşvik ve yardımları

Devlet teşvikleri ile birlikte yatırım, araştırma ve geliştirme teşvikleri; Grup'un teşvik talepleri ile ilgili olarak yetkililer tarafından onaylandığı zaman tahakkuk esasına göre gerçeğe uygun değer ile muhasebeleştirilir.

Yatırım indirimi istisnası kapsamında indirimli kurumlar vergisi ödemesine imkan sağlayan devlet teşvikleri UMS-12 Gelir Vergileri standardı kapsamında değerlendirilmektedir (Not.2.3.13).

2.3.26 İşletme birleşmeleri ve şerefiye

İşletme birleşmeleri, UFRS 3 “İşletme Birleşmeleri” kapsamında satın alma yöntemine göre muhasebeleştirilir. 1 Ocak 2011 tarihinden önceki işletme birleşmelerinde bir işletmenin satın alınması ile ilgili katlanılan satın alma maliyeti, iktisap edilen işletmenin satın alma tarihindeki tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerine dağıtılır. Satın alma maliyetinin iktisap edilen işletmenin tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerlerindeki iktisap edilen payını aşan kısmı şerefiye olarak konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilir. İşletme birleşmelerinde iktisap edilen işletmenin/şirketin finansal tablolarında yer almayan ancak şerefiyenin içerisinde ayrılabilecek özelliğine sahip varlıklar, maddi olmayan duran varlıklar (marka değeri gibi) ve/veya şarta bağlı yükümlülükler gerçeğe uygun değerleri ile konsolide finansal tablolara yansıtılır. İşletme birleşmesi sırasında oluşan şerefiye amortismanına tabi tutulmaz, bunun yerine yılda bir kez veya şartların değer düşüklüğünü işaret ettiği durumlarda daha sık aralıklarla değer düşüklüğü tespit çalışmasına tabi tutulur.

İktisap edilen tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerindeki iktisap edilen payının işletme birleşmesi maliyetini aşması durumunda ise fark gelir olarak kaydedilir.

1 Ocak 2011 tarihinden sonra gerçekleşen işletme birleşmelerinde, 1 Ocak 2011 tarihi itibarıyla geçerli olan yeniden düzenlenmiş UFRS 3 “İşletme Birleşmeleri” standardı uygulanmaktadır. Yeniden düzenlenmiş UFRS 3'ün temel farkı satın alma sırasında katlanılan bütün işlem maliyetlerinin kar/zararda muhasebeleştirilmesidir. 2012 yılı içerisinde gerçekleşen ve yeniden düzenlenmiş UFRS 3'ün uygulanmasını gerektiren bir işletme birleşmesi yoktur.

Şerefiye, değer düşüklüğü tespiti için nakit üreten birimlere dağıtılır. Dağıtım, şerefiyenin oluşmasına neden olan işletme birleşmesinden fayda elde etmesi beklenen nakit üreten bir ya da birden fazla birime yapılır. Grup, 28 Aralık 2006 tarihindeki Opet iktisabı nedeniyle Opet'in yurtiçindeki önemli pazar pozisyonu ve Tüpraş ile birlikteliğinin yaratacağı sinerjiyi, şerefiyenin oluşmasına ana sebep olarak değerlendirmektedir. Buna bağlı olarak Grup yönetimi, Opet, bağlı ortaklıkları ve müşterek yönetime tabi ortaklıklarını tek bir nakit üreten birim olarak değerlendirmektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

2.4. Muhasebe politikaları, muhasebe tahminlerinde değişiklikler ve hatalar

Yeni bir TMS/TFRS'nin ilk kez uygulanmasından kaynaklanan muhasebe politikası değişiklikleri, söz konusu TMS/TFRS'nin şayet varsa, geçiş hükümlerine uygun olarak geriye veya ileriye dönük olarak uygulanmaktadır. Herhangi bir geçiş hükmünün yer almadığı değişiklikler, muhasebe politikasında isteğe bağlı yapılan önemli değişiklikler veya tespit edilen muhasebe hataları geriye dönük olarak uygulanmakta ve önceki dönem finansal tabloları yeniden düzenlenmektedir.

2.5. Önemli muhasebe değerlendirme, tahmin ve varsayımları

Varlık ve yükümlülüklerin kayıtlı değerleri üzerinde önemli etkisi olan muhasebe tahminleri aşağıdaki gibidir:

a) Kıdem tazminatı karşılığı:

Kıdem tazminatı karşılığının hesaplamasında çalışan devir hızı, iskonto oranları ve maaş artışları gibi aktüeryal varsayımlar kullanılmaktadır. Hesaplama ilişkin detaylar çalışanlara sağlanan faydalar dipnotunda belirtilmiştir (Not 17).

b) Faydalı ömür:

Maddi varlıklar, yatırım amaçlı gayrimenkuller ve şerefiye haricindeki maddi olmayan varlıklar tahmini faydalı ömürleri boyunca itfaya tabi tutulmuştur. Yönetim tarafından belirlenen faydalı ömürler Not 2.3.7 ve 2.3.8'de açıklanmıştır.

c) Şerefiye değer düşüklüğü tespit çalışmaları:

Grup, Opet alımından kaynaklanan şerefiyeyi Not 2.3.10'da belirttiği üzere yılda bir kez veya şartların değer düşüklüğünü işaret ettiği durumlarda daha sık aralıklarla değer düşüklüğü tespit çalışmasına tabi tutmaktadır. Söz konusu nakit üreten birimin geri kazanılabilir değeri satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer hesaplamalarına göre tespit edilmiştir. Bu hesaplamalar belirli tahmin ve varsayımlar içermektedir. Grup, 31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla yapmış olduğu değer düşüklüğü testleri sonucunda şerefiye tutarında herhangi bir değer düşüklüğü tespit etmemiştir. Grup'un yeniden düzenlenen finansal tablolarında şerefiye tutarı Opet iştirak değerinin üzerine sınıflandırılmıştır.

d) Ertelenen vergi aktifi:

Ertelenen vergi aktifi gelecek yıllarda vergilendirilebilen gelirin oluşmasının muhtemel olduğunun tespiti halinde kayıtlara alınmaktadır. Vergilendirilebilen gelirin oluşmasının muhtemel olduğu durumlarda ertelenmiş vergi aktifi her türlü geçici farklar üzerinden hesaplanmaktadır. 31 Aralık 2013 tarihinde sona eren dönem için Grup'un gelecek dönemlerde vergilendirilebilir karının olduğuna dair kullanılan varsayımlar yeterli bulunduğundan ertelenmiş vergi aktifi kaydedilmiştir (Not 28).

3. İşletme birleşmeleri

31 Aralık 2013 tarihinde sona eren dönem içerisinde gerçekleşen herhangi bir işletme birleşmesi yoktur.

4. Nakit ve nakit benzerleri

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Bankalar		
Gelir payı (bloke)	566.744	480.809
Vadeli mevduat	3.043.234	2.752.771
Vadesiz mevduat	44.636	11.738
Vadeli mevduat faiz tahakkukları	8.500	3.488
Toplam	3.663.114	3.248.806

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEYİNCİ BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Gelir payı (bloke)

Şirket tarafından, Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde belirlendiği üzere, müşterilerden alınan gelir payı bankalarda tutulmakta ve Şirket kayıtlarında bloke mevduat olarak değerlendirilmektedir. Gelir payları 31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla gecelik faizli mevduat olarak değerlendirilmiştir (Not 15).

Vadeli mevduat ve diğer hazır değerler

31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla vadeli mevduatların detayı aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2013

	1 aydan kısa	1 - 3 ay arası	Toplam
TL	40.890	-	40.890
ABD Doları	2.973.808	23.619	2.997.427
Avro	3.254	1.478	4.732
İngiliz Sterlini	185	-	185
Vadeli mevduat	3.018.137	25.097	3.043.234

31 Aralık 2012

	1 aydan kısa	1 - 3 ay arası	Toplam
TL	603.560	90.000	693.560
ABD Doları	2.045.641	10.724	2.056.365
Avro	2.764	-	2.764
İngiliz Sterlini	82	-	82
Vadeli mevduat	2.652.047	100.724	2.752.771

Vadeli TL mevduatların etkin faiz oranı %6,38, vadeli ABD doları mevduatların etkin faiz oranı %3,04, vadeli Avro mevduatların etkin faiz oranı %2,10, vadeli İngiliz Sterlini mevduatların etkin faiz oranı %2,10 (31 Aralık 2012 - TL için %8,11, ABD doları için %3,20, Avro için %2,50, İngiliz Sterlini için %2,50)'dir.

31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla konsolide nakit akım tablosunda yer alan nakit ve nakit benzeri değerler aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Hazır değerler	3.663.114	3.248.806
Bloke mevduatlar (Gelir payı dahil)	(566.744)	(480.809)
Eksi: Vadeli mevduat faiz tahakkukları	(8.500)	(3.488)
Nakit ve nakit benzeri değerler	3.087.870	2.764.509

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

5. Borçlanmalar

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Kısa vadeli borçlanmalar:		
Kısa vadeli banka kredileri	904.163	550.475
Kredi faiz tahakkukları	5.424	1.430
Toplam	909.587	551.905
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli taksitleri:		
Uzun vadeli kredilerin kısa vadeli taksitleri	149.298	136.529
Kredi faiz tahakkukları	5.802	7.395
Tahvil faiz tahakkukları	9.984	8.531
Toplam	165.084	152.455
Uzun vadeli borçlanmalar:		
Uzun vadeli banka kredileri	3.953.335	2.291.691
Çıkarılmış tahviller ^(*)	1.494.010	1.247.820
Kredi faiz tahakkukları	-	262
Toplam	5.447.345	3.539.773
Toplam borçlanmalar	6.522.016	4.244.133

^(*) Tüpraş, 26 Eylül, 17 Ekim, 18 Ekim, 30 Ekim ve 2 Kasım 2012 tarihli özel durum açıklamalarında belirttiği üzere yurtdışında yerleşik yatırımcılara tahvil ihraç etmiş ve tahvil satışı 2 Kasım 2012 tarihinde tamamlanmıştır. Satışı tamamlanan toplam 700.000 bin ABD Doları tutarındaki tahvillerin vadesi 2 Mayıs 2018 olup, altı ayda bir faiz ödemeli, kupon faiz oranı %4,125'tir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibariyle kısa ve uzun vadeli borçlanmaların para birimi ve faiz oranı bilgileri aşağıdaki gibidir:

			31 Aralık 2013
	Etkin faiz oranı (%)	Orijinal para birimi	Bin TL
Kısa vadeli borçlanmalar:			
Avro krediler	4,18	37.100.000	108.944
TL krediler (*)	8,33	795.219.165	795.219
			904.163
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli taksitleri:			
ABD doları krediler	2,02	57.588.516	122.913
Avro krediler	0,99	7.878.151	23.134
TL krediler	7,49	3.251.152	3.251
			149.298
Faiz gider tahakkukları			21.210
Toplam kısa vadeli borçlanmalar			1.074.671
Uzun vadeli borçlanmalar:			
ABD doları krediler	2,39	1.834.184.024	3.914.699
ABD doları tahviller	4,17	700.000.000	1.494.010
Avro krediler	1,11	12.986.059	38.134
TL krediler	7,49	502.304	502
			5.447.345
Faiz gider tahakkukları			-
Toplam uzun vadeli borçlanmalar			5.447.345

(*) 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle, ÖTV, Gümkart ve SGK borçlarının ödenmesinde bankalar tarafından Şirket'e 85.219 bin TL tutarında faizsiz kredi avantajı sağlanmıştır (31 Aralık 2012 - 124.801 bin TL).

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

			31 Aralık 2012
	Etkin faiz oranı (%)	Orijinal para birimi	Bin TL
Kısa vadeli borçlanmalar:			
ABD doları krediler	2,62	238.793.897	425.674
TL krediler	-	124.801.000	124.801
			550.475
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli taksitleri:			
ABD doları krediler	2,84	66.120.835	117.867
Avro krediler	1,18	7.935.536	18.662
			136.529
Faiz gider tahakkukları			17.356
Toplam kısa vadeli borçlanmalar			704.360
Uzun vadeli borçlanmalar:			
ABD doları krediler	2,53	1.236.824.302	2.204.763
Avro krediler	2,80	36.963.898	86.928
ABD doları tahviller	4,17	700.000.000	1.247.820
			3.539.511
Faiz gider tahakkukları			262
Toplam uzun vadeli borçlanmalar			3.539.773

31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla uzun vadeli borçlanmaların vade analizi aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
2014	-	159.308
2015	409.676	263.072
2016	619.674	348.158
2017	596.621	329.249
2018	2.071.729	1.561.319
2019 ve sonrası	1.749.645	878.667
	5.447.345	3.539.773

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Kredilerin yeniden fiyatlandırmaya kalan sürelerine ilişkin faize duyarlılık dağılımı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
1-90 gün	972.491	742.734
91-365 gün	3.430.383	1.952.716
1-5 yıl	1.777.068	161.777
5 yıl üzeri	342.074	1.386.906
	6.522.016	4.244.133

⁹ Şirket'in 2018 yılında ödenecek olan 700.000 bin ABD doları karşılığı 1.494.010 bin TL tutarındaki sabit faizli tahvilleri yukarıdaki tabloda 1-5 yıl arasında gösterilmiştir. (31 Aralık 2012- 1.247.820 bin TL, 5 yıl üzeri)

31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla Grup tarafından kullanılan kredilerde 11.100 bin TL karşılığı 6.227 bin ABD doları T.C Hazine Müsteşarlığı garantisinde bulunmaktadır. Bu garantilere ilişkin borçların ödenmemesi halinde doğabilecek yükümlülükler T.C. Hazine Müsteşarlığı tarafından Grup'tan 6183 sayılı Amme Alacakları'nın Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un hükümlerine göre tahsil edilebilecektir. İlgili kredi 21 Ağustos 2013 tarihinde ödenmiştir.

2011 yılında Tüpraş, Fuel Oil Dönüşüm Projesi Yatırımının finansmanı için 3 ayrı kredi anlaşması imzalamış olup, bu anlaşmalara istinaden kredi kullanımına 2011 yılında başlamış ve 2012-2013 yıllarında devam etmiştir. Finansman paketi kapsamında İspanyol İhracat Kredi Kuruluşu (CESCE) tarafından sigorta edilen 1.111,8 milyon ABD Doları tutarındaki kredi ve İtalyan İhracat Kredi Kuruluşu (SACE) tarafından sigorta edilen 624,3 milyon ABD Doları tutarındaki kredi ilk 4 yılı anapara ve faiz geri ödemesiz, toplam 12 yıl vadeli. Üçüncü kredi anlaşması toplam 359 milyon ABD Doları tutarında olup 4 yıl anapara geri ödemesiz, toplam 7 yıl vadeli. 26 Kasım 2013 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 24 Ekim 2013 tarihli mektupla CESCE ve SACE'den kullanılacak kredi tutarı yenilenecek sırasıyla 1.078,5 milyon ABD Doları ve 597,4 milyon ABD Dolarına düşürülmüştür. 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla kredi sigorta ödemeleri ve yatırım harcamaları için toplam 1.742,8 milyon ABD Doları tutarında kredi kullanılmıştır (31 Aralık 2012 - 1.085,4 milyon ABD Doları).

6. Ticari alacaklar ve borçlar

Kısa vadeli ticari alacaklar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Ticari alacaklar	1.618.353	1.926.715
İlişkili taraflardan ticari alacaklar (Not 30)	343.355	162.382
Şüpheli ticari alacaklar	2.593	17
Diğer ticari alacaklar	11	18
Eksi: Vadeli satışlardan kaynaklanan ertelenen finansman geliri	(5.085)	(5.543)
Eksi: Şüpheli ticari alacak karşılığı	(2.593)	(17)
Toplam kısa vadeli ticari alacaklar (net)	1.956.634	2.083.572

Tüpraş, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla gayri kabili rücu faktoring kapsamında faktoring şirketlerinden tahsil etmiş olduğu 1.609.499 bin TL'yi (31 Aralık 2012 - 1.496.173 bin TL) ticari alacaklardan düşmüştür.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Vadesi geçmemiş ve değer düşüklüğüne uğramamış ticari alacakların kredi kalitesi

Grup, vadesi geçmemiş ve değer düşüklüğüne uğramamış veya koşulları yeniden görüşülmüş ticari alacakların kredi kalitesine ilişkin detayları dört grupta incelemektedir. 31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla söz konusu ticari alacakların kredi kalitesine ilişkin detaylar aşağıda belirtilmiştir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Grup 1	2.159	2.050
Grup 2	2.348	2.715
Grup 3	1.371.374	1.490.060
Grup 4	25.177	-
	1.401.058	1.494.825

Grup 1 - Yeni müşteriler (3 aydan kısa süredir müşteri olanlar)

Grup 2 - Kamu kurum ve kuruluşları

Grup 3 - Önceki dönemlerde tahsil gecikmesi yaşanmamış mevcut müşteriler (3 aydan uzun süredir müşteri olanlar)

Grup 4 - Önceki dönemlerde tahsilat sıkıntısı yaşanmış, ancak gecikmeli olsa da tahsilat yapılmış mevcut müşteriler (Grup 1 ve 2 hariç)

Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış ticari alacaklar için yaşlandırma analizi

31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış ticari alacakların yaşlandırması aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
3 aydan kısa	458.042	540.807
3-12 ay arası	97.534	43.707
1 yıldan uzun	-	4.233
	555.576	588.747

Grup yönetimi, vadesini geçmiş ancak karşılık ayrılmayan alacak tutarının önemli bir kısmının düzenli satış yapılan devlet kuruluşlarından olması sebebiyle herhangi bir tahsilat riski öngörmemektedir.

Şüpheli ticari alacak karşılığının 31 Aralık 2013 ve 2012 tarihlerinde sona eren yıllar içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2013	2012
1 Ocak	17	17
Dönem içerisindeki artış	2.576	-
Dönem içerisindeki tahsilatlar	-	-
31 Aralık	2.593	17

Kısa vadeli ticari borçlar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Ticari borçlar	6.753.560	5.008.552
İlişkili taraflara ticari borçlar (Not 30)	40.555	56.074
Eksi: Vadeli alıplardan kaynaklanan ertelenen finansman gideri	(464)	(396)
Toplam kısa vadeli ticari borçlar (net)	6.793.651	5.064.230

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

7. Diğer alacaklar ve borçlar

Kısa vadeli diğer alacaklar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Verilen depozito ve teminatlar	26.588	31.821
Personelden alacaklar	6.116	4.859
Sigorta tazminat alacakları	6.229	1.398
Şüpheli diğer alacaklar	645	645
Eksi: Şüpheli diğer alacaklar karşılığı	(645)	(645)
	38.933	38.078

8. Stoklar

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
İlk madde ve malzeme	572.796	644.879
Yarı mamuller	719.379	637.931
Mamuller	1.105.603	1.030.418
Ticari mallar	17.462	15.200
Yoldaki mallar	1.030.203	788.276
Diğer stoklar	10.857	10.159
	3.456.300	3.126.863
Stok değer düşüklüğü karşılığı	-	(2.621)
	3.456.300	3.124.242

Stok değer düşüklüğü karşılığının 31 Aralık 2013 ve 2012 tarihlerinde sona eren yıllar içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2013	2012
1 Ocak	2.621	-
Dönem içerisindeki artışlar	-	2.621
Dönem içerisindeki iptaller	(2.621)	-
31 Aralık	-	2.621

9. Finansal yatırımlar

Kısa vadeli finansal yatırımlar

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	-	12.764
	-	12.764

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla kısa vadeli finansal yatırımlar 180 günden uzun vadeli mevduatlardan oluşmaktadır.

Uzun vadeli finansal yatırımlar

	31 Aralık 2013		31 Aralık 2012	
	İştirak oranı (%)	Tutar	İştirak oranı (%)	Tutar
Körfez Hava Ulaştırma A.Ş.	100,00	4.000	100,00	3.999
		4.000		3.999

31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla Körfez Hava Ulaştırma A.Ş.'nin diğer hissedarları elinde bulunan %0,01'lik hisseleri 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Tüpraş'a devrolmuştur.

10. Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar

	31 Aralık 2013		31 Aralık 2012	
	İştirak oranı (%)	Tutar	İştirak oranı (%)	Tutar
OPET Petrolcülük A.Ş.	40,00	804.168	40,00	793.862
		804.168		793.862

28 Aralık 2006 tarihinde Opet hisselerinin satın alımından doğan 189.073 bin TL'lik şerefiye tutarı yeniden düzenlenen mali tablolarda iştirak değerinin üzerine sınıflandırılmıştır (Not 2.2.1).

31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlardaki değişimler aşağıdaki gibidir:

	2013	2012
1 Ocak	793.862	731.902
Özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilen yatırımların mali yıl karlarındaki pay	80.546	101.163
Özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilen yatırımların finansal varlık değer artış fonu	5.506	2.234
Özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilen yatırımların dağıttığı temettü	(80.000)	(40.000)
Özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilen yatırımlardan kaynaklı yabancı para çevrim farkları	4.254	(1.437)
31 Aralık	804.168	793.862

Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların özet mali tabloları (etkin ortaklık payı öncesi) aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Dönen varlıklar	2.534.055	1.724.195
Duran varlıklar	1.623.590	1.581.123
Toplam varlıklar	4.157.645	3.305.318
Kısa vadeli yükümlülükler	2.018.685	1.378.450
Uzun vadeli yükümlülükler	599.715	395.878
Özkaynaklar	1.539.245	1.530.990
Toplam kaynaklar	4.157.645	3.305.318

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

1 Ocak - 31 Aralık 2013 1 Ocak - 31 Aralık 2012

Satış gelirleri (net)	17.845.630	14.716.248
Brüt kar	906.748	795.535
Faaliyet karı	361.558	340.863
Net dönem karı	201.365	252.908

11. Yatırım amaçlı gayrimenkuller

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla yatırım amaçlı gayrimenkuller 4.621 bin TL tutarındaki arsalarından oluşmaktadır (31 Aralık 2012 - 4.621 bin TL). Yatırım amaçlı arsaların makul değerleri yapılan değerlendirme çalışmaları kapsamında 38.117 bin TL olarak tespit edilmiştir (31 Aralık 2012 - 38.117 bin TL).

12. Maddi duran varlıklar

	1 Ocak 2013	İlaveler	Transferler	Çıkışlar	31 Aralık 2013
Maliyet:					
Arazi ve arsalar	46.083	-	64	-	46.147
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	1.450.279	-	83.821	(2.386)	1.531.714
Binalar	354.779	-	23.946	(1.182)	377.543
Makine, tesis ve cihazlar	5.367.432	15	87.075	(5.587)	5.448.935
Taşıt araçları	366.312	2.357	6.617	(9.840)	365.446
Döşeme ve demirbaşlar	58.611	250	11.111	(486)	69.486
Yapılmakta olan yatırımlar	2.447.971	2.714.268	(222.281)	-	4.939.958
Diğer maddi duran varlıklar	1.248	119	-	-	1.367
	10.092.715	2.717.009	(9.647)	(19.481)	12.780.596
Birikmiş amortisman:					
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	(878.158)	(59.757)	-	2.354	(935.561)
Binalar	(144.785)	(8.514)	-	1.182	(152.117)
Makine, tesis ve cihazlar	(3.106.948)	(136.363)	-	5.587	(3.237.724)
Taşıt araçları	(88.546)	(14.843)	-	8.059	(95.330)
Döşeme ve demirbaşlar	(27.153)	(10.489)	-	443	(37.199)
Diğer maddi duran varlıklar	(1.010)	(92)	-	-	(1.102)
	(4.246.600)	(230.058)	-	17.625	(4.459.033)
Net defter değeri	5.846.115				8.321.563

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

	1 Ocak 2012	İlaveler	Transferler	Çıkışlar	31 Aralık 2012
Maliyet:					
Arazi ve arsalar	27.510	-	18.601	(28)	46.083
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	1.414.742	-	92.836	(57.299)	1.450.279
Binalar	345.836	-	16.162	(7.219)	354.779
Makine, tesis ve cihazlar	5.374.865	94	154.751	(162.278)	5.367.432
Taşıt araçları	278.471	87.359	858	(376)	366.312
Döşeme ve demirbaşlar	55.935	218	11.234	(8.776)	58.611
Yapılmakta olan yatırımlar	586.715	2.178.922	(317.662)	(4)	2.447.971
Diğer maddi duran varlıklar	1.248	-	-	-	1.248
	8.085.322	2.266.593	(23.220)	(235.980)	10.092.715
Birikmiş amortisman:					
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	(881.500)	(52.669)	-	56.011	(878.158)
Binalar	(141.921)	(8.954)	-	6.090	(144.785)
Makine, tesis ve cihazlar	(3.133.288)	(130.728)	-	157.068	(3.106.948)
Taşıt araçları	(75.710)	(13.157)	-	321	(88.546)
Döşeme ve demirbaşlar	(25.922)	(9.767)	-	8.536	(27.153)
Diğer maddi duran varlıklar	(865)	(145)	-	-	(1.010)
	(4.259.206)	(215.420)	-	228.026	(4.246.600)
Net defter değeri	3.826.116				5.846.115

31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla yapılmakta olan yatırımlara ilave olan 436.697 bin TL değerindeki yatırım harcamaları, 31 Aralık 2011 tarihi itibarıyla verilen sabit kıymet avansları hesabı altında bulunmaktadır.

Şirket, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Fuel Oil Dönüşüm projesi kapsamında alınan döviz kredileri ile ilgili oluşan borçlanma maliyetlerini TL kredi faizleri ile karşılaştırmış ve 593.829 bin TL tutarındaki borçlanma maliyetlerini kümüle yöntemine göre mali tablolarında yapılmakta olan yatırımlar hesabında aktifleştirmiştir. (31 Aralık 2012 - 57.729 bin TL).

31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait kapsamlı konsolide gelir tablosunda 230.058 bin TL'lik (31 Aralık 2012 - 215.420 bin TL) amortisman giderininin 211.117 bin TL'lik (31 Aralık 2012 - 195.149 bin TL) kısmı satılan malın maliyetinde, 4 bin TL'lik (31 Aralık 2012 - 3 bin TL) kısmı satış ve pazarlama giderlerinde, 13.943 bin TL'lik (31 Aralık 2012 - 13.973 bin TL) kısmı genel yönetim giderlerinde, 4.994 bin TL'lik (31 Aralık 2012 - 6.295 bin TL) kısmı diğer gider ve zararlarda yer almaktadır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEYİNCİNE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

13. Maddi olmayan duran varlıklar

Diğer maddi olmayan duran varlıklar:

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla diğer maddi olmayan duran varlıklar ve ilgili itfa paylarında gerçekleşen hareketler aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2013	İlaveler	Transferler	Çıkışlar	31 Aralık 2013
Maliyet:					
Haklar ve yazılımlar	32.371	45	2.481	(5)	34.892
Geliştirme giderleri	28.598	-	7.166	-	35.764
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	18	-	-	(18)	-
	60.987	45	9.647	(23)	70.656
Birikmiş itfa payları:					
Haklar ve yazılımlar	(17.546)	(4.379)	-	5	(21.920)
Geliştirme giderleri	(3.525)	(5.844)	-	-	(9.369)
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	(12)	-	-	12	-
	(21.083)	(10.223)	-	17	(31.289)
Net defter değeri	39.904				39.367

31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla maddi olmayan varlıklar ve ilgili itfa paylarında gerçekleşen hareketler aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2012	İlaveler	Transferler	Çıkışlar	31 Aralık 2012
Maliyet:					
Haklar ve yazılımlar	28.232	-	5.633	(1.494)	32.371
Geliştirme giderleri	11.009	-	17.589	-	28.598
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	20	-	(2)	-	18
	39.261	-	23.220	(1.494)	60.987
Birikmiş itfa payları:					
Haklar ve yazılımlar	(14.650)	(4.370)	-	1.474	(17.546)
Geliştirme giderleri	(868)	(2.657)	-	-	(3.525)
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	(8)	(4)	-	-	(12)
	(15.526)	(7.031)	-	1.474	(21.083)
Net defter değeri	23.735				39.904

31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait kapsamlı konsolide gelir tablosunda 10.223 bin TL'lik (31 Aralık 2012 - 7.031 bin TL) itfa payı giderinin; 7 bin TL'lik kısmı satılan malın maliyetinde (31 Aralık 2012 - 8 bin TL), 10.216 bin TL'lik kısmı genel yönetim giderlerinde (31 Aralık 2012 - 7.023 bin TL) yer almaktadır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

14. Peşin ödenmiş giderler

Kısa vadeli peşin ödenmiş giderler:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Peşin ödenen sigorta ve diğer giderler	47.351	31.212
Verilen sipariş avansları	20.904	13.288
Mahsup edilecek vergi ve fonlar	130.438	22.134
	198.693	66.634

Uzun vadeli peşin ödenmiş giderler:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Peşin ödenen yatırım kredisi sigorta giderleri (*)	167.419	167.419
Verilen sabit kıymet avansları	225.336	104.288
Peşin ödenen diğer giderler	12.537	656
	405.292	272.363

(*) Şirket, Fuel Oil Dönüşüm Projesi için almış olduğu yatırım kredilerinin sigortalarını ilk kullanım sırasında peşin olarak ödemiştir. Bu giderler kredilerin vadesi süresince itfa olacaktır.

15. Diğer varlık ve yükümlülükler

Diğer dönen varlıklar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Tecil edilen Katma Değer Vergisi ("KDV")	321.027	267.324
Tecil edilen Özel Tüketim Vergisi ("ÖTV")	123.050	100.290
Diğer çeşitli dönen varlıklar	5.457	3.951
	449.534	371.565

Diğer duran varlıklar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Yedek parça ve malzeme stokları	495.283	450.437
Diğer	770	1.073
Yedek parça ve malzeme stokları değer düşüklüğü karşılığı	(30.412)	(32.942)
	465.641	418.568

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Kısa vadeli diğer yükümlülükler:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Ödenecek ÖTV	970.807	935.543
Ödenecek KDV	38.692	113.713
Tecil edilen KDV	321.027	267.324
Tecil edilen ÖTV	123.050	100.290
Gelir payı	569.013	483.236
Ödenecek vergi ve yükümlülükler	41.656	31.835
Diğer	8.231	9.148
	2.072.476	1.941.089

Tecil edilen ÖTV ve KDV, ihraç kayıtlı satışların ÖTV ve KDV tutarından oluşmaktadır ve aynı zamanda varlıklarda “Diğer dönen varlıklar” içerisinde ve yükümlülüklerde “Kısa vadeli diğer yükümlülükler” içerisinde yer almaktadır. Söz konusu satışların ihracat işlemlerinin gerçekleştiği belgelendiğinde, tecil edilen bu vergiler vergi dairesi tarafından terkin edilerek “Diğer dönen varlıklar”da yer alan ÖTV ve KDV tutarları, “kısa vadeli diğer yükümlülükler” ile karşılıklı olarak mahsuplaştırılmaktadır.

Petrol Piyasası Kanunu gereğince, rafinericilerin ulusal stok bulundurma yükümlülüğü kapsamındaki sorumluluğu nedeniyle oluşabilecek kaynak ihtiyacı, finansman giderleri ve bu mahiyetteki stokların depolama ve idame maliyeti, tüketici fiyatlarına ilave edilen, T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (“EPDK”) tarafından azami 10 ABD dolar/ton'a kadar belirlenecek olan ve değerlendirilmesi EPDK tasarrufunda olan gelir payı ile karşılır. Rafinericilerin haricinde petrol ürünlerinin ithalatı durumunda ise bu gelir payı rafinericiye ithalatçı tarafından ödenir.

Grup, bu konuyu düzenleyen Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin ilgili maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 1 Ocak 2005'ten itibaren akaryakıt satışları ve rafinerilerin dışındaki kuruluşların yaptığı akaryakıt ithalatı üzerinden gelir payı toplamaktadır.

Grup, akaryakıt üzerinden toplanan gelir payına ek olarak Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Yönetmeliği gereğince 16 Eylül 2005 tarihinden itibaren LPG için de gelir payı toplamaya başlamıştır.

Petrol Piyasası Kanunu uyarınca oluşturulan Ulusal Petrol Stoku Komisyonu, toplanan gelir paylarının banka hesabında bloke edilerek muhasebesinin Tüpraş Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi ve hesapta biriken tutarın gecelik repo ile değerlendirilmesi kararını almıştır.

Bu kararlara istinaden 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla hesaplanan 569.013 bin TL (31 Aralık 2012 - 483.236 bin TL) tutarında gelir payları kapsamlı gelir tablosu ile ilişkilendirilmeksizin “Kısa Vadeli Diğer Yükümlülükler” içerisinde muhasebeleştirilmektedir. Hesaplanan Gelir Payı'na ilişkin olarak bankalarda bloke gecelik faizli mevduat olarak değerlendirilen 566.744 bin TL'lik tutar, “Nakit ve Nakit Benzerleri” içerisinde “Gelir payı (bloke)” olarak sınıflandırılmaktadır (31 Aralık 2012 - 480.809 bin TL) (Not 4).

Diğer uzun vadeli yükümlülükler:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Gelecek yıllara ait gelirler	2.544	3.332
Diğer	2.515	2.992
	5.059	6.324

16. Ertelenmiş gelirler

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Alınan sipariş avansları	10.656	15.381
Toplam	10.656	15.381

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

17. Karşılıklar

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar:

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Kıdeme teşvik primi karşılığı	2.601	4.637
Personel prim tahakkukları	1.496	1.380
Toplam	4.097	6.017

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Kıdem tazminatı karşılığı	114.551	113.316
Kullanılmamış izin günleri karşılığı	31.727	27.710
Kıdeme teşvik primi karşılığı	5.725	3.100
Toplam	152.003	144.126

Kıdeme teşvik primi karşılığı:

Grup'un belli bir kıdem üzerindeki çalışanlarına “Kıdeme Teşvik Primi” adı altında sağladığı bir fayda bulunmaktadır.

Kıdeme Teşvik Primi, çalışanların işlerine ve işyerlerine bağlılıklarını teşvik etmek amacıyla 5 yıllık kıdeme ulaşan kapsam içi çalışanlara 45 günlük, 10 yıllık kıdemi olanlara 55 günlük, 15 yıllık kıdemi olanlara 70 günlük, 20 yıllık kıdemi olanlara 80 günlük, 25 yıllık kıdemi olanlara 90 günlük ve 30 yıllık kıdemi olanlara 100 günlük çıplak ücretleri tutarında, her kıdem kademesi için bir defaya mahsus olmak üzere kıdemlerini doldurdıkları ayın ücretleriyle birlikte ödenir.

Kıdeme teşvik primi karşılığının dönem içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2013	2012
1 Ocak	7.737	8.094
Dönem içerisindeki artışlar	6.389	5.486
Dönem içerisindeki ödemeler	(5.800)	(5.843)
31 Aralık	8.326	7.737

Kıdem tazminatı karşılığı:

İş Kanunu'na göre, Grup, bir senesini doldurmuş olan ve Grup ile ilişkisi kesilen veya emekli olan, 25 hizmet (kadınlarda 20) yılını dolduran ve emekliliğini kazanan (kadınlar için 58 yaşında, erkekler için 60 yaşında), askere çağrılan veya vefat eden personeli için kıdem tazminatı ödemekle mükelleftir. 23 Mayıs 2002'deki mevzuat değişikliğinden sonra emeklilikten önceki hizmet süresine ilişkin bazı geçiş süreci maddeleri çıkartılmıştır.

Ödenecek tazminat her hizmet yılı için bir aylık maaş kadardır ve bu tutar 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 3.254,44 TL (31 Aralık 2012-3.033,98 TL) ile sınırlandırılmıştır.

Kıdem tazminatı yükümlülüğü yasal olarak herhangi bir fonlamaya tabi değildir ve herhangi bir fonlama şartı bulunmamaktadır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Kıdem tazminatı karşılığı çalışanların emekliliği halinde ödenmesi gereken muhtemel yükümlülüğün bugünkü değerinin tahminiyle hesaplanır.

TMS 19, Grup'un kıdem tazminatı karşılığını tahmin etmek için aktüer değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesini öngörmektedir. Buna göre toplam yükümlülüğün hesaplanmasında aşağıda yer alan aktüer öngörüler kullanılmıştır:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
İskonto oranı (%)	% 4,78	% 3,86
Emeklilik olasılığına ilişkin kullanılan oran (%)	% 99,53	% 99,56

Temel varsayım, her yıllık hizmet için belirlenen tavan karşılığının enflasyon ile orantılı olarak artmasıdır. Böylece uygulanan iskonto oranı enflasyonun beklenen etkilerinden arındırılmış gerçek oranı gösterir. Grup'un Türkiye'de kayıtlı bağlı ortaklıkları ile müşterek yönetime tabi ortaklığının kıdem tazminatı karşılığı, kıdem tazminatı tavanı her altı ayda bir ayarlandığı için, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla geçerli olan 3.254,44 TL üzerinden hesaplanmaktadır (31 Aralık 2012-3.033,98 TL).

Kıdem tazminatı karşılığının dönem içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2013	2012
1 Ocak	113.316	100.711
Faiz giderleri	8.499	10.071
Aktüeryal (karlar)/zararlar	(5.432)	4.156
Dönem içerisindeki artışlar	11.950	11.908
Dönem içerisindeki ödemeler	(13.782)	(13.530)
31 Aralık	114.551	113.316

Kullanılmamış izin günleri karşılığı:

Kullanılmamış izin günleri karşılığının dönem içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2013	2012
1 Ocak	27.710	26.092
Dönem içerisindeki artışlar	6.720	3.750
Dönem içerisindeki ödemeler	(2.703)	(2.132)
31 Aralık	31.727	27.710

Diğer kısa vadeli karşılıklar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Kısa vadeli borç karşılıkları:		
Ceza karşılığı (Not 21)	309.011	-
Dava	12.305	12.193
EPDK katkı payı	13.989	12.426
Diğer	24.345	24.814
Toplam kısa vadeli borç karşılıkları	359.650	49.433

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

31 Aralık 2013 ve 2012 tarihlerinde sona eren yıllar için kısa vadeli borç karşılıklarının hareketleri aşağıdaki gibidir:

	Dava	EPDK katılma payı	Ceza karşılığı	Diğer	Toplam
1 Ocak 2013	12.193	12.426	-	24.814	49.433
Dönem içerisindeki artışlar/(azalışlar), net	167	14.875	309.011	394	324.447
Dönem içerisindeki ödemeler	(55)	(13.312)	-	(863)	(14.230)
31 Aralık 2013	12.305	13.989	309.011	24.345	359.650
1 Ocak 2012	11.579	12.773	-	4.205	28.557
Dönem içerisindeki artışlar/(azalışlar), net	1.342	12.426	-	20.891	34.659
Dönem içerisindeki ödemeler	(728)	(12.773)	-	(282)	(13.783)
31 Aralık 2012	12.193	12.426	-	24.814	49.433

EPDK katılma payı, Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği uyarınca, rafinericilik lisansı sahiplerinin yıllık gelir tablolarında yer alan net satışlar tutarının EPDK tarafından her yıl belirlenen katılma payı oranı ile çarpılmak suretiyle hesaplayarak ödemesi gereken katkı payı tutarını ifade etmektedir.

18. Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Personele borçlar	53.416	43.404
Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri	12.108	10.530
Toplam	65.524	53.934

19. Diğer borçlar

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Alınan depozito ve teminatlar	9.563	11.489
	9.563	11.489

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

20. Devlet teşvik ve yardımları

Şirket 2 Ağustos 2010 tarihi itibarıyla Araştırma ve Geliştirme Merkezi Belgesini almış olup Araştırma ve Geliştirme Merkezi ve yürütmüş olduğu teşvikli Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı Projeleri ile 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında (Araştırma ve geliştirme indirimi, gelir vergisi stopaj teşviki, sosyal güvenlik primi desteği ve damga vergisi istisnası) teşviklerinden yararlanmaktadır.

Şirket Fuel Oil Dönüşüm Projesi (RUP) için, 2011 yılı 1. çeyreğinde 14/07/2009 tarihli ve 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında, büyük ölçekli yatırım teşvik belgesi almıştır. İlgili yasa kapsamında Şirket, yeni yatırımları nedeniyle yapacağı yatırım harcamalarının %30'unu vergi matrahından %50 oranında, yatırım nihayetlenip gelir elde edilmeye başladığında indirim konusu yapabilecektir. 7 Ekim 2013 tarihinde ise Fuel Oil Dönüşüm Projesi (RUP), T.C. Ekonomi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından 19 Ekim 2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere stratejik yatırım kapsamına alınmıştır. Şirket Stratejik Yatırım Teşviği kapsamında yatırım döneminde yapmakta olduğu harcamalarının %50'sini, vergi matrahından %90 oranında indirim konusu yapabilecektir. Bu kapsamlarda Şirket, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 4.163.798 bin TL (31 Aralık 2012 - 1.188.137 bin TL) yatırım harcaması yapmış olup gelecek dönemlerde kullanabileceği 1.579.992 bin TL (31 Aralık 2012 - 356.441 bin TL) vergi aktifi elde etmiştir. Ayrıca Şirket, Stratejik Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla oluşan vergi matrahından 41.082 bin TL'yi mahsup etmiştir (31 Aralık 2012- Yoktur).

Grup, 5510 sayılı kanun kapsamında %5 sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanmaktadır.

Şirket 11 Nisan 2013 tarihinde demir yolu ile şehirlerarası yük taşımacılığında kullanılacak olan 75.000 bin TL değerindeki vagonların satın alınması için yatırım teşviği almıştır. Yatırımın yararlanacağı destek unsurları KDV istisnası, faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, vergi indirim oranı (%80), yatırıma katkı oranı (%40), sigorta primi işveren hissesi desteğidir (7 yıl).

31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla Grup'un devlet teşvik ve yardımlarından gelirleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
SGK teşvikleri	18.492	14.921
Ar-Ge teşvikleri	26.680	28.072
Diğer	5	331
	45.177	43.324

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

21. Taahhütler, koşullu varlık ve yükümlülükler

Alınan teminatlar:	31 Aralık 2013		31 Aralık 2012	
	Orijinal bakiye:	TL karşılığı:	Orijinal bakiye:	TL karşılığı:
Alınan teminat mektupları		2.181.580		1.967.170
- TL Teminat mektupları	1.061.071	1.061.071	1.025.171	1.025.171
- USD Teminat mektupları	489.909	1.045.613	489.939	873.366
- Avro Teminat mektupları	22.761	66.839	25.806	60.688
- Diğer para cinslerinden teminat mektupları	-	8.057	-	7.945
Teminat senetleri		49.179		58.531
- TL Teminat senetleri	47.775	47.775	58.413	58.413
- Avro Teminat senetleri	478	1.404	50	118
Alınan garanti mektupları		106.715		100.000
- TL Garanti mektupları	-	-	100.000	100.000
- USD Garanti mektupları	50.000	106.715	-	-
Alınan taahhütler		9.768		3.258
- USD Taahhütler	3.070	6.552	330	588
- Diğer para cinslerinden taahhütler	-	3.216	-	2.670
Toplam alınan teminatlar		2.347.242		2.128.959
Verilen teminatlar:				
Teminat akreditifleri		1.210.166		1.479.065
- USD Teminat akreditifleri	560.357	1.195.970	810.966	1.445.628
- Avro Teminat akreditifleri	3.537	10.387	12.720	29.914
- Diğer para cinslerinden teminat akreditifleri	-	3.809	-	3.523
Teminat mektupları		112.201		69.358
- TL Teminat mektupları	67.786	67.786	69.001	69.001
- USD Teminat mektupları	20.810	44.415	200	357
Gümrüklere verilen teminat mektupları ve kefaletler		522.264		251.156
- TL Teminat mektupları	487.026	487.026	191.987	191.987
- USD Teminat mektupları	-	-	20.000	35.652
- Avro Teminat mektupları	12.000	35.238	10.000	23.517
Bankalara verilen kefaletler		222.879		187.083
- USD Kefaletler	53.383	113.935	83.710	149.221
- Avro Kefaletler	37.100	108.944	16.100	37.862
Toplam verilen teminatlar		2.067.510		1.986.662

31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla alınan teminatlar müşteri ve satıcılardan alınan teminatlardan oluşmaktadır. Verilen teminatlar ise genellikle kamu kuruluşlarına ve gümrük dairelerine verilen teminatlardan oluşmaktadır. 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla bankalara verilen kefaletler, Grup'un konsolidasyon kapsamında olan şirketlerinin kullandığı 222.879 bin TL tutarındaki krediler için verilmiştir (31 Aralık 2012 - 187.083 bin TL).

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Grup'un 31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla teminat/rehin/ipotek pozisyonu aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
A.Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu TRİ'lerin toplam tutarı	1.844.631	1.799.579
B.Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu TRİ'lerin toplam tutarı	222.879	187.083
C.Olağan ticari faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu TRİ'lerin toplam tutarı	-	-
D.Diğer verilen TRİ'lerin toplam tutarı	-	-
i) Ana ortak lehine vermiş olduğu TRİ'lerin toplam tutarı	-	-
ii) B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu TRİ'lerin toplam tutarı	-	-
iii) C maddesi kapsamına girmeyen 3. kişiler lehine vermiş olduğu TRİ'lerin toplam tutarı	-	-
	2.067.510	1.986.662

Çevre kirliliği yükümlülüğü:

Grup, yürürlükte olan çevre kanunlarına göre, gerçekleştirdiği faaliyetleri sonucu sebep olacağı çevre kirliliğinden doğabilecek oluşan zararlardan, kusur şartı aranmaksızın, sorumludur. Grup kirliliğe sebep olduğu takdirde, meydana gelen zararlardan ötürü tazminat ödemekle yükümlü tutulabilir. 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla, Grup aleyhine çevre kirliliğinden dolayı açılmış bir dava bulunmamaktadır.

Grup'un çevre kirliliği konusunda uzman danışman firması tarafından kimyasal madde ve malzemelerin depolanması, ortam hava kalitesi ve emisyonu, atık su toplanması ve kalitesi, çöp alanları, yeraltı ve yerüstü suları, genel tesis operasyonları konularının çevre üzerindeki etkileri incelenmiştir. Grup yönetimi, yapmış olduğu değerlendirmeler sonucunda, yapılması gereken temizlik masraflarının 31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla tamamlandığı görüşündedir.

Ulusal stok bulundurma yükümlülüğü:

Ulusal petrol stoğu, rafineri, akaryakıt ve LPG dağıtıcı lisansı sahiplerinin ikmal ettiği günlük ortalama ürün miktarının minimum yirmi katını kendi depolarında veya lisanslı depolama tesislerinde topluca veya statülerine göre ayrı ayrı bulundurma yükümlülüğü ile sağlar. Petrol Piyasası Kanunu gereğince sürekliliğin sağlanması, kriz veya olağanüstü hallerde risklerin önlenmesi ve uluslararası anlaşmalar gereği olağanüstü hal petrol stokları ile ilgili yükümlülüklerin ifası amaçlarıyla bir önceki yıl günlük ortalama kullanımının içindeki net ithalat miktarının en az doksan günlük miktarı kadar petrol stoğunun tutulması gerekliliği üzerine ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının muhafazasından rafinericiler sorumlu tutulmuştur.

Vergi inceleme:

Şirket nezdinde 24 Temmuz 2013 tarihinde, Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu tarafından yapılan vergi inceleme devam etmektedir.

Rekabet Kurulu Cezası

Rekabet Kurulu'nun ("RK") Tüpraş'a tebliğ edilen 11 Temmuz 2012 tarihli yazısında; Kurulun 4 Temmuz 2012 tarih ve 12-36/1040-M(2) sayılı kararı ile; 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 ve 6'ncı maddelerinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi amacıyla Tüpraş ve OPET Petrolcülük A.Ş. nezdinde açılan soruşturma 17 Ocak 2014 tarihinde Rekabet Kurumu'nun internet sitesinden yapılan açıklama ile sonuçlandırılmıştır. Rekabet Kurulu, yargı yolu Ankara İdare Mahkemeleri olmak üzere gerekçesi daha sonra tebliğ edilecek olan aynı tarih ve 14-03/60-24 sayılı Kararı ile Tüpraş'ın fiyatlandırma ve sözleşmelere ilişkin uygulamaları yoluyla hakim durumunu kötüye kullandığına, bu suretle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine; bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca Tüpraş'ın 2013 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 1'i oranında olmak üzere 412.015 bin TL idari para cezası verilmesine karar vermiştir. Henüz gerekçeli karar verilmediğinden eleştirinin detayları bilinmemekle birlikte söz konusu idari para cezası, gerekçeli kararın tebliğini takiben 30 gün içinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17. Maddesi hükmü çerçevesinde, dörtte üçü nispetinde 309.011 bin TL olarak ödenecek olup, anılan karar ve cezaya ilişkin olarak gerekli yasal girişimlerde bulunulacaktır. Şirket 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Rekabet Kurulu cezası ile ilgili ödeyeceği 309.011 bin TL için ayırdığı karşılığı kısa vadeli borç karşılıkları hesabında muhasebeleştirmiştir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

22. Özkaynaklar

Şirket'in 31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihlerindeki hissedarları ve sermaye içindeki payları tarihi değerlerle aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	Ortaklık payı (%)	31 Aralık 2012	Ortaklık payı (%)
Enerji Yatırımları A.Ş.	127.714	51	127.714	51
Halka açık kısım	122.705	49	122.705	49
Toplam	250.419	100	250.419	100
Sermaye düzeltme farkları	1.344.243		1.344.243	
Ödenmiş sermaye toplamı	1.594.662		1.594.662	

Sermaye düzeltme farkları ödenmiş sermayeye yapılan nakit ve nakit benzeri ilavelerin enflasyona göre düzeltilmiş toplam tutarları ile enflasyon düzeltmesi öncesindeki tutarları arasındaki farkı ifade eder.

Şirketin kayıtlı sermayesi 500.000 bin TL olup, işbu sermaye, her birinin nominal değeri 1 Kr olmak üzere 50.000.000.000 adet hisseye bölünmüştür. Şirket'in onaylanmış ve çıkarılmış sermayesi her biri 1 Kuruş ("Kr") (31 Aralık 2012 -1 Kr) kayıtlı nominal bedeldeki 25.041.919.999 adet A grubu ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait bir adet C grubu imtiyazlı hisse senedinden oluşmaktadır.

Şirket Ana Sözleşmesi gereği C grubu hissedara yönetim kurulunda 1 üye ayrılmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin akaryakıt ihtiyacının karşılanmasını etkileyebilecek herhangi bir kararın alınması, C grubu hissedarının onayına bağlıdır.

Kanuni değerlerdeki birikmiş karlar, aşağıda belirtilen kanuni yedeklerle ilgili hüküm haricinde dağıtılabilmektedir.

Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler

Türk Ticaret Kanunu'na göre, yasal yedekler birinci ve ikinci tertip yasal yedekler olmak üzere ikiye ayrılır. Türk Ticaret Kanunu'na göre birinci tertip yasal yedekler, şirketin ödenmiş sermayesinin %20'sine ulaşıncaya kadar, kanuni net karın %5'i olarak ayrılır. İkinci tertip yasal yedekler ise ödenmiş sermayenin %5'ini aşan dağıtılan karın %10'udur. Türk Ticaret Kanunu'na göre yasal yedekler, ödenmiş sermayenin %50'sini geçmediği sürece sadece zararları netleştirmek için kullanılabilir, bunun dışında herhangi bir şekilde kullanılması mümkün değildir.

Yukarıda bahis geçen tutarların Türkiye Finansal Raporlama Standartları uyarınca "Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler" içerisinde sınıflandırılması gerekmektedir. Şirket'in 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla kardan ayrılan kısıtlanmış yedeklerinin tutarı 221.417 bin TL'dir (31 Aralık 2012 - 223.321 bin TL).

Kar payı dağıtımı

Halka açık şirketler, kar payı dağıtımlarını SPK'nın 1 Şubat 2014 tarihinden itibaren yürürlüğe giren II-19.1 no'lu Kâr Payı Tebliği'ne göre yaparlar.

Ortaklıklar, kârlarını genel kurulları tarafından belirlenecek kâr dağıtım politikaları çerçevesinde ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak genel kurul kararıyla dağıtır. Söz konusu tebliğ kapsamında, asgari bir dağıtım oranı tespit edilmemiştir. Şirketler esas sözleşmelerinde veya kar dağıtım politikalarında belirlenen şekilde kar payı öderler. Ayrıca, kar paylarının eşit veya farklı tutarlı taksitler halinde ödenebilecektir ve ara dönem finansal tablolarda yer alan kâr üzerinden nakden kâr payı avansı dağıtabilecektir.

TTK'ya göre ayrılması gereken yedek akçeler ile esas sözleşmede veya kâr dağıtım politikasında pay sahipleri için belirlenen kâr payı ayrılmadıkça; başka yedek akçe ayrılmasına, ertesi yıla kâr aktarılmasına ve intifa senedi sahiplerine, yönetim kurulu üyelerine, ortaklık çalışanlarına ve pay sahibi dışındaki kişilere kârdan pay dağıtılmasına karar verilemeyeceği gibi, pay sahipleri için belirlenen kâr payı nakden ödenmedikçe bu kişilere kârdan pay dağıtılamaz.

Tüpraş'ın yasal kayıtlarındaki dönem karı ve kar dağıtımına konu edilebilecek diğer kaynakların toplam tutarı 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 2.157.612 bin TL'dir. Bu kaynakların 1.698.998 bin TL'lik enflasyon düzeltme farklarından ve 22.258 bin TL'lik diğer sermaye yedeklerinden oluşan kısmı temettü olarak dağıtılması halinde vergiye tabi olacaktır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEYİNCİ BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla sona eren yıl içinde, 2012 yılı net dağıtılabilir dönem karının birinci ve ikinci tertip yasal akçeler ayrıldıktan sonra kalan bakiyenin tamamı ve ikinci tertip yedek akçelerden toplam 964.114 bin TL'nin nakit temettü olarak dağıtılması taahhüt edilmiş ve tamamı ödenmiştir. İlgili dağıtım yapılırken, tam mükellef kurumlar ile Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığı ile kar payı elde eden dar mükellef ortaklara, %385 nispetinde ve 1,00 TL nominal değerde bir adet hisse senedine 3,85 TL brüt, 3,85 TL net temettü ödemesi, diğer hissedarlara %385 nispetinde ve 1,00 TL nominal değerde bir adet hisse senedine 3,85 TL brüt, 3,2725 TL net nakit temettü ödemesi yapılmıştır.

31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla sona eren yıl içinde, 2011 yılı net dağıtılabilir dönem karının birinci ve ikinci tertip yasal akçeler ayrıldıktan sonra kalan bakiyenin tamamı ve ikinci tertip yedek akçelerden toplam 984.798 bin TL'nin nakit temettü olarak dağıtılması taahhüt edilmiş ve tamamı ödenmiştir. İlgili dağıtım yapılırken, tam mükellef kurumlar ile Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığı ile kar payı elde eden dar mükellef ortaklara, %393,26 nispetinde ve 1,00 TL nominal değerde bir adet hisse senedine 3,9326 TL brüt, 3,9326 TL net temettü ödemesi, diğer hissedarlara %393,26 nispetinde ve 1,00 TL nominal değerde bir adet hisse senedine 3,9326 TL brüt, 3,34271 TL net nakit temettü ödemesi yapılmıştır.

23. Hasılat ve satışların maliyeti

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Yurtiçi satışlar	33.293.436	33.552.371
Yurtdışı satışlar	7.836.246	8.997.706
Hizmet gelirleri	61.650	65.865
Brüt satışlar	41.191.332	42.615.942
Eksi: Satış iskontoları	(95.436)	(118.896)
Eksi: Satıştan iadeler	(17.469)	(60.138)
Net satış gelirleri	41.078.427	42.436.908
Satılan mamul maliyeti	(38.109.417)	(38.497.477)
Satılan ticari mallar maliyeti	(1.449.834)	(2.189.351)
Satılan hizmet maliyeti	(45.870)	(59.238)
Brüt kar	1.473.306	1.690.842

Satışların maliyeti:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Kullanılan hammadde ve sarf malzemeleri	36.606.499	37.158.372
Satılan ticari mal maliyeti	1.449.834	2.189.351
Enerji giderleri	776.244	715.318
Personel giderleri	309.778	268.012
Amortisman ve itfa payları (Not 12-13)	211.124	195.157
Diğer üretim giderleri	251.642	219.856
Satışların maliyeti	39.605.121	40.746.066

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

24. Genel yönetim giderleri, pazarlama, satış ve dağıtım giderleri, araştırma ve geliştirme giderleri

Genel yönetim giderleri:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Personel giderleri	208.572	201.964
Vergi, resim ve harç giderleri	81.956	69.019
Dışarıdan alınan hizmetler	32.281	35.102
Sigorta giderleri	27.330	24.862
Amortisman giderleri ve itfa payları (Not 12-13)	24.159	20.996
Ofis giderleri	23.776	24.946
Kira giderleri	16.952	15.623
Aidat giderleri	15.119	13.525
Dava, takip ve müşavirlik giderleri	14.780	22.012
Bağış ve yardımlar	10.050	14.404
Seyahat ve ulaşım giderleri	2.285	2.794
Diğer	37.494	21.090
Toplam genel yönetim giderleri	494.754	466.337

Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Nakliye, depolama ve sigorta giderleri	69.808	76.926
Personel giderleri	55.664	49.678
Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler	30.480	28.842
Enerji giderleri	5.261	4.590
Kira giderleri	5.059	3.225
Reklam giderleri	1.057	6.528
Amortisman giderleri ve itfa payları (Not 12-13)	4	3
Diğer	19.209	17.292
Toplam pazarlama, satış ve dağıtım giderleri	186.542	187.084

Araştırma ve geliştirme giderleri:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Personel giderleri	13.985	7.481
Dava, takip ve müşavirlik giderleri	294	697
Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler	3.600	3.508
Diğer	549	753
Toplam araştırma ve geliştirme giderleri	18.428	12.439

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

25. Esas faaliyetlerden diğer gelirler/(giderler)

Esas faaliyetlerden diğer gelirler:	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Vadeli satışlardan kaynaklanan vade farkı gelirleri	137.719	159.898
Ticari alacakların kur farkı gelirleri, net	17.102	-
Ticari borçların kur farkı gelirleri, net	-	52.733
Kira gelirleri	3.407	2.605
Konusu kalmayan karşılıklar	982	369
Diğer	6.709	7.151
	165.919	222.756
Esas faaliyetlerden diğer giderler:	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Çalışmayan kısım giderleri		
-Amortisman gideri (Not 12-13)	(4.994)	(6.295)
-Diğer çalışmayan kısım giderleri	(27.024)	(54.375)
Ticari borçların kur farkı giderleri, net	(538.316)	-
Rekabet Kurulu ceza karşılığı gideri	(309.011)	-
Ticari alacakların kur farkı giderleri, net	-	(10.455)
Vadeli alışlardan kaynaklanan vade farkı giderleri	(10.273)	(12.724)
Diğer	(8.692)	(33.607)
	(898.310)	(117.456)

26. Yatırım faaliyetlerinden gelirler

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Maddi ve maddi olmayan duran varlık satış karları, net	1.318	17.751
Toplam yatırım faaliyetlerinden gelirler	1.318	17.751

27. Finansman gelirleri/(giderleri)

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Finansman gelirleri:		
Mevduatlardan oluşan kur farkı karı,(net)	808.789	-
Mevduat faiz gelirleri	196.918	172.504
Kredilerden oluşan kur farkı karı,(net)	-	98.964
Toplam finansal gelirleri	1.005.707	271.468
Finansman giderleri:		
Mevduatlardan oluşan kur farkı zararı, (net)	-	(30.118)
Kredilerden oluşan kur farkı zararı, (net)	(841.277)	-
Faiz giderleri	(273.303)	(130.073)
Tahvil ihraç giderleri	-	(6.445)
Diğer	(1.133)	(3.792)
Toplam finansman giderleri	(1.115.713)	(170.428)

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

28. Vergi varlık ve yükümlülükleri

i) Kurumlar vergisi:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Cari dönem kurumlar vergisi gideri	6.178	222.167
Cari dönem peşin ödenen vergi	(1.330)	(183.598)
Ödenecek kurumlar vergisi	4.848	38.569

Türk vergi mevzuatı, ana ortaklık olan şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerini konsolide ettiği finansal tabloları üzerinden vergi beyannamesi vermesine olanak tanımamaktadır. Bu sebeple bu konsolide finansal tablolara yansıtılan vergi karşılıkları, tam konsolidasyon kapsamına alınan tüm şirketler için ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Türkiye'de kurumlar vergisi oranı 2013 yılı için %20'dir (2012-%20). Kurumlar vergisi oranı, kurumların ticari kazancına vergi yasaları gereğince indirimi kabul edilmeyen giderlerin ilave edilmesi, vergi yasalarında yer alan istisna (iştirak kazançları istisnası, yatırım indirimi istisnası vb.) ve indirimlerin (ar-ge indirimi gibi) indirilmesi sonucu bulunacak vergi matrahına uygulanır.

Vergi öncesi dönem karının hesaplanan vergi geliri tutarı ile mutabakatı aşağıda sunulmuştur:

	2013	2012
Vergi öncesi kar	13.049	1.350.236
Beklenen vergi gideri (%20)	(2.610)	(270.047)
Yatırım teşvik geliri (*)	1.223.551	356.441
İndirim ve istisnalar	35.847	36.535
Kanunen kabul edilmeyen giderler ve üzerinden vergi hesaplanmayan farklar	(70.647)	(1.801)
Toplam vergi geliri	1.186.141	121.128

(*) Şirket Fuel Oil Dönüşüm Projesi (RUP) için, 2011 yılı 1. çeyreğinde 14/07/2009 tarihli ve 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında, büyük ölçekli yatırım teşvik belgesi almıştır. İlgili yasa kapsamında Şirket, yeni yatırımları nedeniyle yapacağı yatırım harcamalarının %30'unu vergi matrahından %50 oranında, yatırım nihayetlendirilip gelir elde edilmeye başladığında indirim konusu yapabilecektir. 7 Ekim 2013 tarihinde ise Fuel Oil Dönüşüm Projesi (RUP), T.C. Ekonomi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından 19 Ekim 2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere stratejik yatırım kapsamına alınmıştır. Şirket Stratejik Yatırım Teşviği kapsamında yatırım döneminde yapmakta olduğu harcamalarının %50'sini, vergi matrahından %90 oranında indirim konusu yapabilecektir. Bu kapsamlarda Şirket, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 4.163.798 bin TL (31 Aralık 2012 - 1.188.137 bin TL) yatırım harcaması yapmış olup gelecek dönemlerde kullanabileceği 1.579.992 bin TL (31 Aralık 2012 - 356.441 bin TL) vergi aktifi elde etmiştir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibariyle ertelenmiş vergiye konu olan birikmiş geçici farklar ve ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülüklerinin etkileri, konsolide bilanço tarihi itibariyle geçerli vergi oranları kullanılarak aşağıda özetlenmiştir:

	Birikmiş geçici farklar		Ertelenmiş vergi (yükümlülüğü)/varlığı	
	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların kayıtlı değerleri ile vergi matrahları arasındaki fark	1.226.381	1.281.465	(245.276)	(256.293)
Finansal varlıklar gerçeğe uygun değer farkı	46.790	41.559	(2.340)	(2.078)
Diğer	14.760	-	(2.952)	-
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü			(250.568)	(258.371)
Yatırım teşvik geliri ^(*)	4.163.798	1.188.137	1.579.992	356.441
Stratejik yatırım teşvik belgesi kapsamında mahsup edilen teşvik geliri ^(*)	-	-	(41.082)	-
Kıdem tazminatı ve kıdeme teşvik primi karşılığı	121.452	119.963	24.290	23.993
Dava karşılıkları	12.305	12.193	2.461	2.439
Yedek parça ve malzeme stokları için değer düşüklüğü karşılığı	30.412	32.942	6.082	6.588
Kullanılmamış izin ücretleri karşılığı	30.905	27.222	6.181	5.444
Stok değer düşüklüğü karşılığı	-	2.621	-	524
Ertelenmiş finansal gelirler, (net)	4.621	5.147	924	1.029
Diğer	9.587	5.645	1.917	1.129
Ertelenmiş vergi varlıkları			1.580.765	397.587
Ertelenmiş vergi varlığı - net			1.330.197	139.216

^(*) Şirket Fuel Oil Dönüşüm Projesi (RUP) için, 2011 yılı 1. çeyreğinde 14/07/2009 tarihli ve 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında, büyük ölçekli yatırım teşvik belgesi almıştır. İlgili yasa kapsamında Şirket, yeni yatırımları nedeniyle yapacağı yatırım harcamalarının %30'unu vergi matrahından %50 oranında, yatırım nihayetlendirilip gelir elde edilmeye başladığında indirim konusu yapabilecektir. 7 Ekim 2013 tarihinde ise Fuel Oil Dönüşüm Projesi (RUP), T.C. Ekonomi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından 19 Ekim 2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere stratejik yatırım kapsamına alınmıştır. Şirket Stratejik Yatırım Teşviği kapsamında yatırım döneminde yapmakta olduğu harcamalarının %50'sini, vergi matrahından %90 oranında indirim konusu yapabilecektir. Bu kapsamlarda Şirket, 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle 4.163.798 bin TL (31 Aralık 2012 - 1.188.137 bin TL) yatırım harcaması yapmış olup gelecek dönemlerde kullanabileceği 1.579.992 bin TL (31 Aralık 2012 - 356.441 bin TL) vergi aktifini elde etmiştir. Ayrıca Şirket, Stratejik Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle oluşan vergi matrahından 41.082 bin TL'yi mahsup etmiştir (31 Aralık 2012- Yoktur).

Ertelenmiş vergi hareket tablosu aşağıda sunulmuştur:

	2013	2012
Ertelenen vergi varlığı/(yükümlülüğü), net		
1 Ocak	139.216	(204.798)
Cari dönem ertelenen vergi geliri	1.192.319	343.295
Aktüeryal (kazanç)/kayıp	(1.063)	831
Finansal varlıklar değer artış fonu	(275)	(112)
31 Aralık	1.330.197	139.216

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

29. Pay başına kazanç

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Ana ortaklığa ait dönem karı	1.197.223	1.464.119
Beheri 1 Kr nominal değerli hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama adedi	25.041.920.000	25.041.920.000
Toplam Kr cinsinden pay başına esas ve nispi kazanç	4,78	5,85

30. İlişkili taraf açıklamaları

İlişkili taraflarla işlemler aşağıdaki gruplara göre sınıflandırılmış olup, bu dipnottaki tüm ilişkili taraf açıklamalarını içermektedir.

- (1) Müşterek yönetime tabi ortaklıklar
- (2) Grup ortaklarının hissedarı olduğu şirketler
- (3) Ana ortak

a) Mevduatlar ve finansal yatırımlar:

Mevduatlar

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (2)	2.006.485	2.404.150
Toplam	2.006.485	2.404.150

Finansal yatırımlar

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (2)	-	12.764
Toplam	-	12.764

b) Alacaklar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Opet Petrolcülük A.Ş. (1)	216.148	80.751
THY OPET Havacılık Yakıtları A.Ş. (1)	50.364	47.867
Aygaz A.Ş. (2)	75.991	32.572
Diğer (2)	852	1.192
Toplam	343.355	162.382

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEYİNCİNE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

c) Borçlar:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Aygaz A.Ş. (2)	8.311	10.105
RAM Sigorta Aracılık Hizmetleri A.Ş. (2) (*)	4.152	21.285
Zer Merkezi Hizmetler ve Ticaret A.Ş. (2)	6.882	3.796
Ark İnşaat A.Ş. (2)	6.761	6.572
Opet Petrolcülük A.Ş. (1)	5.171	6.034
Koç Sistem Bilgi ve İletişim A.Ş. (2)	4.046	5.076
Otokoç Otomotiv Tic. ve San. A.Ş. (2)	767	633
Diğer (2)	4.465	2.573
Toplam	40.555	56.074

(*) Sigorta acentesi olarak faaliyet gösteren Ram Sigorta Aracılık Hizmetleri A.Ş. aracılığı ile sigorta şirketleri ile imzalanan poliçeler kapsamında, 31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihlerinde sona eren yıllarda ödenen ve tahakkuk eden prim tutarını içermektedir.

d) Verilen maddi duran varlık avansları:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
RMK Marine Gemi Yapım Sanayii ve		
Deniz Taşımacılığı İşl. A.Ş. (2)	117.704	65.848
Ark İnşaat A.Ş. (2)	17.224	4.330
Toplam	134.928	70.178

e) Banka kredileri:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (2)	32.519	52.414
Toplam	32.519	52.414

f) Ürün ve hizmet satışları:

	1 Ocak -31 Aralık 2013	1 Ocak -31 Aralık 2012
THY OPET Havacılık Yakıtları A.Ş. (1)	4.435.677	3.004.444
Opet Petrolcülük A.Ş. (1)	3.516.767	3.767.442
Aygaz A.Ş. (2)	441.817	384.263
Ram Dış Ticaret A.Ş. (2)	59.585	104.219
Opet-Fuchs Madeni Yağlar (1)	29.955	35.831
Diğer (2)	1.743	11.714
Toplam	8.485.544	7.307.913

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

g) Mal ve hizmet alımları:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Aygaz A.Ş. (2)	277.471	258.908
Opet Petrolcülük A.Ş. (1)	70.327	72.967
THY OPET Havacılık Yakıtları A.Ş. (1)	58.626	46.871
Zer Merkezi Hizmetler ve Ticaret A.Ş. (2)	40.797	30.767
Koç Sistem Bilgi ve İletişim A.Ş. (2)	17.514	5.914
Koç Holding (3)	10.626	9.202
Ark İnşaat A.Ş. (2)	9.357	7.203
Eltek Elektrik Enerjisi İthalat, İhracat ve Toptan Tic. A.Ş. (2)	8.242	-
Otokoç Otomotiv Tic. ve San. A.Ş. (2)	6.557	5.197
Setair Hava Taşımacılığı ve Hizmetleri A.Ş. (2)	4.916	3.468
Opet-Fuchs Madeni Yağlar (1)	2.143	2.581
Diğer (2)	74.744	49.755
Toplam	581.320	492.833

h) Sabit kıymet alımları:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Ark İnşaat A.Ş. (2)	70.754	88.341
Koç Sistem Bilgi ve İletişim A.Ş. (2)	2.801	11.766
Diğer (2)	386	603
Toplam	73.941	100.710

i) Yönetim Kurulu üyeleri ve üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Kısa vadeli faydalar	43.355	37.867
Toplam	43.355	37.867

31 Aralık 2013 ve 2012 tarihlerinde sona eren yıllar itibarıyla Şirket tarafından yönetim kurulu üyeleri ve kilit yöneticilere sağlanan faydalar, ücret, prim, SGK ve Koç Holding Emeklilik Vakfı işveren hisselerini ve yönetim kurulu huzur haklarını içermektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

j) İlişkili taraflara ödenen finansman giderleri:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (2)	9.699	3.388
Yapı Kredi Faktoring A.Ş. (2)	17.056	6.422
Yapı Kredi Bank Netherland (2)	-	3.709
Toplam	26.755	13.519

k) Vadeli mevduat ve finansal yatırım faiz gelirleri:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (2)	99.018	105.865
Toplam	99.018	105.865

l) Yapılan bağışlar:

	1 Ocak - 31 Aralık 2013	1 Ocak - 31 Aralık 2012
Rahmi Koç Vakfı Müzesi (2)	1.335	300
Vehbi Koç Vakfı (2)	4.800	12.070
Koç Üniversitesi (2)	510	344
DenizTemiz Derneği (2)	3	3
Toplam	6.648	12.717

31. Finansal araçlardan kaynaklanan risklerin niteliği ve düzeyi

Grup faaliyetlerinden dolayı, borç ve sermaye piyasası fiyatları, döviz kurları ve faiz oranlarındaki değişimlerin etkileri dahil çeşitli finansal risklere maruz kalmaktadır. Grup'un risk yönetim programı, mali piyasaların öngörülemezliğine odaklanmakta olup Grup'un mali performansı üzerindeki potansiyel olumsuz etkilerin en aza indirgenmesini amaçlamıştır.

Likidite riski:

Mevcut ve ilerideki muhtemel borç gereksinimlerinin fonlanabilme riski, yeterli sayıda ve yüksek kalitedeki kredi sağlayıcılarının erişilebilirliğinin sürekli kılınması suretiyle yönetilmektedir.

İhtiyatlı likidite riski yönetimi, yeterli miktarda nakit ve menkul kıymet sağlamak, yeterli kredi imkanları yoluyla fonlamayı mümkün kılmak ve açık pozisyonu kapatabilme imkanından oluşmaktadır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Aşağıdaki tablo Grup'un 31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla kalan vadelerine göre bilanço içi finansal yükümlülükleri için ödeyeceği nakit çıkışlarını göstermektedir. Tabloda gösterilen tutarlar sözleşmeye dayalı indirgenmemiş nakit akım tutarları olup, Grup, likidite yönetimini beklenen indirgenmemiş nakit akımlarını dikkate alarak yapmaktadır.

31 Aralık 2013

Sözleşme uyarınca vadeler	Defter Değeri	Sözleşme uyarınca nakit çıkışlar toplamı	3 aydan kısa	3-12 ay arası	1-5 yıl arası	5 yıldan uzun
Türev Olmayan Finansal Yükümlülükler	15.473.675	16.367.992	9.498.145	608.867	4.293.276	1.967.704
Banka kredileri	5.018.022	5.644.533	834.089	264.231	2.578.509	1.967.704
Borçlanma senedi ihraçları	1.503.994	1.771.336	-	61.628	1.709.708	-
Ticari borçlar	6.799.037	6.799.501	6.516.493	283.008	-	-
Diğer borçlar ve yükümlülükler	2.152.622	2.152.622	2.147.563	-	5.059	-

Sözleşme uyarınca vadeler	Defter Değeri	Sözleşme uyarınca nakit çıkışlar toplamı	3 aydan kısa	3-12 ay arası	1-5 yıl arası	5 yıldan uzun
Türev Finansal Yükümlülükler (Net)	-	-	-	-	-	-
Türev Nakit Girişleri	-	-	-	-	-	-
Türev Nakit Çıkışları	-	-	-	-	-	-

31 Aralık 2012

Sözleşme uyarınca vadeler	Defter Değeri	Sözleşme uyarınca nakit çıkışlar toplamı	3 aydan kısa	3-12 ay arası	1-5 yıl arası	5 yıldan uzun
Türev Olmayan Finansal Yükümlülükler	11.321.199	11.968.081	6.862.171	1.004.007	1.531.157	2.570.746
Banka kredileri	2.987.782	3.359.700	221.866	521.701	1.318.943	1.297.190
Borçlanma senedi ihraçları	1.256.351	1.530.919	-	51.473	205.890	1.273.556
Ticari borçlar	5.064.230	5.064.626	4.633.793	430.833	-	-
Diğer borçlar ve yükümlülükler	2.012.836	2.012.836	2.006.512	-	6.324	-

Sözleşme uyarınca vadeler	Defter Değeri	Sözleşme uyarınca nakit çıkışlar toplamı	3 aydan kısa	3-12 ay arası	1-5 yıl arası	5 yıldan uzun
Türev Finansal Yükümlülükler (Net)	-	-	-	-	-	-
Türev Nakit Girişleri	-	-	-	-	-	-
Türev Nakit Çıkışları	-	-	-	-	-	-

Nakit çıkışları, satışlardan elde edilecek nakit girişleri ve gerekli görüldüğü takdirde finansman yoluyla karşılanacaktır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEYİNCİ BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Kredi riski:

Grup, vadeli satışlarından kaynaklanan ticari alacakları ve bankalarda tutulan mevduatları dolayısıyla kredi riskine maruz kalmaktadır. Grup yönetimi müşterilerden alacakları ile ilgili kredi riskini her bir müşteri için ayrı ayrı olmak kaydıyla kredi limitleri belirleyerek ve gerektiği takdirde teminat olarak riskli gördüğü müşterilerine ise sadece nakit tahsilat yoluyla satış yaparak azaltmaktadır. Grup'un tahsilat riski esas olarak ticari alacaklarından doğabilmektedir. Ticari alacaklar, Grup yönetimince geçmiş tecrübeler ve cari ekonomik durum göz önüne alınarak değerlendirilmekte ve uygun miktarda şüpheli alacak karşılığı ayırdıktan sonra konsolide bilançoda net olarak gösterilmektedir.

Tüpraş'ın müşterilerinin büyük bölümü finansal açıdan kuvvetli akaryakıt dağıtım şirketleri ya da devlet kuruluşlarından oluşmaktadır. 31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla Grup'un satış yaptığı en büyük 5 müşterisinden olan alacaklarının toplam ticari alacaklar içerisindeki payı sırasıyla %25 ve %33'dür. Bununla birlikte, Grup'un yıllara göre tahsil edilemeyen alacak tutarına bakıldığında ve yukarıdaki sebepler dikkate alındığında, Grup yönetimi ticari alacaklarından oluşan kredi riskinin düşük olduğu görüşündedir. Grup finansal varlıkların yönetiminde de aynı kredi riski yönetimi prensipleri ile hareket etmektedir. Yatırımlar, likiditesi en yüksek enstrümanlara yapılmakta ve işlemin yapıldığı kuruluşlar finansal açıdan güçlü bankalar arasından seçilmektedir. Grup, bugüne kadar tahsil edilemeyen, vadesi geçen, koşulları yeniden görüşülen herhangi bir banka mevduatı bulunmadığından banka mevduatları ile ilgili herhangi bir değer düşüklüğü riskinin olmadığını düşünmektedir.

Grup'un 31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla finansal araç türleri itibarıyla maruz kaldığı kredi riskleri aşağıda belirtilmiştir:

31.12.2013	Alacaklar							
	Ticari Alacaklar		Diğer Alacaklar		Bankalardaki Mevduat	Türev Araçlar	Diğer	
	İlişkili Taraf	Diğer Taraf	İlişkili Taraf	Diğer Taraf				
Raporlama tarihi itibarıyla maruz kalınan azami kredi riski	343.355	1.613.279	-	38.933	3.663.114	-	-	
- Azami riskin teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	-	919.199	-	-	-	-	-	
A. Vadesi geçmemiş ya da değer düşüklüğüne uğramamış finansal varlıkların net defter değeri	343.355	1.057.702	-	38.933	3.663.114	-	-	
B. Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış varlıkların net defter değeri	-	555.577	-	-	-	-	-	
C. Değer düşüklüğüne uğrayan varlıkların net defter değerleri	-	-	-	-	-	-	-	
- Vadesi geçmiş (brüt defter değeri)	-	2.593	-	645	-	-	-	
- Değer düşüklüğü (-)	-	(2.593)	-	(645)	-	-	-	
- Net değer teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı*	-	-	-	-	-	-	-	
- Vadesi geçmemiş (brüt defter değeri)	-	-	-	-	-	-	-	
- Değer düşüklüğü (-)	-	-	-	-	-	-	-	
- Net değer teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	-	-	-	-	-	-	-	
D. Finansal durum tablosu dışı kredi riski içeren unsurlar	-	-	-	-	-	-	-	

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

31.12.2012	Alacaklar						
	Ticari Alacaklar		Diğer Alacaklar		Bankalardaki Mevduat	Türev Araçlar	Diğer
	İlişkili Taraf	Diğer Taraf	İlişkili Taraf	Diğer Taraf			
Raporlama tarihi itibarıyla maruz kalınan azami kredi riski	162.382	1.921.190	-	38.078	3.248.806	-	-
- Azami riskin teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	-	954.854	-	-	-	-	-
A. Vadesi geçmemiş ya da değer düşüklüğüne uğramamış finansal varlıkların net defter değeri	162.382	1.332.443	-	38.078	3.248.806	-	-
B. Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış varlıkların net defter değeri	-	588.747	-	-	-	-	-
C. Değer düşüklüğüne uğrayan varlıkların net defter değerleri	-	-	-	-	-	-	-
- Vadesi geçmiş (brüt defter değeri)	-	17	-	645	-	-	-
- Değer düşüklüğü (-)	-	(17)	-	(645)	-	-	-
- Net değer teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı*	-	-	-	-	-	-	-
- Vadesi geçmemiş (brüt defter değeri)	-	-	-	-	-	-	-
- Değer düşüklüğü (-)	-	-	-	-	-	-	-
- Net değer teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	-	-	-	-	-	-	-
D. Finansal durum tablosu dışı kredi riski içeren unsurlar	-	-	-	-	-	-	-

31 Aralık 2013	Alacaklar				
	Ticari Alacaklar	Diğer Alacaklar	Bankalardaki Mevduat	Türev Araçlar	Diğer
Vadesi üzerinden 1-30 gün geçmiş	118.273	-	-	-	-
Vadesi üzerinden 1-3 ay geçmiş	339.770	-	-	-	-
Vadesi üzerinden 3-12 ay geçmiş	97.534	-	-	-	-
Vadesi üzerinden 1-5 yıl geçmiş	-	-	-	-	-
Vadesini 5 yıldan fazla geçmiş	-	-	-	-	-

31 Aralık 2012	Alacaklar				
	Ticari Alacaklar	Diğer Alacaklar	Bankalardaki Mevduat	Türev Araçlar	Diğer
Vadesi üzerinden 1-30 gün geçmiş	85.557	-	-	-	-
Vadesi üzerinden 1-3 ay geçmiş	455.250	-	-	-	-
Vadesi üzerinden 3-12 ay geçmiş	43.707	-	-	-	-
Vadesi üzerinden 1-5 yıl geçmiş	4.233	-	-	-	-
Vadesini 5 yıldan fazla geçmiş	-	-	-	-	-

Grup yukarıda belirtilen finansal varlıkların değer düşüklüğü testleri sırasında tahsil edilmesi gereken tutarların tahsil edilemeyecek olduğunu gösteren etkenlerin varlığını göz önünde bulundurmıştır.

Piyasa riski:

Şirket emtia fiyatı, döviz kuru ve faiz haddi risklerini piyasa riskinin en önemli unsurları olarak görmektedir. Döviz kuru ve faiz haddi riskleri portföy ve ürün bazında ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Emtia fiyat riski

Tüpraş, üretimde kullanmak üzere edindiği ham petrol stokları ile ilgili olarak petrol fiyatlarındaki dalgalanmaların etkilerine maruz kalmaktadır. Şirket yönetimi söz konusu riskin bertaraf edilmesi için elde bulundurduğu stok miktarlarını düzenli olarak gözden geçirmektedir.

Tüpraş'ın ürün satış fiyatları ise 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununda tanımlandığı üzere "en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu" olan, Akdeniz ürün fiyatları ve ABD doları satış kuru takip edilerek belirlenmektedir. Yasal tanım çerçevesinde Akdeniz piyasasındaki petrol ürünleri fiyatlarında oluşan değişiklikler ve ABD doları kurundaki değişim Şirket yönetimi tarafından günlük olarak değerlendirilmekte ve bu iki faktöre göre oluşturulan yeni fiyat, yürürlükteki satış fiyatlarından anlamlı bir şekilde yukarı ya da aşağı yönde farklılık gösterdiğinde ürün satış fiyatları güncellenmektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Faiz haddi riski

Grup, faiz hadlerindeki değişmelerin faiz getiren varlık ve yükümlülükler üzerindeki etkisinden dolayı faiz haddi riskine maruz kalmaktadır. Söz konusu faiz haddi riski, faiz haddi duyarlılığı olan varlık ve yükümlülüklerin dengelenmesi suretiyle yönetilmektedir.

31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla Grup'un faiz pozisyonu tablosu aşağıdaki belirtilmiştir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Sabit faizli finansal araçlar		
Finansal varlıklar		
Vadeli mevduatlar	3.618.478	3.237.068
Finansal yükümlülükler	3.073.854	1.733.261
Değişken faizli finansal araçlar		
Finansal varlıklar	-	-
Finansal yükümlülükler	3.448.162	2.510.872

31 Aralık 2013 tarihinde ABD doları para birimi cinsinden olan banka kredileri için faiz oranı 100 baz puan (%1) yüksek olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı, vergi öncesi kar 3.374 bin TL daha düşük olacaktı (31 Aralık 2012 - 1.258 bin TL). 31 Aralık 2013 tarihinde ABD doları para birimi cinsinden olan banka kredileri için faiz oranı 100 baz puan (%1) düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı, vergi öncesi kar 2.942 bin TL daha yüksek olacaktı (31 Aralık 2012 - 1.258 bin TL). 31 Aralık 2013 tarihinde Avro para birimi cinsinden olan banka kredileri için faiz oranı 100 baz puan (%1) yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı, vergi öncesi kar 200 bin TL daha düşük/yüksek olacaktı (31 Aralık 2012 - 221 bin TL). 31 Aralık 2013 tarihinde TL para birimi cinsinden olan banka kredileri için faiz oranı riski bulunmamaktadır (31 Aralık 2012 tarihinde TL para birimi cinsinden olan banka kredileri için faiz oranı riski bulunmamaktadır).

Beklenen yeniden fiyatlandırma ve vade tarihleri, alınan krediler dışındaki finansal varlık ve yükümlülükler için sözleşme vade tarihlerinden farklı olmadığından ek bir tablo ile sunulmamıştır.

31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibarıyla banka kredilerinin yeniden fiyatlandırma tarihlerine göre vade analizleri Not 5'te sunulmuştur.

Döviz kuru riski

Grup, döviz cinsinden yaptığı operasyonları nedeniyle döviz kuru riskine maruz kalmaktadır. Söz konusu döviz kuru riski, döviz pozisyonunun analiz edilmesi ile takip edilmektedir.

Grup'un net finansal yükümlülükleri, esas olarak yurt dışından hammadde ithalatı ve ihracat satışları sebebiyle yabancı para çevrim riskine maruzdur. Grup, söz konusu yabancı para finansal yükümlülüklerden ötürü ortaya çıkan kur riskini, ürün satış fiyatlarına döviz kuru değişimlerini yansıtmak suretiyle sınırlandırmaktadır.

Aşağıdaki tablo 31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla Grup'un yabancı para pozisyonu riskini özetlemektedir. Grup tarafından tutulan yabancı para varlıkların ve borçların kayıtlı tutarları yabancı para cinslerine göre aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Varlıklar	3.200.998	2.256.865
Yükümlülükler	(10.218.215)	(7.001.435)
Net bilanço yabancı para pozisyonu	(7.017.217)	(4.744.570)
Bilanço dışı türev araçlar net yabancı para pozisyonu	-	-
Net yabancı para pozisyonu	(7.017.217)	(4.744.570)

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AIT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AIT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKŞİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

	DÖVİZ POZİSYONU TABLOSU				31 Aralık 2012				
	31 Aralık 2013		31 Aralık 2012		Türk Lirası Karşılığı (Fonksiyonel para birimi)		İngiliz Sterlini Diğer		
	Türk Lirası Karşılığı (Fonksiyonel para birimi)	ABD Doları	Avro	İngiliz Sterlini	Diğer	ABD Doları	Avro	İngiliz Sterlini	Diğer
Ticari Alacaklar	27.605	12.934	-	-	-	127.521	71.535	1	-
Parasal Finansal Varlıklar (Kasa, Banka hesapları dahil)	3.053.472	1.428.357	1.615	53	-	2.062.187	1.155.188	1.219	29
Diğer	2.217	1.039	-	-	-	1.309	675	41	9
Dönen Varlıklar	3.083.294	1.442.330	1.615	53	-	2.191.017	1.227.398	1.261	29
Diğer	156.583	1.106	47.281	984	11.926	93.416	763	37.412	1.418
Duran Varlıklar	156.583	1.106	47.281	984	11.926	93.416	763	37.412	1.418
Toplam Varlıklar	3.239.877	1.443.436	48.896	1.037	11.926	2.284.433	1.228.161	38.673	1.447
Ticari Borçlar	4.496.742	2.088.905	12.386	339	829	2.882.103	1.616.778	14	1
Finansal Yükümlülükler	274.628	64.871	46.372	-	-	579.821	314.554	8.121	-
Parasal Olan Diğer Yükümlülükler	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Kısa Vadeli Yükümlülükler	4.771.372	2.153.777	58.758	339	829	3.461.924	1.931.332	8.135	1
Finansal Yükümlülükler	5.446.843	2.534.184	12.986	-	-	3.539.511	1.936.824	36.964	-
Uzun Vadeli Yükümlülükler	5.446.843	2.534.184	12.986	-	-	3.539.511	1.936.824	36.964	-
Toplam Yükümlülükler	10.218.215	4.687.961	71.744	339	829	7.001.435	3.868.156	45.099	1
Finansal durum tablosu Dışı Döviz Cinsinden Türev Araçların Net Varlık / (Yükümlülük) Pozisyonu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktif Karakterli Finansal durum tablosu Dışı Döviz Cinsinden Türev Ürünlerin Tutarı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pasif Karakterli Finansal durum tablosu Dışı Döviz Cinsinden Türev Ürünlerin Tutarı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Net Yabancı Para Varlık / (Yükümlülük) Pozisyonu	(6.978.338)	(3.244.525)	(22.848)	698	11.097	(4.717.002)	(2.639.995)	(6.426)	1.446
Parasal Kalemler Net Yabancı Para Varlık / (Yükümlülük) Pozisyonu	(7.137.138)	(3.246.670)	(70.129)	(286)	(829)	(4.811.727)	(2.641.433)	(43.879)	28

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEYİNCİ BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Grup, net yabancı para finansal yükümlülüklerden ve ticari borçlardan ötürü ortaya çıkan kur riskini, ürün satış fiyatlarına döviz kuru değişimlerini yansıtmak suretiyle sınırlandırmaktadır. 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Grup'un sahip olduğu toplam ham petrol ve petrol ürünü stokları tutarı 3.375.937 bin TL (31 Aralık 2012 - 3.049.561 bin TL)'dir (Not 8).

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2013 ve 31 Aralık 2012 tarihleri itibarıyla Grup'un finansal durum tablosundaki net döviz pozisyonunun döviz kurlarındaki değişimlere baz duyarlılık analizi özetlenmiştir.

Döviz Kuru Duyarlılık Analizi Tablosu				
31 Aralık 2013				
	Kar/Zarar		Özkaynaklar	
	Yabancı paranın değer kazanması	Yabancı paranın değer kaybetmesi	Yabancı paranın değer kazanması	Yabancı paranın değer kaybetmesi
ABD Doları kurunun % 10 değişmesi halinde:				
ABD Doları net varlık/yükümlülüğü	(692.937)	692.937	-	-
ABD Doları riskinden korunan kısım (-) ^(*)	12.142	(327.601)	-	-
ABD Doları Net Etki	(680.795)	365.336	-	-
Avro kurunun % 10 değişmesi halinde:				
Avro net varlık/yükümlülüğü	(20.593)	20.593	-	-
Avro riskinden korunan kısım (-)	-	-	-	-
Avro Net Etki	(20.593)	20.593	-	-
TOPLAM	(701.388)	385.929	-	-
31 Aralık 2012				
	Kar/Zarar		Özkaynaklar	
	Yabancı paranın değer kazanması	Yabancı paranın değer kaybetmesi	Yabancı paranın değer kazanması	Yabancı paranın değer kaybetmesi
ABD Doları kurunun % 10 değişmesi halinde:				
ABD Doları net varlık/yükümlülüğü	(470.862)	470.862	-	-
ABD Doları riskinden korunan kısım (-) ^(*)	112.259	(1.649)	-	-
ABD Doları Net Etki	(358.603)	469.213	-	-
Avro kurunun % 10 değişmesi halinde:				
Avro net varlık/yükümlülüğü	(10.319)	10.319	-	-
Avro riskinden korunan kısım (-)	-	-	-	-
Avro Net Etki	(10.319)	10.319	-	-
TOPLAM	(368.922)	479.532	-	-

^(*) Şirket, kullanmış olduğu RUP yatırım kredisinden oluşan kur farklarını TL faizleri ile karşılaştırıp döviz faizlerinden aşan kısımlarını yapılmakta olan yatırımlar hesabında aktifleştirmiştir. Döviz kurundaki %10 artış ve azalış etkisi de aynı yöntemle hesaplanmış ve aktifleşen kur farkları döviz kuru duyarlılık analizi tablosunda ABD doları riskinden korunan kısım olarak sınıflanmıştır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR
(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI ("TL") OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

İhracat ve ithalat bilgileri

	1 Ocak -31 Aralık 2013	1 Ocak -31 Aralık 2012
İhracat		
ABD Doları (Bin TL karşılığı)	7.833.772	8.995.181
Toplam	7.833.772	8.995.181
İthalat		
ABD Doları (Bin TL karşılığı)	34.440.960	36.078.249
Toplam	34.440.960	36.078.249

Sermaye risk yönetimi

Sermayeyi yönetirken Grup'un hedefleri, ortaklarına getiri, diğer paydaşlarına fayda sağlamak ve sermaye maliyetini azaltmak amacıyla en uygun sermaye yapısını sürdürmek için Grup'un faaliyette bulunabilirliğinin devamını korumaktır.

Sermaye yapısını korumak veya yeniden düzenlemek için Grup ortaklara ödenecek temettü tutarını belirlemekte, yeni hisseler çıkarabilmekte ve borçlanmayı azaltmak için varlıklarını satabilmektedir. 31 Aralık 2013 ve 2012 tarihleri itibariyle net finansal borç/ yatırılan sermaye oranı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2013	31 Aralık 2012
Toplam finansal borçlar (Not 5)	6.522.016	4.244.133
Eksi: Nakit ve nakit benzerleri (Not 4)	(3.663.114)	(3.248.806)
Net finansal borç	2.858.902	995.327
Özkaynaklar	5.138.514	4.889.584
Yatırılan sermaye	7.997.416	5.884.911
Net finansal borç/ yatırılan sermaye oranı	%35,75	%16,91

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2013 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI NOTLAR

(TUTARLAR AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE BİN TÜRK LİRASI (“TL”) OLARAK GÖSTERİLMİŞTİR.)

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri

Gerçeğe uygun değer, piyasa katılımcıları arasında ölçüm tarihinde olağan bir işlemde, bir varlığın satışından elde edilecek veya bir borcun devrinde ödenecek fiyat olarak tanımlanır. Finansal araçların tahmini gerçeğe uygun değerleri, Grup tarafından mevcut piyasa bilgileri ve uygun değerlendirme yöntemleri kullanılarak tespit olunmuştur. Ancak, gerçeğe uygun değeri belirlemek için piyasa verilerinin yorumlanmasında tahminler gereklidir. Buna göre, burada sunulan tahminler, Grup'un bir güncel piyasa işleminde elde edebileceği tutarları göstermeyebilir.

Aşağıdaki yöntem ve varsayımlar, finansal araçların gerçeğe uygun değerinin tahmininde kullanılmıştır:

Parasal varlıklar

Dönem sonu kurlarıyla çevrilen yabancı para cinsinden olan bakiyelerin gerçeğe uygun değerlerinin, kayıtlı değerlerine yakın olduğu öngörülmektedir.

Nakit ve nakit benzeri değerler dahil maliyet değerinden gösterilen finansal varlıkların kayıtlı değerlerinin, kısa vadeli olmaları nedeniyle gerçeğe uygun değerlerine eşit olduğu öngörülmektedir.

Ticari alacakların kayıtlı değerlerinin, ilgili değer düşüklük karşılıklarıyla beraber gerçeğe uygun değeri yansıttığı öngörülmektedir.

Parasal borçlar

Kısa vadeli banka kredileri ve diğer parasal borçların gerçeğe uygun değerlerinin, kısa vadeli olmaları nedeniyle kayıtlı değerlerine yakın olduğu öngörülmektedir.

32. Bilanço tarihinden sonraki olaylar

Rekabet Kurulu'nun (“RK”) Tüpraş'a tebliğ edilen 11 Temmuz 2012 tarihli yazısında; Kurulun 4 Temmuz 2012 tarih ve 12-36/1040-M(2) sayılı kararı ile; 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 ve 6'ncı maddelerinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi amacıyla Tüpraş ve OPET Petrolcülük A.Ş. nezdinde açılan soruşturma 17 Ocak 2014 tarihinde Rekabet Kurumu'nun internet sitesinden yapılan açıklama ile sonuçlandırılmıştır. Rekabet Kurulu Tüpraş'ın 2013 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin taktiren % 1'i oranında olmak üzere 412.015 bin TL idari para cezası verilmesine karar vermiştir. Henüz gerekçeli karar verilmemişinden eleştirinin detayları bilinmemekle birlikte söz konusu idari para cezası, gerekçeli kararın tebliğini takiben 30 gün içinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17. Maddesi hükmü çerçevesinde, dörtte üçü nispetinde 309.011bin TL olarak ödenecek olup, anılan karar ve cezaya ilişkin olarak gerekli yasal girişimlerde bulunulacaktır. Şirket 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Rekabet Kurulu cezası ile ilgili ödeyeceği 309.011 bin TL için ayırdığı karşılığı “kısa vadeli borç karşılığı” hesabında muhasebeleştirmiştir.

SÖZLÜK

	TÜRKÇE	İNGİLİZCE
APC	İleri Proses Kontrolü	Advanced Process Control
API	Amerikan Petrol Enstitüsü (API) tarafından çıkarılan ve özgül ağırlığa bağlı API gravite tanımı, petrolün sınıflandırılması için kullanılır.	American Petroleum Institution
ASRFO		Atmosferik Straight Run Fuel oil
ASTM	ASTM Uluslararası Standartlar	American Society for Testing and Materials
BAT	Mevcut en iyi teknoloji	Best Available Technology
CCR REFORMER	Katalist Rejenerasyonlu Reformer	Continuous Catalytic Regeneration
CDU	Ham petrol Distilasyon Ünitesi	Crude Distillation Unit
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi	Environmental Impact Assessment
DCS	Kontrol Sistemi	Distributed Control System
DECOKER	Koklaştırma Ünitesi	Delayed Coker
EFQM	Avrupa Kalite Yönetimi Vakfı	European Foundation for Quality Management
EII	Enerji Yoğunluğu indeksi	Energy Intensity Index
ENVER	Enerji Verimliliği	Energy Efficiency
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Energy Market Regulatory Authority
EURO 3	Euro Emisyon Standardı (Maks.Kükürt 350ppm)	Euro Emission Standard (Max.Kükürt 350ppm)
EURO 4	Euro Emisyon Standardı (Maks.Kükürt 50ppm)	Euro Emission Standard (Max.Kükürt 50ppm)
EURO 5	Euro Emisyon Standardı (Maks.Kükürt 10ppm)	Euro Emission Standard (Max.Kükürt 10ppm)
FAVÖK	Faiz, Vergi ve Amortisman Öncesi Kâr	EBITDA
HSRN	Ağır Nafta	Heavy Straight-Run Naptha
HVGO	Hydrocracker ünitesi, vakum distilasyon ünitesinden elde edilen HVGO daha değerli beyaz ürünlere çeviren bir dönüşüm ünitesidir. Ünite bu işlemi molekül ağırlığı yüksek hidrokarbonların hidrojenli ortamda, yüksek basınç ve sıcaklık şartlarında bir parçalanmaya tabi tutulduğu yüksek teknoloji gerektiren " Hydrocracking Prosesi" ile gerçekleştirilmektedir.	Heavy Vacuum Gas Oil
HYDROKRAKER	Rafinerilerin en önemli dönüşüm ünitelerinden biridir. Vakum ünitelerinde üretilen ağır vakum yağı ürünün bu üniteye şarj edilerek düşük kükürtlü LPG, nafta, benzin, jet yakıtı, motorin, ve fuel oil üretimi için kullanılır.	HYDROCRACKER
KKO	Kapasite Kullanım Oranı	Capacity Utilization Rate
LCGO	Light Cycle Gas Oil	Light Cycle Gas Oil
MTBE	Benzinin oktanını artırmak ve aromatik miktarını düşürmek amacıyla kullanılan yüksek oktanlı hidrokarbon'dur.	Methyl tertiary-butyl ether
OSAR	Olay Sınıflandırma, Araştırma ve Raporlama	
PETDER	Petrol Sanayi Derneği	Petroleum Industry Association
PPM	Yakıtta çok düşük konsantrasyonda bulunan maddeleri ifade etme amacıyla ppm (parts per million-milyonda bir) terimi kullanılmaktadır. Ppm bir kilogram yakıtta mg cinsinden kükürt miktarını gösterir.	Parts Per Million
RDT	Risk Değerlendirme Tablosu	Risk Evaluation Chart (REC)
RUP	Fuel Oil Dönüşümü	RESIDIUUM UPGRADING PROJECT
RON	Oktan sayısı , benzinin kalitesini gösteren en önemli parametre olup motordaki vuruntunun ölçümüdür	RON
SEÇ	Sağlık, Emniyet ve Çevre	HSE
TPE	Ton Petrol Eşdeğeri	Tons Petroleum Equivalent
ESD	Elektrostatik deşarjın (bosalma) kısaltmasıdır	
DCS	Distributed Control System	Distributed Control System
PCT	Uluslararası Patent Koruması	
FCC	Fonksiyonu, ağır hidrokarbon petrol fraksiyonlarını benzin, orta damıtıklar ve hafif olefinler gibi daha faydalı ürünlere dönüştürmektedir.	Fluid catalytic cracking
TÜRKAK	Türk Akreditasyon Kurumu	Turkish Accreditation Agency
ISPO	Uluslararası Pilotaj Standartları	
ISM	Uluslararası Emniyetli İşletim	
ISPS	Uluslararası Gemi ve Liman Güvenlik Kuralları	
QDMS	Tüpraş Kalite Yönetim ve Doküman Sistemi	Quality Documentation Management System
EFQM	Mükemmellik Modeli	Excellence Model-European Foundation for Quality Management

GENEL MÜDÜRLÜK

Güney Mah. Petrol Cad. No: 25
41790 Körfez-Kocaeli
Telefon : (0262) 316 30 00
Faks : (0262) 316 30 10 - 316 30 11
E-Posta : info@tupras.com.tr

İZMİT RAFİNERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Güney Mah. Petrol Cad. No: 25/1
41780 Körfez-Kocaeli
Telefon : (0262) 316 30 30
Faks : (0262) 316 37 24
E-Posta : izmit.info@tupras.com.tr

İZMİR RAFİNERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Atatürk Mah. İnönü Bulvarı No: 52
35800 Aliağa-İzmir
Telefon : (0232) 498 55 55
Faks : (0232) 498 50 00 - 498 50 01 - 02
E-Posta : izmir.info@tupras.com.tr

KIRIKKALE RAFİNERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Altınova Mah. Atatürk Bulvarı No: 186
71001 Hacılar Kasabası Kırıkkale
Telefon : (0318) 261 20 00 (20 Hat)
Faks : (0318) 261 20 71 - 261 20 72
E-Posta : kirikkale.info@tupras.com.tr

BATMAN RAFİNERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Site Mah. Özgürlük Bulvarı No:152
72100 Batman
Telefon : (0488) 217 21 00
Faks : (0488) 217 26 81
E-Posta : batman.info@tupras.com.tr

ANKARA İRTİBAT BÜROSU

Atatürk Bulvarı, Atayurt İşhanı, No.169/64
06680 Bakanlıklar - ANKARA
Telefon : (0312) 417 12 05
Faks : (0312) 417 75 12